

การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF SAMMAPPADHANA TO DEVELOP THE PREVENTION OF CORRUPTION IN THE ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

CHAIWIT RITTIPICHAIWAT

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023
(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ชื่อนักศึกษา	:	ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
ชื่อปริญญา	:	รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ปีพุทธศักราช	:	2566
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษฎา ผาทอง

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษฎา ผาทอง)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภ รัฐฉัตรานนท์)

กรรมการ .....

(พระครูสังฆรักษ์ ยศวีย์ ปมุตฺโต, ดร.)

กรรมการ .....

(พระมหาชินกร สุจิตฺโต, ดร.)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic	:	Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives
Student's Name	:	**Chaiwit Rittpichaiwat**
Degree Sought	:	**Doctor of Political Science**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Asst. Prof. Dr. Ketsada Phathong**

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor of Political Science.

Dean of Faculty of Social Sciences .....

(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst. Prof.)

Dissertation Committee :

Chairman .....

(Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaprom)

Member (Advisor) .....

(Asst. Prof. Dr. Ketsada Phathong)

Member .....

(Assoc. Prof. Dr. Wanlop Rathachatranon)

Member .....

(Phrakhrusangharak Yodsawi Pamoottor Dr.)

Member .....

(PhramahaChinnakorn Sucitto, Dr.)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ : การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ชื่อนักศึกษา : ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
ชื่อปริญญา : รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ปีพุทธศักราช : 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2) เพื่อบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เจาะลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า และนำเสนอเชิงพรรณาความ

ผลการวิจัยพบว่า :

1) หลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า หลักของสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ 4 อย่างคือ (1) ความพอใจในการที่จะสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิต (2) ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายามปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ (3) ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดีเหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น และ (4) อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป

2) การณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า การพัฒนาการทุจริตการด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอด ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนา

3) แนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า (1) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น (2) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติ

เกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม (3) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน นั้นเป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง (4) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญา

คำสำคัญ : การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน, การทุจริตการเลือกตั้ง, การพัฒนาการป้องกันการทุจริต, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ABSTRACT

Dissertation Topic : Integrating the Principles of Sammappadhana to Develop the Prevention of Corruption in the Election of Members of the House of Representatives
Student's Name : Chaiwit Rittipichaiwat
Degree Sought : Docter of Political Science
Anno Domini : 2023
Advisor : Asst.Prof.Dr.Ketsada Phathong

The objectives of this research were to: 1) To study the principles of Sampaṇadhana To develop the prevention of corruption in the election of members of the House of Representatives. 2) To integrate the principles of democracy. To prevent corruption in elections for members of the House of Representatives and 3) to present guidelines for preventing corruption in elections for members of the House of Representatives. It is qualitative research using document study and related research. In-depth interview from 33 key informant and focus group discussions by 13 qualified experts. Use content analysis techniques to add content and check the accuracy and completeness of the data using triangulation techniques. The present it descriptively.

The research results were found as follows :

1) Principle of Sampathana For the development of prevention of corruption in the election of members of the House of Representatives, it was found that the 4 principles of right conduct in Theravada Buddhism include 4 things: (1) the satisfaction of being restrained and careful; So that sin does not arise within the mind. (2) Pahanapadhana: Effort to abandon sin and evil that already exists within the mind. By considering the punishment of sin of the evil things that already exist within one's own mind Cultivate satisfaction in removing those evil sins from the mind. and use effort Preamble to persevere with continual action to be able to get rid of bad sins. (3) Bhavanapadhana, to strive to make merit arise, that is, all good things that have not yet arisen will arise. without necessarily saying Whether those merits are large or small, Cultivate satisfaction in strengthening merit and good deeds and (4) Anurakkanapadhan. Trying to preserve the merit that has already arisen so that it does not deteriorate.

2) Consideration of the principles of Sampaṇadāna In order to prevent corruption in the election of members of the House of Representatives, it was found

that the development of corruption in the election of members of the House of Representatives There will be conscious control and restraint of behavior related to misconduct. Seeing the punishment from that action Do not allow your mind to become addicted, fascinated, obsessed and not aware of the harm. No wisdom to survive You will inevitably experience decline and destruction, but if you are mindful and restrained about not being addicted, not obsessed, not obsessed, are aware, see the harm, and have the wisdom to survive. It is like the flesh of the forest lying down in a snare, but not being caught in the snare. He will not experience decline or destruction, nor will he be hunted by the devil and do what he desires.

3) Guidelines for preventing corruption in elections for members of the House of Representatives. It was found that (1) development of prevention of election corruption in the area of Sangwarapadhan Be diligent in stopping sins that have not yet occurred from occurring. (2) Developing the prevention of electoral corruption in the Phanapadhan area. There will be mindfulness in controlling and restraining behavior related to sexual misconduct. (3) Development of prevention of election corruption in the Bhavanapadhan aspect is the development of direct concentration. (4) Development of prevention of election corruption in the Anurakkhanapa aspect. Than When you understand the suffering that will occur with wisdom.

Keywords: Integrating the principles of Sampaṇṇa, Election corruption, Development of corruption prevention, Member of the House of Representatives

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ละเมตตาจากบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือในครั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากผู้มีอุปการคุณในการให้ข้อมูลให้คำปรึกษา แนะนำและชี้แนะจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.เกษฎา ผาทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.สมภพ ระงับทุกข์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ขอกราบขอบพระคุณ พระครูวัชรชัยธรรม เจ้าอาวาสวัดเพชรพลี ที่เมตตาให้ทุนการศึกษา และกราบขอบพระคุณ คุณพ่อณัฐจักร์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ ที่ได้เมตตาให้ทุนในการศึกษา ขอขอบคุณครอบครับทุกๆ คนที่ให้กำลังใจ รวมถึงเพื่อนนักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต รุ่นที่ 1/2564 ทุกท่าน ขอขอบคุณนางสาวอธิชา เอี่ยมวิลัย นักวิชาการศึกษา คณะสังคมศาสตร์ อย่างใจจริงในการให้ความช่วยเหลือทุกเรื่อง ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย 5 รูป/คน ได้แก่ พระมหาจำนง สิริวณโณ, ดร. รศ.ดร. สัญญา เคณาภูมิ ดร.สมพงษ์ เกศานุช ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และผศ.ดร.เกษฎา ผาทอง ที่ให้ความเมตตานุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ ทั้ง 30 รูป/คน ที่ให้ความเมตตานุเคราะห์ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเฉพาะ ทั้ง 12 รูป/คน ที่ให้ความเมตตานุเคราะห์เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะอานิสงส์บุญใดที่จะบังเกิดจากการทำวิจัยนี้และที่ผู้วิจัยได้บำเพ็ญมา ขอน้อมบูชาคุณพระรัตนตรัยถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา อริยสังฆบูชา บูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์อาจารย์ ขอบุญกุศลทั้งมวลจงช่วยอำนวยผลให้ข้าพเจ้า และทุกท่านมีความเจริญในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตราบเข้าสู่พระนิพพานทุกท่าน เทอญฯ

อนึ่งขออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แด่ นางม่วงเค็ง แซ่เฮ้ง คุณย่าผู้วิจัย นางรัศมี นรมาตถ์ นายโรจ บุญลัภยานันท์ ตลอดทั้งบุพการีทั้งหลายของผู้วิจัย

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		**จ**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**ช**
กิตติกรรมประกาศ		**ฌ**
สารบัญ		**ญ**
สารบัญภาพ		**ฏ**
บทที่		
1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย	6
	1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
	1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	**8**
	2.1 หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย	8
	2.2 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย	21
	2.3 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย	40
	2.4 การทุจริตการเลือกตั้ง	47
	2.5 หลักสัมมัปปธานสัมมัปปธาน 4	60
	2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
	2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	79
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	**81**
	3.1 แหล่งข้อมูล	81
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
	3.3 การเก็บรวมรวมข้อมูล	82
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	83
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	**84**
	4.1 ผลการศึกษาหลักสัมมัปปธาน 4	85
	4.2 ผลการวิเคราะห์บูรณาการหลักสัมมัปธานเพื่อป้องกันการทุจิตการเลือกตั้ง	94
	4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป	136
	4.4 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม	137

สารบัญ

	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนแนะ	151
5.1 สรุปผลการวิจัย	152
5.2 อภิปรายผล	153
5.3 ข้อเสนอแนะ	156
บรรณานุกรม	**160**
ภาคผนวก	**164**
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย	165
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	167
ภาคผนวก ค ตารางแสดงผลสรุปค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (หาค่าเฉลี่ย IOC)	173
ภาคผนวก ง หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย	176
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์การวิจัย	178
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์	182
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์	185
ภาคผนวก ซ ภาพขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์	205
ภาคผนวก ฌ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	236
ภาคผนวก ญ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	238
ภาคผนวก ฎ แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ	254
ภาคผนวก ฏ ภาพผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	263
ประวัติผู้วิจัย	**274**

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 80

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองและใช้การเมืองแบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 เป็นเวลา 88 ปี มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 20 ฉบับ โดยมีการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองมาแล้ว 13 ครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

เมื่อมีการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นับการขนานนามว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ได้มีการบัญญัติให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลเพื่อความเป็นอิสระรวมทั้งมีการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยแยกออกจากการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น และหลังจากนั้นประเทศไทยก็ได้มีรัฐธรรมนูญเพิ่มอีก 4 ฉบับ ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญ 2560 เป็นฉบับที่ 20 (สุรชาติ บำรุงสุข, 2558, หน้า 1-6)

การนำเอาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภามาจากประเทศอังกฤษ มาปรับใช้เพราะเห็นว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบประเทศอังกฤษอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอกัน และหน้าที่ของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะได้รับอำนาจเป็นรัฐบาลต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนให้เป็นตัวแทน คือ การมาจากการเลือกตั้งของประชาชน อันเป็นการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ (กนกรักษ์ น้อยสัมฤทธิ์, 2556, 47-55)คือเสียงของประชาชน และจะต้องคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย ดังกล่าวที่ว่าประชาธิปไตยเป็นของ ประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน รัฐบาลในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาพยายามอย่างยิ่งที่จะนำหลักการทางศาสนามาสร้างความชอบธรรมทางการเมือง (รัตนาภรณ์ พงษ์พัฒนา,2547) พระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ,2550)

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2550 เป้าหมายหลัก คือ การมีรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและใช้ระบบรัฐสภา ตามทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจ โครงสร้าง การเมืองการปกครอง หากพิจารณาถึงพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม(ชั่วคราว) พุทธศักราช 2475 และรัฐธรรมแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 กำหนดให้มี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่ง มาจากการเลือกตั้ง และประเภทที่สอง มาจาก การแต่งตั้ง ต่อมาพัฒนาเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่หนึ่งมาจากตัวแทนใน ระดับจังหวัด โดยวิธีการเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งขณะนั้น ยังไม่มี องค์กรกลางที่มีอำนาจ

หน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการการเลือกตั้ง ต่อมารัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช พุทธศักราช 2475 เป็นที่มาของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่หนึ่งและเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ขณะนั้นแบ่งการปกครองภูมิภาค 70 จังหวัด สามารถเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่หนึ่ง จำนวน 78 คน และรวม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่สอง ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจำนวน 78 คน รวมทั้งสิ้น 156 คน ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนั้น เป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อม โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้กรมการ อำเภอ ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนตำบลขึ้นทั่วประเทศ จากนั้น ผู้แทนตำบลไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร อีกขั้นหนึ่ง จะเห็นได้ว่ากระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งแรกของประเทศไทยใช้ระบบเลือกตัวแทนราษฎรระดับตำบล แล้วตัวแทนราษฎรระดับตำบลไปใช้สิทธิเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับจังหวัด โดยใช้เกณฑ์ระดับจังหวัด เป็นเขตการเลือกตั้งและเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อม กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่หนึ่ง ไม่ได้ให้ประชาชนเป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง ต่อมาการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้พัฒนามาสู่การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อันเป็นการยึดโยง ประชาชน ตามเจตนารมณ์ของการเลือกตั้งตัวแทนของตนเองไปทำหน้าที่แทน ตามรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับได้บัญญัติให้มีการใช้อำนาจไว้ภายใต้รัฐธรรมนูญตามหลักนิติรัฐนิติธรรมและหลักการแบ่งแยกอำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ โดยทั้งสามอำนาจอิสระและตรวจสอบ ถ่วงดุลซึ่งกันและกัน (บรรเจิด สิงคะเนติ,แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) กับการจัดโครงสร้างสถาบันการเมือง (วิญญูชน, 2563)

องค์กรจัดการเลือกตั้งใน รูปแบบอิสระ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติใช้อำนาจในการ จัดการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2557) โดยรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 เพิ่มประสิทธิในการจัดการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพในการปราบทุจริตการเลือกตั้งมากขึ้น โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2550 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นับตั้งแต่มีองค์กรจัดการเลือกตั้งในประเทศไทย คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดการเลือกตั้ง ควบคุมการเลือกตั้ง สืบสวน หรือไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาด เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) (กนกรักษ์ น้อยสัมฤทธิ์, 2556, 47-55)

ผลของการเกิดขึ้นคณะกรรมการการเลือกตั้งนับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 องค์กรดังกล่าวเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิม กล่าวคือ เดิมการจัดการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากกระทรวงมหาดไทยในรูปแบบรัฐบาล มาเป็นการจัดการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งในรูปแบบอิสระ และเป็นองค์กรอิสระ องค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ ไม่อยู่ภายใต้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ถูกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรตุลาการ ซึ่งองค์กรตุลาการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ซึ่ง

การตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาด การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง การประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย เป็นกระบวนการยุติธรรมคดีเลือกตั้ง และเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจ ทางด้านกฎหมายมหาชน กระบวนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามหลักนิติรัฐและแบ่งแยกอำนาจ ต้องตรวจสอบการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการตรวจสอบการเลือกตั้งโดยองค์กรตุลาการและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยภาคประชาชน จะสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในความเป็นในกลางทางการเมืองให้แก่ประชาชน ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง ส่งผลให้ยกระดับเป็นองค์กรจัดการเลือกตั้งของประเทศไทยเข้าสู่ระดับสากล ให้เป็นที่ยอมรับของนานาอารยะประเทศ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2561, 39-54)

สำหรับองค์การจัดการเลือกตั้งในประเทศไทย เกิดขึ้นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรอิสระ องค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่และอำนาจในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ ควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยที่มาของ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง สอดคล้องกับบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยยกระดับการตรวจสอบการทุจริตการเลือกตั้ง โดยใช้อำนาจกึ่งตุลาการในการ แจกใบส้ม ทั้งให้อำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้ง หากศาลฎีกาเพิกถอนสิทธิรับสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใดๆตัดสิทธิในการสมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ หลักการแบ่งแยกอำนาจการใช้ อำนาจองค์กรหนึ่งเพื่อให้อีกองค์กรหนึ่งยับยั้งอำนาจ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรอิสระ ระนาบเดียวกับฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ย่อมที่จะถูกตรวจสอบการใช้อำนาจตาม รัฐธรรมนูญ จึงเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจโดยองค์กรตุลาการจึงเห็นสมควรที่ให้องค์กร ตุลาการ ซึ่งมีความเป็นอิสระเข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สุรชาติ บำรุงสุข, 2558, หน้า 1-6)

การเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของประชาชนตามคันรองของระบบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองโดยการมีสิทธิเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนของตนในการทำหน้าที่บริหารและนิติบัญญัติแม้ว่าประเทศไทยจะมีวิวัฒนาการพัฒนาประชาธิปไตยมาระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ยังมีปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้ตนได้เข้าสู่ตำแหน่งทั้งในส่วนการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่างๆเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือบุคคลอื่น

ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งถือเป็นสิ่งที่ฝังลงลึกในสังคมไทยอันเป็นระบบสังคมอุปถัมภ์และยังมีความคาบเกี่ยวที่ว่าทุจริตการเลือกตั้งนั้นที่แท้จริงแล้วทัศนะอย่างไรที่ส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเมื่อกฎหมายได้บัญญัติให้สิ่งที่กระทำนั้นเป็นความผิดการกระทำดังกล่าวถือเป็นการทุจริตการเลือกตั้งก็ยอมเป็นกติกาและข้อบังคับของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องปฏิบัติและเคารพต่อกติกาแต่สิ่งที่จะถือว่าเป็นการซื้อเสียงเลือกตั้งหรือไม่นั้นที่กำหนดไว้ใน

กฎหมายจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ยังเป็นประเด็นว่าจะอาศัยหลักสัมมัปปธานในการนำมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ และการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่โดยตรงควบคุมและจัดการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งอย่างเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่จะลดการซื้อเสียงให้น้อยลงดังนั้นการที่จะนำเอาหลักสัมมัปปธานในพระไตรปิฎกมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตจึงเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐได้น้อมนำมาใช้กล่าวคือการนำหลักสัมมัปปธานมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการ ทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่เก่ามาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักสัมมัปปธานมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้แต่โดยเหตุที่หลักสัมมัปปธานมีหลายหลัก ดังนั้นจึงจะนำมาใช้จะต้องวิเคราะห์หลักสัมมัปปธานเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง

จากเหตุผลตามที่นำเสนอผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อวิจัยคือ การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เป็นแนวทางบูรณาการเพื่อการลดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อกล่าวถึงสัมมัปปธาน 4 เป็นการปรารภถึงความ เพียรนั่นเอง และความเพียรนี้ เป็นคุณธรรมอยู่ภายในจิตใจของบุคคลก็จริง แต่กระนั้นก็ตาม ความเพียรนี้จะทำหน้าที่ของมันได้ และจะเจริญงอกงามขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยความสัมพันธ์จาก โลกภายนอก กล่าวคือ การวางท่าที ตอบสนอง และจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่รับรู้เข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย บ้าง การแผ่ขยายความเพียรนั้นจากภายในจิตใจออกไปเป็นการกระทำ ความ ประพฤติ การดำเนินชีวิต และการประกอบกิจการต่าง ๆ บ้างสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อ หรือไม่เอื้อ มีอิทธิพลต่อการประกอบความเพียรและความเจริญงอกงามของคุณธรรมภายใน ทั้ง ในทางเกื้อกูล และในทางขัดขวางบั่นทอนบ้างเฉพาะอย่างยิ่ง ความเพียรพยายามในการประพฤติ ปฏิบัติธรรม ชนิดที่ขยายออกเป็นการกระทำภายนอกและซึ่งกระทำกันอย่างเป็นงานเป็นการ ที่ เรียกว่า “ปธาน” นั้นต้องเกี่ยวข้องและอิงอาศัยปัจจัยแวดล้อมภายนอกเป็นอันมาก ทั้งปัจจัย แวดล้อมทางร่างกาย ทางธรรมชาติ เมื่อกล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของปัจจัยแวดล้อม ภายนอกเหล่านั้น มีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีงาม และการเข้าถึงจุดหมายสูงสุดของ พระพุทธศาสนา บุคคลในธรรมวินัยนี้สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตมุ่งมั่นเพื่อความดำรงอยู่

สัมมัปปธาน 4 (พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทฺธิเถร), 2542, 75-76) มหาสติปัฏฐานสูตรเป็นองค์ธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดญาณ เป็นเรื่องของความ เพียร 4 หรือสัมมาวายามะ ได้แก่ ความพยายามในทางที่ชอบ ซึ่งเป็นการปฏิบัติในขั้นของจิตใจ คือในส่วนของจิตตสิกขา ในข้อธรรมนี้ได้แสดงไว้เป็น 4 อย่างคือ 1. สังวรปธาน ได้แก่เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ ในขั้นของการปฏิบัติ นั้น ทรงสอนให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตอัน ได้แก่การสำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เวลาเห็นรูปฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส

ถูกต้อง โผฏฐัพพะ รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ ไม่มีความยินดียินร้ายเกิดขึ้นครอบงำจิตได้ แต่การปฏิบัติเช่นนี้จะต้องอาศัยความพยายาม ปรารภความเพียร คือมีการกระทำที่ติดต่อสืบเนื่องกันไป สามารถสำรวจได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด ก็ประครองจิตไว้ คือรักษาคุณภาพจิตไว้ในฐานะนั้นๆแล้วก็พยายามสำรวมระวังต่อไป 2. ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดย อาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจใน อันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายาม ปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อ สามารถละบาปอกุศลได้ จะมากหรือน้อยก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตเอาไว้ในจุดนั้นอย่างที่ พระพุทธองค์สอนไว้ว่า “ให้รักษาความดีไว้ เหมือนเกลือรักษาความเค็มฉะนั้น” 3. ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ความดีทั้งหลายที่ยังไม่ เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดีเหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจ ในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น แล้วใช้ความพยายามในการสร้างกุศลโดยมี ความเพียรที่ติดต่อกันไป ไม่ทำ ๆ หยุด ๆ เมื่อสามารถทำความดีได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตไว้สม่ำเสมอ 4. อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป ในขั้นนี้ก็มีนัยเช่นเดียวกัน คือต้องปลูกฝังความพอใจ ให้กุศลความดีมีอยู่ เป็นอยู่ภายในจิต และใช้ความ พยายามที่จะรักษาไว้ โดยมีการกระทำสืบต่อกันไป และเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์เช่นนี้แล้ว ปริมาณของบาปอกุศลที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด ที่เกิดแล้วก็จะถูกลดลงไปตามลำดับ ปริมาณของกุศลที่ ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ตลอดไปดังที่มีคำกล่าวไว้ว่า ลักษณะเหล่านี้เปรียบเหมือนกับน้ำในสระที่ขุ่น เมื่อเราพยายามป้องกันน้ำที่ขุ่นข้น ไม่ให้เข้ามา แล้วก็เอาส่วนที่ขุ่นข้นออกไป นำส่วนที่เป็นน้ำใสเข้ามา ปริมาณความขุ่นข้นก็จะเจือ จางไปโดยลำดับ ๆ ในที่สุดสระน้ำนั้นจะอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้สอยบริโภคดื่มกินได้ จิตใจของ บุคคลที่จะใช้ความเพียรพยายามผ่านขั้นตอนมาดังที่กล่าวแล้วก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือจะเป็น จิตที่สะอาดขึ้นสงบขึ้น

ในด้านศีลธรรม การคอร์รัปชั่น ได้แก่การกระทำซึ่งละเมิดหลักแห่งศีลธรรมในเรื่องต่างๆ (Emcyclopedid of socioiogy, 1974, หน้า 60) โดยทั่วไปแล้ว คอร์รัปชันมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ หลายอย่าง ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การบริหาร และในทางศีลธรรม (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2551, หน้า 228)

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นในการหาคำตอบตามหลักสัมมัปปธานในพระไตรปิฎก ได้แก่ สัมมัปปธาน 4 ที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ลดปริมาณการทุจริตให้น้อยลงไปได้นั้นการวิจัยให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.2.2 เพื่อบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยทบทวนเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตการเลือกตั้งโดยจะทำการศึกษากรณีที่มีการกระทำความผิดมากที่สุด จำนวน 5 ประเภท แนวคิดเกี่ยวกับบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการลดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยยึดหลักการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสัมมัปปธานในพระพุทธศาสนาหลักสัมมัปปธาน สัมมัปปธาน 4 ซึ่งจะศึกษาวิเคราะห์หาคำตอบจากหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์สำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนาได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา และเอกสารวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกรอบแนวคิดของรัฐศาสตร์เพื่อความชัดเจนในการวิจัยและเพื่อความเป็นไปได้ในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือบูรณาการเพื่อการลดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อไป

1.3.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน (In-depth Interview) 30 รูป/คน และการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 12 รูป/คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงที่มีคุณสมบัติตรงกับประเด็นที่ศึกษา

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2565 – เมษายน 2567

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 หลักสัมมัปปธาน หมายถึง การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน 4 ได้แก่สังวรปธาน ปหานปธาน ภาวนาปธาน อนุรักขนาปธาน ลดการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการกระทำความผิดจำนวนมากโดยยกมาศึกษา 5 ประการ ได้แก่ การซื้อเสียงโดยการให้เงิน แก่บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือ วัดชุมชน การจัดเลี้ยง การหลอกลวง การหาเสียงในเวลาห้าม และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

1.4.2 การเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีสิทธิ์เลือกผู้แทน เข้ามาบริหารประเทศ โดยทั่วไปการเลือกตั้งจะจัดขึ้นเป็นระยะๆ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้แทน และตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาล

1.4.2 การทุจริตการเลือกตั้ง หมายถึง การโกงเลือกตั้งโดยการซื้อเสียงเลือกตั้ง โดยการให้เงิน แก่บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ผู้สมัคร การจัดเลี้ยงอาหาร เครื่องดื่ม การหลอกลวง การหาเสียงในเวลาห้าม และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นการแทรกแซงโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งกระบวนการเลือกตั้ง

1.4.3 มาตราการพัฒนาการป้องกันการทุจริต หมายถึง แนวทางปฏิบัติ ข้อบังคับ หรือกฎระเบียบต่างๆที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันการทุจริต มาตาการการบูรณการหลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

มาตราการป้องกันเชิงรุก มุ่งป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต เช่น การกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง การกำหนดเพดานค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

มาตรการป้องกันเชิงรับ มุ่งตรวจจับและลงโทษผู้กระทำผิด เช่น การมีกลไกการร้องเรียน การมีกลไกการตรวจสอบการเลือกตั้ง

1.4.4 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึงหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นอำนาจที่มาจากประชาชนผู้ปกครองประเทศที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเป็นเพียงตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คนและมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน 100 คน เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.5.2 ทำให้เกิดการศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการ หลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกมาก

1.5.3 ทำให้มีการประยุกต์ใช้หลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนากลไกป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนา

1.5.4 เป็นข้อเสนอแนะนำไปใช้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 หลักประชาธิปไตย
2.2 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย
2.3 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย
2.4 การทุจริตการเลือกตั้ง
2.5 หลักสัมมัปปธานสัมมัปปธาน 4
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตยถือกำเนิดที่นครรัฐเอเธนส์ (Athens) ตั้งแต่ช่วงประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล โดยผู้คิดค้นหลักการนี้ขึ้น คือ ไคลส์เธอนีส (Cleisthenes) เมื่อเขาและประชาชนของกรีกรวมกันโค่นล้มทรราชย์ที่นิยมการปกครองโดยอภิสิทธิ์ชนหรือขุนนาง (Aristocracy) ลงได้ จึงเกิดแนวความคิดที่จะนำประชาชนมามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจปกครองโดยตรง ทั้งนี้ ประชาชนทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมในสภาประชาชนได้โดยไม่จำต้องเป็นผู้ได้รับเลือกให้เข้ามาเป็นผู้แทนในการใช้อำนาจปกครองแต่อย่างใด อันเป็นการลดทอนอำนาจของชนชั้นปกครองลง รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองจากภาคประชาชนเพิ่มขึ้น ต่อมาประมาณ 400 ปีก่อนหน้านี้ในยุคกลางประเทศอังกฤษนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองประเทศแทนระบอบฟิวดัล (Feudalism) โดยมีหลักสำคัญ คือประชาชนมีเสรีภาพตามกฎหมายภายใต้การบริหารปกครองประเทศโดยรัฐสภาที่คัดเลือกมาจากประชาชนและมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ หลักการปกครองดังกล่าวสืบเนื่องมาจากกฎบัตรแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) ที่มีบทบัญญัติจำกัดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ และมีบทบังคับให้พระมหากษัตริย์เคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทำให้อังกฤษเป็นต้นแบบของการบริหารปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐสภาที่แพร่หลายในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยในปัจจุบัน (อรณิชา รุ่งธิปานนท์, 2553, หน้า 6) แนวความคิดหรือทฤษฎีว่าด้วยหลักประชาธิปไตยของสังคมโลกใบนี้ มีความเป็นมาและพัฒนาการที่ยาวนาน ดังจะพิจารณาเห็นได้จากวิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยในประเทศทางฝั่งยุโรปนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนักคิดและนักปรัชญาทางการเมือง ทั้งจากยุคเก่าที่มีต้นกำเนิดมา

จากรัฐกรีกโบราณและยุคใหม่ช่วงศตวรรษที่ 17 – 20 รวมทั้งอิทธิพลทางศาสนาการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ได้ส่งผลทำให้ระบอบประชาธิปไตยในประเทศฝั่งยุโรปมีความเข้มแข็งและได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ (สุรชัย ศิริไกร, 2550, หน้า 98-99) จนกลายเป็นกระแสโลก ซึ่งประเทศมหาอำนาจเรียกร้องให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยในบางประเทศอาจจะมีการชะงักงัน หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบอบเผด็จการในภายหลังได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการที่จะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืนได้นั้นเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้โดยง่าย ซึ่งนักรัฐศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องประชาธิปไตยในยุคใหม่ เช่น อาดัม เปรซอสกี้ (Adam Przeworski) ได้กล่าวไว้ว่า “ระบอบประชาธิปไตยนั้นไม่ใช่ว่ารัฐให้ประชาธิปไตยและประชาชนต้องการแล้ว ประชาธิปไตยก็เกิดขึ้นได้ แต่ระบอบประชาธิปไตยต้องมีพลเมืองที่มีความสามารถในการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ตามพันธะสัญญาของตนเองได้ได้ด้วย” มิฉะนั้นแล้วระบอบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นอาจมิใช่ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงสำหรับประเทศไทยนั้น ระบอบประชาธิปไตยเริ่มมีการปูพื้นฐานไว้ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี โดยให้อำนาจแก่ข้าราชการที่มีอำนาจหน้าที่บริหารส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งให้การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่เป็นสากลแก่ประชาชนทั่วไป แม้ยังคงอำนาจการปกครองไว้กับพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์อยู่ตามเดิมก็ตามหลังจำกนั้น ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 แห่งราชวงศ์จักรีพระองค์ทรงมีพระบรมราชธิบายในจดหมายเหตุรายวันส่วนพระองค์ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2454 เกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในขณะเดียวกันก็ทรงให้ความเห็นส่วนพระองค์เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยว่า หากประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักประชาธิปไตยดีแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดมติมหาชนที่ส่งผลเสียหายต่อส่วนรวม รวมทั้งหากประชาชนไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเลือกตั้งก็อาจส่งผลให้ประชาชนเลือกคนไม่ดีเข้าสภาเพราะการชักจูงหรือติดสินบน ทำให้ประชาธิปไตยกลายเป็นคณาธิปไตย นอกจากนี้ หากพรรคการเมืองมีเงินและอำนาจมากเกินไปแล้ว การบริหารบ้านเมืองก็จะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวมแต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักการเมืองแทน (ศ. ศรีราชา เจริญพานิช, หน้า 2-3) ทั้งนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2461 พระองค์ทรงจัดตั้งดุสิตธานีซึ่งเป็นเมืองสมมติเพื่อทดลองใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของไทยจากระบอบสมบูรณายาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทย อย่างไรก็ตาม ผลของการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองมิได้เป็นไปตามคำพูดอันสวยหรูของคณะผู้ก่อการแต่อย่างใด ประชาชนยังคงถูกปิดกั้นโอกาสในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ผู้นำประเทศในช่วงนั้นยังคงมีแต่ทหารที่มีอำนาจล้นเหลือปราศจากการตรวจสอบจากประชาชน ผู้นำประเทศบริหารประเทศโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนและพวกพ้องเป็นสำคัญ จนประชาชนเรียกขานกันอย่างแพร่หลายว่า ระบอบอำมาตยาธิปไตย จนกระทั่งในที่สุดก็เกิดการขัดแย้งกันเองของเหล่าผู้นำประเทศที่ต่างมีความต้องการจะกุมอำนาจไว้แต่เพียงผู้เดียวจนเกิดการปฏิวัติหรือรัฐประหารเรื่อยมาไม่เว้นแม้แต่ในปัจจุบัน แม้ปัจจุบันอำนาจในการบริหารปกครอง ประเทศมักตกอยู่กับนักการเมืองและนักธุรกิจที่มีฐานะร่ำรวยมหาศาล จนมีการกล่าวขานกันว่าเป็น การปกครองในระบอบธนาธิปไตย แต่ปัญหาที่สะสมมาในครั้งอดีตก็ยังคงอยู่ไม่

จางหายไปไหน ประชาชนยังคงได้รับความเดือดร้อนจากการอยู่ในฐานะผู้ใต้ปกครองที่ขาดโอกาสในการมีส่วนร่วม ทางการบริหารประเทศ ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้บังคับมาแล้วหลายฉบับจึงพยายามจะบัญญัติกฎกติกาในการบริหารปกครองประเทศให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพิ่มขึ้นเสมอมา โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐบาล รวมทั้งลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องลง นอกจากนี้ ยังนำหลักเกณฑ์ ต่าง ๆอาทิเช่น หลักธรรมาภิบาลหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นต้น มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (ปาริชาต เทพอารักษ์, 2540 หน้า 50) อย่างไรก็ตาม การปรับใช้หลักประชาธิปไตยสำหรับการบริหาร ปกครองในประเทศไทยยังคงมีปัญหาเรื้อรังต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สรุป หลักประชาธิปไตยถือกำเนิดที่นครรัฐเอเธนส์ (Athens) ตั้งแต่ช่วงประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล จึงเกิดแนวความคิดที่จะนำประชาชนมามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจปกครองโดยตรง ทั้งนี้ ประชาชนทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมในสภาประชาชนได้โดยไม่จำต้องเป็นผู้ได้รับเลือกให้เข้ามาเป็นผู้แทนในการใช้อำนาจปกครองแต่อย่างใด อันเป็นการลดทอนอำนาจของชนชั้นปกครองลง รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองจากภาคประชาชนเพิ่มขึ้นพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยในบางประเทศอาจจะมีการชะงักงัน หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบอบเผด็จการในภายหลังได้ ระบอบประชาธิปไตยเริ่มมีการปูพื้นฐานไว้ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี โดยให้อำนาจแก่ข้าราชการที่มีอำนาจหน้าที่บริหารส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งให้การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่เป็นสากลแก่ประชาชนทั่วไป แม้ยังคงอำนาจการปกครองไว้กับพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์อยู่ตามเดิม ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงจัดตั้งดุสิตธานีซึ่งเป็นเมืองสมมติเพื่อทดลองใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของไทยจากระบอบสมบูรณายาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทยประเทศให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพิ่มขึ้นเสมอมา โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐบาล

2.1.2 ความหมายของประชาธิปไตย

มีผู้ใช้ศัพท์ประชาธิปไตยกันอย่างกว้างขวางทั้งในฝ่ายที่เรียกตนเองว่าเป็น “กลุ่มโลกเสรี” และในฝ่ายที่เรียกกันว่าเป็นกลุ่ม “สังคมนิยม” หรือ “กลุ่มสังคมนิยมคอมมิวนิสต์” อนึ่ง ยังมีการใช้ผสมกับศัพท์อื่น ๆ อีกด้วย เช่น ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (economic democracy) และประชาธิปไตยทางอุตสาหกรรม(industrial democracy) “ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ” หมายถึงการกระจายรายได้ให้ทัดเทียมกันในหมู่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ส่วน “ประชาธิปไตยอุตสาหกรรม” หมายถึง ประชาธิปไตยในโรงงานอุตสาหกรรมเช่น การมีสหภาพ แรงงาน เป็นต้น ศัพท์ “ประชาธิปไตย” ใช้ในสามความหมายใหญ่ๆ ซึ่งถ้ากำหนดเป็นวงกรอบหรือฐานะใหญ่ ๆ 3 ฐานะได้แก่ใน 1) เชิงความคิด 2) รูปแบบการปกครอง และ 3) วิถีชีวิต ดังนี้ ในวงกรอบหรือฐานะเป็นปรัชญา ทฤษฎีหรืออุดมการณ์ทางการเมือง ในความหมายนี้มุ่งไปในเรื่องของความคิด เป็นสภาพทาง

มโนกรรม (การกระทำทางใจซึ่งแตกต่างจากกายกรรมและวจีกรรม)ทั้งของชนระดับนำ (elites) และคนทั่วไป (ordinary citizens) ในวงกรอบหรือฐานะเป็นรูปแบบการปกครองเป็นการพิจารณาในเชิงโครงสร้างของรัฐบาลแบบประชาธิปไตย เช่น

1) ระบบรัฐสภา

2) ระบบประธานาธิบดี

ในวงกรอบหรือฐานะวิถีชีวิต (way of life) ได้แก่

1) วิถีทางแห่งการยอมรับ “เสียงข้างมาก”

2) การมีใจกว้าง

3) มีขันติธรรม

4) การไม่ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา

5) การมีความเอาใจใส่ในกิจการบ้านเมือง อันเป็นเรื่องการประพฤติปฏิบัติในสังคม

สรุป ประชาธิปไตย” ใช้ในสามความหมายใหญ่ๆ ซึ่งถ้ากำหนดเป็นวงกรอบหรือฐานะใหญ่ๆ 3 ฐานะ ได้แก่ใน 1) เชิงความคิด 2) รูปแบบการปกครอง และ 3) วิถีชีวิต พิจารณาในเชิงโครงสร้างของรัฐบาลแบบประชาธิปไตย เช่น 1) ระบบรัฐสภา 2) ระบบประธานาธิบดี

ความหมายตามภาษาต่างประเทศ

ศัพท์ “ประชาธิปไตย” ในภาษาไทยคงบัญญัติขึ้นประมาณไม่เกิน 100 ปีที่ผ่านมา โดยได้มีการเทียบกับภาษาอังกฤษ จึงออกมาในรูปของการสมาส (ผสม) กันระหว่างสองศัพท์ ได้แก่ ประชา และอธิปไตย ศัพท์ “เดมมอคคระซี” (Democracy) ในภาษาอังกฤษเริ่มใช้ครั้งแรกประมาณ 400 ปีมาแล้ว คือ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ทั้งนี้ โดยการแปลเทียบเคียงกับภาษาฝรั่งเศส คือ เดโมกราตี (Democratie) โดยย้อนไปถึงศัพท์เดิมเริ่มแรก คือ ในภาษากรีก คือ “เดโมคราเตีย” (Demokratia) ซึ่งย้อนกลับไปถึงสมัยกรีกโบราณเมื่อ 2400 ปีมาแล้ว คือเป็นการผสมระหว่างสองตัว ได้แก่ **“เดมอส (Demos) กับ เคตอส (Kratos)**”(“Kratos” เป็นคำนาม ส่วนคำกริยา คือ “kratien”) เคมอส หมายถึง“ประชาชน” เครตอส หมายถึง การปกครอง เมื่อนำ 2 ศัพท์ผนวกเข้าด้วยกัน จึงสื่อความหมายว่าเป็นการปกครองของประชาชน

ความหมายตามพจนานุกรมไทย

คำว่า “ประชาธิปไตย” ประกอบด้วยคำว่า “ประชา” หมายถึง “หมู่คนคือปวงชน” กับคำว่า“อธิปไตย” หมายถึง “ความเป็นใหญ่”คำว่า “ประชาธิปไตย” จึงหมายถึง “ความเป็นใหญ่ของปวงชน”ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ไว้ในหนังสือพจนานุกรมของทางราชการว่า “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่”

สรุป คำว่า “ประชาธิปไตย”ตามความหมายตามภาษาต่างประเทศ และความหมายตามพจนานุกรมไทย ประกอบด้วยคำว่า “ประชา” หมายถึง “หมู่คนคือปวงชน” กับคำว่า“อธิปไตย” หมายถึง “ความเป็นใหญ่”คำว่า “ประชาธิปไตย” จึงหมายถึง “ความเป็นใหญ่ของปวงชน”

ความหมายของบุคคลสำคัญต่างๆ

อับราฮัม ลินคอล์น ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กล่าวสุนทรพจน์ไว้ ณ เมืองเกตติสเบอร์ก ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 (พ.ศ. 2406) ตอนหนึ่งความว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน จะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืน

พิภพนี้” (Government of the people, by the people, for the people, shall not perish from the Earth.) วลีนี้ได้ถูกอ้างถึงหลายครั้งโดยนักวิชาการว่า “เป็นความหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย” ที่กระชับและคมคาย

ฮาโรลด์ ลาสกี้ “เนื้อแท้ของประชาธิปไตยก็คือ ความ ปรารถนาของมนุษย์ที่จะยอมรับนับถือและรักษาไว้ซึ่งความสำคัญของตนเอง รวมตลอดถึงความเสมอภาคระหว่างบุคคลในทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง”

ชาลส์ อีเมอเรี่ยม “ประชาธิปไตยเป็นแนวความคิด และเป็นการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ความผาสุกร่วมกันของประชาชน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนนั้นเองเป็นเครื่อง นำทาง”

ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ให้ความหมายของ “ประชาธิปไตย” หมายถึง ระบอบการปกครองประเทศระบอบหนึ่ง ซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน คำว่า “ประชาชน” ในที่นี้หมายถึง ปวงชนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการปกครองแผ่นดินอย่างเสมอภาคกัน ระบอบประชาธิปไตย มีรากฐานเคารพในด้านการเคารพในความเป็นธรรม (Justice) เหตุผล (Reason) เมตตาธรรม (Compassion) ความศรัทธาในมนุษยชาติ (faith in man) และเคารพในเกียรติภูมิแห่งมนุษยชน (Human dignity)

สำนักงานอัยการสูงสุด ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ว่า “ประชาธิปไตย” หมายถึง การปกครองที่เป็นของประชาชน และเพื่อประชาชน ตลอดจนเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคน ในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ ภายใต้ความเชื่อมั่นว่า คนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน คือ ได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายและโอกาสที่จะได้รับบริการต่าง ๆ โดยเสมอภาคกัน มีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งจะกำหนดไว้แน่นอนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การปกครองที่เป็นประชาธิปไตย คือ รูปการปกครองที่ยึดอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชนแล้วก็เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญซึ่งอาจเป็นรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรหรือไม่ลายลักษณ์อักษรก็ได้ เพราะประชาธิปไตยถือ การปกครองโดยกฎหมาย (Rule by law) อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญนั้นเป็นเพียงกติกาการปกครองไม่ใช่เครื่องหมายแสดงความเป็นประชาธิปไตยเพราะฉะนั้นการที่ประเทศใดมีรัฐธรรมนูญจึงมิได้หมายความว่ารูปการปกครองของประเทศนั้นเป็นประชาธิปไตย เพราะบางประเทศเช่น สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีระบบการปกครองแบบเบ็ดเสร็จต่างก็มีรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประเทศเสรีนิยมอื่นๆ เหมือนกัน การที่ จะพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่จึงต้องดูว่ารัฐธรรมนูญของประเทศนั้นกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือไม่หลักประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกตามลักษณะการปรับใช้ในทางปกครองใน 3 รูปแบบกล่าวคือ หลักประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy)

หลักประชาธิปไตยทางผู้แทน (Representative Democracy) และหลักประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง (Semi-Direct Democracy) เริ่มต้นที่หลักประชาธิปไตยทางตรงนั้นเป็นรูปแบบการปกครองโดยใช้หลักประชาธิปไตยแบบดั้งเดิมตั้งแต่ยุคกรีกโบราณที่ปกครองในรูปแบบนครรัฐ โดยถือ

กันว่าเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบที่สุด (โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, 2529,หน้า 12) ประชาชนที่ประสงค์จะเป็นกลุ่มผู้ปกครองจะได้รับการเลือกขึ้นมาจากประชาชนทั้งหมดในสังคมนั้น ๆโดยตรง หรือที่เรียกว่าการเลือกตั้งผ่านสภาประชาชน อย่างไรก็ตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทางตรงนั้นเหมาะสมกับเฉพาะสังคมที่มีประชากรจำนวนไม่มากนัก และในปัจจุบันยังคงมีสังคมที่ปกครองด้วยระบอบดังกล่าวอยู่ เช่น มลรัฐกังตอง (Canton) ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น (ไพโรจน์ ชัยนาม, 2515, หน้า 321-322)

รากฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น นักวิชาการสวนใหญ่ยอมรับวาเริ่มตนมาจากประเทศกรีกโบราณและพัฒนากันมาในบรรดาประเทศยุโรป ตลอดจนสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้แพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาซึ่งพอจะประมวลลักษณะสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยได้เป็น 5 ประการดังนี้ (โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, 2529,หน้า 12)

1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย คือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในรัฐ

2. ประชาชนทุกคนในรัฐมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

3. การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐนั้นถือเอามติของเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสิน แต่ในเวลาเดียวกันเสียงส่วนน้อยในรัฐจะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเพื่อปองกันมิให้ประชาชนสวนใหญ่ข่มหงอยางผิดทำนองคลองธรรม

4. กระบวนการของประชาธิปไตยคือวิธีการปกครองซึ่งได้รับความยินยอมพรอมใจของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งแสดงออกในรูปของการเลือกตั้ง การอภิปรายการออกเสียงประชามติ การเสนอร่างกฎหมายของประชาชน เป็นต้น

5. มีการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 สาขาคือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ระบอบประชาธิปไตย มิได้จำกัดรูปของการปกครองว่าจะต้องเป็นไปในรูปของการ ปกครองแบบรัฐสภา หรือการปกครองแบบประธานาธิบดี ระบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภา และระบบผู้นำร่วม ตราบเท่าที่มีลักษณะสำคัญ 5 ประการของการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ดังกลาวข้างต้นก็นับได้วาเป็นรัฐประชาธิปไตย

สรุป รากฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น นักวิชาการสวนใหญ่ยอมรับวาเริ่มตนมาจากประเทศกรีกโบราณและพัฒนากันมาในบรรดาประเทศยุโรป ตลอดจนสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้แพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

2.1.3 ประเภทของประชาธิปไตย

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือโดย “หลักประชาธิปไตย” เป็นระบอบการปกครองที่ได้รับความนิยมและแพร่หลายในปัจจุบัน ระบอบ การปกครองดังกล่าวได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนบนพื้นฐานความแตกต่างทั้งของบุคคลและสภาพแวดล้อมทั่วไป โดยในทางวิชาการจากอดีตถึงปัจจุบันต่างได้ให้ทัศนะในรายละเอียดเกี่ยวกับการปกครอง ในหลักประชาธิปไตยที่หลากหลายแตกต่างกัน ทั้งนี้ตามแต่ละช่วงเวลา หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งนี้โดย จุดมุ่งหมายเพื่อให้ระบอบการปกครอง ในหลักประชาธิปไตยได้รับการยอมรับและสามารถรองรับกับสภาพปัญหา ของความแตกต่างที่เกิดขึ้น

Beetham and Boyle (1995, pp. 30-33) ได้ให้หลักการประเภทของประชาธิปไตยที่เห็นว่ามี ความสำคัญ ดังนี้

1. การเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรมการเลือกตั้งที่มีลักษณะเชนนั้น เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ทำให้ประชาชนสามารถควบคุมการปฏิบัติงานของกลไกทางการเมืองและอำนาจรัฐได้การที่จะมีการเลือกตั้งแบบนี้ได้ทั้งระบบการเลือกตั้งและกระบวนการเลือกตั้งจะต้องมีความสมบูรณ ชัดเจนทุกขั้นตอนเชน จะเลือกตำแหนงใดบ้างจะลงทะเบียนการเลือกตั้งอย่างไรจะหาเสียงอย่างไรจะนับคะแนนอย่างไรและรวมถึงมาตราต่าง ๆ ที่จะปองกันการทุจริต และประพฤติ มิชอบในการเลือกตั้งทั้งมวล

2. รัฐบาลที่โปรงใส และตรวจสอบได้การตรวจสอได้ของของรัฐบาล มีอยู่ 2 ด้าน

2.1 ด้านกฎหมายคือการทำหนาที่โดยอิสระของศาล

2.2 ด้านการเมืองคือการทำหนาที่ผานร่างกฎหมายและควบคุมรัฐบาลของรัฐสภา นอกจากการตรวจสอบที่เป็นทางการดังกลางนี้ แลวรัฐบาลประชาธิปไตยยังควรตอบสนอง ตอมติมหาชนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างใกลชิด

3. สิทธิทางการเมืองและพลเมือง สิทธิดังกล่าวนั้นครอบคลุมเครือเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เชน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในการรวมกันเป็น สมาคม ในการเดินทางเลือกถิ่นที่อยู่และอื่นๆเป็นตน

4. สังคมที่เป็นประชาธิปไตย หรือประชาสังคม คือรูปแบบของการสมาคมทุกชนิด ที่จัดตั้งขึ้นโดยเป็นอิสระจากการชี้นำหรือบงการของรัฐ ประชาสังคมจะเป็นองคกรอิสระที่ช่วงจำกัดอำนาจของรัฐให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมทำใหมติสาธารณะเกิดขึ้นจากประชาชนอย่างแท้จริงและทำให้สังคมมีความมั่นใจในตัวเองที่จะตอต้านการใช้อำนาจปกครองโดยพลการจากรัฐและรัฐบาล ซึ่งหลักองคประกอบดังกล่าวของประชาธิปไตยจะทำให้ประชาธิปไตยดำเนินได้อย่าง มั่นคงจะต้องมความสัมพันธ์กัน

อภิชาติ สุทธิสอาด (2543, หนา 43-45) ใหหลักการของประชาธิปไตยทเห็นวา มีความสำคัญคือเชื่อในอำนาจอธิปไตยของปวงชน ซึ่งถือว่าความตองการของปวงชน เพื่อผลประโยชนร่วมกันของสังคม เป็นสิ่งที่จะตองดำเนินตามอำนาจอธิปไตยของปวงชน ซึ่งแสดง ใหเห็นได้จาก

1. การเลือกตั้ง ประชาชนจะเลือกคนที่จะไปทำหนาที่ “ปกครอง” แทนตน องคการ ในการปกครองสูงสุดของประเทศนั้น คือรัฐบาลเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นวิถีทางเดียวที่จะเลือกผู้ปกครองตามเจตจำนงของประชาชน ระบอบประชาธิปไตยจึงขาดการเลือกตั้งไม่ได้และการปกครองจะต้องปกครองไปตามกฎหมาย หรือเป็นไปตามหลักนิติธรรม กฎหมายในระบอบ ประชาธิปไตยนั้นเป็นขอกำหนดของสังคมที่ถือว่าเป็นสงสะทอนใหเห็นถึงเจตจำนงของปวงชน สำหรับการเลือกตั้งที่จะเรียกว่าเป็นประชาธิปไตยนั้นจะตองมีหลักเกณฑดังนี้

1.1 เป็นการเลือกที่เป็นไปโดยอิสระ

1.2 มีการลงคะแนนเสียงเป็นความลับ

1.3 การเลือกต้องเป็นไปอย่างแท้จริงคือ มีทางเลือกจากผู้สมัครหลายคนและไม่ทำ การคดโกงด้วยวิธีการต่างๆ

1.4 เป็นการเลือกที่มีกำหนดระยะเวลาคือกำหนดไว้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกจะอยู่ใน ตำแหนงได้นาน เทาไหร่ถึงจะเลือกกันใหม่ (เทาที่เป็นอยู่ทั่วไปมีระยะเวลาตั้งแต่ 2-5 ป)

1.5 ผู้ที่ไปเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิเสมอภาคและใชสิทธิได้ทั่วถึง

2. การมีสวนร่วมทางการเมืองอย่างอื่นในระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนจะต่อง สนใจในเรื่องราวที่อยู่ล่อมรอบตัวเอง เฉพาะอย่างยิ่งสนใจเรื่องการเมือง เชน คอยติดตามดูว่าบทบาทของรัฐบาลและฝ่ายต่างๆในวงการปกครองและบริหารเป็นอย่างไรและอาจมีการแสดง ความคิดเห็นเป็นครั้งคราวโดยผานองคกรต่าง ๆ เชน ทางเจ่าหน่าที่ของรัฐ สื่อมวลชนต่าง ๆ พรรคการเมืองกลุมผลประโยชนหรือ กลุมอิทธิพลต่าง ๆ ตามวิถีทางของกฎหมายและความควรไม่ควร ยอมเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ดังนั้น ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย จึงควรต่องสนใจในพรรคการเมืองและกลุมผลประโยชนโดยเข่ามีสวนร่วม ในลักษณะต่าง ๆ พอสมควรและโดยรูขอเท็จจริง

3. การถือหลักตัดสินใจโดยเสียงขางมาก ที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยเนื่องจากมนุษย์เราต่างจิตต่างใจจะหาความเป็นเอกฉันท์ในทุกเรื่องนั้นลำบาก

4. เชื่อในหลักเสรีภาพ เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยไม่ได้หมายความวาทำอะไรก็ได้ แต่หมายถึงการที่บุคคลสามารถกระทำหรืองดเว้นการกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ได้ที่ไม่ละเมิดผู้อื่น ซึ่งถูกกำหนดโดยกฎหมายที่ได้รับความยินยอมเห็นชอบจากประชาชนโดยตรง หรือโดยออม

5. เชื่อในหลักเสมอภาคเสมอภาคในที่นี้หมายถึงความเสมอภาคพื้นฐานที่พอจะทำให้ประชาชนในสังคมเดียวกันเทาเทียมกนได้ในประเด็นสำคัญมิได้หมายความวาเทาเทียมกันทุกเรื่องซึ่งเป็นไปไม่ได้ความเสมอภาค ที่สำคัญ คือ เสมอภาคตามกฎหมายที่กฎหมายจะต้องใชกับทุกคนโดยเสมอกัน และโดยความยุติธรรม เสมอภาคในโอกาสที่จะใชความสามารถที่ตนมี ในทางสุจริตได้เต็มที่ เสมอภาคในการได้รับหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจในอัตราหนึ่ง

6. เชื่อในหลักเหตุผลและหลักภราดรภาพของมนุษย์ คือ จะต่องยึดหลักเหตุผลเป็นสำคัญ นอกจากนั้นยัง ต่องรักใครให้ความเคารพซึ่งกันและกันในสังคม จึงจะรวมมือกันทำประโยชนและสังคมสวนรวมได้ 7. มีรัฐบาลและกลไกของรัฐบาลที่สอดคล่องและดำเนินการตามหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ ดังที่กล่าวในข้อ 1 - 6 ได้

รูปแบบของประชาธิปไตยแบงออกเป็น 3 ประเภท คือ (โกสินทร วงศสุรวัฒน, 2532, หน้า 59-63)

1. ประชาธิปไตยทางตรง เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจ โดยตรงด้วยตนเอง โดยการลงประชามติ หรือ referendum

2. ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน เป็นการมอบอำนาจของประชาชนให้กับตัวแทนด้วยการเลือกตัวแทน ซึ่งเป็นการมอบอำนาจลวงหนาแก่ผู้แทนให้ไปปฏิบัติหนาที่แทนในนามของประชาชน

3. ประชาธิปไตยแบบกึ่งตรง เป็นการผสมผสานแนวคิดของทั้ง 2 แบบข้างต้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทำการเลือกตัวแทนเข่ามาทำหน่าที่แทนประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็ให้สิทธิประชาชนแทรกแซงในขบวนการทางการเมืองได้ เชน การปลดผู้แทนกอนหมดวาระ (recall) ให้ประชาชนร่วมกันเสนอร่างกฎหมายเองได้ (initiative) ให้ประชาชนยับยั้งร่างกฎหมายได้ (veto) ให้

ประชาชนร่วมกันลงประชามติใน เรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญได้ (referendum) ระบอบประชาธิปไตยสามารถแบงออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ, 2542: 204 - 210)

1. ระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) ซึ่งการปกครองอยู่ในในอำนาจของพลเมืองสวน ใหญ่โดยแท้จริง หลักการบริหารและสถาบันการเมืองขึ้นอยู่กับการแสดงออกของพลเมืองเกี่ยวกับความรู้สึก และความต้องการของตนเอง พลเมืองทุกคนมีความเสมอภาคมีโอกาสเขาไปมีสวนร่วมในการตัดสินใจของสภาประชาชน รวมทั้งมีอำนาจในการควบคุมสภาบริหารผ่านสภาประชาชน

2. ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (representative democracy) ซึ่งเป็นระบอบประชาธิปไตยในปจจุบัน หมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนมิได้เข้ามามีสวนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองด้วยตัวเองโดยตรง แต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนให้ทำหน่าที่ตัดสินใจการปกครองแทนตน ซึ่งอริสโตเติลกล่าวว่าเป็นระบอบการปกครองโดยคนสวนน้อยควบคุมของคนสวนใหญ่ ซึ่งสาระสำคัญของการนี้มิใชการ ปกครองสวน้อย แต่อยู่ที่การควบคุมของคนสวนใหญ่ซึ่งคนสวนใหญ่จะต้องสามารถผลักดันความตองการ ของตนผานกระบวนการทางการเมือง ประชาชนจะมีอำนาจในการควบคุมผู้นำของตนโดยผ่านการเลือกตั้ง (elections) และหากผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบความตองการของประชาชน ประชาชนก็มีสิทธิที่จะถอด ถอนผู้ปกครองได้

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สำคัญคือ (คูมือประชาธิปไตยสำหรับประชาชน , 2541, หน้า 33)

1. ประชาชนเป็นเจาของอำนาจในการปกครอง

2. ประชาชนมีสวนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยออม เชน การลงสมัครรับเลือกตั้ง การใชสิทธิ เลือกตั้ง

3. เป็นการปกครองที่มุ่งหวังให้ประชาชนสวนใหญ่ได้รับประโยชน

4. ยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองและเคารพในสิทธิของฝ่ายข้างน้อย

5. ประชาชนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย (กฎหมายให้การคุ้มครองทุกคนเทากัน) และมีสิทธิ เสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด

6. ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาลทั้งโดยตรงและโดยออม เชน การเรียกร่องให้ ส.ส. ในเขต เลือกตั้งของตน ตั้งกระทูถามรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับปญหาความเดือดรอนของตน

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ยึดมั่นหลักการขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. การยอมรับวาคนทุกคนมีสติปัญญา มีเหตุผล

2. ยอมรับวาทุกคนมีอิสระและเสรีภาพ

3. การยอมรับวาทุกคนมีความเทาเทียมกัน

4. อำนาจสูงสุดในการปกครอง

5. อำนาจปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชนผู้ถูกปกครองโดยวิธีการแสดง ความยินยอมต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ การใชสิทธิเลือกตั้ง

6. ประชาชนมีสิทธิในการคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด หากวารัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ (คูมือประชาธิปไตยของประชาชน, 2541, หน้า 33)

(สมบัติ ธำรงธัญวงศ, 2542, หน้า 247 - 249) สรุปจากปรัชญาชองระบอบประชาธิปไตย ทำให้การ ปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งมี หลักการดังนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) โดยใช้อำนาจที่กำหนดโดยผู้ปกครองผานกระบวนการเลือกตั้ง รวมถึงอำนาจในการถอดถอนตัวผู้ปกครอง

2. หลักเสรีภาพ (liberty) ได้แก่ การเลือกตั้งถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองการเขร่วม เป็นสมาชิกกลุม การวิพากษวิจารณทางการเมืองการเมืองทั้งด้วยการพูด การเขียน การเผยแพรผานสื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะควบคุม กำกับ และตรวจสอบผู้ปกครอง การชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในการสงเสริมสนับสนุนและคัดค้านนโยบาย และการกระทำของผู้ปกครอง

3. หลักการเสมอภาค (equality) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักควบคูกับเสรีภาพซึ่งประชาชนจะได้รับโอกาสที่เสมอภาคกันและทัดเทียมกัน ทั้งใน ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

4. หลักกฎหมาย (rule of law) ในระบอบประชาธิปไตยตองมีที่มาอันชอบธรรม คืออำนาจมาจาก อธิปไตยของปวงชน ใช้บังคับประชาชนอย่างเสมอภาคเทาเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และตองใหความ คุ้มครองภายใตกระบวนการยุติธรรมแกประชาชนอย่างเสมอภาคเทาเทียมกัน

5. หลักเสียงข่างมาก (majority rule) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นการสะท่อนถึงความตองการของ คนส่วนใหญ่ แต่จะต่องให้ความเคารพและคุมครองเสียงข้างน้อยด้วยเพราะฝ่ายเสียงข้างน้อยจะทำหนาที่และ มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นการควบคุม กำกับและตรวจสอบเจตนารมณในการตัดสินใจของฝ่ายเสียงข้างมากวาเป็นไปเพื่อประโยชนของประชาชนอย่างแท้จริงหรือไม่ ถาเสียงข่างมากลงมติตัดสินใจขัดตอประโยชนของประชาชนมีสิทธิที่จะปฏิเสธมติการตัดสินใจของเสยงขางมากนั้นได้

ระบอบประชาธิปไตยมีประโยชนดังนี้

1. ปองกันการใชอำนาจไม่ชอบธรรมของเจาหนาที่และการปกครองที่ไม่ถูกต่อง

2. ใชเป็นกระบวนการอันชอบธรรมตามกฎหมาย เพื่อปองกันสิทธิและผลประโยชนของชนหมูน้อย

3.ประชาชนมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นเพื่อชักจูงให้เป็นไปตามความต่องการของตนโดยการถกเถียงกันอย่างสันติในทางการเมือง ในการศึกษาครั้งนี้ การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบมีสวนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วยระบอบการปกครอง 2 รูปแบบ คือ ประชาธิปไตยโดยตัวแทน และประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง ที่เนนไปทางด้านการมีสวนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนภายใต สิทธิ เสรีภาพ ความเทาเทียมกันอย่างเสมอภาค ไม่มีการแบ่งฐานะ ในการเข่ามามีสวนร่วม ในการแสดงเจตนารมณ และยังสามารถควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยใช้กระบวนการที่ชอบธรรมตามกฎหมาย เพื่อปองกันไม่ให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบธรรม ทั้งนี้การที่ประชาชนจะเข่ามามีสวนร่วมในการปกครอง ยอมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในแต่ละสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมการเมืองและเป็นกลไกสำคัญที่มีผลตอความคิดและการ แสดงออกทางพฤติกรรม อันจะนำไปสู่ระดับการเมืองการมีสวนร่วมของประชาชนในระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย

(วิสุทธิ์ โพธิแท่น ,2550, หน้า 49 - 79) ได้ให้หลักการที่สำคัญของประชาธิปไตยไว้ 4 ข้อ ได้แก่

1.2.1 หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular sovereignty or sovereignty of the people) แสดงออกได้ในเรื่องสำคัญๆ ดังนี้

1.2.1.1 การที่ประชาชนมีสวนเกี่ยวข้องและมีสวนร่วมในกิจกรรมทั้งหลายของสังคม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางการเมืองกิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากประชาธิปไตยนั้นเป็นแนวความคิดที่เริ่มจาการเน้นเรื่องการเมือง การที่ประชาชนมีโอกาสอย่างกว้างขวางที่จะมีสวนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ จึงถือว่าเป็นแก่นสำคัญอย่างหนึ่งของการแสดงถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชน การมีสวนร่วมทางการเมืองที่ถือวามีความสำคัญพื้นฐานของประชาธิปไตย ได้แก่

1) การเลือกตั้ง (Election) การเลือกตั้งในที่นี้หมายความรวมถึง กิจกรรมและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนที่ประชาชนผู้เลือกตั้ง ใช้ดุลยพินิจเลือกตัวแทนของตนจากบรรดาผู้สมัครรับเลือกตั้งที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกไปดำรงตำแหน่งและทำหนาที่อย่างใดอย่างหนึ่งแทนประชาชน จึงถือได้ว่าการเลือกตั้งเป็นองคประกอบที่สำคัญมากที่จะขาดไม่ได้ของประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ เป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นวาอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชน และประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นผ่านทางผู้แทนของตนในการปกครองและบริหารประเทศ การเลือกตั้ง จึงเป็นที่ชี้ให้เห็นเป็นเบื้องตนวาประเทศนั้นปกครองโดยประชาชน

2) การมีสวนร่วมในการรวมตัวกันเป็นกลุมผลประโยชน (Interest group) ซึ่งกลุมอิทธิพล (Pressure group) ในสังคมประชาธิปไตยซึ่งเป็นสังคมที่คนทั้งหลายมีสิทธิเสรีภาพเป็นอย่างมากนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการที่คนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันหรือมีผลประโยชนอย่างเดียวกันรวมตัวกันอย่างอิสระเป็นกลุ่มต่าง ๆ แลวทำกิจกรรมร่วมกันเกี่ยวกับความสนใจร่วมหรือผลประโยชนร่วมกันนั้น ในประเทศประชาธิปไตย คนๆ หนึ่งอาจเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ได้มากมายหลายกลุ่มที่ตนต้องการ ตราบใดที่การเป็นสมาชิกและการร่วมทำกิจกรรมของกลุมนั้นๆไม่ผิดกฎหมายและไม่ก่อความเสียหายแกผู้ใด

3) การมีสวนร่วมในการรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง (Political party) ในประเทศประชาธิปไตยนั้น ประชาชนอาจรวมตัวกันเป็นกลุ่มอีกประเภทหนึ่งที่มุงแขงขันกันเพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐ กลุ่มดังกล่าวนี้เรียกวา “พรรคการเมือง” โดยที่ประชาชนผู้เห็นวาตนเองและกลุ่มของตนมีความสามารถที่จะทำหนาที่ปกครองและบริหารประเทศแทนประชาชนทั้งประเทศได้ดีกว่าคนอื่นก็จะเสนอตัวให้คนอื่นเลือกตั้ง หากได้รับเลือกมีเสียงข้างมากก็จะได้รับมอบจากประชาชนให้ใช้อำนาจรัฐเป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงถือได้ว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญประเภทหนึ่งที่รวบรวมคนที่มีความคิดทางการเมืองหรืออุดมการณ ทางการเมืองคล้ายคลึงกันมาอยู่ร่วมกันเพื่อรวบรวมความเรียกร้องความต้องการด้านต่าง ๆ ของคนในสังคมมาจัดทำเป็นนโยบายคือสิ่งที่จะทำให้พรรคตนเองได้มีอำนาจ

1.2.1.2 การปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของฝ่ายข้างน้อย หลักเกณฑการปกครองโดยเสียงข้างมาก หมายความวา การตัดสินใจใดๆ ของกลุม ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ไม่ว่าในระดับใด หลังจากที่ได้มีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันพอสมควรแล้ว หากไม่อาจหา

ความเห็นพองต้องกันเป็นเอกฉันทได้ ก็ให้ตัดสินเป็นข้อยุติในขณะนั้นโดยถือเสียงข้างมากเป็นเสียงชี้ขาด แต่จะตองคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของเสียงข้างน้อยด้วย เพราะหากไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพแล้วจะทำให้เสียงขางมากนั้นเป็นเสียงขางมากที่กดขี่อันเป็นลักษณะของ เผด็จการไม่ใช่ประชาธิปไตย

1.2.1.3 การยอมรับการมีฝ่ายค้าน การยอมรับการมีฝ่ายค้านไม่ได้หมายความวาให้ฝ่ายค้านเข้ามามีอำนาจร่วมตัดสินใจในการกระทำของรัฐบาลแต่หมายความวา เป็นการยอมให้มีฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายและการกระทำของรัฐบาลเกิดขึ้น คงอยู่และดำเนินการได้โดยอิสระ รวมทั้งการที่รัฐบาลยอมรับฟงเสียงวิพากษวิจารณจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลด้วย ตราบใดที่การคัดค้านและการวิพากษวิจารณนั้นไม่ล่วงละเมิดผู้ใดจนขัดตอกฎหมายที่ออกและประกาศใชตามวิถีทางประชาธิปไตย

1.2.2 หลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (Right, liberty or freedom) เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ความสามารถของคนที่จะกระทำหรืองดเว้นกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ภายในขอบเขตขอกำหนดของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายนั้นออกโดยวิถีทางประชาธิปไตยคือออกโดยผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมาอย่างเป็นประชาธิปไตย เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยจึงไม่ใช่การกระทำอะไรก็ได้ตามใจตนเอง เพราะการทำอะไรตามใจตนเองโดยไม่คำนึงถึงจิตใจของคนอื่นๆ นั้นเป็นลักษณะของเผด็จการสวนบุคคลที่อาจเรียกได้วาเป็น “อัตตาธิปไตย” เสรีภาพพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่

1.2.2.1 เสรีภาพในการคิดและการแสดงออก หมายถึงการที่คนแต่ละคนหรือแม้แต่กลุ่มคนแต่ละกลุมมีอิสระในการคิดและการแสดงออกซึ่งความคิดของตนได้อย่างเต็มที่ตราบใดที่การคิดและการแสดงออกดังกล่าวไม่ล่วงละเมิดผู้อื่น คือไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดรอนเสียหาย

1.2.2.2 สิทธิในการเป็นราษฎรของรัฐ หมายถึง การที่คนๆ หนึ่งที่มีบิดา หรือมารดา เป็นราษฎรของรัฐใด คือมีสัญชาติ หรือชาติตามกฎหมายของรัฐใด คนๆ นั้นยอมมีสิทธิได้สัญชาติเป็นราษฎรของรัฐนั้น ๆ และมีสิทธิอื่นๆ เชน สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม และสิทธิทางเศรษฐกิจ เสมอภาคกันกับราษฎรคนอื่นๆ การมีสิทธิเสมอภาคเชนเดียวกันทุกคนโดยมีเสรีภาพพื้นฐานทั้งหลายอย่างกว้างขวางเชนเดียวกันนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งวาเป็นการมี “สิทธิความเป็นมนุษย์” หรือ “สิทธิมนุษยชน” (Human rights)

1.2.2.3 เสรีภาพในการเลือกตั้ง หมายถึง การที่ราษฎรของรัฐผู้มีคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้รับสิทธิในการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน เสรีภาพในการเลือกตั้งนี้เนนความมีอิสระของผู้เลือกตั้งที่จะเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้หนึ่งผู้ใด หรือพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดโดยใชวิจารณญาณของตนเองอย่างปราศจากการบังคับ ขูเข็ญหรือหลอกลวงด้วยประการใดๆ

1.2.2.4 เสรีภาพในการนับถือศาสนา หมายถึงการที่คนมีอิสระที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ นับถือหรือไม่นับถือศาสนาใดๆ ก็ได้ตราบใดที่การเชื่อการไม่เชื่อการนับถือ หรือไม่นับถือของเขาไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรือไม่ก่อให้เกิดความเดือดรอนรำคาญแกผู้อื่น หรือไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

1.2.2.5 เสรีภาพในการเคลื่อนไหวหรือย้ายที่อยู่ หมายถึง ราษฎรของรัฐหรือแม้แต่คนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นยอมมีอิสระที่จะไปไหนมาไหนหรือไปตั้งบ้านเรือน หรือไปอยู่อาศัยภายในเขตของรัฐนั้นได้โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากเจาหนาที่ของรัฐก

อน ยกเว้นในสถานที่หวงห้ามของรัฐที่กำหนดไวโดยเฉพาะตามกฎหมายหรือสถานที่ของเอกชนที่เจ้าของไม่อนุญาตให้เขาไป

1.2.2.6 เสรีภาพในการประชุม ชุมนุม และรวมตัวเป็นกลุมหรือสมาคมหมายถึง คนทั้งหลายมีอิสระที่จะร่วมประชุม ชุมนุมกันโดยสงบและปราศจากอาวุธ มีอิสระที่จะรวมกันเป็นกลุ่มประเภทตง ๆ เช่น เป็นชมรม สมาคม สหภาพ หรือพรรคการเมือง ตราบใดที่การประชุม การชุมนุมหรือการรวมกลุ่มกันนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแกใคร ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายตอเอกชนหรือความเสียหายต่อรัฐ

1.2.2.7 เสรีภาพที่จะไม่ถูกรัฐหรือใครกระทำการใดๆ ต อตนตามอำเภอใจ หมายถึง บุคคลที่ไม่อยู่ในรัฐไม่ว่าจะเป็นราษฎรหรือคนต่างด้าวต้องได้รับหลักประกันจากรัฐวาตนเองจะไม่ถูกรัฐ เจาหนาที่ใดๆ ของรัฐ หรือใครก็ตามกระทำการตามอำเภอใจของคนเหลานั้นให้เกิดความเดือดรอนรำคาญหรือเสียหายต่อความเป็นอยู่ทรัพยสิน ร่างกายจิตใจหรือชีวิต

1.2.2.8 เสรีภาพพื้นฐานอื่นๆ อันเกี่ยวกับเรื่องส วนตัวของคน ในประเทศประชาธิปไตยนั้น คนแต่ละคนย อมมีอิสระในความเป็นอยู่และการกระทำส วนตัวใดๆของตนที่ไม่ละเมิดผู้อื่น เชน เสรีภาพในการเลือกที่จะประกอบอาชีพที่สุจริตใดก็ได้เสรีภาพในการเลือกคู ครองที่ขึ้นอยู่กับการยินยอมพร้อมใจโดยสมัครใจของทั้งสองฝ่าย เสรีภาพในการแสวงหาทรัพย สินโดยสุจริตไม่ผิดกฎหมายกล่าวโดยสรุป เสรีภาพเป็นหลักการสำคัญมากที่ จะขาดมิได้หลักการหนึ่งของประชาธิปไตย แม้วาโดยหลักการของเสรีภาพแลว คนแต่ละคนหรือกลุ่มต่างๆ มีอิสระอย่างกว้างขวางเพียงแต่วาคนแต่ละคนหรือกลุ่มคนทั้งหลายนั้นไม่อาจใช เสรีภาพของตนลวงละเมิดเสรีภาพของผู้อื่นได้ เพราะหากเป็นเชนนั้นก็จะกอให้เกิดความเสียหายต่อกันและกัน

1.2.3 หลักการว่าด้วยความเสมอภาค (Equality) ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย หมายความวา การที่ราษฎรทุกคนในประเทศมีความเทาเทียมกันในเรื่องพื้นฐานสำคัญๆ อันจะทำให้ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และกอให้เกิดความยุติธรรมในสังคม เป็นหลักการที่รัฐจะต องให้หลักประกันแกราษฎรทุกคนให้ได้รับและมีความเสมอภาคพื้นฐานอย่างทั่วหนา โดยไม่นำเอาเรื่องเชื้อชาติ สีผิว รูปร่างหน้าตา ฐานะ ศาสนา ภาษาพูด มาเป็นสิ่งขวางกั้นหรือเป็นข อจำกัดซึ่งความเสมอภาคดังกล่าว ได้แก่

1.2.3.1 ความเสมอภาคทางการเมือง โดยทั่วไปนั้นหมายความครอบคลุมถึงการที่ราษฎรมีหลักประกันที่จะเขาไปมีสวนร่วมทางการเมืองในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.2.3.2 ความเสมอภาคตามกฎหมาย หมายความวา ระบบการออกกฎหมายบังคับใช และการวินิจฉัยกฎหมายของประเทศจะต องมีลักษณะเป็นมาตรฐานสากลซึ่งบังคับใช กับทุกคนโดยเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ

1.2.3.3 ความเสมอภาคในโอกาส หมายความวาราษฎรทุกคนในสังคมมีโอกาสอย่างเต็มที่ที่จะแสดงออกซึ่งศักยภาพในความสามารถของตนในการดำรงและดำเนินชีวิตของตนโดยสุจริตเพื่อให้ตนได้บรรลุวัตถุประสงคได้โดยไม่ละเมิดผู้ใดเป็นการให โอกาสทุกคนเทาเทียมกันในการแขงขันโดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง

1.2.3.4 ความเสมอภาคทางสังคม หมายความวาทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเสมอภาคโดยไม่ดูถูกเหยียดหยามกันเพราะสถานภาพทางสังคมที่แต่ละคนเป็น เพราะทุกคนจะมีความเคารพในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน

1.2.3.5 ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ หมายความวาคนแต่ละคนควรจะได้รับหลักประกันจากสังคมและรัฐใหมีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปรกติพอสมควรที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีหรืออย่างน้อยที่สุดในระยะแรกๆ ของการพัฒนานั้น แต่ละคนตองมีหลักประกันที่จะไม่ถึงกับอดอยากหิวโหยหรือเจ็บปวยอยูตลอดเวลา

1.2.4 หลักภราดรภาพ (Fraternity) ในการปกครองตัวเองร่วมกันของประชาชนนั้น เมื่อคนในสังคมมีโอกาสและเขามามีสวนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมได้อย่างกว้างขวาง ไม่วาจะเป็นเรื่องทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือทางสังคม ยอมทำได้อย่างสันติและหาขอยุติที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับกัน ถาคนทั้งหลายมีความเคารพซึ่งกันและกันและมีความรักความปรารถนาดีต่อกันประดุจญาติพี่นองที่เรียกวา ภราดรภาพ แต่หากประเด็นที่กลาวถึงยังไม่เห็นที่เขาใจร่วมกันไดก็ตองมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างรอบด้านด้วยขอเท็จจริงต่าง ๆ และใชหลักเหตุผลเพื่อหาขอสรุป การมีภราดรภาพและการยึดมั่นในหลักเหตุผลประกอบกับขอเท็จจริงที่ชัดเจนนั้น ยอมทำให้คนในสังคมสามารถร่วมมือกันทำกิจกรรมทั้งหลายที่เป็นประโยชนต่อส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติเมื่อมีแนวคิดอันนำไปสู่หลักการสำคัญของประชาธิปไตยตามที่อธิบายมาแล้วนั้น ประชาชนสวนใหญ่จะตองมีความคิดความเชื่อและการกระทำที่สอดคลองกับหลักการของประชาธิปไตย หรือเรียกวาประชาชนมี “วิถีชีวิตประชาธิปไตย” และการที่ประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยได้จะตองมีสถาบันการเมืองที่จำเป็นที่สอดคลองกับหลักการสำคัญของประชาธิปไตยด้วย เพื่อใหประชาธิปไตยดำรงอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างมั่นคง และสถาบันการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยก็คือพรรคการเมือง

สรุป จากแนวคิดข้างต้น การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่เป็นของประชาชน ภายใตสิทธิเสรีภาพที่มีความเทาเทียมกันในการเขาไปมีสวนร่วม ในกระบวนการทางการเมืองและ การปกครองที่มุ่งเน้นประโยชนของประชาชน ประชาชนมีสิทธิในการควบคุมทั้งทางตรงและทางออม มีอิสระ ตามอำนาจที่มีซึ่งบัญญัติไวเป็นกฎหมาย โดยมีหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่กล่าวว่า เป็นระบอบการ ปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

2.2 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย

ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันเป็นระบอบการปกครองที่ให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพื่อกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาลตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่ก็จะกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง ด้วยการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งอาจจำแนกรูปแบบของประชาธิปไตยได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) หมายถึง ลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง หรือกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรง ในลักษณะของการรวมกลุ่มกันชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมืองซึ่งพบเห็นได้

บางรัฐเล็ก ๆ ในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน หรือในยุคแห่งนครรัฐกรีกโบราณ (Ancient Greek) ซึ่งเป็นต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรง แต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อน และปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้น

การใช้อำนาจอธิปไตยทางตรงของประชาชนทุกคนจึงไม่อาจทำได้ ทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกขึ้นรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนได้ครอบคลุมทั้งหมดในสังคม จึงได้เกิดแนวคิดในการกำหนดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่ง คือ (2) ประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) ด้วยวิธีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตัวแทนของตนเข้ามาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง

เพื่อทำหน้าที่ในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าประชาธิปไตยโดยผู้แทน (Representative Democracy) หมายถึง การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผ่านทางผู้แทน ซึ่งในปัจจุบันหลักการใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในบรรดาประเทศประชาธิปไตยต่าง ๆ โดยกระบวนการที่ถูกนำมาใช้และเป็นที่นิยมอย่างมากสำหรับการใช้อำนาจอธิปไตยทางอ้อม ได้แก่ “การเลือกตั้ง” (election) โดยผู้มีสิทธิออกเสียงจะลงคะแนนเพื่อแสดงเจตนำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และคะแนนเสียงดังกล่าวจะถูกนำไปนับและนำมาคำนวณเพื่อให้ได้ผลว่าบุคคลใด จะเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อทำหน้าที่แทนประชาชนต่อไป ฉะนั้น การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งที่แสดงว่าในช่วงเวลาหนึ่ง บุคคลหรือคณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยอาศัยความเห็นชอบ หรือฉันทานุมัติจากประชาชน ภายใต้กระบวนการเลือกตั้ง และด้วยเหตุนี้ ในทางทฤษฎีประชาธิปไตย จึงยอมรับให้ “การเลือกตั้ง” เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง และเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

เนื่องจากเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครอง และสนองความต้องการของตนเอง เพื่อกำหนดทิศทางการเมืองการปกครองของประเทศดังนั้น การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผ่านกระบวน “การเลือกตั้ง” (Election) ดังนั้น การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผ่านกระบวน “การเลือกตั้ง” (Election) จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ ในการมอบความไว้วางใจให้แก่ตัวแทนเพื่อไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งจึงเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ ดังได้ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ 21 (1)“ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ”2 ซึ่งในการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ดังนั้น การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนผ่านกระบวน “การเลือกตั้ง” (Election) จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ ในการมอบความไว้วางใจให้แก่ตัวแทนเพื่อไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งจึงเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ ดังได้ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ 21 (1)“ทุกคน

มีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ” ซึ่งในการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2551).

2.2.1 ความหมายของการเลือกตั้ง

เมื่อ “การเลือกตั้ง” เป็นกิจกรรมทางการเมืองประเภทหนึ่งที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับแสดงออกซึ่งเจตนำรมณ์ของประชาชนในการเลือกผู้แทน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติในรัฐสภาตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงกระบวนการเลือกตั้งแบบถ่องแท้ การเข้าใจความหมายของการเลือกตั้งอย่างเป็นรูปธรรมจากประสบการณ์ และทัศนะของผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลาย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ศึกษาสามารถศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมในทุกมิติ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้พยายามรวบรวมบทนิยามการให้ความหมาย และการให้คำจำกัดของการเลือกตั้งตามทัศนะต่าง ๆไว้ให้มากที่สุด ดังนี้

การเลือกตั้ง (Election) (เชาวนะ ไตรมาศ, 2542) มีนัยความหมายจำแนกออกได้เป็นสองแง่ กล่าวคือ การเลือกตั้งในแง่มุมของกฎหมาย และการเลือกตั้งแง่มุมปรัชญา สำหรับการเลือกตั้งในแง่มุมของกฎหมายนั้น เป็นการพิจารณาจากกฎหมายเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีสภาพอยู่ 3 ประการ คือ(1) การเลือกตั้งที่เป็นสิทธิ (rights) หมายถึง การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ในการกำหนดที่มาของอำนาจทางการเมืองการปกครอง (2) การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นอภิสิทธิ์ (privilege) หมายถึง ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงมีอำนาจโดยอิสระที่จะเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ในการเลือกตั้ง โดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลอื่นใด ภายใต้กฎหมาย และ (3) การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นหน้าที่ (duty) ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดหากไม่กระทำแล้วอาจสูญเสียสิทธิ หรือมีบทลงโทษบางประการ และในอีกประการหนึ่ง บัทเลอร์ ได้อธิบายถึงการเลือกตั้งในแง่มุมปรัชญาไว้ 3 ประการ คือ

ประการแรก การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights) กล่าวคือ เป็นสิทธิที่เกิดมาพร้อมบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐ โดยบุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย อันเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งหากบุคคลผู้ใดเป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีความเป็นผู้ใหญ่ และไม่มีลักษณะต้องห้ามแล้ว จะมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ประการที่สอง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นภารกิจสาธารณะ (Public Affairs) กล่าวคือ ความคงอยู่และความก้าวหน้าของสังคมจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและการทำหน้าที่ของคนในสังคมหากบุคคลมิได้ใช้สิทธิหน้าที่อย่างรอบคอบและมีความรับผิดชอบแล้วนั้น ก็อาจทำให้สังคมเสื่อมเสียได้ ดังนั้น กฎหมายจึงสามารถกำหนดเงื่อนไขการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสำหรับบุคคลทุกคนได้ ด้วยการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้จำกัดเฉพาะแก่บุคคลที่มีคุณลักษณะเหมาะสมและสามารถตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ดี แม้บุคคลเหล่านั้นจะมีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย กฎหมายก็ยังจำเป็นต้องคุ้มครองสิทธิให้บุคคลนั้นสามารถใช้สิทธิได้อย่างเสรี และเท่าเทียม เพื่อให้การใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นเป็นสิทธิที่มีคุณภาพสมกับเป็นภารกิจเพื่อสำธารณะอย่างแท้จริง

ประการที่สาม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิยับยั้ง หรือคัดค้านการกระทำ กล่าวคือ หากผู้ได้รับการเลือกตั้งไม่กระทำการตามที่ให้นโยบายแก่ประชาชน หรือผู้ออกเสียงเลือกตั้งไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการกระทำของรัฐบาล ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกที่จะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายเดิมหรือไม่ หรืออาจใช้สิทธิในการเลือกตั้งเลือกบุคคลหรือพรรคการเมืองที่มีนโยบายตรงกันข้ามกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สนับสนุนรัฐบาลหรือเป็นพรรคร่วมรัฐบาลก็ได้

คำว่า “เลือกตั้ง หมายถึง เลือกสรรบุคคลให้เป็นผู้แทน หรือให้ดำรงตำแหน่งด้วยการออกเสียงลงคะแนน เช่น ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งกรรมการ” (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) “การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภา และในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน” (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2531) “การเลือกตั้ง ว่าเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งทางการเมือง ที่มีส่วนสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกลั่นกรองนโยบาย และคัดสรรบุคลากรทางการเมืองสำหรับเป็นตัวแทนเข้าสู่อำนาจและใช้อำนาจให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป” (เชาวนะ ไตรมาศ, 2542) การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง หรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง หรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทน หรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบาย และวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตน ด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์ และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชน “การเลือกตั้ง ว่าหมายถึง กรณีที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งจากหลายบุคคลหลายๆ คน เพื่อให้ไปกระทำการอันใดอันหนึ่ง (ปุณณะ สุทธิประภา, 2520)

สรุป ที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า จึงอาจสรุปคำนิยามของ การเลือกตั้ง ว่าหมายถึง กลไกหรือกระบวนการที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทั้งในแง่ของการกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ตามแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดรวมไปถึงการแสดงบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารประเทศของผู้มีอำนาจปกครองเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล โดยการออกเสียง (Voting) เพื่อลงคะแนนเลือกตัวแทนของตนตามความเห็นโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตย ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงจากประชาชน จึงเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมด มีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน และต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของประชาชน

2.2.2 ความสำคัญของการเลือกตั้ง

จากความหมายของ “การเลือกตั้ง (Election)” อันหมายถึง “กลไกหรือกระบวนการที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” นั้น สำระสำคัญหนึ่งของอำนาจอธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งในทางจิตวิทยาเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศแม้จะเป็นเพียงทางอ้อมก็อาจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและประเทศชาติทั้งมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของตนเองหรือเพื่อนมนุษย์ต่อการตัดสินใจในการเลือกรัฐบาล หรือการเลือกรูปแบบการปกครอง ตลอดจนระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของตนเอง และพวกพ้องได้ ดังนั้น “ความสำคัญของการเลือกตั้งจึงมิใช่เป็นเพียงการตัดสินว่าใครจะได้รับการเลือกตั้งหรือเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ มากนัก กล่าวคือ การเลือกตั้งไม่อาจเป็นเพียงการให้ความชอบธรรมแก่รูปแบบการปกครอง หรือแก่ตัวผู้ปกครอง การเลือกตั้งไม่ได้เป็นแค่กระบวนการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือการควบคุมให้ตัวแทนของประชาชนต้องขึ้นอยู่กับประชาชนหรือเป็นการสืบทอดอำนาจของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองโดยสันติวิธีเท่านั้น หากแต่การเลือกตั้งยังเป็นการสื่อสารติดต่อกันระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง...” (สมบัติ จันทรวงศ์, 2536, หน้า 21-22.) นอกจากนี้ การเลือกตั้งยังถือเป็นการคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยการสละสิทธิตามธรรมชาติบางส่วนคือการกระทำใด ๆ ตามอำเภอใจของตน เพื่อยอมตนอยู่ภายใต้รัฐบาลหรือการปกครองที่ตนได้ตัดสินใจเลือกแล้ว ดังนั้นบรรดาประเทศสมาชิกสหประชาชาติ จึงยกย่องให้การเลือกตั้งว่าเป็น “สิทธิของทุกคนในการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ” ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) (ข้อ 21 (1)) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีสาระสำคัญของระบอบการปกครองอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตย โดยการให้คนส่วนใหญ่ได้มีบทบาทในการปกครองประเทศ ฉะนั้น การรับรองสิทธิในการเลือกตั้ง อันเป็นกระบวนการได้มาซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยสันติวิธีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งใน 2 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก การเลือกตั้งเป็นการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ให้กับอำนาจของผู้ปกครองที่มาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชนในการเลือกผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน ฉะนั้น หากผู้แทนซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในทางการเมืองได้รับอาณัติจากประชาชน ผู้แทนย่อมสามารถกระทำการต่าง ๆ ในนำมาของประชาชนได้อย่างเต็มที่ เพราะได้รับอำนาจจากประชาชนด้วยความยินยอมของประชาชนนั่นเอง

ประการที่สอง การเลือกตั้งเป็นกลไกการสืบทอดอำนาจโดยสันติวิธี เนื่องจากการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง อาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้แทน หรือกลุ่มการเมืองที่จะทำหน้าที่แทนประชาชน แต่การเปลี่ยนผลการเลือกตั้งย่อมเป็นไปตามครรลองและกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนด และเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี หากประชาชนยินยอมพร้อมใจมอบอำนาจให้กับผู้แทนต่อไป ผู้แทนก็จะสามารถสืบทอดอำนาจและสามารถทำหน้าที่แทนประชาชนได้ต่อไป แต่หากผู้แทนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามที่ประชาชนต้องการ ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจก็สามารถเปลี่ยนแปลงตัวผู้แทนได้เช่นเดียวกัน

สรุป ดังนั้น การเลือกตั้ง จึงเป็นสิทธิทางการเมืองอันเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐ และเป็นการใช้สิทธิของประชาชนในฐานะพลเมือง ทั้งยังช่วยสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจ และเป็นกลไกการสืบทอดอำนาจให้แก่ผู้แทน เพื่อทำหน้าที่แทนเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือประชาชนได้อย่างใกล้เคียงและมีข้อเสียน้อยที่สุด

2.2.3 หลักการสำคัญของการเลือกตั้ง

หลักสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน จะยกย่องให้การเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ตามข้อ 21(1) “ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรงหรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ” การเลือกตั้งโดยทั่วไปจะมีความหมายหรือถือว่าได้สร้างความชอบธรรมแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ต่อเมื่อได้มีการรับรองสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้งของประชาชนภายใต้หลักเกณฑ์สากลของการเลือกตั้ง ดังปรากฏอยู่ใน ข้อ 21(3) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ว่า “เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจการปกครองทั้งนี้ เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการออกเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และต้องเป็นการลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน” (วุฒิสาร ตันไชย และคณะ, 2559, หน้า 54 - 55) แต่ด้วยเหตุที่การเลือกตั้งภายใต้ระบอบประชาธิปไตยย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักการประกันสิทธิของผู้มีอำนาจสูงสุดตามหลักประชาธิปไตย ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมหลักการสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ใช้อำนาจอธิปไตยผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทางอ้อม โดยสรุปเป็นหลักการสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันได้แก่ หลักการแสดงเจตจำนงในการเลือกตั้ง หลักสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน และหลักการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความเสมอภาคให้กับพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

2.2.3.1 หลักการแสดงเจตจำนงในการเลือกตั้ง

การแสดงเจตจำนงในการเลือกตั้งถือเป็นเป้าหมายหลักของการถ่ายทอดอำนาจจากประชาชนไปสู่ผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่ในการใช้อำนาจอธิปไตย โดยหลักการแสดงเจตจำนงในการเลือกตั้งอาจต้อง พิจารณาถึงหลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตามหลักสากลอันประกอบด้วย หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา หลักการเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรมหลักการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง หลักความเสมอภาคในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หลักการลงคะแนนโดยลับและหลักความมีอิสระในการเลือกตั้ง ซึ่งผู้ศึกษาได้สรุปเป็นหลักสำคัญของการแสดงเจตจำนงในการเลือกตั้ง 2 ประการ ได้แก่ หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ และหลักการเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม ดังต่อไปนี้

2.2.3.2 หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ

หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ หรือ หลักความมีอิสระในการเลือกตั้ง (Freedom of Election) หมายถึง การที่รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการจัดการเลือกตั้ง และควบคุมกระบวนการจัดการเลือกตั้งดำเนินไปอย่างอิสระเสรี ปราศจากการซักจูงด้วยอามิสสินจ้าง หรือการให้รางวัล ตลอดจนการข่มขู่บังคับด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลต้องเลือกผู้หนึ่งผู้ใด หรือไม่เลือกผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อให้บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นสามารถเลือกว่าจะใช้สิทธิในการเลือกตั้งหรือไม่ หรือจะออกเสียงลงคะแนน

ในลักษณะใด นอกจากนี้ ความมีอิสระในการเลือกตั้ง ยังหมายความรวมถึง การมีอิสระที่จะเลือกไปหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้ ดังนั้น ในหลายประเทศได้สนับสนุนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งจากสามัญสำนึก (Voluntary voting) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสวีเดน เป็นต้น แต่ในบางประเทศก็ได้ระบุให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ แต่ไม่มีบทบังคับ และให้การใช้สิทธิเป็นเรื่องการตัดสินใจของประชาชน เช่น ประเทศเม็กซิโก อียิปต์ และตุรกี ซึ่งต่างกับบางประเทศที่กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยมีมาตรการบังคับที่แตกต่างกันออกไปแต่มีหลักการสำคัญที่มีส่วนทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างอิสระร่วมกัน ได้แก่ หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา และหลักการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง ดังต่อไปนี้

(1) หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา

การเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) หมายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้อำนาจปกครองผ่านการเลือกตั้งนั้น จะต้องมีกำหนดเวลาชัดเจนแน่นอนเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการใช้อำนาจอยู่เสมอ เช่น การกำหนดให้มีการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลาทุก 4 หรือ 6 ปี หรือกำหนดเวลาอื่นใดที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถทบทวนตรวจสอบการทางานของผู้ปกครอง หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าได้ปฏิบัติไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ ทั้งยังเป็นการลดทอนการผูกขาดอำนาจทางการเมือง และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเลือกบุคคลอื่นขึ้นมาทำหน้าที่หรือใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนได้ กรณีเช่นนี้ถือเป็นเงื่อนไขที่จะสงวนไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมและเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครองของประชาชนได้โดยสันติวิธีและชอบธรรม

นอกจากนี้ หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา ยังเป็นตัวกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ (ภายในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนด) แม้ฝ่ายบริหารจะมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎรตามหลักการถ่วงดุลอำนาจก็ตาม การใช้อำนาจดังกล่าวของฝ่ายบริหารควรเป็นการใช้อำนาจตามความจำเป็น มิใช่เป็นการใช้อำนาจเพื่อควบคุม หรือจำกัดการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่ฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถกุมเสียงข้างมาก หรือกรณีที่รัฐบาลถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยอาศัยการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามมติเสียงข้างมาก หรือหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของสภานิติบัญญัติ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขณะเดียวกัน ในหลายประเทศทั่วโลกกลับมองว่าการยุบสภาเป็นเรื่องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สภาจึงไม่จำเป็นต้องยอมรับสภาพการยุบสภาที่มาจากการตัดสินใจโดยลับของประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีแต่การยุบสภาจะต้องได้เสียงข้างมากเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (absolute majority) ของสมาชิกสภาทั้งหมดเพื่อลงมติในการยุบสภา ขณะเดียวกัน บางประเทศได้กำหนดเงื่อนไขว่าการยุบสภาผู้แทนราษฎรจำเป็นต้องได้เสียงข้างมากแบบพิเศษ (super majority) จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงจะสามารถยุบสภาได้ ตัวอย่างเช่น ประเทศลิธัวเนีย ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าการยุบสภาจะต้องได้เสียงข้างมากจำนวนสามในห้าของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมด เป็นต้น (แพทย์ พิจิตร, 2560) ดังนั้น นอกจากต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาแล้ว ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลควรเคารพสิทธิของประชาชน ซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำหน้าที่ได้จนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวด้วย

(2) หลักการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง

หลักการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง (Universal Suffrage) หรือหลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป หมายถึง การให้สิทธิเลือกตั้งในฐานะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งแก่ประชาชนเป็นการทั่วไป โดยไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ ด้วยเงื่อนไขในเรื่องเพศ ผิว หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากการเลือกตั้งถือเป็นสิทธิของประชาชน เมื่ออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนย่อมมีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนหรือเสนอตัวเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารปกครองประเทศ เว้นแต่ประชาชนผู้นั้นจะเป็นผู้ถูกตัดสิทธิมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย โดยส่วนใหญ่แล้วบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งมักถูกกำหนดให้สามารถใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือลงสมัครรับเลือกตั้ง ได้ก็ต่อเมื่อมีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น

(2.1) ความเป็นพลเมือง

ด้วยเหตุที่การเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนในรัฐหนึ่งๆ ดังนั้น ในเกือบทุกประเทศจึงมีการสงวนสิทธิการเลือกตั้ง หรือสิทธิการลงสมัครรับเลือกตั้งไว้สำหรับสมาชิกของรัฐหรือพลเมืองของประเทศนั้น ๆ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะมีความผูกพันกับประเทศของตน และมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนอยู่อาศัย หรือเป็นแหล่งพักพิงในการประกอบอาชีพทำให้มีโอกาสที่บุคคลเหล่านี้จะตระหนักถึงสิ่งที่ตนต้องกระทำให้กับสังคมหรือประเทศนั้น ๆ มากกว่าประชาชนประเภทอื่น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะไม่มีความผูกพันกับรัฐ ฉะนั้น การกำหนดให้ประชาชนผู้ใดจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือลงสมัครรับเลือกตั้งในรัฐหนึ่ง ๆ จึงนิยมกำหนดให้ประชาชนที่มีความใกล้ชิดกับรัฐ เช่น บุคคลที่มีสัญชาติของรัฐนั้น ไม่ว่าจะได้รับสัญชาติโดยการเกิด หรือจากการแปลงสัญชาติก็ตามเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ การให้สิทธิทั้งสองประเภทกับพลเมืองในบางประเทศ อาจมีการกำหนดเงื่อนไขพิเศษสำหรับบุคคลซึ่งมีการประกอบอาชีพ หรือมีการเสียภาษีให้รัฐอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศ เป็นต้น

(2.2) เกณฑ์อายุ

สำหรับเกณฑ์เรื่องอายุในประเทศต่าง ๆ มักจะกำหนดอายุขั้นต่ำของบุคคลที่มีสิทธิเลือกตั้งไว้ เช่น อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หรือ 20 ปีบริบูรณ์ หรือกรณีผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ เป็นต้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งของประเทศนั้น ๆ เป็นตัวกำหนด โดยเหตุผลสำคัญที่มีการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็คือ การจะให้บุคคลใดใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น รัฐจะต้องมั่นใจว่าการออกเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นการใช้สิทธิที่เกิดจากเจตนำรมณ์ของประชาชนผู้นั้นอย่างแท้จริง เพราะหากมีการอนุญาตให้บุคคลที่มีอายุน้อยเกินไปสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ก็อาจทำให้ผลการเลือกตั้งผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงได้ เนื่องด้วยบุคคลเหล่านี้อาจไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอในการตัดสิน หรือขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งและอาจถูกชักจูงได้โดยง่าย ฉะนั้น การกำหนดเกณฑ์อายุเพื่อให้บุคคลมีสิทธิเลือกตั้งนั้นก็มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรับรู้หรือสภาพความพร้อมของประชาชนในแต่ละประเทศ เช่นเดียวกับการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเป้าหมายเพื่อให้ได้บุคคลที่มีวัยวุฒิ วุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้

(2.3) เกณฑ์การมีถิ่นที่อยู่

เกี่ยวกับเกณฑ์การมีถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่จัดให้มีการเลือกตั้ง ในประเทศส่วนใหญ่มักจะกำหนดเขตพื้นที่ของการเลือกตั้งไว้สำหรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการการเลือกตั้ง เนื่องจากบุคคลที่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งของประเทศหนึ่ง ๆ อาจมีปริมาณมาก การจะใช้ประเทศเป็นเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งบางประเภทอาจมีความไม่เหมาะสม และไม่สามารถสะท้อนเจตนำรมณ์ของการเลือกตั้งได้อย่างแท้จริง เช่นในประเทศที่มีเนื้อที่กว้างขวาง หรือมีจำนวนประชากรจำนวนมาก การกำหนดให้มีพื้นที่เขตเลือกตั้งขนาดใหญ่ ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการหาเสียงของผู้สมัครที่ต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมาก และไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง หรือกรณีของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหากพื้นที่เขตเลือกตั้งมีขนาดใหญ่และมีผู้สมัครจำนวนมาก ก็อาจเป็นข้อการจัดของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าถึงตัวผู้สมัคร เพื่อทราบนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาประเทศให้ทั่วถึงอย่างถ่องแท้ก็เป็นไปได้ยาก จึงอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับความใกล้ชิดระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับประชาชน ทำให้ผู้สมัครและประชาชนขาดความเชื่อมโยงและทำให้ผู้แทนราษฎรไม่สามารถทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ รวมถึงปัญหาในการตรวจสอบถ่วงดุล ตลอดจนการทุจริตคอร์รัปชั่นที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที

(2.4) สภาพความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ

ภายหลังพิจารณาเงื่อนไของค์ประกอบภายนอกดังกล่าว การที่บุคคลมีสภาพปกติและมีคุณสมบัติเป็นไปตามเงื่อนไข ย่อมทำให้บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารปกครองประเทศ แต่อย่างไรก็ดี การพิจารณาองค์ประกอบภายนอกอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการแสดงเจตนำที่สมบูรณ์ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาองค์ประกอบภายในจิตใจของบุคคลประกอบด้วย กล่าวคือ หากบุคคลใดมีความไม่สมบูรณ์ทางด้านจิตใจ หรือมีจิตไม่สมประกอบเป็นบุคคลวิกลจริตแล้วไซร้ การจะให้บุคคลเหล่านี้ ซึ่งเป็นผู้ขาดความรับรู้ผิดชอบชั่วดีเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น ก็อาจเกิดผลทำให้การแสดงเจตนำของบุคคลดังกล่าวเป็นการแสดงเจตนาที่บกพร่อง จนเป็นเหตุให้มีการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ ทั้งในกรณีของบุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งโดยปกติมักถูกกำหนดให้มีคุณสมบัติอย่างน้อยต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากบุคคลใดมีความบกพร่องทางด้านจิตใจย่อมถูกตัดสิทธิมิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย ดังนั้น ในประเทศต่างๆ จึงมีการกำหนดข้อห้ามไม่ให้สิทธิเลือกตั้ง หรือลงสมัครรับเลือกตั้งกับบุคคลประเภทนี้ โดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมว่า บุคคลที่จะสามารถมีสิทธิในการเลือกตั้งได้อย่างสมบูรณ์ จะต้องเป็นบุคคลที่มีสภาพจิตใจที่สมบูรณ์อีกด้วย

(2.5) ประวัติความประพฤติ

นอกจากสภาพภายในจิตใจของบุคคลจะต้องสมบูรณ์ดีแล้ว บุคคลที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งยังจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่สมบูรณ์ ไม่ปรากฏว่าเป็นผู้มีประวัติเสื่อมเสียหรือเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายจนถูกศาลตัดสินลงโทษ เช่น เป็นผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงจนศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือการที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกลงโทษในความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น ด้วยเหตุที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งผู้แทนในการใช้อำนาจปกครองหรือการบริหารประเทศที่ต้องการบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้น บุคคลซึ่งเป็นผู้เลือกตั้ง หรือจะได้รับการเลือกตั้งก็สมควรเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานของการรับผิดชอบต่อสังคมเช่นเดียวกัน ฉะนั้น การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือลงสมัครรับเลือกตั้ง ในประเทศส่วนใหญ่จึงกำหนดห้ามมิให้บุคคลซึ่งกระทำความผิดอาญา หรือเคยกระทำความผิดอาญา หรือกระทำความผิดฐานทุจริตประพฤติมิชอบเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

(2.6) สถานภาพทางสังคม

สำหรับหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในส่วนของสถานภาพทางสังคมโดยทั่วไปแล้วหากใคร่ครวญถึงหลักความชอบธรรมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีเจตนารมณ์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเลือกตั้งได้อย่างทั่วถึงนั้นการจะจำกัดสิทธิห้ามมิให้บุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน มิเช่นนั้นอำจกระทบสิทธิอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเหล่านั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำกัดสิทธิการเลือกตั้งหรือการลงสมัครรับเลือกตั้งของบุคคล โดยอาศัยสถานภาพทางสังคมซึ่งเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวเป็นอย่างมากในสังคมประชาธิปไตย และจากการศึกษาได้พบว่ามีบางประเทศที่กำหนดเงื่อนไขการให้สิทธิแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางสังคมอาทิเช่น การกำหนดคุณสมบัติด้วยเงื่อนไขการรู้หนังสือ หรือการประกอบอาชีพการรับราชการตามที่รัฐกำหนด เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยพบการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว ตัวอย่างเช่นประเทศไทยเคยกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่า “กรณีบุคคลนั้นมีบิดาเป็นชาวต่างประเทศไม่ว่าจะได้แต่งงานกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตามต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาของไทยจนได้รับประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือได้รับราชการประจำตามพระราชบัญญัติลักษณะการเกณฑ์ทหารแล้ว หรือได้รับราชการประจำแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งตั้งแต่เสมียนพนักงานขึ้นไปโดยมีเงินเดือนประจำมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี...” (พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง, 2576) นอกจากนี้ เราอาจพบการจำกัดสิทธิการเลือกตั้งโดยอาศัยสถานภาพของบุคคลบางประเภท ซึ่งในหลายประเทศได้กำหนดเป็นแนวทางเดียวกัน เช่น การจำกัดสิทธิการเลือกตั้งของนักพรต หรือนักบวช เป็นต้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้โดยสภาพจะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเมือง ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่สมควร

อนึ่ง ข้อจำกัดสิทธิเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์ทั้งหลายข้างต้น จะต้องเป็นการจำกัดสิทธิโดยอาศัยเหตุผลรองรับทางกฎหมาย เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถใช้สิทธิได้ตรงตามเจตนารมณ์เท่านั้น สำหรับข้อจำกัดสิทธิในกรณีอื่น ๆ ที่จะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างทั่วถึงอาทิ การใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้พิการ ตัวอย่างเช่น ผู้พิการทางสายตา หรือผู้พิการที่สูญเสียอวัยวะบางอย่าง เป็นเรื่องที่ต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่ หากต้องมีการกาจัดสิทธิของบุคคลเหล่านี้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ถือเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งเป็นผู้ที่มีสภาพจิตใจสมบูรณ์สามารถที่จะแสดงเจตนารมณ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ในทางกลับกันบุคคลเหล่านี้สมควรจะได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิและสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการให้สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้เช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

สรุป ทั้งนี้ การกำหนดหน้าที่ของรัฐให้มีการจัดการเลือกตั้ง และควบคุมกระบวนการจัดการเลือกตั้งให้ดำเนินไปอย่างอิสระเสรี จึงเป็นเรื่องสำคัญซึ่งต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่ผ่านการยอมรับ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรู้กฎกติกา และความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของประชาชน เนื่องจากการใช้สิทธิเลือกตั้งและสิทธิการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักประชาธิปไตย อันเป็นการใช้อำนาจสูงสุดของประชาชน ดังนั้นการจะออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงต้องเป็นสิทธิสูงสุดและเด็ดขาด เพื่อให้สามารถใช้สิทธิได้อย่างเต็มที่ในการพิจารณาเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยปราศจากการบังคับ ความกดดันทางจิตใจหรือการกระทำใด ๆ ที่จะมีผลให้การเลือกตั้งมีความบิดเบือนไปจากเจตจำนงอันแท้จริงของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนั้น ๆ เช่นเดียวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องได้รับการคุ้มครองตามหลักมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ หรือหลัก Free mandate เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ผู้แทนปวงชนโดยไม่ตกอยู่ในอาณัติของผู้ใด ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการจัดการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา และควบคุมกระบวนการจัดการเลือกตั้งให้อยู่ภายใต้หลักการเลือกตั้งโดยอิสระภายใต้กฎหมาย

2.2.3.3 หลักการเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม

หลักการเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม ถือเป็นหลักการสำคัญเพื่อให้การใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนปราศจากการบิดเบือน และให้ได้ผู้แทนราษฎรที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชน“การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรมเป็นสิ่งที่ผู้มุ่งแสวงหาอำนาจและผลประโยชนเกรงกลัว เพราะจะเป็นบันไดที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครที่เป็นคนดี มีความสามารถชนะการเลือกตั้งเข้าไปใช้อำนาจรัฐบริหารประเทศและเป็นสิ่งกีดขวางสำหรับผู้สมัครที่คอยทุจริต กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง” (ชูชาติ อำรีจิตรานุสรณ์, 2543) โดยหลักการเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม สามารถแบ่งออกเป็นหลักการย่อย ได้แก่ หลักการเลือกตั้งอย่างสุจริต และหลักการเลือกตั้งอย่างเที่ยงธรรม ดังต่อไปนี้

(1) หลักการเลือกตั้งอย่างสุจริต

“หลักการเลือกตั้งอย่างสุจริต” หรือ “หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine Election)” หมายถึง การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์เป็นไปตามกฎหมาย ปราศจากการทุจริตและการครอบงำจากฝ่ายการเมือง หรืออิทธิพลจากอำนาจเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความเข้าใจในระบบการเลือกตั้งและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและเที่ยงธรรมของประชาชนเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง เพื่อให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกตั้งได้โดยอิสระบนพื้นฐานความต้องการของตนอย่างแท้จริง มิได้ถูกบิดเบือนหรือชักจูงจากเหตุปัจจัยภายนอก เช่นการซื้อเสียง หรือการให้ร้ายทำลายชื่อเสียงคู่แข่ง เป็นต้น โดยรัฐบาลต้องสนับสนุนให้มีการจัดการเลือกตั้งที่โปร่งใส และมีการแข่งขันอย่างเท่าเทียม เช่น การกำหนดกติกาในการหาเสียงการควบคุมและตรวจสอบการซื้อสิทธิขายเสียง หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการเลือกตั้ง ตลอดจนการเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้ง เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม เพื่อให้ผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น สามารถสะท้อนเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชนและได้ชื่อว่าเป็นการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Fair Election) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนดีเข้ามาปกครองบ้านเมือง

นอกจากนี้ เพื่อให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้ลงคะแนนเสียงนั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องควบคุมและจัดการเลือกตั้ง เพื่อปกป้องและพิทักษ์เอกสิทธิ์ในการเลือกตั้งของประชาชน ให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ปราศจากการครอบงา

จากผู้หนึ่งผู้ใด รวมไปถึงการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลการเลือกตั้งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจากในทางข้อเท็จจริง อาจมีบุคคลบางกลุ่มที่มีเจตนำไม่สุจริต มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการเมืองมากกว่าการเสียสละตนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน โดยหวังเพียงอาศัยช่องทางการเลือกตั้งเป็นบันไดต่อยอดไปสู่การทุจริตคอร์รัปชั่นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในขั้นตอนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงสมควรกำหนดวิธีการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเป็นการลับ (Secret Voting) โดยมิให้ผู้อื่นล่วงรู้ว่าผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นใครและออกเสียงลงคะแนนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการชักจูง ข่มขู่ หรือขู่เข็ญด้วยประการใดๆ อันจะส่งผลทำให้ผลการเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน

(2) หลักการเลือกตั้งอย่างเที่ยงธรรม

“หลักการเลือกตั้งอย่างเที่ยงธรรม” หรือ “หลักความเสมอภาคในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Equal Suffrage)” หมายถึง การเลือกตั้งที่เห็นคุณค่าความเท่าเทียมกันของมนุษย์ภายใต้หลักการที่ว่าบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย ดังนั้น บุคคลทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาทิเหล่ากำเนิด เพศฐานะ หรือการนับถือศาสนา ฉะนั้น ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บุคคลทุกคนย่อมได้รับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเช่นไร โดยมาตรการสำคัญในการส่งเสริมความเท่าเทียมหรือความเสมอภาคของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง สามารถทำได้ผ่านกระบวนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการกำหนดให้บุคคลทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และในการออกเสียงลงคะแนนนั้น ทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเท่ากัน คือ คนละหนึ่งเสียง โดยทุกเสียงที่ลงคะแนนไปนั้นต้องมีน้ำหนักที่เท่ากัน ตามหลัก “One Man One Vote” หรือ “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” เช่นเดียวกับผู้สมัครรับการเลือกตั้งก็มีสิทธิได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนละหนึ่งคะแนน

ฉะนั้น การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักการสากลของแต่ละประเทศ จึงสมควรกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง 2 ประการดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดระบบการเลือกตั้ง หรือวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะต้องอยู่ภายใต้หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ และหลักการเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม อันจะทำให้การเลือกตั้งมีความชอบธรรมและเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย

2.2.3.4 หลักสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน

ภายใต้หลักประชาธิปไตย อันหมายถึง “หลักการปกครองที่ประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยมีรากฐานอยู่บนความคิดของเสรีภาพ (liberty) และความเสมอภาค (equality)” (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2562, หน้า 19) ซึ่งเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่ด้วยเหตุที่การใช้อำนาจอธิปไตยในสังคมปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันจึงเป็นการปกครองในรูปแบบของประชาธิปไตยทางอ้อมหรือประชาธิปไตยผ่านทางผู้แทนราษฎรนอกจากนี้ การอยู่ร่วมกันของประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีความหลากหลายทางความคิด ทั้งในแง่ของการนำเสนอปัญหา หรือแนวทางการ

แก้ปัญหา ดังนั้น การดำเนินการต่างๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการถกเถียงกันทางความคิด เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สังคมยอมรับ ลักษณะของการกระทำดังกล่าวนี้ เรียกว่า “การใช้อำนาจประชาธิปไตยแบบเสรี” (เรื่องเดียวกัน, หน้า 21) ได้แก่ การมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การชุมนุม หรือการรวมตัวเป็นสมาคมหรือกลุ่มบุคคล เป็นต้น โดยในบรรดาการใช้อำนาจประชาธิปไตยแบบเสรีเหล่านี้ การใช้อำนาจที่สำคัญที่สุดของประชาชน คือการใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นอำนาจที่กฎหมายสูงสุดของประเทศต้องให้การรับรองอย่างเคร่งครัด ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนอันประกอบด้วย หลักสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน หลักสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและหลักเสรีภาพในการจัดตั้งและสังกัดพรรคการเมือง เป็นต้นซึ่งในทางหลักการแล้ว การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว ย่อมถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย เพื่อห้ามมิให้รัฐใช้อำนาจในการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือเกินจำเป็นดังปรากฏหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีในมหากฎบัตรแม็กนา คาร์ต้า (Magna Carta) ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของโลก และนับแต่นั้นเป็นต้นมา การบัญญัติรัฐธรรมนูญ จึงต้องมีบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้เสมอ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562, หน้า 34)

อนึ่ง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายคำว่า “สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมโดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย” ดังนั้น คำว่า“สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” จึงหมายถึง “อำนาจที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่บุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด อันก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลอื่นใดแทรกแซงสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตนได้” นอกจากรัฐธรรมนูญจะคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากบุคคลอื่นแล้วนั้นรัฐธรรมนูญยังคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการใช้อำนาจของรัฐ และทำให้บุคคลสามารถอ้างความผูกพัน เพื่อเรียกร้องให้รัฐปกป้องและคุ้มครองสิทธิตามที่ได้บัญญัติไว้รัฐธรรมนูญได้ ส่วนคำว่า“เสรีภาพ หมายถึงความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง” เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น อย่างไรก็ดี เมื่อมีสิทธิแล้วย่อมจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาด้วย *“สิทธิและหน้าที่จึงเป็นของคู่กัน เพราะเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีสิทธิหรือได้ประโยชน์ที่กฎหมาย รับรองให้แล้ว อีกบุคคลหนึ่งก็จะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องไม่รบกวนหรือขัดขวางต่อสิทธินั้น ในอันที่จะกระทำการ หรืองดเว้นไม่กระทำการใดๆเพื่อให้เป็นไปตามสิทธินั้นอย่างไรก็ได้ นอกจากนี้ เสรีภาพของบุคคลก็ย่อมก่อหน้าที่แก่บุคคลอื่นๆ เช่นกัน โดยบุคคลอื่นๆ ไม่มีสิทธิที่จะบังคับหรือขัดขวางการใช้เสรีภาพของบุคคล ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”* (เรื่องเดียวกัน, หน้า 35)

สรุป ฉะนั้น แนวคิดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน ตามหลักการประชาธิปไตยสากล จึงได้กล่าวถึงหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนโดยรัฐจะต้องเคารพและรับรองให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหรือควบคุมการปกครองให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่ออกกฎหมายอันเป็นพื้นฐานในการปกป้อง ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุนี้ รัฐประชาธิปไตย จึงต้องสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองในสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (UN Human Rights, 2563) โดยคงไว้ซึ่ง

สิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการจัดตั้งและสังกัดพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

2.2.3.4.1 หลักสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน

"การเลือกตั้ง" ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจอธิปไตยทางอ้อมผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรืออาจกล่าวได้ว่า"สิทธิในการเลือกตั้ง" ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐหรือเป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิทางการการเมืองของประชาชนประเภทหนึ่งที่รัฐต้องให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะในเรื่องของการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐ ส่งผลให้กฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับรองและไม่ลิดรอน หรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นของประชาชนด้วย (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2547, หน้า 149) ดังที่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเคารพและการถือปฏิบัติโดยสากล ต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิทางการเมือง (Political Rights) ว่าได้แก่ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิในการรับหรือแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมือง สิทธิในการเลือกตั้งโดยอิสระ และสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะเป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มนุษย์ทุกคนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ และเป็นการประกันสิทธิทางการเมืองของประชาชนเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ที่รับรองสิทธิทางการเมืองของประชาชนเสมอมา โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ใน มาตรา 25 ความว่า *"สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยนอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มิได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น"* (การรับรองสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติมาตรา 18 ถึงมาตรา 21 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน)

สำหรับสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้กำหนดเป็นมาตรฐานร่วมกัน แห่งความสำเร็จสำหรับประชาชนทั้งมวล และประชาชาติทั้งหลายใน มาตรา 21 ว่า *"(1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการ ปกครองประเทศตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสำธารณะในประเทศตนโดยเสมอภาค(3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจการปกครองทั้งนี้เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการออกเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และต้องเป็นการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน"* ประเทศไทยในฐานะเป็นหนึ่งใน 48 ประเทศแรกที่ลงคะแนนเสียงรับรองปฏิญญาสากลฉบับนี้ (กาญจนา ภัทรโชค, 2563) จึงต้องปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว ทั้งยังต้องดำเนินการตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองพลเมือง ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) ที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิการ

เลือกตั้งไว้ใน ข้อ 25 ว่า *“ทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาส โดยปราศจากความแตกต่าง หรือการแบ่งแยกใดๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนาความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์ แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ หรือโดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควร ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจโดยตรง หรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับเลือกมาอย่างเสรี และในการที่จะออกเสียงหรือได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งอันแท้จริงตามวาระ ซึ่งมีการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาค และโดยการลงคะแนนลับเพื่อประกันการแสดงเจตนาโดยเสรีของผู้เลือก”* (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2563, หน้า 23) แต่โดยที่ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้การเลือกตั้งถือเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ดังที่ปรากฏในหมวดที่ 4 ว่าด้วยหน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (7) ว่า *“บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ เป็นสำคัญ”* อันเป็นความแตกต่างจากหลักการตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองพลเมืองที่กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมืองของประชาชน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ถือเป็นข้อสังเกตที่สมควรต้องมีการพิจารณาทางวิชาการต่อไปอนึ่ง หลักสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชนจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับหลักการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง (Universal Suffrage) ดังที่กล่าวไว้แล้วตอนต้น และต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ผู้ศึกษาจะได้กล่าวไว้ในลาดับต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้สิทธิการเลือกตั้งของประชาชนสัมฤทธิ์ผลดังเจตนารมณ์อย่างแท้จริง

2.2.3.4.2 หลักสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง

นอกจากสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน จะเป็นสิทธิที่สำคัญที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของพลเมือง ในฐานะเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมในฐานะผู้กำหนดเจตจำนงของรัฐแล้วนั้น การใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชนในอีกสถานะหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันและขาดไม่ได้ ก็คือ “สิทธิในการรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติโดยสิทธิประเภทนี้จะได้รับการรับรองผ่านกระบวนการลงสมัครรับเลือกตั้ง หรืออีกนัยคือ ประชาชนทุกคนล้วนต้องได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิที่เรียกว่า “สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง” ซึ่งตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 มาตรา 21 ได้บัญญัติรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศในสิทธิประเภทนี้ว่า *“ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรงหรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ”* ดังนั้น จึงแปลความหมายของการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศของประชาชน ว่าสามารถดำเนินการได้สองแนวทาง คือ ผ่านการมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมโดยอ้อมผ่านการเลือกตั้งผู้แทน ด้วยเหตุนี้ ตามหลักการประชาธิปไตยแบบผู้แทน จึงต้องมี “การเลือกตั้ง” เพื่อคัดเลือกผู้แทนจากประชาชนด้วยกันเองไปทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนต่อไป โดยกำหนดให้ประชาชนสามารถมีสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งได้ภายใต้เงื่อนไขตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองพลเมือง ค.ศ. 1976 ข้อ 1 ที่กำหนดว่า *“ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยอาศัยสิทธินั้น ประชาชนจะกำหนดสถานะทางการเมืองของตนอย่างเสรี รวมทั้งดำเนินการอย่างเสรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ*

วัฒนธรรมของตน" (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2563, หน้า 4) ดังตัวอย่างเช่น กฎบัตรสิทธิพื้นฐานของสหภาพยุโรป ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภายุโรปไว้ในมาตรา 39 แห่งกฎบัตรสิทธิพื้นฐานของสหภาพยุโรป ความว่า *"พลเมืองของสหภาพทุกคนมีสิทธิในการลงคะแนนเสียง และเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภายุโรป ในประเทศสมาชิกที่ตนอาศัยภายใต้เงื่อนไขเดียวกับคนชาติของรัฐนั้น"* (European Commission, 2563)

2.2.3.4.3 หลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

เมื่อกล่าวถึง "เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น" ซึ่งตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 มาตรา 19 ได้กล่าวว่า *"ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็น และการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และที่จะแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสารและข้อคิดผ่านสื่อใด และโดยไม่ต้องคำนึงถึงพรมแดน"*ด้วยความมุ่งหมายของปฏิญญาดังกล่าวที่ต้องการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ของประชาชน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริตของประชาชน เช่นเดียวกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1976ข้อที่ 19 ที่กำหนดว่า *"(1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง (2) บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก..."* อันแสดงให้เห็นว่า การรับรองเสรีภาพในความคิดเห็น และการแสดงความคิดเห็น เป็นหลักการที่สากลประเทศให้การยอมรับและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเมื่อพิจารณาถ้อยคำที่แสดงออกภายใต้บทบัญญัติทั้งสองในการรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ในคำว่า"โดยปราศจากการแทรกแซง" นั่นจึงหมายความว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ย่อมต้องได้รับการรับรองอย่างสมบูรณ์ ตราบเท่าที่การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้นไม่กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิของผู้ใด รวมถึงการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง หรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์หรือความคิดเห็นในการปกครองของประชาชน ที่รัฐประชาธิปไตยทุกรัฐต้องยอมรับและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพดังกล่าวอย่างเต็มที่ ในฐานะที่เป็นการแสดงออกทางความคิดของผู้มีอำนาจอธิปไตยสูงสุดในประเทศ

สำหรับประเทศไทย การบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทาง หรือวิธีการใดๆ ของบุคคล รวมถึงการแสดงออกซึ่งเสรีภาพทางวิชาการ พร้อมทั้งการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นข้อยกเว้นเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 34 ความว่า *"บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้ เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น"*

2.2.3.4.4 หลักเสรีภาพในการจัดตั้งและสังกัดพรรคการเมือง

นอกจากหลักสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน หลักสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง และหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้น หลักสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนอีกประการหนึ่งที่เป็นหลักการสำคัญและขาดเสียไม่ได้ ก็คือหลักการให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการรวมกลุ่มหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพื่อถ่ายทอดพลังหรืออุดมการณ์ผ่านทางพรรคการเมือง หรือ “หลักเสรีภาพในการจัดตั้ง และสังกัดพรรคการเมือง” (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

(1) หลักเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง

สำหรับหลักเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครองตามหลักนิติรัฐ (The Rule of Law) นอกเหนือจากสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ซึ่งถือกันว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพที่เป็นคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ และไม่อาจถูกพรากไปโดยไม่เป็นการทำลายความเป็นมนุษย์ได้ เช่น สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และเสรีภาพในความคิดและการแสดงออกซึ่งความคิด ฯลฯ โดยเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองจะได้รับความคุ้มครองในฐานะเป็น “สิทธิของพลเมือง (Citizen‘s Rights)” (พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ, 2555, หน้า 27) ซึ่งโดยปกติจะมีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามหลักกฎหมายพื้นฐานแห่งประเทศเยอรมัน ที่กำหนดให้ *“พรรคการเมืองสามารถจัดตั้งขึ้นได้อย่างอิสระตามความต้องการของประชาชน โดยการจัดตั้งดังกล่าวต้องสอดคล้องหลักการประชาธิปไตย”* ทำนองเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 45 ที่ได้บัญญัติหลักการคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนในการจัดตั้งพรรคการเมืองและกำหนดแนวทางในการบริหารพรรคการเมืองให้อยู่ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ความว่า *“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ* (Basic Law for the Federal Republic of Germany, Article 21)

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกากับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” ซึ่งคำอธิบายประกอบบทบัญญัติลักษณะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความในวรรคหนึ่งซึ่งได้ถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 (มาตรา 39) และได้มีการบัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาทุกฉบับ โดยบทบัญญัติ ดังกล่าวอาจมีความแตกต่างจากเจตนารมณ์ตามกฎหมายอื่น ในข้อความที่กำหนดว่า “ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดตั้งพรรคการเมืองไทย กล่าวคือ แม้ว่าพรรคการเมืองจะสามารถตั้งขึ้นมาตามอุดมการณ์ใดๆ ของประชาชนที่มาร่วมกันเพื่อจัดตั้งพรรคการเมือง แต่อุดมการณ์นั้นต้องไม่ขัดต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการจัดตั้งพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ในการ

ล้มล้างระบอบดังกล่าวจึงไม่ได้รับการคุ้มครองให้จัดตั้งขึ้นได้ตามรัฐธรรมนูญ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, หน้า 65)

สำหรับบทบัญญัติในวรรคสองของมาตราดังกล่าว ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นใหม่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการบริหารพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 35 (5) กำหนดว่า “คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมเรื่องกลไกที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพรรคการเมือง สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระปราศจากการครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่เริ่มแรก โดยกำหนดให้การบริหารจัดการ การส่งผู้สมัครและการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ของพรรคการเมือง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมด้วยเพื่อเป็นการป้องกันมิให้พรรคการเมืองนั้นมีลักษณะเป็นธุรกิจการเมือง หรือทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งอาศัยความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บงการพรรคแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว ทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้บุคคลภายนอกที่มิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองมาเป็นผู้ครอบงำหรือชี้นำกิจการของพรรคการเมืองได้ และจะต้องมีกลไกในการกำกับดูแลสมาชิกของพรรคการเมืองมิให้ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งด้วย (เรื่องเดียวกัน, หน้า 66)

(2) หลักเสรีภาพในการสังกัดพรรคการเมือง

นอกจากเสรีภาพในการรวมกลุ่มจัดตั้งพรรคการเมืองที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ประชาชนที่มิได้ผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมือง แต่เป็นผู้ซึ่งมีอุดมการณ์เดียวกันกับพรรคการเมืองอาจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองโดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคหรือสังกัดพรรคการเมืองกล่าวคือประชาชนทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการเข้าสังกัดพรรคการเมือง เพื่อใช้สิทธิ และเสรีภาพในการกระทำกิจการอื่น ๆ ของพรรคการเมือง เช่น การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง การจัดองค์กรของพรรคการเมือง การกำหนดข้อบังคับของพรรค การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของพรรค และการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมือง รวมถึงการมีเสรีภาพที่จะยุบพรรคการเมืองของตนเองและสิทธิในการเข้าออกพรรคการเมืองได้เสมอ (สิรินาถ วิสุทธิวัชรกุล, 2553, หน้า 19)

สำหรับเรื่องการสังกัดพรรคการเมืองที่มีประเด็นถกเถียงกันอย่างมาก ได้แก่ การสังกัดพรรคเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ “หลักความมีอิสระของผู้แทน (Free Mandate)” ซึ่งในหลายประเทศก็ให้อิสระแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้แทนราษฎรในการสังกัดพรรคการเมืองไว้ในกฎหมายอย่างชัดแจ้งอาทิเช่น ประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน เดนมาร์ก สเปน และเกาหลีใต้ เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศเสรีประชาธิปไตยอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย สวิสเซอร์แลนด์ และญี่ปุ่น เป็นต้น ถึงแม้จะมิได้มีการวางหลักความมีอิสระของผู้แทนเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ประเทศเหล่านี้ก็ไม่มีประเทศใดบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองต่างจากประเทศไทย ซึ่งมีการบัญญัติหลักเกณฑ์ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 เป็นต้นมาจนถึงรัฐธรรมนูญปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

เสริมสร้างเสถียรภาพให้กับรัฐบาลในการบริหารงานและการบริหารงานภายในพรรคการเมืองให้เป็นระบบ

สรุป การบังคับให้สังกัดพรรคการเมือง หรือการกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพ้นสมาชิกภาพ เมื่อไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดไม่ว่าจะด้วยการลาออก หรือถูกขับออก ประกอบกับการที่พรรคการเมืองของไทยส่วนใหญ่ขาดการบริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดอิสระ ไม่สามารถตัดสินใจใด ๆ ได้เองด้วยความเกรงกลัวว่าจะถูกขับออกจากพรรคการเมือง หรือเกรงว่าจะไม่ได้รับคัดเลือกเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องจำยอมปฏิบัติตามมติของพรรคการเมือง ซึ่งส่วนมากเป็นความต้องการของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือคนกลุ่มหนึ่งในพรรคการเมือง จนในที่สุดความเป็น “ผู้แทนของปวงชน” ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็หายไปกลายเป็น “ผู้แทนของพรรคการเมือง” จึงขัดต่อหลักความมีอิสระของผู้แทน (Free Mandate) (คนึงนิจ แซ่เฮง, 2551)

2.3 คณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรอิสระที่มีความเป็นกลางทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเลือกตั้งแทนกระทรวงมหาดไทยนับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นต้นมา ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2544, หน้า 22)

1. อำนาจบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา กฎหมาย พรรคการเมือง กฎหมายออกเสียงประชามติ และกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งการออกระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เกี่ยวกับการ เลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

2. อำนาจบริหารจัดการเลือกตั้งตั้งแต่ก่อนวันเลือกตั้งจนถึงวันลงคะแนนเลือกตั้งให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยสุจริตและเที่ยงธรรม

3. อำนาจในการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยการควบคุมวิธีการหาเสียงการเลือกตั้ง และควบคุมค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เป็นไปตามจำนวนค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง หากผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใดกระทำการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องร้องเรียนหรือเรื่องคัดค้านการเลือกตั้งได้ โดยไม่ต้องยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่เป็นการใช้อำนาจบริหารหรือทางปกครอง แต่เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 145 วรรคหนึ่ง(3) และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมเป็นที่ยุติ ดังนั้น แนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 52/2546 ซึ่งวินิจฉัยว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจตรวจสอบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (5) และมาตรา 238 ยังคงบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่

เกิดขึ้นตามกฎหมาย รวมทั้งให้อำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติหรือการเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง แต่ต้องเป็นการวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งเฉพาะก่อนประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น ตามมาตรา 236 (6) และตามมาตรา 239 วรรคหนึ่ง หากเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอน สิทธิการเลือกตั้งหลังประกาศผลการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา หรือศาลอุทธรณ์เป็นผู้พิจารณาและวินิจฉัยตามมาตรา 239 (สิริพรรณ นกสวน สวัสดี, 2561, หน้า 62)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 ยังคงบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2546, หน้า 13)

1.จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

2.ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตาม (1) ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจ สืบสวนหรือไต่สวนตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

3. เมื่อผลการสืบสวนหรือการไต่สวนตาม (2) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือก (1) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือการออกเสียงประชามติและสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วย

4. สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตาม (1) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นกระทำการ หรือ รู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือก มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

5.ดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย

6.หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

นอกจากนี้ ยังบัญญัติในการสืบสวนหรือการไต่สวนตาม (2) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนดำเนินการหรือมอบหมายให้คณะบุคคลดำเนินการภายใต้การกำกับของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด หน้า 143

2.3 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย

2.3.1 การจัดการการเลือกตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปหลายครั้งภายใต้การกำกับดูแลและดำเนินการของกระทรวงมหาดไทย ในแต่ละครั้งมักจะเกิดปัญหาทุจริตในการเลือกตั้งจนทำให้เกิดความไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมอยู่เสมอ ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นดังนั้นเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น หนึ่งในความพยายามดังกล่าว คือ ความ

ต้องการที่จะจัดตั้งองค์กรกลางขึ้นมาท าหน้าที่ติดตามและสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง (กนกรักษ์ น้อยสัมฤทธิ์, 2556, หน้า 65-68)

นับตั้งแต่มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา วิทยา ชินบุตร (2559 หน้า 209-274) ได้อธิบายการเลือกตั้งของไทยไว้ กล่าวคือนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) ประเทศไทยมีการเลือกตั้งทั่วไป (General Election) รวมแล้ว 27 ครั้ง ครั้งที่ 27 พ.ศ.2566 ระบบคู่ขนาน แบบแบ่งเขต 400 เขต และแบบบัญชีรายชื่อ 100 คน โดยนำเอาวิธีการเลือกตั้งทางอ้อม (Indirect Election) และวิธีการเลือกตั้งโดยตรง (Direct Election) มาใช้ วิธีการเลือกตั้งทางอ้อมมีการนำมาใช้เพียงครั้งเดียวคือในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก (พ.ศ. 2476) โดยการเลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วจึงให้ผู้แทนตำบลเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) อีกครั้งหนึ่ง ส่วนการเลือกตั้งในครั้งถัดมาจนถึงปัจจุบันใช้วิธีการเลือกตั้งทางตรง คือให้ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทำการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงไม่ผ่านตัวแทน ดังต่อไปนี้

1.การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 15 พฤศจิกายน 2476

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ได้กำหนดให้ใช้ระบบสภาเดียวคือสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ

สมาชิกประเภทที่ 1 ได้แก่ผู้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนทางอ้อม (มีเพียงครั้งเดียว) โดยการเลือกผู้แทนตำบล แล้วผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง

สมาชิกประเภทที่ 2 ได้แก่ผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขึ้น มีจำนวนเท่ากับ สมาชิกประเภทที่ 1ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตและโดยทางอ้อม คือให้ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทนหมู่บ้านเพื่อไปออกเสียงเลือกผู้แทนตำบล และผู้แทนตำบลไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง

2. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 7 พฤศจิกายน 2480 เนื่องจากอายุของสภาผู้แทนราษฎรจะสิ้นสุดลงตามวาระ (4 ปี) ในวันที่ 9 ธันวาคม 2480 จึงได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ในวันที่ 7 ธันวาคม 2480 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรก คือให้ราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรเองเป็นการเลือกตั้งโดยวิธีการแบ่งเขต แต่ละเขตให้เลือกผู้แทนราษฎรได้เพียงหนึ่งคน

3. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 12 พฤศจิกายน 2481 การเลือกตั้งครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 11กันยายน 2481 ซึ่งเป็นการยุบสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกเป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีแบ่งเขต

4. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 มกราคม 2489ภายหลังการยุบสภาเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิก ประเภทที่ 1 ขึ้นใหม่ภายใน 90 วัน จึงกำหนดให้วันที่ 6 มกราคม 2489 เป็นวันเลือกตั้งการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีแบ่งเขต

5. การเลือกตั้งเพิ่มเติม วันที่ 5 สิงหาคมคม 2489 เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเติมตามจำนวนพลเมือง แบบแบ่งเขต ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489

6. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 29 มกราคม 2491 การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นผลมาจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490โดยคณะทหารที่เรียกตัวเองว่า "คณะรัฐประหาร" (ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 เรียกว่า ทหารของชาติ) เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน และแต่ละสภาประกอบด้วยสมาชิกมีจำนวนเท่ากัน

ก. วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกที่พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ข. สภาผู้แทน ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีรวมเขต

7. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 5 มิถุนายน 2492 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขต จังหวัดสระบุรีมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุดร้อยละ 77.78 และจังหวัดพระนครมีผู้มาใช้สิทธิน้อยที่สุดร้อยละ 23.03

8. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรง คือราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรเอง โดยวิธีรวมเขต คือจังหวัดหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง

9. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500เนื่องจากสมาชิกภาพของผู้แทนราษฎรจะสิ้นสุดลงตามวาระในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2500 จึงได้มีการดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นแทนในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีรวมเขตจังหวัด

10. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 15 ธันวาคม 2500 จากการที่ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และคณะนายทหารได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 และได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก และวันที่ 18 กันยายน 2500 ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 เป็นการเลือกตั้งทางตรง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด

11. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 การเลือกตั้งครั้งนี้สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับคณะทหาร ทำการปฏิวัติยึดอำนาจทางการเมืองโดยความยินยอมและสนับสนุนของรัฐบาล คณะปฏิวัติได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495และให้สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง รวมทั้งได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมืองพุทธศักราช 2498 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธตักราช 2511 เป็นการเลือกตั้งทางตรง คือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนราษฎรเอง โดยวิธีรวมเขตจังหวัด

12. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 26 มกราคม 2518 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง

13. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 4 เมษายน 2519 เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 มกราคม 25 19 โดยรัฐบาลได้อ้างลาเหตุว่ารัฐบาลเป็นรัฐบาลผสมที่มาจากพรรคการเมืองหลาย ๆ พรรค ซึ่งไม่ได้มีเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด ทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพและมีความสับสนวุ่นวายอยู่ตลอดเวลา การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสม ระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด

14. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 22 เมษายน 2522 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด

15. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 18 เมษายน 2526การเลือกตั้งครั้งนี้ขึ้นอยู่ในช่วงที่ใช้บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2521 ที่กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยวิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตเลือกตั้ง

16. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 27 กรกฎาคม 2529 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธตักราช 2521 ได้กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทางตรง โดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง

17. การเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งทางตรง โดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง

18. การเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 22 มีนาคม 2535 เป็นการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธตักราช 2534 เป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง

19. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 13 กรกฎาคม 2535รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 กำหนดให้รัฐสภามีสองสภาคือวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทางตรงโดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง

20. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เป็นการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 โดยกำหนดให้ใช้ระบบการเลือกตั้งจากประชาชนทางตรง โดยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง

21. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 17 พฤศจิกายน 2539การเลือกตั้งครั้งนี้อยู่ในช่วงใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2538 ซึ่งกำหนดให้ใช้วิธีการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการแบ่งเขตและรวมเขตเลือกตั้ง45

2.3.2 การจัดการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เจตนารมณ์และความเป็นมาของการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อแก้ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 จนถึงครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 การจัดการเลือกตั้ง อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีปัญหาเรื่องการถูกแทรกแซงโดยอำนาจฝ่ายการเมือง ต่อมาเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการเลือกตั้ง โดยรัฐบาลหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช โดยศาสตราจารย์ กำธร พันธุลาภ เป็นผู้ดูแลแต่ก็ไม่ได้ผลอันน่าพึงพอใจ และในวันที่ 22 มีนาคม 2535 จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและสอดส่องดูแลการเลือกตั้งโดยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางตรวจสอบและสังเกตการณ์เลือกตั้งที่มีขึ้นในวันที่ 22 มีนาคม และวันที่ 22 กันยายน 2535 แต่ก็มีข้อจำกัดขององค์กรกลางตรวจสอบการเลือกตั้ง

เนื่องจากเป็นองค์กรชั่วคราว ที่ไม่มีกฎหมายรองรับ จึงไม่มีสภาพบังคับเป็นการทำงานลักษณะอาสาสมัคร ทำให้หน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ กระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ถือเป็นจุดเริ่มต้นของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งใน 3 ประการ คือ (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2550, หน้า 25)

(1) ด้านการบริหารจัดการเลือกตั้ง

มีการจัดองค์กรโครงสร้างการบริหาร เป็นแบบการบริหารงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นการเฉพาะ หรือที่เรียกว่า “Functionalized Organization Structure” อีกทั้งการบริหารงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังเป็นทั้งรูปแบบ “Commission and Commissioner” โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานอำนวยการ ซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด รวมทั้งจัดให้มีผู้ปฏิบัติงานระดับเขตเลือกตั้งทุกครั้งที่ได้ประกาศให้มีการเลือกตั้ง

(2) ด้านการดำเนินการในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตเลือกตั้ง

ระเบียบวิธีการสืบสวนสอบสวนซึ่งเน้นวิธีการบริหารจัดการในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก กล่าวคือ การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อประมวลพฤติการณ์การกระทำทุจริต ส่วนใหญ่จะรอรับคำร้องเรียนจากผู้สมัครหรือตัวแทนผู้สมัครมากกว่าและคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งหรือการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผล นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังมีหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีและจัดทำคำฟ้องต่อศาล เพื่อให้มีการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งกรณีร้องขอให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครและชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(3) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีบทบาทสำคัญในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย ด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม จึงทำให้กฎหมายรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน โดยจัดให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งต่างๆ ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ รวมทั้งยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของพรรคการเมืองซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในหลายด้านทั้งในการออกระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับและคำสั่งต่างๆ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง (สมยศ เชื้อไทย, 2550,หน้า 30)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (ปณิธัศร์ ปทุมวัฒน, 2561,หน้า 173-177)

(1) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

(2) ควบคุมการเลือกตั้งและการเลือกตาม (1) ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามความจำเป็นหรือที่เห็นสมควร

(3) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (2) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตาม (1) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติ เป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย

(4) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตาม (1) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

(5) ดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย

(6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

22. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 มกราคม 2544 การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกตามและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมวุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนทางตรง โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน มีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544

23. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เนื่องจากอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามวาระ (4 ปี) ในวันที่ 5 มกราคม 2548 จึงได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 โดยเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน ซึ่งแบ่งเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน

24. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 เมษายน 2549 เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จัดขึ้นในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 สาเหตุเนื่องมาจากนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 เพื่อหนีการอภิปรายไม่ไว้วางใจ อย่างไรก็ตาม หลังการเลือกตั้งเสร็จสิ้น ศาลรัฐธรรมนูญได้ตัดสินให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่อีกครั้ง ในวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2549

25. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 23 ธันวาคม 2550 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

26. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม 2554 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน แบ่งเป็นการเลือกตั้งผู้แทนตามเขตเล็กมีผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คน จำนวน 375 คน และเลือกผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคโดยเอาประเทศไทยเป็นเขตเลือกตั้งได้ทั้งหมดอีก 125 คน

27. การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) ต่อต้านการเลือกตั้งครั้งนี้ 46 วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2557 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดให้เลือกตั้งครั้งนี้ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะไม่สามารถเลือกตั้งให้แล้วเสร็จทั่วประเทศได้ภายในวันเดียว การเลือกตั้งนี้จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปด้วย

28. การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกหลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระบบการเลือกตั้งเป็นแบบจัดสรรปันส่วนผสม โดย ส.ส. 500 คนมาจากระบบแบ่งเขตคะแนนสูงสุด 350 เขต เขตละคน และอีก 150 คน มาจากที่นั่งปรับระดับ(leveling seat)

29.การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ระบบคู่ขนาน แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 400 เขต และแบบบัญชีราชื่อ 100 คน

ผู้ที่มิใช่ ส.ส. สามารถได้รับเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีได้นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาใช้ระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน2475 เป็นต้นมาได้มีคณะบุคคลทำรัฐประหารมาแล้ว 13 ครั้ง เมื่อทำการรัฐประหารแล้วก็นำการปกครองระบอบเผด็จการมาใช้ปกครองประเทศไทย หลังจากทำการปกครองสักระยะหนึ่งผู้ทำรัฐประหารได้จัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ เพื่อจัดให้มีการเลือกตั้ง ส่วนมากก็เพื่อประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง อันเป็นเหตุให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยสดุดหยุดลงเป็นครั้งคราว การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยจึงพัฒนาช้ามาก และมีพฤติการณ์บางอย่างไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยประชาชนชาวไทยมีความสับสนไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ซึ่งมีลำดับการทำรัฐประหารในประเทศไทย ดังนี้

1. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2476** พระยามโนปกรณ์นิติธาดา ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร พร้อมงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา

2. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476** นำโดยพลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ยึดอำนาจรัฐบาล พระยามโนปกรณ์นิติธาดา

3. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490** นำโดย พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ยึดอำนาจรัฐบาล พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์

4. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2491** คณะนายทหารกลุ่มที่ทำการรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 จี้บังคับให้ นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบตำแหน่งต่อให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

5. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494** นำโดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง

6. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500** นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม

7. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501** นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร

8. **รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514** นำโดยจอมพลถนอม กิตติขจร ยึดอำนาจรัฐบาลตัวเอง

9.รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 นำโดยพลเรือเอก สงัด ชะลออยู่ ยึดอำนาจรัฐบาล หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

10.รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2520 นำโดย พลเรือเอกสงัด ชะลออยู่ ยึดอำนาจรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร

11.รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 นำโดย พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ยึดอำนาจรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ

12.รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 นำโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ยึดอำนาจรัฐบาลรักษาการ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร

13.รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 นำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยึดอำนาจรัฐบาลรักษาการ นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล (ปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีหลัง นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่ง)

2.4 การทุจริตการเลือกตั้ง

2.4.1 การทุจริตคอร์รัปชั่น

“คอร์รัปชั่น” เป็นคำที่มีนักวิชาการ และองค์กรระหว่างประเทศได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย เช่น “การที่เจ้าหน้ารัฐนำทรัพย์ของรัฐไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน” (Shleifer & Vishny, 1993,หน้า 3) “การใช้อำนาจทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต” (World Bank, 2000) “การใช้อำนาจที่ได้รับมาในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน” (Transparency International, 2000) “การใช้อำนาจในทางที่ผิด (ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ) จากการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ (ไม่ว่าจะถูกแต่งตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมา) เพื่อผลประโยชน์ด้านการเงินส่วนตนหรือผลประโยชน์อื่นใด” (OECD, 2002) “การใช้อำนาจหน้าที่ของบุคคลสำธารณะหรือหน่วยงานราชการในทางที่ผิด เพื่อประโยชน์สวนบุคคล” (Klitgaard, 2008,หน้า 2) “การละเมิดผลประโยชน์ส่วนรวมเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคล” (Rogow & Lasswell, 1963,หน้า 6) หรือ “การกระทำใดๆ ที่อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐถูกใช้ไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งขัดแย้งกับกฎระเบียบ” (Jain, 2001,หน้า 73)

อย่างไรก็ดี ในความเป็นจริงการทุจริตอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่อาจเป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความของ Ashforth และ Anand (2003: 2) ที่ระบุว่า การคอร์รัปชั่น คือ “การใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ของหน่วยงาน และขององค์การ โดยการใช้อำนาจที่ผิดนั้น เป็นการละเมิดบรรทัดฐานของสังคม ” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคำจำกัดความนี้มีการระบุด้วยว่าเป็นการละเมิดต่อจรรยาบรรณหรือบรรทัดฐานอันดีของสังคมซึ่งสามารถนำไปใช้อธิบายปรากฏการณ์การคอร์รัปชั่นได้

หลากหลายรูปแบบเช่นเดียวกัน (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2543) ได้ให้คำจำกัดความการทุจริตคอร์รัปชั่นในภาคราชการ (Public - Sector Corruption) ว่าเป็น “การใช้ตำแหน่งหรืออำนาจทางราชการและการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ และ /หรือการฉ้อโกงเอาเงินสาธารณะ*มาเป็นของตนและพรรคพวก* หรือหาประโยชน์อื่นๆ ซึ่งอาจมิใช่เป็นตัวเงิน วิธีการที่ใช้อาจจะผิดกฎหมายหรือไม่ผิด แต่เป็นพฤติกรรมซึ่งสำธารณชนจะไม่พอใจ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ขัดกับความคาดหวังของสำธารณชนเรื่องมาตรฐานความซื่อสัตย์และพฤติกรรมที่ดีของบุคคลสาธารณะ(ข้าราชการและนักการเมือง)” (Peters, Waterman, & Jones, 1982,หน้า 1)ในด้านของกฎหมายไทย คำว่า “การทุจริต” ถ้าถือเอา

ความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(1) หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ในขณะที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายถึง “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” นอกจากนั้น พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้จำแนกความแตกต่างระหว่าง “การทุจริตในภาครัฐ” และ “การทุจริตต่อหน้าที่” โดยในมาตรา 3 ระบุว่า “การทุจริตในภาครัฐ” หมายถึง ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ ส่วน

“การทุจริตต่อหน้าที่”หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ อย่าง ใดในตำแหน่ง หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ*สำหรับตนเองหรือผู้อื่น* หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

2.4.1.1 รูปแบบของคอร์รัปชัน (Types of Corruption)

การคอร์รัปชั่นอาจจำแนกได้หลายรูปแบบ (Heidenheimer, 1978) ได้จำแนกรูปแบบการทุจริตออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ *การทุจริตสีดำ* หมายถึง การทุจริตที่คนส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่ามีความผิดและสมควรถูกตำหนิ *การทุจริตสีเทา* เป็นการกระทำที่คนส่วนหนึ่งเห็นว่าควรถูกลงโทษ แต่อีกส่วนหนึ่งเห็นแตกต่างออกไป และคนส่วนใหญ่มีความเห็นคลุมเครือ เช่น การมีรายได้นอกเหนือตำแหน่งหน้าที่ *การทุจริตสีขาว* เป็นการกระทำที่คนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะชนชั้นนำในสังคมเห็นว่ายอมรับได้ เช่น การแซงแถว การใช้อภิสิทธิ์ การให้ค่าน้ำร้อนน้ำชาเป็นต้น นอกจากนั้น Heidenheimer (1989) ยังแบ่งรูปแบบการทุจริตออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย การทุจริตคอร์รัปชั่นขนาดเล็ก (Petty Corruption) การทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นประจำ (Routine Corruption) และการทุจริตคอร์รัปชั่นร้ายแรง (Aggravated Corruption บางครั้งเรียกว่า Grand Corruption หรือ Structural Corruption หรือ Systematic Corruption) สองประเภทแรกเป็นการทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดาสามัญ เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับเงินจำนวนน้อย เช่น การจ่ายเงินให้ตำรวจเพื่อหลีกเลี่ยงใบสั่งหรือการดำเนินคดีการให้รางวัลแพทย์ที่แทรกคิวคนไข้ให้เร็วขึ้น การทุจริตคอร์รัปชั่นเป็นประจำ ได้แก่ การให้เพื่อให้ได้สัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานราชการ หรือการให้

ของขวัญกับผู้อุปถัมภ์ การทุจริตคอร์รัปชั่นร้ายแรงมักจะเกี่ยวข้องกับเงินจำนวนมาก ส่วนใหญ่ให้แก่ผู้นำทางการเมืองเป็นเงินตอบแทนหรือสินบนที่ได้สัญญาจากรัฐบาล การฮั้วประมูลต่างๆ และการใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางมิชอบ เช่น การที่ผู้บริหารในภาครัฐรับตำแหน่งสำคัญในภาคเอกชนหลังเกษียณอำยุราชการ รวมทั้งการทุจริตเชิงนโยบายและการทำลายทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วน (Jain ,2001) จำแนกการทุจริตคอร์รัปชั่นออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย การทุจริตขนาดใหญ่(Grand Corruption) เช่น การที่นักการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงออกนโยบายบางประการเพื่อเอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตน การคอร์รัปชั่นขนาดใหญ่จะมีความสลับซับซ้อนตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบายกระบวนการจัดทำโครงการของรัฐ กระบวนการแสวงหาประโยชน์ การจัดตั้งบริษัทบังหน้า ไปจนถึงกระบวนการฟอกเงิน ส่วนการทุจริตทางราชการ (Bureaucratic Corruption) เป็นการจ่ายสินบนเพื่อให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปด้วยความรวดเร็วหรือเพื่อเลี่ยงข้อกฎหมายบางอย่าง หรือการจ่ายเงินสินบนเพื่อเลี่ยงการถูกดำเนินคดี มีลักษณะคล้ายการทุจริตคอร์รัปชั่นขนาดเล็ก (Petty Corruption) สุดท้าย คือ การทุจริตทางอำนาจนิติบัญญัติ (Legislative Corruption) คือ การทุจริตโดยนักการเมืองที่มีอำนาจทางนิติบัญญัติในการออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผลประโยชน์ของนักธุรกิจหรือกลุ่มผลประโยชน์อื่นใด ซึ่งนำมาสู่การซื้อเสียงของนักการเมือง (Vote Buying)ในวรรณกรรมด้านการจัดการองค์กร Pinto (2008) ได้จำแนกประเภทการทุจริตตามลักษณะของผู้ได้รับประโยชน์ (Beneficiaries) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย

(1) องค์กรที่เต็มไปด้วยผู้ทุจริต (Organizations of Corrupt Individuals: OCI)

องค์กรที่เต็มไปด้วยผู้ทุจริต หรือ OCI เป็นปรากฏการณ์ที่การทุจริตมีการแพร่ระบาดไปทั่วทั้งองค์กรจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์ คือ เจ้าหน้าที่ระดับล่าง และหากองค์กรไม่สามารถยับยั้งการแพร่ระบาดของการทุจริตได้ สุดท้ายก็จะกลายเป็นองค์กรที่เต็มไปด้วยการทุจริต เช่น การเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจสูงอย่างกรมตำรวจ กรมที่ดิน หรือกรมศุลกากร ทั้งนี้ Pinto กล่าวว่า OCI มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย (1) เป็นการยากที่จะชี้ชัดว่าการทุจริตเกิดขึ้นที่ใดเนื่องจากการกระทำผิดมีการแพร่ระบาดไปทั่วองค์กรแล้ว (2) ไม่สามารถไล่ใครออกได้ง่ายๆ เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก และ (3) แม้จะไล่ผู้ทุจริตบางคนออกไป การทุจริตก็อาจจะกลับมาใหม่ เว้นแต่ว่าจะมีการปรับปรุงหรือปฏิรูปกลไกและกระบวนการตรวจสอบภายในองค์กร ดังนั้นลักษณะของ OCI จึงมีความคล้ายคลึงกับ Petty และBureaucratic Corruption เป็นอย่างมาก จากข้อมูลคดีการทุจริตที่สำนักงาน ป.ป.ช.และสำนักงาน ป.ป.ท. มีการชี้มูลความผิดนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการคอร์รัปชั่นในลักษณะ OCI ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมในการเรียกรับสินบน การทุจริตกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดเก็บรายได้ การออกใบอนุญาต การยักยอกทรัพย์สินทางราชการ การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น (เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง, 2562)

(2) องค์กรแห่งการทุจริต (Corrupt Organizations: CO)

องค์กรแห่งการทุจริต หรือ CO เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากบนลงล่าง (Top-down) เช่น กรณีที่นักการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเป็นผู้ริเริ่มการทุจริตเสียเอง (Doig & Riley, 1998) รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ริเริ่ม เสนอ จัดทำ หรืออนุมัติโครงการของรัฐเพื่อผลประโยชน์แก่

ตนหรือพวกพ้อง หรือการบีบบังคับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกระทำความผิดในโครงการจัดซื้อจัดจ้างขนาดใหญ่ (Chaithanakij, 2008) หรือใช้อำนาจหน้าที่แทรกแซงการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2545) และไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ และคณะ (2552) ที่ระบุว่าการคอร์รัปชั่นขนาดใหญ่ ผู้กระทำต้องสามารถควบคุมระบบราชการรวมทั้งต้องสามารถควบคุมระบบการตรวจสอบขององค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบได้ด้วยทั้งนี้ งานวิจัยของนิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ (2546) ระบุว่า สำเหตุของการคอร์รัปชั่นเกิดจากอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่สำคัญ 2 ประการ คือ (1) อำนาจในการใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามระเบียบราชการ คล้ายกับลักษณะการเกิดการทุจริตแบบ OCI และ (2) อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์หรือสิทธิในทรัพยากร สอดคล้องกับลักษณะการเกิดการทุจริตแบบ CO

2.4.1.2 สำเหตุของการทุจริตคอร์รัปชั่น

จากการทบทวนวรรณกรรมทางด้านการจัดการ (Management Literature) พบว่า มีหลายปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชั่น ได้แก่ (1) ปัจจัยระดับบุคคล (Individual Factors) เช่น ระดับจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต (2) ปัจจัยสถานการณ์ (Situational Factors) เช่น ขนาดและความรุนแรงของการทุจริต โอกาสในการถูกตรวจสอบ สภาวะความจำเป็นทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ (3) ปัจจัยระดับองค์กร (Organizational Factors) เช่น แนวนโยบาย ผู้นำองค์กร และวัฒนธรรมองค์กร

2.4.2 ระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในสังคม พูดได้ว่าเป็นพฤติกรรมของสังคมที่เป็นที่มาสำคัญของปัญหาของประเทศขณะนี้นักการเมืองใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อรักษาอำนาจทางการเมือง นำมาสู่การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ ระบบอุปถัมภ์ทางสังคม ที่คนไทยมักจะชอบใช้ตำแหน่งหรืออำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองช่วยเหลือกันทั้งๆ ที่ผิดหรือไม่ควรทำ ก็ทำให้การบังคับใช้กฎหมายของประเทศ ไม่จริงจัง และขาดประสิทธิภาพ ผลก็คือ คนที่อยู่ในระบบอุปถัมภ์หรือมีระบบอุปถัมภ์ที่เข้มแข็งดูแลก็จะกลายเป็นอภิสิทธิ์ชนได้เปรียบคนอื่นที่มุ่งปฏิบัติตนในกรอบของกฎหมายเกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่ยุติธรรมในสังคม สังคมที่ไปได้ไกลและเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาในระดับสูงจะเป็นสังคมเศรษฐกิจที่ไม่มีสิ่งเหล่านี้ไม่มีระบบเหล่านี้เสียงเรียกร้องจากทุกฝ่ายให้มีการปฏิรูป สะท้อนการยอมรับวาประเทศไทยภายใต้ระบบการเมืองและพฤติกรรมของทุกภาคส่วนในสังคม อย่างปัจจุบันมีแต่จะทำให้โอกาสของประเทศถดถอยลงมากขึ้นๆ ทั้งด้านการเมืองและ เศรษฐกิจ สะท้อนด้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นที่รุนแรง แต่การปฏิรูปที่คนอยากเห็น มุ่งไปที่การปฏิรูประบบการเมืองและการทำหน้าที่ของนักการเมือง เช่น ประเด็นการเลือกตั้ง การเข้ามา ครองอำนาจแบบวงศ์ตระกูลของนักการเมือง ระบบตรวจสอบการใช้อำนาจความโปร่งใสของ นักการเมืองเพื่อถ่วงดุลและการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชั่น

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลลดหลั่นจากบนสู่ล่าง นั่นคือ สังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างลดหลั่นจากบนลงล่าง นั่นคือ สังคมไทยเป็นสังคมที่ มีโครงสร้างที่เน้นความแตกต่างระหว่างฐานะตำแหน่งชั้น ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ อุปถัมภ์ที่มีฐานะสูงกว่าและผู้รับอุปถัมภ์ที่มีฐานะต่ำกว่า แนวคิดระบบอุปถัมภ์นั้นเป็น แนวคิดที่วิเคราะห์สังคมในระดับจุลภาค แต่ไม่สามารถอธิบายสังคมไทยได้ทั้งหมด แนว การวิเคราะห์ระหว่างระบบอุปถัมภ์กับชนชั้น

ทางสังคมโดยความเป็นจริงแล้ว ไม่มีข้อ ขัดแย้งกัน (Compatible) ระบบอุปถัมภ์ในแง่ปรากฏการณ์ที่เป็นจริงเป็นสิ่งที่มีอยู่ และ ยอมรับกันว่าเป็นตัวเชื่อมระหว่างบุคคลต่างชนชั้นกัน อันมีผลทำให้ภาพรวมของการจัดช่วง ชนชั้นขาดความเด่นชัด ทั้งนี้เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของ คนไทยมาโดยตลอดแทบทั้งสิ้น คำว่า “เจ้าพ่อ” “เจ้านาย-ลูกน้อง” “ลูกพี่-ลูกน้อง” “ผู้มี อิทธิพล” ที่เราให้เรียกบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ “ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับอุปถัมภ์” ที่ผ่านมาเรื่องของ “หัวคะแนน” “ผู้มีอิทธิพล” “การซื้อเสียง” ล้วนแต่เป็นคำเฉพาะที่สื่อมวลชนใช้ในการพูดถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจที่เป็นลักษณะหนึ่งของสังคมไทยในแวดวงการเมือง และเป็นลักษณะหนึ่งของ ความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2527 อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545,หน้า 7-9) เป็นผู้บุกเบิกที่นำแนววิเคราะห์ระบบอุปถัมภ์มาใช้และกระตุ้นให้มีการค้นคว้าและอภิปรายกันเป็นอย่างมาก กล่าวว่าระบบอุปถัมภ์เป็นเรื่องของความเชื่อของคนไทยในเรื่องของบุญและกรรมตายแล้วเกิดใหม่ เช่น ความเชื่อที่ว่าผู้ที่เกิดท่ามกลางเงินทอง ทรัพย์สิน อำนาจวาสนา เป็นเพราะกรรมที่ทำไว้ในแต่ชาติปางก่อน คนเราเกิดมาไม่เท่าเทียมกันด้วยเหตุผลที่บุญบารมีที่ได้ สะสมไว้แต่ก่อนแตกต่างกัน ทำให้คนไทยยอมรับความแตกต่างในฐานะตำแหน่งที่ลดหลั่น เป็นชั้นๆ ว่าเป็นสิ่งที่เป็นธรรมชาติและธรรมดา และยึดถือความแตกต่างเป็นหลักสูงต่ำของ ฐานะตำแหน่งในการจัดระเบียบทางสังคม

ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่งที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีทรัพยากรต่างกัน ทรัพยากรในที่นี้ไม่ได้หมายถึงทรัพย์สินแต่เพียงอย่างเดียว แต่ หมายถึงอื่นๆ ซึ่งอาจจะหมายถึงอำนาจทางการเมือง สิทธิพิเศษทางสังคม เป็นต้น ผู้อุปถัมภ์ อยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และเป็นที่ต้องการของผู้รับการอุปถัมภ์ ผู้รับอุปถัมภ์มักจะทราบว่าในการที่เข้าเป็นผู้รับอุปถัมภ์หรือลูกน้องของใครนั้น ตนต้องการอะไร เช่น การคุ้มครองทางการเมืองหรือทางสังคม หรือความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ หรือฐานะทางเศรษฐกิจ

การที่ผู้รับอุปถัมภ์ทราบก็โดยเหตุที่ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ตนต้องการ และมักจะเป็นสิ่งที่น้อยคนจะสามารถให้แก่ตนได้ แต่ผู้รับอุปถัมภ์จะไม่สามารถคาดการณ์ได้แน่ชัดเลยว่าผู้อุปถัมภ์จะให้ตนหรือไม่และเพียงใด นอกจากนั้นแล้วผู้รับอุปถัมภ์ซึ่งเรียกว่า ลูกน้องจะไม่ทราบแน่ชัดว่าผู้อุปถัมภ์ซึ่งเรามักเรียกเจ้านาย หรือลูกพี่ จะต้องการ ให้ตนทำอะไรให้บ้าง เพื่อที่ตนจะได้ในสิ่งที่ตนประสงค์ เช่น ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่สร้าง ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์กับผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่เป็นพิเศษ อาจจะต้องทำอะไรมากกว่าหน้าที่ในการงาน เช่น อาจเข้าไปรับใช้งานในบ้าน ของเจ้านายและอื่นๆ อีก เป็นต้น หรือลูกชาวไร่ลูกชาวนากับเจ้าของที่ดินแบบอุปถัมภ์อาจต้องสนับสนุนลูกพี่เจ้าของที่ดินในทางการเมือง เช่น ลงคะแนนเสียงเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านช่วยหาเสียงให้หรืออาจจะถึงต้องกำจัดศัตรูคู่แข่งของผู้อุปถัมภ์ก็ได้ “ผู้อุปถัมภ์” (Patron) เป็นคำที่มาจากภาษาสเปน หมายถึง บุคคลผู้ที่มีอำนาจ สถานภาพ ฉันทานุมัติ (Sanction) และอิทธิพล คำนี้อาจจะใช้เรียกนายจ้างหรือผู้ให้การสนับสนุนการจัดพิธีกรรมต่างๆ โดยที่บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้ที่มีอำนาจด้อยกว่าหรือเป็น

“ผู้รับการอุปถัมภ์” (Client) ที่ต้องการความช่วยเหลือและการปกป้อง Foster (1961 อ้างถึงใน ณัฏฐชัย มีสอาด, 2541,หน้า 8) ผู้อุปถัมภ์ให้ประโยชน์โดยหวัง จะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของสินค้า ความภักดี การสนับสนุนทางการเมืองและ การบริหารในรูปแบบต่างๆ จากผู้รับอุปถัมภ์

ของตน (ส่วนใหญ่แล้วผู้อุปถัมภ์หนึ่งคนจะมี ผู้รับอุปถัมภ์หลายคนเช่น กรณีระบบศักดินาไทย ซึ่งเจ้านายคนหนึ่งจะมีบ่าวไพร่หลายคน หรือกรณีเจ้าพ่อที่มีลูกน้องหลายคน) ความสัมพันธ์ในเชิงตอบแทนซึ่งกันและกัน (Reciprocal Relationships) นี้อาจจะออกมาในรูปที่เป็นแบบสัญญาทางการที่มีการกำหนดสิทธิและข้อผูกพันของทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน โดยทั่วไปในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือ ผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ ฝ่ายหลังมักจะเสียเปรียบโดยคำจำกัดความแล้ว ผู้รับอุปถัมภ์เป็นผู้ที่อ่อนแอทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง แม้ว่าผู้อุปถัมภ์อาจจะต้องอาศัยผู้ ได้รับการอุปถัมภ์ของตนอย่างเป็นกลุ่มก้อนในบางสถานการณ์ เช่น การหาเสียงเลือกตั้ง แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์จะมีประวัติเป็นมายาวนานก็ตามปรากฏการณ์การดังกล่าวนี้เกิดขึ้นมาจากการเจริญเติบโตของระบบศักดินาในยุโรปตะวันตกและญี่ปุ่น ซึ่งความสัมพันธ์ส่วนตัวและการฝากตัวเป็นผู้รับการอุปถัมภ์เจ้าของที่กับชาวนา ได้กลายมาเป็นรากฐานแห่งการจัดระเบียบองค์กรทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองภายใต้ระบบศักดินา การจะเป็นผู้อุปถัมภ์ในทางการเมืองได้นั้นผู้อุปถัมภ์จำเป็นต้องมีอำนาจทั้งอำนาจในองค์กร อำนาจในสังคม และอำนาจทางเศรษฐกิจก็จะสามารถทำให้มีโอกาสประสบผลสำเร็จทาง การเมืองสูงเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องจะต้องรู้ถึงแนวคิดเกี่ยวกบระบบอุปถัมภ์ว่ามีแนวคิดและ ความหมายอย่างไรบ้าง สามารถอธิบาย ดังนี้

2.4.2.1 ความหมายของระบบอุปถัมภ์ ความหมายของระบบอุปถัมภ์ความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองไทย เป็นความสัมพันธ์ เชิงผู้อุปถัมภ์ (Patron & Client Relation) ระบบอุปถัมภ์หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 ฝ่าย ต่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าจะใช้อำนาจและปัจจัยต่างๆ ให้ความคุ้มครองต่ออีกฝ่ายหนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า ซึ่งฝ่ายหลังจะตอบแทน โดยการช่วยเหลือในเรื่อง ทั่วๆ ไปและอุทิศตัวเพื่อรับใช้ผู้อุปถัมภ์

- ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่ตั้งอยู่บนความไม่ เสมอภาคในฐานะทางสังคมของบุคคล

- เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบถาวรโดยผู้อุปถัมภ์มีพันธะหน้าที่ดูแลปกป้องคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ ในขณะผู้ใต้อุปถัมภ์ก็มีพันธะหน้าที่ ที่จะต้องเคารพเชื่อฟังรับใช้และให้ความจงรักภักดีแก่ผู้อุปถัมภ์

- ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ปราศจากซึ่งสิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งสิทธิทางกฎหมาย

2.4.2.2 วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยกำหนดลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล กลุ่มบุคคลวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยแบบไพร่ฟ้า อำนาจนิยมซึ่งเคยชินกับการรับอามิสสินจ้างในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยขาดความเป็นอิสระแต่สะท้อนสภาวะของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เช่น นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งต้องมีความเกี่ยวพันกับพรรคการเมืองในฐานะศูนย์กลางของอำนาจรัฐ นักการเมืองจึงต้องพึ่งพิงหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะผู้บริหารของพรรค รวมทั้งแกนนำของกลุ่มต่างๆ (Factions) ภายในพรรคการเมืองในลักษณะแบบอุปถัมภ์หรือความอนุเคราะห์ จากแกนนำกลุ่มในพรรคการเมือง

2.4.2.3 ระบบอุปถัมภ์ในระบบการเมืองไทย ระบบอุปถัมภ์ในระบบการเมืองไทย ระบบการเมืองไทยมักแสดงฐานะของบุคคลผู้ที่มี ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ความเป็นผู้อุปถัมภ์ ส่วนบุคคลที่มีฐานะเป็นผู้ใต้อุปถัมภ์ก็มีฐานะทางสังคมเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า บุคคลสองกลุ่มนี้ต่างมีความ

เกื้อหนุนประสานออมชอมกันโดยความยินยอมต่อกันแม้อาจมีการเอารัดเอาเปรียบกันก็มิได้เป็นประเด็นสำคัญมากนัก ส่วนประกอบของสังคมที่มีความเกื้อหนุนกันโดยไม่ได้กล่าวถึงการเอารัดเอาเปรียบกันและในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับ ในระบบการเมืองไทยว่าผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง ข้าราชการระดับสูงต่างกำเนิดขึ้นและดำรงอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์เป็นปรากฏการณ์ระบบการเมืองไทยที่ทุกคนยอมรับระบบอุปถัมภ์ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมการเมืองไทย

2.4.2.4 ความสำนึกในบุญคุณกับการเมืองไทยภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ตามหลักศาสนาไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธ คริสต์ อิสลาม บรรพบุรุษของคนไทยเหล่านี้มักเป็นผู้นับถือผีสางเทวดา ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมและศาสนาร่วมอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีความรู้ สำนึกในบุญคุณของผู้อื่นส่วนในทางการเมืองและการเลือกตั้งถึงแม้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะไม่จ่ายเงินซื้อเสียงให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง แต่หากผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเคยช่วยเหลือด้านสังคม หรือช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีความสำนึกในบุญคุณที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้กระทำไว้ ก็จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัคร บางครั้งญาติ พี่น้องบางคนอาจรับเงินจากหัวคะแนนของผู้สมัครไว้แล้ว ด้วยความสำนึกในบุญคุณของญาติที่มาขอร้องให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็กระทำไปด้วยความสำนึกในบุญคุณนั้นๆ ดังนั้นพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเกิดขึ้นและเป็นไปภายใต้สำนึกในบุญคุณ การเมืองและการเลือกตั้งของไทยจึงอยู่ภายใต้ลักษณะของระบบอุปถัมภ์ อคิน ระพีพัฒน์(อ้างถึงใน กนก วงศ์ตระหง่าน, 2530, 6-20) พิจารณาระบบความสัมพันธ์ ทางสังคมและลักษณะโครงสร้างแบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยโดยแยกประเด็น คือ 1) โครงสร้างทางสังคมไทยเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ โดย เน้น ความสัมพันธ์แบบนายกับบ่าวเจ้ากับไพร่ ในรูปของความสัมพันธ์ในการตอบแทนผลประโยชน์ ส่วนตัวเป็นจุดสำคัญ นั่นคือความใกล้ชิดและเป็นความสัมพันธ์เป็นที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้อุปถัมภ์จะอยู่ในฐานะที่สูงกว่าผู้รับอุปถัมภ์ในเชิงสัมพันธ์ คุณสมบัติของผู้อุปถัมภ์ตั้งอยู่บนคุณสมบัติของความเป็นนายที่มุ่งให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจเป็นสำคัญ 2) คุณค่าทางสังคมของคน ไทยตั้งอยู่บนคุณค่าของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ดังนั้นผู้อุปถัมภ์จึงมีคุณสมบัติเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับอุปถัมภ์ เช่น การให้ความ ช่วยเหลือ ความเป็นลูกพี่ เพื่อนที่ดี นักเลง ความเกรงใจ บุญคุณ ความเคารพอาวุโสและความใกล้ชิดและความมั่นคงปลอดภัย แนวความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีฐานะต่างกัน ซึ่งต่างอยู่ในฐานะทางสังคมที่สูงกว่าและต่ำกว่า และเป็นความสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจจะเป็นความสัมพันธ์แบบต่อเนื่องและยาวนานก็ได้ ในกรณีของสังคมไทยลักษณะเด่นของค่านิยมอันเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่เป็นสังคม ในระบบอุปถัมภ์สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) การนับถือพุทธศาสนาคนไทยโดยทั่วไปดำเนินชีวิตตามหลักสัมมัปปธานของพุทธศาสนาและตัวแทนของศาสดา อันได้แก่ พระสงฆ์ ศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่บุคคลยึดเหนี่ยวเป็นแบบแผนในการปฏิบัติตนให้ดีงาม ดังนั้นในประเด็นทางการเมืองปรากฏมีการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ เช่น ในการซื้อเสียงเลือกตั้งอาจมีการใช้พระสงฆ์ซึ่งถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของบุคคล เป็นหัวคะแนนให้กับตนไม่โดยทางตรงก็เป็นทางอ้อม หรือแม้แต่คำสอนทางศาสนาก็มีผลส่งเสริมให้เกิดการซื้อเสียงเพิ่มมากขึ้นอันได้แก่ คำสอนเรื่องการพูดปด ความกตัญญู ฯลฯ

2) การให้ความสำคัญในเรื่องของเงิน จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนเงินตราเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เงินกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด มีผลให้บุคคลพยายามต่อสู้เพื่อส่งเสริมฐานะตนให้มั่นคงโดยอาศัยวัตถุเป็นเครื่องมือ ในการซื้อเสียงเลือกตั้ง การใช้เงินและการบริจาคเงินทำให้เกิด “ความดีและคุณธรรม” ในสายตาของชาวบ้านโดยทั่วไป โดยคุณสมบัติของผู้มั่งคั่งและมีทรัพย์สินมากมีแนวโน้มที่จะใช้เงินให้กลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตนกับ หัวคะแนน และหัวคะแนนใช้รูปแบบเดียวกันกับชาวบ้านแลกกับคะแนนเสียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการ ช่วยเหลือกัน ผู้วิจัยคิดว่า ประชาชนในชนบทยังมีอีกมากที่ให้ความสำคัญกับฐานะทางการเงินของบุคคลในสังคมหรือในหมู่บ้านของตน คนมีฐานะหรือคนมีเงินทำอะไรก็ดูดีไปหมด จัดงานอะไรถ้าเป็นคนมีฐานะหรือภาษาชาวบ้านว่า “คนรวย” จะมีคนไปร่วมงานมาก แต่ถ้างานคนจนแม้แต่งานสมรสหรืองานศพแทบจะไม่มีใครไปเลย ใส่ซองทำบุญก็เหมือนกัน คนรวยใส่ซองหลายร้อยหลายพันบาท คนจนใส่สิบบาทหรือยี่สิบบาท การให้ความสำคัญในเรื่องของเงินในช่วงการเลือกตั้งก็ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของระบบการเลือกตั้งของไทยอยู่เสมอ

3) การยกย่องอำนาจและบุญวาสนาบารมี ในเรื่องอำนาจ คนไทยมีความผูกพันมาจากระบบศักดินา ถือว่าคนที่รับตำแหน่งหน้าที่สำคัญทางราชการเป็นผลมาจากบุญวาสนาบารมี ดังนั้นคนไทยจึงยอมรับอำนาจที่มาจากเบื้องบน และเห็นว่าเขาเป็นคนดี ในเรื่องการซื้อเสียงเลือกตั้งจะเป็นได้ว่านอกจากเขาซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเป็นบุคคลที่มีเงินตรา ถ้ามีอำนาจมาก เช่น เคยเป็นข้าราชการ เป็นผู้ได้รับการยกยองในสังคม ก็จะทำให้ประชาชนยอมคล้อยตามที่จะไปลงคะแนนเสียงตามที่เขาขอร้องโดยอาจรับเงินเป็นค่าตอบแทนการเสียเวลา ฉะนั้นอำนาจหากผู้สมัครคนใดมีมากก็จะเป็นหลักประกันได้ว่าจะต้องมีพวกพ้องและบริวารมาก เวลาหาเสียงจะห้อมล้อมไปหน่วยบุคคลเหล่านี้ หากชาวบ้านเปลี่ยนแนวความคิด ในเรื่องการยกย่องอำนาจได้ ผู้สมัครที่มีคุณธรรมจริยธรรมคงได้เข้ามาบริหารบ้านเมืองแทนพวกที่มีอำนาจเหมือนกับที่เป็นอยู่ในขณะนี้คือพูดง่ายๆ ชาวบ้านแทบจะไม่มีโอกาสในการบริหารบ้านเมืองเลย นอกจากจะคอยรับใช้ผู้มีอำนาจอย่างที่กล่าวมาข้างต้น

4) การยึดถือความสำคัญของตัวบุคคล ค่านิยมในส่วนนี้สืบเนื่องมาจากความพร้อมในตัวบุคคลที่ได้รับความนิยมที่ว่าเป็นผู้พร้อมทั้งการเงินและอำนาจ และบุคคลเหล่านี้มีความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือกันเป็นส่วนตัว มีความสำคัญในการประกอบกิจกรรมเกือบทุกประเภท และโดยลักษณะของคนไทยที่เห็นความสำคัญในแง่มุมนี้เนื่องจากคนไทยเป็นผู้เล็งเห็นผลเลิศในทางปฏิบัติมากกวาที่จะยึดมั่นในอุดมการณ์ กล่าวคือ จะสนใจกับสิ่งที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาพความเป็นจริงได้ไม่ยากโดยเฉพาะในเรื่องที่ตนได้ผลประโยชน์ เช่น การนิยมเข้าข้างผู้ชนะ ใครยึดอำนาจได้จะถือว่าเป็นฝ่ายถูก ในแง่ของการซื้อขายเสียงก็เช่นเดียวกัน

5) การเคารพความเป็นอาวุโสถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่คนโบราณสอนให้ยึดมั่น โดยให้เคารพผู้ใหญ่ เชื่อผู้ใหญ่ เพราะถือว่าผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน หรือมีประสบการณ์มา มากกว่า ส่วนมากผู้อาวุโสจะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งสูงและอายุมาก ผู้น้อยโดยทั่วไปจะเกรงใจผู้ใหญ่ และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มักมีพฤติกรรมคล้อยตาม ในการซื้อเสียงส่วนมากจะเป็นการรับเงิน โดยเป็นอิทธิพลของผู้อาวุโสที่ให้ทำตาม ผ่านกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ นั่นคือ การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองโดยผ่านตัวการที่สำคัญคือ ครอบครัวทั้งที่ในปัจจุบันผู้ที่อายุน้อยอาจมี ความรู้

ความสามารถมากกว่าผู้อาวุโสบางคน ทั้งในเรื่องการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ด้านต่างๆ แต่ผู้อาวุโสยังมีบทบาทสำคัญในเรื่องต่างๆ อย่างมากในสังคมไทย

6) การรักพวกพ้องและพรรคพวก การรักพวกพ้องออกมาในรูปรักเพื่อนฝูงรักกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือพื้นเพเดียวกัน การรวมกลุ่มนี้ก่อให้เกิดการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มโดยบุคคลในกลุ่มที่มีฐานะดีกว่า โดยลูกน้องหรือผู้มีฐานะด้อยกว่าจะตอบแทนด้วยการ เผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณ ในการซื้อเสียงเลือกตั้งก็เช่นกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยเหลือพรรคพวกมากกว่าจะเป็นการรับเงินโดยตรง ผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มหรือเป็นผู้มีอิทธิพลของกลุ่มอาจใช้ประเด็นนี้ปลุกจิตสำนึกให้คนรู้สึกว่าต้องช่วยเหลือเพราะเป็นพวกเดียวกัน 7) การสำนึกในบุญคุณและการมีความกตัญญูเป็นค่านิยมที่มีความสำคัญทุกสมัย โดยสถาบันต่างๆ ในการกล่อมเกลาจะถ่ายทอดคุณธรรมนี้ว่าเป็นสิ่งที่ควรจะมีในทุกคนทำให้บุคคลมีความคิดวาต้องตอบแทนหรือช่วยเหลือผู้มีพระคุณไม่วาจะเป็นครูอาจารย์หรือผู้มีพระคุณในทุก ๆ ด้าน ในเรื่องการซื้อเสียง ถ้ามีผู้มีพระคุณมาขอร้องและให้เงินตอบแทนก็จะทำให้ผู้ที่เคยเป็นผู้ถูกช่วยเหลือตนจะใช้เป็นโอกาสตอบแทนบุญคุณได้ทางหนึ่ง สังคมไทยในเรื่องการสำนึกในบุญคุณและการมีความกตัญญูรู้คุณถือเป็นสิ่งสำคัญที่คนไทยผูกพันอยู่กับแนวคิดนี้ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเป็นการช่วยเหลือในทางที่ดีเป็นคุณแก่สังคมถือว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องควรสนับสนุน แต่ถ้าผู้สมัครหรือหัวคะแนนใช้โอกาสนี้เพื่อการช่วยเหลือในเรื่องการเลือกตั้งแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวมากในสังคมการเมืองไทย 8) การเชื่อถือในเรื่องโชคชะตากรรม คนไทยโดยทั่วไปจะพอใจในสถานภาพที่ตนเป็นอยู่ยอมรับในเรื่องโชคชะตาและเวรกรรมมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ น้อยลง โดยเฉพาะในทางการเมืองเนื่องจากได้รับคำสั่งสอนว่าการเมืองเป็นเรื่องของหน่วยงานทางราชการเป็นเรื่องของชนชั้นนำและผู้มีฐานะ ด้วยเหตุนี้จึงมีผลทำให้คนไทยไม่ยินดียินร้ายกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่ เกิดขึ้น และการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็จะไปเพราะถูกระดมจากผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิดเรื่องค่านิยมอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว ถ้าความเชื่อในเรื่อง โชคชะตากรรมของประชาชนยังเป็นแบบนี้ก็จะเป็นผลดีกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเรื่องการซื้อเสียงได้ต่อไป สรุปคุณลักษณะของคนไทยทั้ง 8 ประการ ในลักษณะที่เป็นระบบอุปถัมภ์มีอิทธิพลส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตของการซื้อเสียงได้ในแง่มุมต่างๆแม้แต่เรื่องการเลือกตั้งก็ตาม ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความเห็นว่า “ยังมีตัวอย่างระบบอุปถัมภ์ในเรื่องอาวุโสให้เห็นว่าถ้าผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่บอกว่าผู้สมัครคนนั้นคนนี้ดี ผู้น้อยก็คล้อยตามโดยการเลือกผู้สมัครตามที่ผู้อาวุโสแนะนำ และยอมรับในอำนาจตามระบบอาวุโสนั้น” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2552, 43) การกล่าวถึงระบบความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์และค่านิยมของไทยก็เพื่อชี้ให้เห็นบทบาทของสังคมที่เอื้อต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง เพราะสังคมไทยมีกระบวนการอบรมสั่งสอนให้คนมีความผูกพันตั้งแต่ ในระบบ ครอบครัว เครือญาติ เพื่อนร่วมงาน ระดับการบังคับบัญชา การมีอุปการคุณ การตอบแทนบุญคุณ การไม่เนรคุณ การมีความเกรงใจ การแบ่งปันผลประโยชน์โดยความสัมพันธ์ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เป็นฝ่ายอุปถัมภ์คือผู้มีบุญคุณต่อคนอื่นในทุกระดับของสังคมมีความได้เปรียบในการดำเนินชีวิตรวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เพราะผู้อุปถัมภ์จะสามารถเป็นผู้กำหนดให้ผู้ใต้อุปถัมภ์กระทำการใดๆได้ตามความต้องการของตนและผู้ใต้อุปถัมภ์หรือผู้ติดหนี้บุญคุณมักจะยินดีรับใช้รอตอบสนองความต้องการอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะวิถีการดำรงชีวิต และวัฒนธรรมของคน ไทยส่วนใหญ่เกิดจากมรดกทางประวัติศาสตร์โดยยินดีกับการมีเจ้านายในทางการเมืองก็เช่นเดียวกันการที่ผู้มีอำนาจในองค์กรที่มีอำนาจในการบริหารจัดการ เช่น

ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านกลไกของระบบราชการ เป็นต้น รวมถึงการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะสามารถสร้างเครือข่าย เชื่อมโยงเป็นระบบอุปถัมภ์เพื่อหวังผลทางการเมืองได้ในทุกรูปแบบ กล่าวโดยสรุป ระบบอุปถัมภ์กับการทุจริตการเลือกตั้งขององค์การบริหาร A กับเทศบาล B ตามความคิดของผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะของระบบนี้มีให้เห็นบ่อยครั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเพราะเป็นการเมืองในวงแคบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้นหากผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติเป็นผู้อุปถัมภ์ดังที่กล่าวมา ก็จะทำให้ผู้สมัครหรือผู้อุปถัมภ์เข้าสู่อำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองได้ไม่ยากนัก เพราะผู้อุปถัมภ์สามารถกำหนดให้ผู้ใต้อุปถัมภ์ตอบสนองตนได้ในการเลือกตั้ง การอุปถัมภ์เพื่อหวังผลทางการเมืองอาจจะทำกันได้ในหลายรูปแบบ เช่น การที่ผู้สมัครให้การช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในเขตเลือกตั้งทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งผู้ที่ได้รับการอุปถัมภ์เหล่านี้ก็จะไปลงคะแนนให้กบผู้สมัครคนนั้นเพื่อเป็นการตอบแทน เช่น ผู้สมัคร เลือกตั้งเซ็นสัญญาจะสร้างถนน สร้างระบบประปา และสามารถกระทำได้สำเร็จก็จะเป็นบุญคุณอย่างมาก เมื่อถึงเวลาที่จะเลือกตั้งจึงต้องตอบแทนโดยการเลือกผู้สมัครที่ให้ผลตอบแทนทำให้ได้รับความสะดวกสบาย ทั้งที่เป็นเพียงการบริหารจัดการในด้านงบประมาณของทางราชการ แต่ก็สามารถทำให้ผู้รับการอุปถัมภ์เหล่านั้นพอใจ หากการอุปถัมภ์เหล่านี้ยังไม่เกิดความเชื่อมันว่าจะชนะการเลือกตั้ง การสร้างระบบหัวคะแนน เตรียมการแจกเงินซื้อเสียงก็เป็นอีกวิธีการเพื่อให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปตามที่ผู้อุปถัมภ์คาดหวังเช่นกัน

2.5.5 พัฒนาการของระบบอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์ซึ่งอยู่ในโครงสร้างแบบเป็นทางการ เช่น พันธะระหว่างนาย – ไพร่ จะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์แบบเป็นทางการ สำหรับระบบอุปถัมภ์ในรูปอื่นซึ่งอาจจะเติบโตอยู่รอบๆ หรืออยู่ภายในองค์การที่เป็นระเบียบแต่มิได้ผนวกเข้าเป็นส่วนเดียวกับระบบใหญ่จะเรียกว่า “แบบไม่เป็นทางการ” ระบบอุปถัมภ์แบบไม่เป็นทางการเริ่มต้นขยายตัวในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวจากปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มการค้าระหว่างประเทศ การอพยพเข้ามาของชาวจีนจึงทำให้มีการปรับปรุงการเกณฑ์แรงงานการค้าภายในและการเก็บภาษีในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เราอาจแบ่งแยกระบบอุปถัมภ์แบบไม่เป็นทางการสมัยก่อนได้ออกเป็น 3 ประเภท (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2536,หน้า 94) 1)ระบบอุปถัมภ์แบบภายในระดับชั้นของพวกนาย ระบบเช่นนี้เกิดขึ้น เนื่องจากลักษณะการปกครองแบบข้าราชการและระบบการแข่งขันมีความก้าวหน้าในชีวิต ข้าราชการขุนนางไทย 2) ระบบอุปถัมภ์แบบคนในชนชั้นที่แตกต่างกัน เนื่องจากระบบอุปถัมภ์ ระหว่าง นาย-ไพร่ มีลักษณะเป็นทางการ ดังนั้นไพร่หลวงจึงไม่มีสิทธิที่จะเปลี่ยนนาย การสักลงเลกพวกไพร่ทำให้ไพร่หลวงเลี่ยงกฎหมายและเปลี่ยนฐานะมาเป็นไพร่สมได้ลำบากมาก ทางออกทางหนึ่งของไพร่หลวงซึ่งไม่สามารถทนอยู่กับเจ้านายคนของตนได้ คือขอย้ายไปทำงานกับเจ้านายคนใหม่ที่มีฐานะสูงกว่านายเก่า เพราะความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ ผู้น้อย ขณะทำเช่นนั้นย่อมทำให้นายคนเดิมอยู่ในฐานะลำบาก 3) ระบบอุปถัมภ์แบบความสัมพันธ์ของชาวจีนอพยพและชนชั้นนายทั้งสองพวกนี้มีความเกี่ยวข้องอยู่ในรูปของการเก็บภาษีไร่นาซึ่งใช้กันมากในสมัยรัชกาลที่ 3 ผู้มีหน้าที่เก็บภาษีชาวจีนจะได้รับการแต่งตั้งเป็นขุนนาง เพราะว่าในการที่เป็นความกันโรงศาล ยอมให้ผู้มีศักดินำตั้งแต่400 ไร่ขึ้นไปแต่งทนายว่าความแทนตัวได้จากตำแหน่งเล็กๆ เช่น เจ้าภาษีมียศเป็นขุนหรือเป็นหลวงชาวจีนจำนวนหนึ่งได้กลายมาเป็นคนไทย และไต่เต้าขึ้นเป็นถึงเจ้าเมือง 4) ระบบอุปถัมภ์แบบไม่เป็นทางการนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงนี้ดังที่ได้ทรงกล่าวว่า ข้าราชการในกรมวังและกรมเมืองประสบความทุกข์ยากจากภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้นเพราะบ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ข้าราชการส่วนใหญ่ได้รับผลสะเทือนอันนี้เฉพาะบางกรมเท่านั้นที่มีรายได้เพิ่ม โดยเฉพาะกรมคลังที่มีหน้าที่ทางการค้าต่างประเทศและการเก็บภาษี

2.5.6 แนวทางการป้องกันระบบอุปถัมภ์ การแก้ไขระบบอุปถัมภ์ส่วนหนึ่งต้องมาจากการแก้ไขระบบเศรษฐกิจให้เป็นระบบที่ให้โอกาสทางเศรษฐกิจแก่คนในประเทศง่ายกว่าปัจจุบัน โดยปฏิรูปให้เศรษฐกิจเป็นระบบที่ทำงาน บนการแข่งขันและกลไกตลาดอย่างแท้จริง มีระบบภาษีที่ให้ความสำคัญกับรายได้จากทรัพย์สินมากพอ ๆ กับรายได้จากการทำงาน รวมถึงเปลี่ยนพฤติกรรมคนในสังคมให้เน้นการเคารพสิทธิและกฎหมายตามหลักของการอยู่ร่วมกัน ขณะที่ภาคธุรกิจก็เน้นการทำธุรกิจภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือมีธรรมาภิบาลที่ดี ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่เกิดขึ้นการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเดียวจะเป็นเพียงการเปลี่ยนเกณฑ์หรือรูปแบบในการช่วงชิงอำนาจของนักการเมืองที่ไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในสังคมที่แท้จริง และความขัดแย้งระหว่างระบบอุปถัมภ์เก่ากับระบบอุปถัมภ์ใหม่อย่างที่เราเห็นขณะนี้ก็จะคงอยู่เป็นปัญหาของสังคมไทยต่อไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ด้านเศรษฐกิจและพฤติกรรมของคนในสังคมจะต้องมีการปฏิรูป ซึ่งประเด็นสำคัญ คือ (ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, 2548, หน้า 108)

1) ต้องเน้นใช้กลไกตลาดเป็นเครื่องมือในการจัดทรัพยากรเศรษฐกิจ มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะการแข่งขันในระบบตลาดเป็นหัวใจในการสร้างโอกาสให้กับประชาชนในวงกว้าง ในประเด็นนี้จุดที่สำคัญก็คือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลต้องเป็นตัวนำซึ่งหมายถึงการตัดสินนโยบายเศรษฐกิจโดยภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการแข่งขัน ความโปร่งใส ระบบการทำงานที่มีขั้นมีตอน และนโยบายเศรษฐกิจที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุมีผลทาง เศรษฐศาสตร์ และเพื่อให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในเศรษฐกิจ ภาครัฐต้องเป็นตัวนำเพราะภาครัฐมีสัดส่วนสูงในทรัพยากรเศรษฐกิจจากขนาดของงบประมาณของภาครัฐทั้งหมดที่มีในแต่ละปี คือรัฐบาล กลาง รัฐบาลท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจถ้าการใช้ทรัพยากรของภาครัฐยืนอยู่บนหลักการของการแข่งขัน ความโปร่งใส การทำงานที่เป็นระบบ และความมีเหตุมีผล ระบบเศรษฐกิจของภาคเอกชนก็จะไปในแนวเดียวกัน ทำให้เศรษฐกิจทั้งระบบจะมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น คือเปิดโอกาส ให้เข้าถึงได้และรับรู้ได้โดยคนส่วนใหญ่ของประเทศ

2) การบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองการทำงานของระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปตาม ครรลองของกฎหมายจะต้องเข้มแข็งเพื่อให้ภาคธุรกิจ ประชาชนและผู้ร่วมตลาดมีความมั่นใจว่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่ได้มาจากการทำธุรกิจจะได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่มีในกฎหมาย เพราะความมั่นใจดังกล่าวจะทำให้นักธุรกิจกล้าที่จะลงทุน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเติบโตของเศรษฐกิจ การบังคับใช้กฎหมายเป็นจุดอ่อนสำคัญของประเทศ ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการแทรกแซงหรืออิทธิพลของระบบอุปถัมภ์

3) การเข้าถึงบริการทางการเงินโดยประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย ระบบเศรษฐกิจจะเป็นประชาธิปไตยไม่ได้ถ้าระบบการเงินของประเทศซึ่งเป็นหัวใจของเศรษฐกิจไม่สามารถให้ประโยชน์แก่ประชาชนได้ทั่วถึง ' ความไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินโดยเฉพาะการกู้ยืมจากสถาบันการเงินมักเป็นข้อจำกัดหลักที่ทำให้เศรษฐกิจไม่เป็นประชาธิปไตย คือ การเติบโต

กระจุกตัวอยู่เฉพาะกับกลุ่มคนที่เข้าถึงระบบการเงิน นำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำของเศรษฐกิจ บ่มเพาะให้มีระบบผูกขาดและสร้างระบบอุปถัมภ์ให้เติบโตเมื่อประชาชนเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น โอกาสทางเศรษฐกิจของประชาชนก็จะเพิ่มขึ้นนำมาสู่การเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจที่สมดุลและเมื่อภาคประชาชนมีฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งความจำเป็นที่จะต้อง พึ่งระบบอุปถัมภ์ก็จะลดลง

4) การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นจุดอ่อนสำคัญของสังคมไทยขณะนี้ที่ระบบการศึกษา ของเราไม่สามารถสร้างมาตรฐานการศึกษาของนักเรียน ที่มีความรู้ความสามารถทัดเทียมประเทศ อื่นๆ ในเอเชียได้ ทั้งๆ ที่เด็กไทยใช้เวลาในห้องเรียนมากกว่าประเทศอื่นๆ ขณะนี้หลายประเทศใน โลกกำลังศึกษารูปแบบการศึกษาของเอเชีย ขณะที่คุณภาพการเรียนการสอนของประเทศอื่นๆ ในเอเชียดีขึ้นๆ ไทยกลับคงที่หรือเพิ่มขึ้นช้ากว่ามาก ถ้าระบบเศรษฐกิจมีการแก้ไขให้มีการกระจายทรัพยากรเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ผลต่อระบบการศึกษาไทยก็ควรดีขึ้นตามมา

5) พฤติกรรมและธรรมาภิบาล หนึ่งในปัญหาสำคัญของประเทศคือพฤติกรรมส่วนหนึ่งในการทำหน้าที่ของคนในสังคมอย่างที่กำลังทำในปัจจุบันไม่ได้เป็นผลดี แต่กลับเป็นผลเสียต่อประเทศ เช่น เรื่องคอร์รัปชั่นที่แพร่หลาย ดังนั้นถ้าจะให้ประเทศดีขึ้น ทุกคนไม่ว่านักการเมือง ภาคธุรกิจข้าราชการประจำและประชาชนต้องเปลี่ยนพฤติกรรม ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ส่งเสริมค่านิยมของการทำในสิ่งที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกว้างขวางในระดับปัจเจกบุคคล ประเทศเกาหลีใต้ลดทอนปัญหาคอร์รัปชั่นได้เพราะคนเกาหลีใต้พร้อมใจกันมีพฤติกรรมใหม่ ไม่ยอมให้มีการทุจริต คอร์รัปชั่นในชีวิตประจำวัน แต่ถ้าคนไทยไม่เปลี่ยนพฤติกรรม ไม่ทำหน้าที่ตามที่ควรจะเป็น ไม่มีธรรมาภิบาล ระบบอุปถัมภ์อย่างที่เป็นอยู่ในสังคมไทยก็จะคงอยู่และสร้างปัญหาต่อไป

2.4.3 กฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง

2.4.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 222 ส่วนที่ 2 คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

โดยมาตรา 224 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (1) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภาการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

(2) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตาม(1)ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับของประชาชน โดยคำว่าเที่ยงธรรมนั้นมิใช่เพียงแต่การทำให้คู่ความทั้งสองฝ่ายยอมรับในคดี เหมือนกับคำว่า ยุติธรรม แต่คำว่าเที่ยงธรรมนั้น มีความหมายอย่างกว้างออกไปว่าคือการที่ประชาชนทุกคนยอมรับต่อการตัดสินโดยผลการเลือกตั้งอันเป็นเสียงบริสุทธิ์ของประชาชน

2.4.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ได้กำหนดบทบัญญัติที่ห้ามการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งไว้หลายประการ แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นปัญหาที่จะนำมาศึกษาที่สำคัญที่สุด 5 ประการหลัก ที่ส่งผล

กระทบต่อการทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการเลือกตั้งนั้นเมื่อเทียบได้กับการแข่งขันกีฬาที่จะต้องมีผู้แพ้และก็มีผู้ชนะเสนอ ดังนั้นกติกาคือสิ่ง

ประการแรก การซื้อเสียง ในประเด็นที่เรียกว่าซื้อเสียงนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ฝังลงรากลึกในสังคมไทย ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้หมดไปได้จากการเลือกตั้งทุกครั้ง แม้ว่าจะได้บัญญัติกฎหมายในส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ใน มาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 (1) ที่กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผุ้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ “(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด”

“(2) ให้ เสนอ ให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด”

ซึ่งวรรคสองได้วางหลักว่า ความผิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

ประการที่สอง การจัดเลี้ยง มาตรา 73 (4) “เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด”

ประการที่สาม การหลอกลวง บังคับ ขู่เข็น ใช้อิทธิพลคุกความ มาตรา 73(5) “หลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส้ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

ประการที่สี่ การหาเสียงในเวลาห้าม มาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561

ประการที่ห้า เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใดๆเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561

ระบบเลือกตั้งที่ถูกออกแบบในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ร่างโดยคณะกรรมาธิการ 21 คนที่แต่งตั้งโดย คสช. และมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธาน ซึ่งเป็นระบบเลือกตั้งที่แตกต่างจากระบบที่ใช้อยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 และ 2550

ระบบเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ทำลายโอกาสที่ประชาชนจะใช้สิทธิแบบมีวิจารณญาณเช่นนี้ลงไปอย่างสิ้นเชิง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องจำใจเลือกผู้แทนเขตที่ด้อยคุณภาพเพราะกลัวว่าพรรคที่ตนสนับสนุนจะเสียคะแนน (เพราะคะแนนผูกกัน) จะยิ่งทำให้ ส.ส. ด้อยคุณภาพสามารถเข้าสู่สภาฯ ได้มากขึ้น สวนทางกับเป้าหมายที่ผู้ร่างฯ ต้องการระบบจัดสรรปันส่วนผสมยังทำให้ปัญหาการซื้อเสียงเพิ่มขึ้นและการแข่งขันในพื้นที่รุนแรงขึ้น เพราะเดิมพันการแข่งขันแต่ละเขตเลือกตั้งสูงมาก (คะแนนเขตเลือกตั้งกำหนดทุกอย่าง) การหาเสียงเชิงนโยบายจะลดลง การใช้อิทธิพลและเงินจะมากขึ้น (กลับไปเหมือนช่วงก่อนปี พ.ศ. 2540) และจะน ามาสู่การสร้างรัฐบาลผสมอันอ่อนแอที่พรรคขนาดกลางมือ านาจต่อรองสูง การต่อรองผลประโยชน์และตำแหน่งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลจะเข้มข้นซึ่งเอื้อให้เกิดคอร์รัปชันสูง เกิดธุรกิจการเมืองในสภาฯ เพื่อ “ซื้อ” ส.ส. และทำให้

รัฐบาลขาดประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ สวนทางกับคำโฆษณาว่าระบบเลือกตั้งแบบใหม่จะช่วยลดการโกงและสร้างการเมืองที่ใสสะอาด

ระบบเลือกตั้งแบบใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 เป็นระบบที่มีปัญหาข้อบกพร่องมากมายและแทบไม่มีประเทศใดในโลกใช้แล้ว เพราะท าให้ปัญหาการซื้อเสียงเพิ่มขึ้นการแข่งขันดุเดือดรุนแรงขึ้น ระบบเจ้าพ่อผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นกลับมา ผู้แทนฯ ที่ด้อยคุณภาพมีโอกาสเข้าสู่สภาฯ มากขึ้น พรรคการเมืองอ่อนแอ เกิดรัฐบาลผสมที่ไร้เสถียรภาพและไร้ประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ การต่อรองผลประโยชน์และตำแหน่งรัฐมนตรีระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลกลับมาคึกคักรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอ่อนแอ และการทำงานของรัฐสภาโดยรวมก็อ่อนแอ

นอกจากระบบเลือกตั้งที่มีปัญหาแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ยังสร้างกลไกอย่างน้อย 2 ประการสำคัญที่ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้ขาดความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่

1. การกำหนดให้ช่วง 5 ปีแรกหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ วุฒิสมาชิกจำนวน 250 คน ที่มาจากการแต่งตั้งโดย คสช. (ซึ่งมีผู้บัญชาการเหล่าทัพ 6 นายได้รับแต่งตั้งโดยอัตโนมัติ) มีอำนาจในการเลือกนายกฯ เท่าเทียมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นนายกฯ จึงต้องได้เสียงเกินกึ่งหนึ่งของทั้ง 2 สภารวมกัน (376 เสียงจาก 750 เสียง) ซึ่งทำให้ พล.อ. ประยุทธ์ในฐานะผู้ท้าชิงตำแหน่งนายกฯ ของพรรคพลังประชารัฐต้องการเสียงสนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎรเพียง 126 เสียง (เนื่องจากมีเสียง สว. แล้ว 250 เสียง) การออกแบบเช่นนี้ทำให้วุฒิสภากลายสภาพเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในระบบการเมืองไทย โดยไม่ต้องลงสมัครรับเลือกตั้ง

2. การกำหนดให้แต่ละพรรคสามารถเสนอชื่อผู้ท้าชิงตำแหน่งนายกฯ ได้ 3 คน โดยบุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเท่ากับการเปิดช่องให้คนนอกที่ไม่ใช่ ส.ส. สามารถเป็นผู้แทนราษฎรได้ตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนั้น ยังเปิดช่องทางให้รัฐสภาสามารถโหวตเลือก “นายกคนนอก” ที่ไม่อยู่ในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองได้หากไม่มีตัวแทนของพรรคใดได้เสียงเกินกึ่งหนึ่งจากรัฐสภา ต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้นายกฯ ต้องมาจาก ส.ส. เท่านั้น

2.5 หลักสัมมัปปธานสัมมัปปธาน 4

2.5.1 สัมมัปปธาน 4

พระพุทธศาสนาถือว่าจุดประสงค์สำคัญของชีวิตคือการพัฒนาศักยภาพในตัวเองให้เต็มเปี่ยม สังสารวัฏ คือระยะเวลาสำหรับบทเรียน ประสบการณ์และการเก็บสั่งสมทุนทางปัญญา เพื่อเป็นปัจจัยสำหรับบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด การบรรลุธรรมถึงจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนาจึงต้องผ่านการเก็บสั่งสมบ่มเพาะอุปนิสัยมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง พุทธสาวกและพุทธสาวิกาเป็นจำนวนมากที่บรรลุคุณธรรมขั้นสูงสุดได้ด้วย ต้องอาศัยคุณธรรมความดีที่เก็บสั่งสมไว้ตั้งแต่อดีต ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยสำคัญ สำหรับการบรรลุธรรมใน “สัมมัปปธาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท” นั้น

2.5.1.1 ความหมายของสัมมัปปธาน 4

คำว่า “สัมมัปปธาน”1 เป็นศัพท์สมาสที่มาจากศัพท์ 2 คำ คือ สัมมา + ปธาน “สัมมา” แปลว่า โดยชอบ “ปธาน” แปลว่า ความเพียร สัมมัปปธาน 4 จึงหมายถึง ความเพียรโดยชอบ คือ ความเพียรที่ต่อเนื่องไม่ลดละ ความเพียรที่ทำไปอย่างครึ่งๆ กลาง ๆ ทำแล้วหยุดทำ ไม่เรียกว่า

สัมมัปปธาน ความเพียรที่ทำอย่างต่อเนื่องไม่ลดละเท่านั้นจึงเรียกว่าสัมมัปปธาน (พระคันธสาราภิวงศ์,2549 หน้า 42)

สัมมัปปธาน 4 อย่าง คือ

1. ความเพียรเพื่อไม่ทำอกุศลใหม่ (อนุปฺปนฺนาน ปาปกาน อกุสลาน ธมฺมาน อนุปฺปาทาย ฉนฺท ชเนติ วายมติ)

2. ความเพียรเพื่อละอกุศลเก่า (อุปฺปนฺนาน ปาปกาน อกุสลาน ธมฺมาน ปหานาย ฉนฺท ชเนติ วายมติ)

3. ความเพียรเพื่อทำกุศลใหม่ (อนุปฺปนฺนาน กุสลาน ธมฺมาน อุปฺปาทาย ฉนฺท ชเนติ วายมติ)

4. ความเพียรเพื่อเพิ่มพูนกุศลเก่า (อุปฺปนฺนาน กุสลาน ธมฺมาน ติยา อสมฺโมสาย ภิยฺโย ภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา ฉนฺท ชเนติ วายมติ) (พระคันธสารภิวงศ์.2549 . หน้า 43.)

ความหมายสัมมัปปธาน 4 (พระสังวาลย์ สิริจันโท,2544) กล่าวไว้ว่า

1. สังวรปธาน คำว่าสังวระ แปลว่า สำรวม ระวัง และคำว่าปธาน แปลว่า เพียรพากเพียร ตั้งใจ ดังนั้นคำว่า สังวรปธาน จึงหมายถึงเพียรระวัง ในที่นี้คือการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวรปธาน เป็นธรรมเครื่องกาจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกาลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน

2. ปหานปธาน หมายถึงเพียรละ บาปธรรมหรืออกุศลธรรมมี กามวิตก พยาบาทวิตกวิหิงสาวิตก และอกุศลธรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปเสีย

3. ภาวนาปธาน หมายถึงเพียรสร้าง หรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมหรือความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และโพชฌงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจัย วิริยะ ปีติ ปัสสทธิ สมาธิ อุเบกขา ให้เกิดขึ้น

4. อนุรักขนาปธาน หมายถึงเพียรรักษาและส่งเสริม ในกุศลธรรมหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วในจิตใจ คอยถนอมสมาธิที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่น และกระทำในความดีให้เจริญงอกงามไพบูลย์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป นอกจากนี้ในหมวดธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติแทบทุกหมวดจะพบความเพียรแทรกอยู่ด้วย ในชื่อใดชื่อหนึ่ง การเน้นความสำคัญของธรรมข้อนี้ อาจพิจารณาได้จากพุทธพจน์ เช่น“ธรรมนี้ เป็นของสำหรับผู้ปรารภความเพียร มิใช่สำหรับคนเกียจคร้าน”**(**ดูรายละเอียดใน องฺ.อฏฐก. 23/120/237.**)** ภิกษุทั้งหลายบุคคลรู้ชัดถึงคุณธรรม 2 ประการ คือ 1. ความเป็นผู้ไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย 2. ความเป็นผู้ไม่ยอมถอยหลังในการบาเพ็ญเพียรเพราะฉะนี้แล เธอทั้งหลาย พึงศึกษาดังนี้ว่า เราจักตั้งความเพียรอันไม่ถอยหลัง ถึงจะเหลือแต่ หนัง เอ็น และกระดูก เนื้อและเลือดในสรีระจะแห้งเหือดไปก็ตามที ถ้ายังไม่บรรลุผลที่บุคคลควรบรรลุถึงด้วยเรี่ยวแรงของบุรุษ ด้วยความเพียรของบุรุษ ด้วยความบากบั่นของบุรุษแล้วที่จะหยุดยั้งความเพียรเสีย เป็นอันไม่มี เธอทั้งหลายพึงศึกษาฉะนี้แล” (ดูรายละเอียดใน องฺ.ทุก. 20/251/64.) 3.2

2.5.1.2 ประเภทของสัมมัปปธาน 4

(1) ในสัมมัปปธานที่อธิบายไว้ในพระอภิธรรมปิฎก (ดูรายละเอียดใน องฺ.ทุก20/251/64.)

-สัมมัปปธานวิภังค์ สุตตันตภาชนีย์ ในสัมมัปปธาน 4 ได้แก่

1) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น ป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิด

2) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว

3) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น เพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิด

4) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น เพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิยโยภาพ ไพบูลย์ เจริญเต็มที่แห่งกุศลธรรมที่เกิดแล้ว เพียรป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิด เป็นต้น

ธรรมเหล่านั้น หมายถึง บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด คืออกุศลมูล 3 คือ โลภะ โทสะ โมหะ และกิเลสที่ตั้งอยู่ในฐานเดียวกับอกุศลมูลนั้น ได้แก่ เวทนำขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์และวิญญาณขันธ์ที่สัมปยุตด้วยอกุศลมูลนั้น และกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมที่มีอกุศลมูลนั้นเป็นสมุฏฐานธรรมเหล่านี้เรียกว่า บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด คือการสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดด้วยประการฉะนี้ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำ ความฉลาดความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ บุคคลทำฉันทะนี้ให้เกิด ให้เกิดด้วยดี ให้ตั้งขึ้น ให้ตั้งขึ้นด้วยดี ให้บังเกิด ให้บังเกิดเฉพาะ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ฉันทะการพยายาม นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความพยายาม ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว เข้าไปถึงแล้วด้วยดี เข้ามาถึงแล้ว เข้ามาถึงแล้วด้วยดีเข้าถึงแล้ว เข้าถึงแล้วด้วยดี ประกอบแล้วด้วยความพยายามนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า พยายามการปรารภความเพียร นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่าความเพียร ภิกษุปรารภ ปรารภด้วยดี เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งความเพียรนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ปรารภความเพียรการประคองจิต นั้น คือจิต ใน มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่เหมาะสมกัน นี้เรียกว่าจิต ภิกษุประคอง ประคองด้วยดี อุปถัมภ์ค้ำชูจิตนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าประคองจิตการมุ่งมั่น นั้น 8 คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความมุ่งมั่นภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความมุ่งมั่นนี้ เพราะฉะนั้นเพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตมุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว อกุศลมูล 3 คือ โลภะ โทสะ โมหะและกิเลสที่ตั้งอยู่ในฐานเดียวกันกับอกุศลมูลนั้น ได้แก่เวทนำขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ที่สัมปยุตด้วยอกุศลมูลนั้น และกายกรรมวจีกรรมมโนกรรมที่มีอกุศลมูลนั้นเป็นสมุฏฐานธรรมเหล่านี้เรียกว่า บาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้

การสร้างฉันทะ นั้น คือความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ ภิกษุทำฉันทะนี้ให้เกิด ให้เกิดด้วยดี ให้ตั้งขึ้นให้ตั้งขึ้นด้วยดี ให้บังเกิดให้บังเกิดเฉพาะ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า สร้างฉันทะ

การพยายาม นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความพยายาม ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความพยายามนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าพยายาม

การปรารภความเพียร ในความเพียร นั้น การปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความเพียร เมื่อปรารภ ด้วยดี เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งความเพียรนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าปรารภความเพียร

การประคองจิต ในจิต นั้น จิต มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่เหมาะสมกัน นี้เรียกว่าจิตภิกษุประคอง ประคองด้วยดี อุปถัมภ์ค้ำชูจิตนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าประคองจิต

การมุ่งมั่น นั้น (ดูรายละเอียดใน อภิ.วิ.อ. 390/310.) คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความมุ่งมั่นภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความมุ่งมั่นนี้ เพราะฉะนั้นเพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตมุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว อกุศลมูล 3 คือ โลภะ โทสะ โมหะและกิเลสที่ตั้งอยู่ในฐานเดียวกันกับอกุศลมูลนั้น ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ที่สัมปยุตด้วยอกุศลมูลนั้น และกายกรรมวจีกรรม มโนกรรมที่มีอกุศลมูลนั้นเป็นสมุฏฐานธรรมเหล่านี้เรียกว่า บาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้

การสร้างฉันทะ นั้น คือความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ ภิกษุทำฉันทะนี้ให้เกิด ให้เกิดด้วยดี ให้ตั้งขึ้นให้ตั้งขึ้นด้วยดี ให้บังเกิดให้บังเกิดเฉพาะ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า สร้างฉันทะ

การพยายาม นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความพยายามภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความพยายามนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าพยายาม

การปรารภความเพียร ในความเพียร นั้น การปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความเพียร เมื่อปรารภ ด้วยดี เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งความเพียรนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าปรารภความเพียรการประคองจิต ในจิต นั้น จิต มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่เหมาะสมกัน นี้เรียกว่าจิต ภิกษุประคอง ประคองด้วยดี อุปถัมภ์ค้ำชูจิตนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าประคองจิต

2.5.1.3 สัมมัปปธานที่ปรากฏในสุตตันตปิฎก

(1) มหาปรินิพพานสูตร

ธรรมที่เราแสดงแล้วเพื่อความรู้ยิ่ง เธอทั้งหลายพึงเรียน เสพ เจริญทำให้มากด้วยดีโดยวิธีที่พรหมจรรย์นี้จะพึงตั้งอยู่ได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ข้อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย คืออะไร คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 ธรรมเหล่านี้ คือ เมื่อพระพุทธองค์แสดงแล้วเพื่อความรู้ยิ่ง เธอทั้งหลายพึงเรียน เสพเจริญ ทำให้มากด้วยดีโดยวิธีที่พรหมจรรย์นี้จะพึงตั้งอยู่ได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ข้อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูลเพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” 28

(2) สฬายตนวิภังคสูตร

เมื่อบุคคลนั้นเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 นี้อยู่อย่างนี้ สติปัฏฐาน 4 ก็ดี สัมมัปปธาน 4 ก็ดี อิทธิบาท 4 ก็ดี อินทรีย์ 5 ก็ดี พละ 5 ก็ดี โพชฌงค์ 7 ก็ดี ย่อมถึงความเจริญเต็มที่ (ม.อุ. 14/433/492.)

(3) อัคคัญญสูตร

การเจริญโพธิปักขิยธรรม วาเสฏฐะและภารทวาชะ กษัตริย์ผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้พราหมณ์ผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้แพศย์ผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้ศูทรผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้สมณะผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7
หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียว (ที.ปา 11/138/101.)

(4) สารสูตร

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อสาลา แคว้นโกศล ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า“สัตว์ดิรัจฉานเหล่าใดเหล่าหนึ่ง พญาราชสีห์ชาวโลกกล่าวว่าเลิศกว่าสัตว์ดิรัจฉานเหล่านั้น เพราะพละกำลัง ความเร็ว ความกล้า แม้ฉันใดโพธิปักขิยธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ปัญญินทรีย์บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่าโพธิปักขิยธรรมเหล่านั้น เพราะเป็นไปเพื่อความตรัสรู้ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน โพธิปักขิยธรรม อะไรบ้าง คือ

สัทธินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
วิริยินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
สตินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
สมาธินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
ปัญญินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้

สัตว์ดิรัจฉานเหล่าใดเหล่าหนึ่ง พญาราชสีห์ชาวโลกกล่าวว่าเลิศกว่าสัตว์เหล่านั้นเพราะพละกำลัง ความเร็ว ความกล้า แม้ฉันใด โพธิปักขิยธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ปัญญินทรีย์บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่าโพธิปักขิยธรรมเหล่านั้นเพราะเป็นไปเพื่อความตรัสก็ฉันนั้นเหมือนกันรู้

(5) อุโปสถสูตรขุ.อุ. (บาลี) 25/-/ 267, ขุ.อุ. (ไทย) 25/-/267.

ธรรมวินัยนี้มีรัตนะมาก มีรัตนะหลายชนิด คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 เหมือนมหาสมุทรมีรัตนะมากมีรัตนะหลายชนิด คือ แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วไพฑูรย์ สังข์ ศิลา แก้วประพาฬเงิน ทอง ทับทิมแก้วตาแมว ภิกษุทั้งหลาย การที่ธรรมวินัยนี้มีรัตนะมาก มีรัตนะหลายชนิด คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 ภิกษุทั้งหลายพบเห็นแล้วต่างพากันยินดีในธรรมวินัยนี้[32]

(6) ติสสเมตเตยยสุตตนิทเทส(ขุ.ม. (ไทย) 29/50/174.)

คำสั่งสอนส่วนปฏิบัติ เป็นอย่างไร คือ การปฏิบัติชอบ การปฏิบัติเหมาะสม การปฏิบัติที่ไม่เป็นข้าศึก การปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ การปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลักสัมมัปปธาน การรักษาศีลให้บริบูรณ์ความเป็นผู้สำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ความเป็นผู้มีความเพียรเครื่องตื่นอยู่เสมอ สติสัมปชัญญะ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 นี้ชื่อว่าคำสั่งสอนส่วนปฏิบัติ

(7) ตุวฏกสุตตนิทเทส(ขุ.สุ. 25/922-941/514-518.)

คำว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์โปรดตรัสบอกปฏิปทา อธิบายว่า ขอพระองค์โปรดตรัส คือ โปรดบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนกทำให้ง่าย ประกาศปฏิปทา ได้แก่ การปฏิบัติชอบ การปฏิบัติเหมาะสม การปฏิบัติที่ไม่เป็นข้าศึก การปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ การปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลักสัมมัปปธาน การรักษาศีลให้บริบูรณ์ ความเป็นผู้สำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ความเป็นผู้มีความเพียรเป็นเครื่องตื่นอยู่เสมอ สติสัมปชัญญะ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์7 อริยมรรคมีองค์ 8 นิพพาน และปฏิปทาเครื่องดำเนินไปสู่นิพพาน 36

ดังนั้น เท่าที่แสดงให้เห็นในเบื้องต้นนั้น สัมมัปปธาน 4 มีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกทั้งสามหมวด กล่าวคือ พระอภิธรรม พระวินัย และพระสุตตันตปิฎก ที่เรียบเรียบตั้งแต่พระอภิธรรมก่อนแล้วจึงมาพระวินัยนั้นสำเหตุเนื่องจากว่า ในบทพระอภิธรรมนั้นจะตีความหมายและอธิบาย คำว่าสัมมัปปธาน ให้สามารถเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด ต่อมาเมื่อรู้ความหมายของสัมมัปปธาน ได้อย่างแจ่มแจ้งแล้ว จึงยกพระวินัย แสดงบทบัญญัติที่เป็นสิกขาบท ตั้งแต่ปาราชิกถุลลัจจัย ทุกกฎ ปาจิตตีย์ และทุกกฏ และสุดท้าย จะหยิบยกพระสุตตันตปิฎก ออกมาอธิบายเชื่อมโยงเข้าสู่หลักโพธิปักขิยธรรม จะสังเกตุได้ว่า สัมมัปปธาน 4 นั้น เป็นหลักสัมมัปปธานส่วนหนึ่งใน 7 หมวด เมื่อกล่าวถึงสัมมัปปธาน 4 ครั้งใด หลักสัมมัปปธานอีก 6 หมวดที่เหลือ จะถูกหยิบยกมาแสดงด้วยทุกครั้งไป จึงสรุปได้ว่าสัมมัปปธาน 4 นั้น เป็นหลักสัมมัปปธานที่สำคัญในองค์ธรรมแห่งการตรัสรู้ หรือโพธิปักขิยธรรม 37 ประการนั่นเอง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรียวรรณ สุวรรณสูนย์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยกับสังคมนิยม” มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 ที่เกิดจากแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม และความสัมพันธ์ของเนื้อหาด้านสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และ 2) ศึกษาสถานการณ์สิทธิเสรีภาพในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนตามรัฐธรรมนูญและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยวิธีการค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยที่มาและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเป็นไปตามองค์ประกอบแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมครบทั้ง 4 ข้อ คือ 1) ทฤษฎีสัญญาประชาคม 2) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ 3) หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย และ 4) หลักนิติรัฐ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 กำหนดให้จีนปกครองตามระบบสังคมนิยม มีที่มาและเนื้อหาตามแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม จำนวน 2 ข้อ คือ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและหลักนิติรัฐ ส่วนความสัมพันธ์ของรัฐธรรมนูญด้านสิทธิเสรีภาพกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเนื้อหาการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนครบ 30 ข้อ ปรากฏในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยซึ่งเป็นหมวดหลัก และยังได้บัญญัติในหมวดอื่นคือ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 ได้บัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่สัมพันธ์กับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจำนวน 27 ข้อ ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมือง รวมถึงหมวด 1 หลักการทั่วไป และหมวด 3 องค์กรแห่งรัฐ ได้กำหนดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในหมวด 1 หลักการทั่วไปเป็นหลัก ทั้งนี้ สิทธิเสรีภาพที่ไม่ได้บัญญัติตามปฏิญญาสากลอยู่ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้ง 3 ข้อ แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตยมีเนื้อหาที่คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากกว่ารัฐธรรมนูญในระบอบสังคมนิยม

สถานการณ์สิทธิเสรีภาพในประเทศไทยพบว่า ในภาพรวมมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่ดีขึ้น ได้ดำเนินการตามกรอบการปฏิรูปประเทศและกฎหมายหลายด้าน แต่มีสถานการณ์ที่น่ากังวลคือ สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การค้ามนุษย์เสรีภาพในการแสดงออก และการคุ้มครองนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน ส่วนสถานการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเห็นว่ามีการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการสื่อสาร โดยเฉพาะด้านการเมือง การละเมิดการนับถือศาสนาการปราบปรามชนกลุ่มน้อย และการควบคุมการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาคือ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพพื้นฐานให้กับประชาชน แต่ปัญหาที่พบเกิดจากการยังมิได้บังคับใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐยังขาดความรู้ความใจด้านสิทธิเสรีภาพ สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือ 1) ควรพิจารณาปรับปรุง แก้ไขกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีเพื่อเป็นกลไกการทำงานตามรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ และ 3) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

รชณัฐ มะโนแสน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ที่มาและปัญหาความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไทย” มีรายละเอียดดังนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและปัญหาความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยอันเป็นคุณค่าสำคัญแห่งหลักประชาธิปไตยกับทฤษฎีว่าด้วยการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ โดยการศึกษานี้จะดำเนินประกอบไปกับการพิจารณาลักษณะร่วมของรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆที่ถูกนำมาจัดกลุ่มประเภทรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและจัดกลุ่มประเภทของศาลรัฐธรรมนูญตามเกณฑ์ระดับของความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญของรัฐต่างประเทศ ทั้งหมดนี้จะถูกนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญไทยเพื่อนำมาพิจารณาถึงปัญหาของ

ความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ในท้ายที่สุด

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญกับระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญของรัฐต่างประเทศ ทำให้เราสามารถจัดจำแนกรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในรัฐต่างประเทศดังกล่าวออกเป็น รูปแบบที่มีองค์กรนิติบัญญัติเป็นองค์กรคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ, รูปแบบที่มีองค์กรนิติบัญญัติและองค์กรฝ่ายบริหารเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญร่วมกัน, รูปแบบที่มีองค์กรตุลาการเป็นองค์กรเดียวที่ใช้อำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ, รูปแบบที่มีองค์กรนิติบัญญัติ องค์กรบริหารและองค์กรตุลาการ ใช้อำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญร่วมกัน และรูปแบบที่มีองค์กรระดับสูงของรัฐและองค์กรพิเศษอันถูกจัดตั้งขึ้นหรือรับมอบอำนาจโดยกฎหมายให้มีอำนาจในการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเราก็สามารถจัดจำแนกศาลรัฐธรรมนูญของรัฐต่างประเทศตามระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยในการจัดองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเหล่านั้นโดยศึกษาจากที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้เป็น กลุ่มประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง, กลุ่มประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยอยู่ในระดับกลาง และกลุ่มประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยอยู่ในระดับต่ำ

จากข้อมูลซึ่งได้จากการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญของรัฐต่างประเทศข้างต้นโดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 อีกต่อหนึ่ง เราจะพบว่าศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นศาลรัฐธรรมนูญที่มีรูปแบบที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาจากการใช้อำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขององค์กรระดับสูงของรัฐและองค์กรพิเศษอันถูกจัดตั้งขึ้นหรือรับมอบอำนาจโดยกฎหมายให้มีอำนาจในการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นศาลรัฐธรรมนูญที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยอยู่ในระดับต่ำด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้เป็นองค์กรควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่มีระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยในแง่องค์กรและบุคคลในระดับที่ไม่เพียงพอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องของการจัดตั้งองค์กรศาลรัฐธรรมนูญต่อหลักประชาธิปไตยได้ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากการใช้อำนาจคัดเลือกโดยองค์กรที่มีอำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีความชอบธรรมทางประชาธิปไตยในแง่องค์กรและบุคคลที่อยู่ในระดับต่ำและองค์กรที่มีอำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่มีความชอบธรรมทางประชาธิปไตยในแง่องค์กรและบุคคลเลย

ปัญหาดังกล่าวนี้สามารถถูกแก้ไขได้โดยการแก้ไขที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยการยกระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยในแง่องค์กรและบุคคลขององค์กรที่มีอำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้สูงขึ้น และสามารถถูกแก้ไขได้ในอีกรูปแบบหนึ่งนั่นก็คือการแก้ไขโดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของที่มาตุลาการศาล

รัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 อย่างไรก็ดี การแก้ไขปัญหาความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ล้วนแล้วแต่จะต้องดำเนินการแก้ไขในที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไทยไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทั้งนี้ การดำเนินการแก้ไขที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นควรจะต้องมีสถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรมทางประชาธิปไตยในแง่องค์กรและบุคคลที่อยู่ในระดับสูงอย่างสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยกระดับความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของศาลรัฐธรรมนูญของไทยในท้ายที่สุด

นิยม เวชกามา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา” มีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนคร 2) เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนคร 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามหลักพุทธจิตวิทยา การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 ท่าน และการสนทนากลุ่ม ส่วนการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Random Sampling Method การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จากการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนคร พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทำหน้าที่เป็นสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการด้วยตนเอง โดยมีความคิด พูด และทำด้วยเมตตาต่อกัน กระจายผลประโยชน์ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง 2) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจนิติบัญญัติ และบริหารแทนตนผ่านการเลือกตั้งด้วยความรู้รักสามัคคีปรารถนาดีและหวังประโยชน์สุขร่วมกัน 3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของตนในรูปของภาคพลเมืองหรือผ่านตัวแทนตามหลักสาราณียธรรม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบถกแถลง เป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตยภาคพลเมืองในรูปของประชาธิปไตยชุมชน เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัว ไม่สามารถตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อน และมีความแตกต่างหลากหลายให้มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันด้วยไมตรีจิต

2. จากการสังเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนคร พบว่า แนวทางการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวจังหวัดสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยาด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง ด้านการมีส่วนร่วมโดยอ้อม ด้านการมีส่วนร่วมแบบการมีส่วนร่วม และด้านการมีส่วนร่วมแบบถกแถลงตั้งอยู่บนหลักเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม คิดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน กระจายผลประโยชน์หรือทรัพยากรทั่วถึงกัน เคารพระเบียบวินัย กฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และเคารพความคิดของผู้อื่นและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยเมตตา

3. จากการวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่า

1) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.61 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 และน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถกแถลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57

2) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครพิจารณาตามลำดับความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับความต้องการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีความต้องการความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากคนในหมู่บ้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้ดีที่สุดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.99

พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบผสมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560” มีรายละเอียดดังนี้

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย มาจากระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ซึ่งเป็นระบบการเลือกตั้งแบบผสมที่ประกอบไปด้วยระบบการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมาก และระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนอันมีลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างจำกระบบการเลือกตั้งแบบผสมที่ใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ดังเช่น ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสม ประเทศเยอรมนี ระบบการเลือกตั้งแบบผสมคู่ขนาน ประเทศญี่ปุน และระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม แบบไม่มีบัญชีรายชื่อ รัฐ Baden-Württembergประเทศเยอรมนี โดยระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มี

วิธีการลงคะแนนเสียงที่ง่าย ไม่ซับซ้อน และใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว เพื่อให้ทุกคะแนนเสียงของประชาชนมีความหมายมุ่งคุ้มครองเสียงข้างน้อย และเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ดี ภายหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 และได้มีจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 กลับพบปัญหาจากระบบการเลือกตั้งดังกล่าว ทั้งปัญหาในทางข้อเท็จจริง และปัญหาในทางกฎหมาย เป็นเหตุให้ระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้รับเสียงวิพากษ์วิจำรณ์ และถูกเสนอให้มีการแก้ไขในวงกว้าง จึงเป็นที่มาของการศึกษาดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบผสม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”

จากการศึกษา พบว่าระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม มีข้อบกพร่องอันนำไปสู่ประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และปัญหาเกี่ยวกับการลงคะแนนและการคิดคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ในการนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบผสม เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การนำระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนผสมมาใช้ โดยใช้บัตรเลือกตั้งสองใบในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละประเภท “ใบหนึ่งเลือกคนที่รัก อีกใบหนึ่งเลือกพรรคที่ชอบ” โดยการคิดคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใช้วิธีคิดแบบเสียงข้างธรรมดา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใช้วิธีคิดคะแนนเสียงแบบสัดส่วน และมีการชดเชยความเป็นสัดส่วนกรณีมีที่นั่งส่วนเกินเกิดขึ้น ซึ่งหากพรรคการเมืองใดได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน (บัญชีรายชื่อ) น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน พรรคการเมืองนั้นจะไม่ได้รับการจัดสรรที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ พร้อมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยกำหนดเกณฑ์อายุให้สูงกว่า คือ ต้องเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง และไม่จำต้องสังกัดพรรคการเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบผสมที่เป็นธรรม สามารถสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนและมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ อันเป็นการแก้ไขปัญหาระบบการเมืองการปกครองไทย ที่สอดคล้องกับ “หลักสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

กตัญญู แก้วหานาม และ พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” มีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2562 เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การศึกษา พบว่า

1) ความเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กรในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุด 4 อันดับแรกของแต่ละเขตในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า คะแนนอันดับที่ 1 ของทุกเขต เป็นของพรรคเพื่อไทย การที่ผู้รับสมัครของพรรคเพื่อไทยชนะ

การเลือกตั้งทุกเขตเพราะ พื้นที่ฐานเสียงสำคัญของพรรคการเมือง ที่มีทั้งกระแสพรรคและกระแสตัวบุคคลแข็งแกร่ง รวมทั้งนโยบายพรรคในอดีต ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่

2) รูปแบบการหาเสียงและการเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กรกลุ่มทางการเมือง ประกอบด้วย การติดป้ายหาเสียง การปราศรัยหาเสียงทั้งเวทีเล็กใหญ่ การลงพื้นที่ในรูปแบบเคาะประตูบ้าน การใช้รถแห่หาเสียง การใช้สื่อช่องทางออนไลน์ ระบบหัวคะแนน และการใช้สื่อสาธารณะ อย่างไรก็ตามตั้งข้อสังเกตว่าในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ในการ เลือกตั้ง 2562 ไม่เป็นที่นิยม การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสถานีวิทยุ และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านโทรทัศน์ดาวเทียมและเคเบิ้ลท้องถิ่น และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านหนังสือพิมพ์

3) พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามี 2 รูปแบบคือ 1. พฤติกรรมแบบเปิดเผย ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายกำหนด 2. พฤติกรรมแบบลับ คือการใช้ระบบหัวคะแนนในการหาเสียงเลือกตั้ง

4) บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะพบว่า หน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์สมารถแบ่งออกเป็น 2 บทบาทที่สำคัญคือ 1.บทบาทองค์การหลัก คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. ภายใต้การกำกับของรัฐบาลคณะรักษาความมั่นคงแห่งชาติ 2.บทบาทองค์กรที่เกี่ยวข้อง คือ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ที่เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์ รวมถึงบทบาทของหน่วยงานราชการในพื้นที่ที่แสดงถึงความไม่เป็นกลางทางการเมือง

5) การเปลี่ยนของพฤติกรรมทางการเมือง แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งเป็น ประชาชนระดับบน ประชาชนระดับกลาง ประชาชนที่ตัดสินใจเพราะนโยบายและกลุ่มประชาชนที่ให้ความสำคัญกับเงินเป็นองค์ประกอบ อย่างไรก็ตามเงินไม่ใช่ปัจจัยหลักในการตัดสินใจเลือกในประชาชนกลุ่มนี้ แต่เป็นเพียงปัจจัยประกอบเท่านั้น

6) พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้สมัครส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันคือ เป็นไปตามกฎหมายกำหนดคือ 1,500,000 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเป็นไปในรูปแบบของการทำสื่อโฆษณา การจ้างรถแห่ โดยได้งบประมาณมากจากการสนับสนุนของพรรค ซึ่งไม่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ประชาชนที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีการใช้จ่ายเงินจากระบบหัวคะแนนในพื้นที่เพื่อการจ่ายเงินแบบ “ปูพรม”

7) การเปลี่ยนแปลงของขั้วอำนาจทางการเมือง การย้ายพรรคการเมือง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทาง พบว่า คนกาฬสินธุ์ยังศรัทธาในพรรคเพื่อไทย ซึ่งปรากฏจากผลคะแนนที่ในบางเขตมีคะแนนห่างจากพรรคที่ได้อันดับ 2 จำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตที่ 5 เป็นการต่อสู้กันระหว่างพรรคเพื่อไทยกับพรรคพลังประชารัฐที่มี อดีต ส.ส. พรรคเพื่อไทย ที่ย้ายไปสังกัดพรรคพลังประชารัฐ แต่เมื่อผลคะแนนออกมาความศรัทธาต่อพรรคเพื่อไทยยังไม่จางหาย มีคะแนนชนะพรรคพลังประชารัฐกว่า 2 หมื่นคะแนน

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ชัยชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี 2562 พรรคเพื่อไทย มีความผูกพันและได้รับความนิยมสูงสุดในทุกเขตการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจรูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เป็นตัวตัดสินต่อการแพ้

ชนะ และเงินไม่ใช่ปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเลือกตั้งในจังหวัด 1.ผู้สมัครควรให้ความสำคัญกับการหาเสียงผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือ โซเชียลมีเดีย (Social Media) และควรปรับกลยุทธ์การหาเสียงรูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างเอกลักษณ์ ให้เป็นที่น่าสนใจและแตกต่าง ยังไม่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดกาฬสินธุ์มาก่อน

ภูริ ฟูวงศ์เจริญ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของสยาม: บ่อเกิด โครงสร้างเชิงสถาบัน และปฏิกิริยาทางสังคม” มีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการเรียบเรียงประวัติศาสตร์การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของสยามเมื่อปี พ.ศ. 2476 เพื่อตอบคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ (1) การเลือกตั้งครั้งดังกล่าวดำเนินไปอย่างไรนับแต่ต้นจนจบ (2) ชนชั้นนำสยามภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีท่าทีเช่นไรต่อการเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้น และ (3) ประชาชน ทั้งผู้มีสิทธิออกเสียงและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ตอบสนอง หรือเคลื่อนไหวกันในลักษณะใดบ้าง ส่วนแนวทางหาคำตอบจะอาศัยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative method) ในรูปของการทำวิจัยทางจดหมายเหตุ (Archival research) แหล่งข้อมูลที่สำคัญอาทิ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนักหอสมุดแห่งชาติ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี คลังสำรสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สหราชอาณาจักร ฯลฯ ท้ายที่สุดแล้ว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้ครอบครองพื้นที่ในหน้าประวัติศาสตร์สยามแค่เพียงปีครึ่ง การเลือกตั้งครั้งแรกเป็นเหตุการณ์ที่มีความสลับซับซ้อนแถมพัวพันกับการเดินเกมทางการเมืองในหมู่ชนชั้นนำ จนเป็นเหตุให้มีการออกแบบระบบเลือกตั้งถึง 4 หน ภายในระยะเวลา 14 เดือน เริ่มต้นจากตอนที่ หลวงประดิษฐ์มนูธรรม กับพวกช่วยกันยกร่างกฎหมายที่ต่อมาจะกลายเป็นรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ตอนที่อนุกรรมการของสภาจัดทำร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับแรก ตอนที่รัฐบาลของ พระยามโนปกรณ์นิติธาดา ลงมือรื้อกฎหมายเลือกตั้งหลังการรัฐประหารเดือนเมษายน พ.ศ. 2476 ไล่มาถึงตอนที่สภาทำการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งครั้งใหญ่อีกรอบช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2476 ในยุคที่มีพระยาพหลพลพยุหเสนำ เป็นนายกรัฐมนตรี การเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งแต่ละรอบสะท้อนความเป็นการเมืองไม่น้อย โดยเฉพาะ 2 รอบสุดท้ายที่มีสำเหตุเกิดจากการที่ฝ่ายอนุรักษนิยมพยายามใช้ระบบดังกล่าวเป็นเครื่องมือสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง ต่อมา สำหรับเรื่องปฏิกิริยาทางสังคม ภาพที่ปรากฏมีความผสมปนเปพอสมควรกล่าวคือ ในแง่หนึ่ง การรับสมัครผู้แทนตำบลช่วงแรกไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เช่นเดียวกับการออกมาใช้สิทธิของประชาชนที่ดูเหมือนเป็นไปอย่างเงียบเหงา หากว่าตามหลักฐานที่พบ ขณะที่ในอีกแง่หนึ่ง มีผู้คนจำนวนมากที่รู้สึกตื่นตัวกับการเลือกตั้งเกินกว่าจะอยู่นิ่งเฉย บ้างเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ บ้างส่งจดหมายถึงรัฐบาลเพื่อให้ข้อแนะนำสำรพัดเรื่อง และบ้างเสนอตัวเป็นผู้แทนราษฎร พร้อมทำการหาเสียงอย่างสุดกำลัง ส่งผลให้การเลือกตั้งของหลายจังหวัดดำเนินไปท่ามกลางบรรยากาศอันคึกคัก ก่อนนำมาซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติที่เต็มไปด้วยผู้แทนราษฎรที่มีภูมิหลังอยู่ในแวดวงราชการ

ประจักษ์ ก้องกีรติ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระบบเลือกตั้งเพื่อลดความขัดแย้งและส่งเสริมคุณภาพประชาธิปไตย” มีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์หลักสองประการคือ ประการที่หนึ่ง เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของระบบเลือกตั้งที่ประเทศไทยใช้ตั้งแต่การปฏิรูปการเมืองปี 2540 ถึงรัฐธรรมนูญ 2560 และประการที่สอง ออกแบบระบบเลือกตั้งที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันโดยคำนึงถึง

เป้าหมายการลดความขัดแย้งและการส่งเสริมคุณภาพประชาธิปไตยเป็นสำคัญ ระบบเลือกตั้งของไทยถูกเปลี่ยนบ่อยครั้งอันเนื่องมาจากความขัดแย้งและความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ในรอบ 2 ทศวรรษประเทศไทยเปลี่ยนระบบเลือกตั้งถึง 4 ครั้ง คือ ระบบเลือกตั้งปี 2540, ระบบเลือกตั้งปี 2550, ระบบเลือกตั้งปี 2550 แก้ไขเพิ่มเติม และระบบเลือกตั้งจัดสรรปันส่วนผสมปี 2560 การเปลี่ยนระบบเลือกตั้งบ่อยครั้งเช่นนี้สะท้อนการขาดฉันทามติในสังคมไทยในเรื่องกติกาพื้นฐานในการขึ้นสู่อำนาจ และสะท้อนว่าระบบเลือกตั้งแต่ละระบบยังไม่ได้ตอบโจทย์ในเรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่าระบบเลือกตั้งแต่ละระบบมีจุดอ่อนและจุดแข็งที่ต่างกันไป และสร้างผลลัพธ์ที่แตกต่างกันต่อระบบการเมือง โดยระบบเลือกตั้งปี 2540 มีจุดเด่นในการสร้างความเข้มแข็งให้กับรัฐบาลและพรรคการเมืองขนาดใหญ่ แต่มีจุดอ่อนเรื่องความเป็นสัดส่วนและการเปิดโอกาสให้กับรัฐบาลและพรรคการเมืองขนาดใหญ่ แต่มีจุดอ่อนเรื่องความเป็นสัดส่วนและการเปิดโอกาสให้พรรคขนาดเล็ก ในขณะที่ระบบเลือกตั้งปี 2560 มีจุดเด่นในการสร้างความเป็นสัดส่วน แต่มีจุดอ่อนในเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของรัฐบาลและความเสถียรมั่นคงของระบบพรรคการเมือง และความยุ่งยากซับซ้อนในการทำความเข้าใจของประชาชน ผู้วิจัยได้สำรวจลักษณะเด่นของระบบเลือกตั้งผสมแบบสัดส่วนที่ประเทศเยอรมนีเป็นต้นแบบในการคิดค้น และประเทศอย่างนิวซีแลนด์ได้นำมาใช้จนประสบผลสำเร็จ ซึ่งระบบเลือกตั้งผสมแบบสัดส่วนมีข้อดีหลายประการที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของความขัดแย้งและสภาวะประชาธิปไตยของไทย งานวิจัยชิ้นนี้เสนอให้นำระบบเลือกตั้งผสมแบบสัดส่วนที่ปรับรายละเอียดจากตัวแบบเยอรมนีมาใช้ในประเทศไทยหากมีการปฏิรูปการเมืองและร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ

จุมพล รัตธนภาส (2562) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง “อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐ” มีรายละเอียดดังนี้

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐ ให้ความสำคัญต่อองค์กรในระดับรัฐธรรมนูญซึ่งมีโครงสร้างหน้าที่และอำนาจแตกต่างจากการใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นไปตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐหรือไม่ เพียงใด โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาความหมายและสาระสำคัญของหลักนิติธรรมและนิติรัฐเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์อำนาจขององค์กรอิสระตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และเพื่อศึกษาวิเคราะห์อำนาจขององค์กรอิสระตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามกรอบแนวคิดหลักนิติธรรมและนิติรัฐ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า หลักนิติธรรมและนิติรัฐ มี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก การจำกัดการใช้อำนาจรัฐ ประกอบลักษณะย่อย 5 ลักษณะ คือ การมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชนและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารราชการ มีการตรวจสอบการใช้อำนาจซึ่งกันและกันระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ การเรียกร้องให้รัฐดำเนินการเพื่อความเป็นธรรมของสังคม และมีศาลที่เป็นอิสระและเป็นกลางในการทำหน้าที่ตัดสินวินิจฉัยข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนที่ 2 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ ประกอบลักษณะย่อย 4 ลักษณะ คือ เมื่อมีคดีความประชาชนได้รับความยุติธรรมในเวลาที่สมควรไม่ชักช้า นำคดีเข้าสู่ศาลได้โดยง่าย ไม่มี

พิธีการยุ่งยากเกินสมควร ไม่มีค่าใช้จ่ายมากเกินไป พิจารณาโดยศาลที่มีอำนาจ (Access to Justice) รัฐไม่สามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจเพื่อลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความรับผิดชอบเพื่อคุ้มครองสิทธิและทรัพย์สินกรณีเอกชนหรือประชาชนได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจทางปกครอง

ผลการวิเคราะห์องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น เป็นองค์กรที่ได้รับมอบหมายภารกิจของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มีกลไกทางบริหารตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ส่งเสริมให้การบริหารราชการแผ่นดินขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ องค์กรของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่มีเป้าหมายตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐ อย่างไรก็ดี องค์การอิสระยังเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐ จึงมีความจำเป็นต้องมีกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์กรอิสระ ได้แก่ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง และมีศาลที่เป็นอิสระและเป็นกลางในการทำหน้าที่ตัดสินวินิจฉัยข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อจำกัดการใช้อำนาจรัฐและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ คือ หลักนิติธรรมและนิติรัฐเป็นหลักการที่เรียกร้องให้มีจำกัดอำนาจรัฐให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ให้ความสำคัญต่อหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย สมควรปรับปรุงโครงสร้างการจัดตั้งองค์กรอิสระไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นหลักการอย่างกว้าง ส่วนอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจขององค์กรอิสระให้เป็นไปตามกฎหมายที่ออกเป็นพระราชบัญญัติเป็นเรื่อง ๆ ทำให้เกิดกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจซึ่งกันและกันตามหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง และหลักการตรวจสอบได้โดยองค์กรตุลาการ ทั้งนี้ ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์กรอิสระต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามหลักการตรวจสอบได้และก่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารราชการ และเพิ่มบทบาทเชิงรุกต่อการแก้ไขปัญหาเพื่อเยียวยาให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้หัวใจของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อจำกัดการใช้อำนาจรัฐและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐเปล่งประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

ชุลีพร ชาญใบพัด (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนหรือไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง: ศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” มีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาเรื่อง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนหรือไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง: ศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พุทธศักราช 2550 และพุทธศักราช 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนหรือไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พุทธศักราช 2550 และ

พุทธศักราช 2560 ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เหตุใดจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง และการเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว จะส่งผลอย่างไรในการแก้ปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง

จากการศึกษาพบว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนหรือไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยนำเอาหลักการในมิตินิติศาสตร์ทั้งในประเด็นปัญหาความชอบด้วยกฎหมาย หลักการแบ่งแยกอำนาจ และความสอดคล้องกับหลักกฎหมายสิทธิเสรีภาพมาใช้ในการกำหนดแนวทาในการลงโทษผู้สมัคร พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยการให้อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีการตรวจสอบถ่วงดุลโดยศาลยุติธรรม และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และระงับการใช้สิทธิสมัครชั่วคราว ซึ่งจะกระทบต่อการจำกัดสิทธิของผู้สมัครในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ เท่านั้น และหากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัคร พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัคร พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นก่อให้ผู้อื่นกระทำสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี เพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น อีกทั้งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้มีการปรับปรุงกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน ทั้งกระบวนการสืบสวนสอบสวน การไต่สวน เพื่อนำมาซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิด มีกลไกในการป้องปรามการทุจริตการเลือกตั้งในเชิงรุก รวมทั้งการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม นอกจากนี้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังเปลี่ยนแปลงกระบวนการตรวจสอบการเลือกตั้งตั้งแต่การตรวจสอบในพื้นที่ โดยเปลี่ยนจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มาเป็นกลไกการตรวจสอบการเลือกตั้งโดยผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อลดปัญหาการวางตัวไม่เป็นกลางของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น เพื่อขจัดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งที่มีมาอย่างยาวนาน จนเป็น “วงจรอุบาทว์” แต่อย่างไรก็ตาม การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในส่วนของอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนหรือไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง คงเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาทุจริตการเลือกตั้งได้เท่านั้น การสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยแก่ประชาชน และการส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งควบคู่ไปด้วยจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งได้ในระยะยาว

(ธนกร ติรณะประกิจ, 2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การป้องกันการคอร์รัปชั่นของผู้บริหารโรงเรียน” มีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อทราบมูลเหตุแห่งการคอร์รัปชั่นของผู้บริหารโรงเรียน และ 2) เพื่อทราบการป้องกันการคอร์รัปชั่นของผู้บริหารโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็น ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารระดับสูงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) นิติกรประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 4) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) นิติกรประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 4) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 5) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการคอร์รัปชั่น จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่ามัธยฐาน, ค่าฐานนิยม, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า

1. มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชั่นของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน 71 มูลเหตุดังนี้ 1) มูลเหตุด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 19 มูลเหตุ 2) มูลเหตุด้านการเมืองการปกครองประกอบด้วย 18 มูลเหตุ 3) มูลเหตุด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 18 มูลเหตุ และ 4) มูลเหตุด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ประกอบด้วย 17 มูลเหตุ

2. การป้องกันการคอร์รัปชั่นของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน 37 การป้องกัน ดังนี้ 1) การป้องกันด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 8 การป้องกัน 2) การป้องกันด้านการเมืองการปกครองประกอบด้วย 12 การป้องกัน 3) การป้องกันด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 6 การป้องกัน และ 4) การป้องกันด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ประกอบด้วย 11 การป้องกัน

อัตนัย สายรัตน์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากฎหมายเพื่อนำหลักสัมมัปปธานาภิบาลปรับใช้ในกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” มีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการนำหลักสัมมัปปธานาภิบาลที่เหมาะสมปรับใช้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการปฏิบัติหน้าที่ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย การวิจัยเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า หลักสัมมัปปธานาภิบาลที่มีความเหมาะสมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการใช้อำนาจหน้าที่ มี 10 หลัก คือ 1.หลักนิติธรรม 2.หลักคุณธรรม 3.หลักความโปร่งใส 4.หลักการมีส่วนร่วม 5.หลักการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก 6.หลักความคุ้มค่า 7.หลักภาระรับผิด 8.หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล 9.หลักความเสมอภาคและความเที่ยงธรรม และ 10.หลักการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหลักสัมมัปปธานาภิบาลนี้นำไปสู่การบัญญัติเพิ่มเติมใน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อเป็นกฎหมายรองรับ

การวิจัยเสนอแนะให้มีการนำเอาหลักสัมมัปปธานาภิบาลทั้ง 10 หลักไปเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อเป็นกฎหมายรองรับการใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จารุวรรณ แก้วมะโน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีรายละเอียดดังนี้

โครงการวิจัยการขับเคลื่อนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่นำกระบวนการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงไปดำเนินการ 2) ศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งเสริมหรือขัดขวางต่อกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง 3) ศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง และ 4) พัฒนาต้นแบบ (model) ของกระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง สำหรับขยายผลในพื้นที่อื่นต่อไป งานวิจัยดำเนินการกับพื้นที่เป้าหมายในจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 17 แห่ง แบ่งออกเป็นพื้นที่ที่ดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงจำนวน 12 แห่ง และพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่ได้ดำเนินโครงการจำนวน 5 แห่ง ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกันทั้งแบบสอบถาม การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาได้มาจากการประมวลข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 290 ชุด และบทสัมภาษณ์จำนวน 60 ตัวอย่าง

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการดำเนินโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และส่งผลให้บรรยากาศการเลือกตั้งเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยกลุ่มตัวอย่างรับรู้ถึงการซื้อสิทธิขายเสียงที่ลดลง ขณะเดียวกันก็รับรู้ถึงความสมานฉันท์ภายหลังการเลือกตั้งที่เพิ่มมากขึ้น โดยพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการมีความเปลี่ยนแปลงต่างไปจากพื้นที่ข้างเคียงอย่างมีนัยสำคัญอย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ที่ดำเนินโครงการก็มีความแตกต่างกันในระดับของความสำเร็จ เนื่องด้วยเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ประกอบด้วย เงื่อนไขด้านแกนนำและผู้เกี่ยวข้อง (actors) เงื่อนไขด้านกระบวนการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง (process) และเงื่อนไขด้านวัฒนธรรมและผลประโยชน์ (interest & culture)

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเสนอ “โมเดล 5 สร้างสู่การเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง” ขึ้นเพื่อเป็นกรอบคิดและแนวทางการส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงสำหรับการเลือกตั้งในระดับท้องที่ ซึ่งประกอบไปด้วย สร้างความรู้ สร้างความตระหนัก สร้างให้ทุกคนเป็นแกนนำ สร้างช่องทางการมีส่วนร่วม และสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น

วิษณุพงษ์ โพธิพิรุฬห์ และ อังศุธร ศรีสุทธิสะอาด (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ราชการไทยไร้คอร์รัปชั่น : การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต” มีรายละเอียดดังนี้

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะที่เป็น “คนใน” ที่อาจจะทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันในหน่วยงาน โดยเน้นศึกษาการรับรู้

ประสบการณ์ ทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งเบาะแสการทุจริต รวมไปถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการสร้างกลไกการแจ้งเบาะแสภายในหน่วยงานภาครัฐ งานวิจัยนี้นับเป็นงานวิจัยชิ้นแรกในประเทศที่ทำการศึกษาปัญหาการแจ้งเบาะแสการทุจริตในราชการไทยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่จากทั้งหน่วยงานรัฐในส่วนกลาง (n = 4,988) และส่วนท้องถิ่น (n = 434) โดยมีการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตตั้งแต่เริ่มทำการวิจัยว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่จำนวนการทุจริตที่มีการรายงานโดยทั่วไปอาจจะเป็นเพียงปลายภูเขาน้ำแข็ง ผลการวิจัยนี้เป็นการยืนยันความเชื่อดังกล่าว แม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่จะมีความเต็มใจในระดับสูงในการออกมาแจ้งเบาะแส แต่เมื่อสอบถามผู้ที่เคยพบการทุจริต พบว่า มีเพียงไม่เกินร้อยละ 14 (ส่วนกลาง) และร้อยละ 10 (ส่วนท้องถิ่น) ที่ได้ออกมาแจ้งเบาะแสจริง หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนกลาง และร้อยละ 2 ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ที่น่าสนใจ คือ อัตราส่วนของผู้ที่ออกมาแจ้งเบาะแสมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างหน่วยงาน สะท้อนว่า การแจ้งเบาะแสไม่ได้เกิดจากปัจจัยบุคคลอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นด้วย โดยปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อความคิดที่จะออกมาแจ้งเบาะแสทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ได้แก่ ความรุนแรงของการทุจริต บรรทัดฐานทางสังคมแนวโยบายของหน่วยงาน การได้รับความคุ้มครอง และโอกาสในการถูกกลั่นแกล้ง สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อการออกมาแจ้งเบาะแสจริง คือ ความเป็นอิสระทางการเมืองของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น การเป็นข้าราชการที่ดี จิตสำธารณะที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และความรู้ในการแจ้งเบาะแส เป็นปัจจัยที่ช่วยจุดประกายให้บุคคลเริ่มมีความคิดที่จะออกมาแจ้งเบาะแสซึ่งจะส่งผลต่อไปยังพฤติกรรมการออกมาแจ้งเบาะแส

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้เราเห็นถึงโอกาสที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ปรับปรุงพัฒนาแนวนโยบาย ข้อกฎหมาย และแนวปฏิบัติต่างๆ โดยควรมีการจัดทำมาตรฐานกลางเพื่อกำหนดแนวทางที่ทุกส่วนราชการควรต้องถือปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ การจัดทำช่องทางการแจ้งเบาะแส การรักษาความลับของข้อมูลผู้แจ้งเบาะแสและแนวทางการการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งควรมีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จำเป็นให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ และกำหนดให้การแจ้งเบาะแสการทุจริตเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการ ที่สำคัญ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. จะต้องพยายามสร้างความเชื่อมั่นให้กับเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางเมืองและประสิทธิภาพของหน่วยงานในการจัดการกับเรื่องร้องเรียน รวมทั้งสามารถเป็นแนวหน้าของสังคมในการป้องกันและปรามปรามการทุจริต

พระประสาน ชยาภิรโต (อร่ามวาณิชย์) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาท” มีรายละเอียดดังนี้ วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษากระบวนการบรรลุธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท 2) เพื่อศึกษากระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาท 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาท วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพแบบเอกสารซึ่งศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ตำราและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการบรรลุธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท หมายถึง วิธีการที่ทำให้พระพุทธสาวิกาบรรลุธรรมสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ซึ่งกระบวนการบรรลุธรรมนั้นประกอบไปด้วย ลักษณะของการบรรลุธรรม คือลักษณะอาการที่จิตหลุดพ้นจากอาสวกิเลส มี 2 ลักษณะ คือ เจโตวิมุตติ และ ปัญญาวิมุตติ เหตุแห่งการบรรลุธรรมมี 5 ประการคือ 1) การฟังธรรม 2) การแสดงธรรม 3) การสาธยาย

ธรรม 4) การพิจารณาธรรม 5) การภาวนา หลักสัมมัปปธานที่นำไปสู่การบรรลุธรรม เรียกว่า โพธิปักขิยธรรม 37 ได้ แก่ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และมรรคมีองค์ 8 องค์ประกอบและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบรรลุธรรมนั้นประกอบด้วยบุคคลผู้ที่จะบรรลุธรรมจะต้องไม่เป็นอภัพบุคคล 6 ประเภท เป็นผู้มีสติปัญญาสามารถแนะนำได้ หลักสัมมัปปธานที่ส่งเสริมให้เกิดการบรรลุธรรม คือ หลักสังโยชน์หลักอริยสัจ 4 และหลักอายตนะ 12 วิธีปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรม มี 3 วิธี คือวิปัสสนาที่มีสมถะนำหน้าสมถะที่มีวิปัสสนานำหน้า และ สมถะที่มีวิปัสสนาควบคู่กันไป ระดับของการบรรลุธรรมแบ่งออกเป็นระดับมรรค ได้ 4 ระดับ คือ 1) โสดาปัตติมรรค 2) สกทำคำมีมรรค 3) อนาคามิมรรค 4) อรหัตตมรรคระดับผลแบ่ง ได้ 4 ระดับ คือ 1) โสดาปัตติผล 2) สกทาคามีผล 3) อนาคามิผล 4) อรหัตตผล ประเภทของพระอรหันต์ 4 ประเภทคือ 1) สุกขวิปัสสโก 2) เตวิชโช 3) ฉฬภิญโญ 4) ปฏิสัมภิทัปปัตโต และผลของการบรรลุธรรม คือคุณวิเศษที่บรรลุ มี วิชชา 3 อภิญญา 6

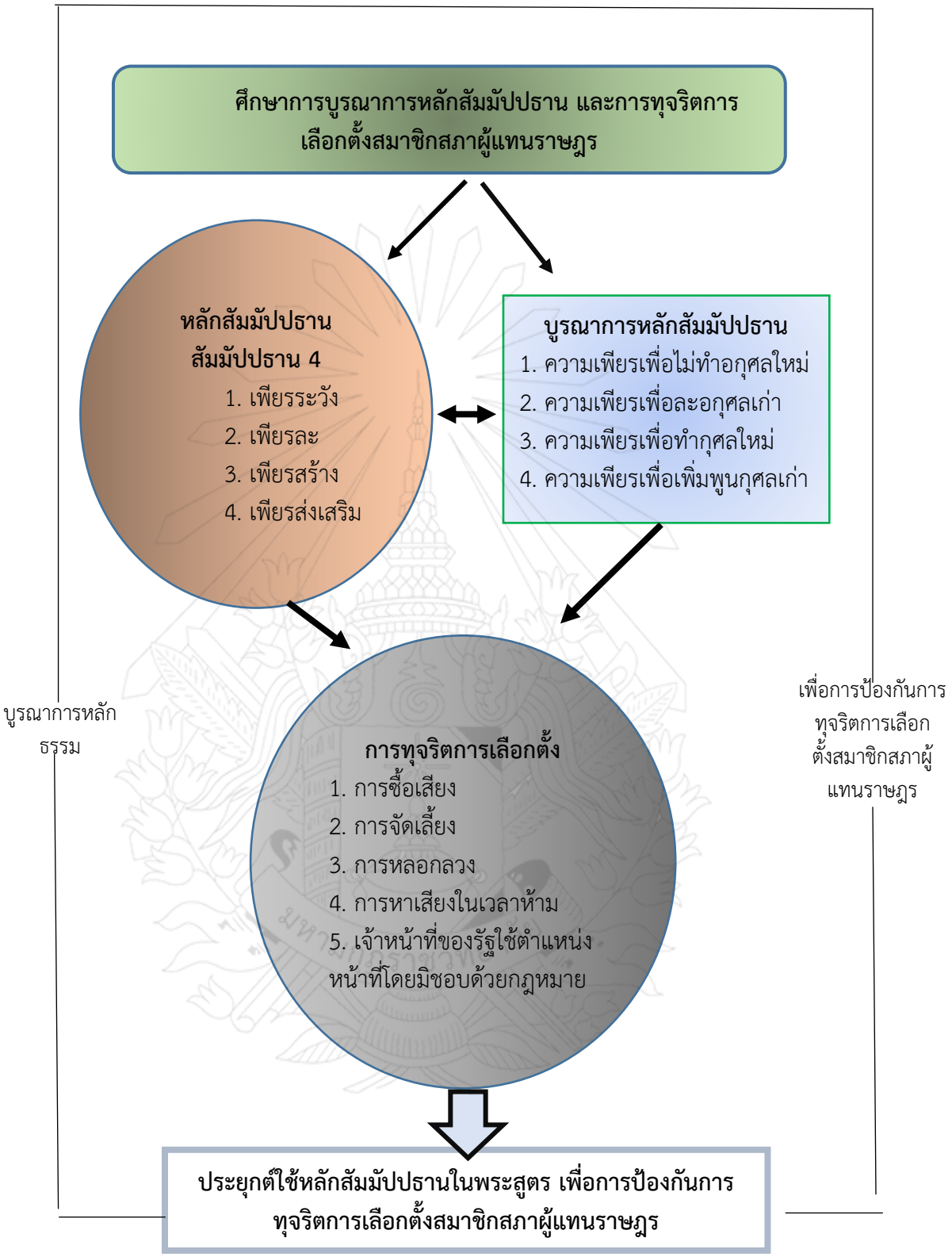
2. กระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาทนี้ได้นำเรื่องราวชีวประวัติของพระพุทธสาวิกาแต่ละท่านมาศึกษาเป็นรายบุคคลมีจำนวน 8 ท่านคือ พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี พระภัททากัจจานาเถรี พระรูปนันทาเถรี พระกีสาโคตมีเถรี พระปฏาจาราเถรี พระอุบลวรรณาเถรี พระเขมาเถรีและพระอัฑฒกาสีเถรี ทำให้ทราบว่ากระบวนการบรรลุธรรมของแต่ละท่านแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจริตสถานะภาพ บุญบารมีที่สร้างสมมา และเรื่องราวชีวิตของแต่ละท่านที่แตกต่างกัน

3. วิเคราะห์กระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาท ได้นำกระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาทั้ง 8 ท่านมาศึกษาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล พบว่า ถึงแม้ว่ากระบวนการบรรลุธรรมของพระพุทธสาวิกาแต่ละท่านจะแตกต่างกันก็ตาม แต่กระบวนการบรรลุธรรมของทุกท่านก็เป็นไปตามกระบวนการบรรลุธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท มีความเหมือนและแตกต่างกันในบางประเด็นคือลักษณะของการบรรลุธรรม และ ระดับของการบรรลุธรรม มีความเหมือนกัน คือ บรรลุเจโตวิมุตติ กับปัญญาวิมุตติ และ ความเป็นพระอรหัตตผลประเภท ปฏิสัมภิทัปปัตโต ส่วนที่แตกต่างกันคือ เหตุแห่งการบรรลุธรรม หลักสัมมัปปธานที่นำไปสู่การบรรลุธรรม หลักสัมมัปปธานที่ส่งเสริมให้เกิดการบรรลุธรรม วิธีปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรม และผลของการบรรลุธรรม

ประโยชน์และคุณค่าของกระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาท นอกจากความรู้จากการศึกษาถึงกระบวนการบรรลุธรรมที่ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติและแนะนำแก่ผู้สนใจเพื่อการดับทุกข์พ้นทุกข์แล้ว ยังสามารถนำคุณค่าด้านคุณธรรมที่เป็นแบบอย่างไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้ เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์ ความมีสติมีปฏิภาณ และความเสมอภาค

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” โดยได้ทำการสรุปจากแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ บทความ งานวิจัย วรรณกรรม และจากประสบการณ์ทำงานที่ตัวผู้วิจัยได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งที่ไร้การทุจริตโดยใช้หลักสัมมัปปธานในการนำมาบูรณาการปรับใช้กับการเลือกตั้งดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 แหล่งข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลเชิงเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย

การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 30 รูป/คน

การสนทนากลุ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ นักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ 12 รูป/คน

3.1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) คือผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 รูปหรือคน กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักการเมืองและผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 15 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 8 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์ 7 คน การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งหลักสูตรสังคมศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ จำนวน 12 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอ่านเนื้อหาของเอกสารอย่างละเอียด โดยวิจัยเชิงเอกสารในครั้งนี้ผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลที่ปรากฏนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยมีข้อคำถามได้คลอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ดังต่อไปนี้

3.2.1 การสร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2.1.2 กำหนดลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended)

3.2.1.3 กำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามลักษณะที่กำหนดไว้

3.2.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน 5 ท่าน

สรุปเครื่องมือการวิจัยแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (คำถามปลายเปิด) ในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 30 รูปหรือคน โดยมีประเด็นคำถามการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี) (มีรายละเอียดในภาคผนวก)

3.2.2 การสร้างเครื่องมือการสนทนากลุ่มเฉพาะ มีขั้นตอนและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสนทนากลุ่มเฉพาะแบบมีโครงสร้าง

3.2.2.2 กำหนดลักษณะของแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended)

3.2.2.3 กำหนดโครงสร้างแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อใช้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.2.4 สร้างแบบสนทนากลุ่มเฉพาะตามลักษณะที่กำหนดไว้

3.2.2.5 นำแบบสนทนากลุ่มเฉพาะที่สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน 3 ท่าน

สรุปเครื่องมือการวิจัยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งหลักสูตรสังคมศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ จำนวน 12 รูป/คน โดยมีประเด็นคำถามการวิจัย การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตอน

3.3 การเก็บรวมรวมข้อมูล

โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 30 รูปหรือคน สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้น เมื่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์จากการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ โดยในจะถามความคิดเห็นและข้อมูลต่างๆ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยวางโครงร่างไว้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านก็จะมีข้อมูลและมุมมองที่แตกต่างกันไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิคการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) พร้อมการจำแนกการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเสนอแนะแนวทางการนำเอาหลักสัมมัปปธานไปกำหนดเป็นหลักสูตรให้การอบรมผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยจะต้องผ่านการอบรมก่อนที่จะสมัครรับเลือกตั้ง โดยให้ถือเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บทที่ 4
ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอเนื้อหาสาระของการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. เพื่อบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3. เพื่อสร้างแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview Semi-Structure) และเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการระดมสมอง (Brainstorming) จากหลายกลุ่มทางสังคม เพื่อลดแนวโน้มความความลำเอียง (Bias) ของข้อมูล สร้างความมั่นใจในการใช้ได้ของผลที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะที่ศึกษาได้ และสามารถที่จะสนับสนุนให้ข้อมูลเชิงคุณภาพมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น สำหรับการหาลักษณะร่วม (Common Character) และข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) ความเป็นไปได้ในแนวโน้มและทิศทางการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน

จากที่มาของการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลจากศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Inteview: ID) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคล (Key Informants) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) รวมทั้งกรณีศึกษาเฉพาะในพื้นที่วิจัย (Case Study) เพื่อแนวโน้มบทบาทสร้างแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรจะเป็น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) วิธีการบูรณาการ (Integrate) รวมถึงการควบคุมคุณภาพงานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สามเส้า (Triangulation Techniques) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาหลักสัมมัปปธาน 4

4.2 ผลการวิเคราะห์บูรณาการหลักสัมมัปธานเพื่อป้องกันการทุจิตการเลือกตั้ง

4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป

4.4 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

4.1 ผลการศึกษาหลักสัมมัปปธาน 4

หลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องสัมมัปปธาน ถือว่าเป็นหลักธรรมที่สำคัญของ พระพุทธศาสนาถือว่าจุดประสงค์สำคัญของชีวิตคือการพัฒนาศักยภาพในตัวเองให้เต็มเปี่ยม สังสารวัฏคือระยะเวลาสำหรับบทเรียน ประสบการณ์และการเก็บสั่งสมทุนทางปัญญา เพื่อเป็นปัจจัยสำหรับบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด การบรรลุธรรมถึงจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนาจึงต้องผ่านการเก็บสั่งสมบ่มเพาะอุปนิสัยมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง พุทธสวกและพุทธสาวิกาเป็นจำนวนมากที่บรรลุคุณธรรมขั้นสูงสุดได้ด้วย ต้องอาศัยคุณธรรมความดีที่เก็บสั่งสมไว้ตั้งแต่อดีต ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยสำคัญ (ID 9, สัมภาษณ์,5 ตุลาคม 2566) สำหรับการบรรลุธรรมใน “สัมมัปปธาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท” นั้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ID 9, สัมภาษณ์,5 ตุลาคม 2566) ทางด้านพระพุทธศาสนาได้อธิบายและความหมายหลักสัมมัปปธาน 4 ดังนี้

4.1.1 ความหมายของหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท คำว่า “สัมมัปปธาน” (พระคันธสาราภิวงศ์,พิปักขิยธรรม, 2549 ,หน้า 42) เป็นศัพท์สมาสที่มาจากศัพท์ 2 คำ คือ สัมมา + ปธาน “สัมมา”แปลว่าโดยชอบ “ ปธาน” แปลว่า ความเพียร สัมมัปปธาน 4 จึงหมายถึง ความเพียรโดยชอบคือ ความเพียรที่ต่อเนื่องไม่ลดละ ความเพียรที่ทำไปอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ทำแล้วหยุดทำ ไม่เรียกว่า สัมมัปปธาน ความเพียรที่ทำอย่างต่อเนื่องไม่ลดละเท่านั้นจึงเรียกว่า (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

สัมมัปปธาน 4 อย่าง คือ

1. ความเพียรเพื่อไม่ทำอกุศลใหม่ (อนุปปนนานำ ปาปกานำ อกุสลานำ ธมมานำ อนุปปาทาย ฉนฺทำ ชเนติ วายมติ)

2. ความเพียรเพื่อละอกุศลเก่า (อุปฺปนฺนานำ ปาปกานำ อกุสลานำ ธมฺมานำ ปหานาย ฉนฺทำ ชเนติ วายมติ)

3. ความเพียรเพื่อทำกุศลใหม่ (อนุปปนนานำ กุสลานำ ชมมานำ อุปปาทาย ฉนฺทำ ชเนติ วาย มติ)

4. ความเพียรเพื่อเพิ่มพูนกุศลเก่า (อุปปนนานำ กุสลานำ รมมานำ ติยา อสมุโมสาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลลาย ภาวนาย ปาริปูริยา ฉนฺทำ ชเนติ วายมติ)”

ความหมายสัมมัปปธาน 4 (พระสังวาล สิริจันโท, 2544) กล่าวไว้ว่า

1. สังวรปธาน คำว่าสังวระ แปลว่า สำรวม ระวัง และคำว่าปธาน แปลว่า ความพากเพียรตั้งใจ ดังนั้น คำว่า สังวรปธาน จึงหมายถึงเพียรระวัง ในที่นี้ คือ การสำรวมระวังเมื่อตาเห็น รูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาป ธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวปธาน เป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกายใจให้เข้มแข็งอดทน

2. ปหานปธาน หมายถึงเพียรละ บาปธรรมหรืออกุศลธรรมมี กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และอกุศลธรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปเสีย

3. ภาวนาปธาน หมายถึง เพียรสร้าง หรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมหรือความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และโพชฌงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจัย วิริยะ ปิติ ปัสสทธิ สมาธิ อุเบกขา ให้เกิดขึ้น

4. อนุรักขนาปธาน หมายถึง เพียรรักษาและส่งเสริม ในกุศลธรรมหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วในจิตใจคอยถนอมสมาธิที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่น และกระทำในความดีให้เจริญงอกงาม ไพบูลย์ยิ่งๆ ขึ้นไป

นอกจากนี้ในหมวดธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติแทบทุกหมวดจะพบความเพียรแทรกอยู่ด้วยในชื่อใดชื่อหนึ่ง การเน้นความสำคัญของธรรมข้อนี้ อาจพิจารณาได้จากพุทธพจน์ เช่น “ธรรมนี้ เป็นของสำหรับผู้ปรารภความเพียร มิใช่สำหรับคนเกียจคร้าน (องฺ.อฏฐก.(ไทย) 23/120/237) ภิกษุทั้งหลาย บุคคลรู้ชัดถึงคุณธรรม 2 ประการ คือ 1. ความเป็นผู้ไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย 2. ความเป็นผู้ไม่ยอมถอยหลังในการบำเพ็ญเพียร (ID 9, สัมภาษณ์,5 ตุลาคม 2566)

เพราะฉะนี้แล เธอทั้งหลาย พึงศึกษาดังนี้ว่า เราจักตั้งความเพียรอันไม่ถอยหลัง ถึงจะเหลือแต่ หนัง เอ็น และกระดูก เนื้อและเลือดในสรีระจะแห้งเหือดไปก็ตามที ถ้ายังไม่บรรลุผลที่บุคคลควรบรรลุถึงด้วยเรี่ยวแรงของบุรุษ ด้วยความเพียรของบุรุษ ด้วยความบากบั่นของบุรุษแล้ว ที่จะหยุดยั้งความเพียรเสีย เป็นอันไม่มี เธอทั้งหลายพึงศึกษาฉะนี้แล (องฺ,ทุก. (ไทย) 20/251/64)

สรุปได้ว่า ความหมายของสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง ความเพียรโดยชอบ คือ ความเพียรที่ต่อเนื่องไม่ลดละ ความเพียรที่ทำไปอย่างครึ่ง ๆ กลางๆ ทำแล้วหยุดทำ ไม่เรียกว่า สัมมัปปธาน ความเพียรที่ทำอย่างต่อเนื่องไม่ลดละเท่านั้นจึงเรียกว่า สัมมัปปธาน

(1) ในสัมมัปปธานที่อธิบายไว้ในพระอภิธรรมปิฎก (ดูรายละเอียดใน องฺ.ทุก. 20/251/64)

สัมมัปปธานวิภังค์ สุตตันตภาชนีย์ ในสัมมัปปธาน 4 ได้แก่

1.) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น ป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิด

2.) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว

3.) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น เพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิด

4.) สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่น เพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิยโยภาพ ไพบูลย์ เจริญเต็มที่แห่งกุศลธรรมที่เกิดแล้ว เพียรป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิด เป็นต้น

ธรรมเหล่านั้น หมายถึง บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด คืออกุศลมูล 3 คือ โลภะ โทสะ โมหะ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) และกิเลสที่ตั้งอยู่ในฐานเดียวกับอกุศลมูลนั้น ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์และวิญญาณขันธ์ที่สัมปยุตด้วยอกุศลมูลนั้น และกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมที่มีอกุศลมูลนั้นเป็นสมุฏฐานธรรมเหล่านี้เรียกว่า บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด คือการสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิด ด้วยประการฉะนี้ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำ ความฉลาดความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ บุคคลทำฉันทะนี้ให้เกิด ให้เกิดด้วยดี ให้ตั้งขึ้น ให้ตั้งขึ้นด้วยดี ให้บังเกิด ให้บังเกิดเฉพาะ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ฉันทะการพยายาม นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความพยายาม ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว เข้าไปถึงแล้วด้วยดี เข้ามาถึงแล้ว เข้ามาถึงแล้วด้วยดีเข้าถึงแล้วเข้าถึงแล้วด้วยดี ประกอบแล้วด้วยความพยายามนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า พยายามการปรารภความเพียร นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ

สัมมาวายามะ นี้เรียกว่าความเพียร ภิกษุปรารภ ปรารภด้วยดี เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งความเพียรนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ปรารภความเพียรการประคองจิต นั้น คือจิต ใน มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุ ที่เหมาะสมกัน นี้เรียกว่าจิต ภิกษุประคอง ประคองด้วยดี อุปถัมภ์ค้ำชูจิตนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ประคองจิตการมุ่งมั่น นั้น **8** คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความมุ่งมั่น ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความมุ่งมั่นนี้ เพราะฉะนั้นเพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตมุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว อกุศลมูล 3 คือ โลภะ โทสะ โมหะและกิเลสที่ตั้งอยู่ในฐานเดียวกันกับอกุศลมูลนั้น ได้แก่เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ที่สัมปยุตด้วยอกุศลมูลนั้น และกายกรรมวจีกรรมมโนกรรมที่มีอกุศลมูลนั้นเป็นสมุฏฐานธรรมเหล่านี้เรียกว่า บาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้ (ID 8, สัมภาษณ์,29 กันยายน 2566)

การสร้างฉันทะ นั้น คือความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ ภิกษุทำฉันทะนี้ให้เกิด ให้เกิดด้วยดี ให้ตั้งขึ้นให้ตั้งขึ้นด้วยดี ให้บังเกิดให้บังเกิดเฉพาะ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า สร้างฉันทะการพยายาม นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความพยายาม ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความพยายามนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าพยายามการปรารภความเพียร ในความเพียร นั้น การปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความเพียร เมื่อปรารภ ด้วยดี เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งความเพียรนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าปรารภความเพียรการประคองจิต ในจิต นั้น จิต มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่เหมาะสมกัน นี้เรียกว่าจิต ภิกษุประคอง ประคองด้วยดี อุปถัมภ์ค้ำชูจิตนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าประคองจิต

การมุ่งมั่น นั้น **(**ดูรายละเอียดใน อภิ.วิ.อ. 390/310.**)** คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความมุ่งมั่นภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความมุ่งมั่นนี้ เพราะฉะนั้นเพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตมุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้ว อกุศลมูล 3 คือ โลภะ โทสะ โมหะและกิเลสที่ตั้งอยู่ในฐานเดียวกันกับอกุศลมูลนั้น ได้แก่ เวทนำขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ที่สัมปยุตด้วยอกุศลมูลนั้น และกายกรรมวจีกรรม มโนกรรมที่มีอกุศลมูลนั้นเป็นสมุฏฐานธรรมเหล่านี้เรียกว่า บาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วภิกษุสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดแล้วเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้(ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

การสร้างฉันทะ นั้น คือความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ ภิกษุทำฉันทะนี้ให้เกิด ให้เกิดด้วยดี ให้ตั้งขึ้นให้ตั้งขึ้นด้วยดี ให้บังเกิดให้บังเกิดเฉพาะ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า สร้างฉันทะ

การพยายาม นั้น คือการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความพยายาม ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยความพยายามนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าพยายาม

การปรารภความเพียร ในความเพียร นั้น การปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า ความเพียร เมื่อปรารภ ด้วยดี เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งความเพียรนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าปรารภความเพียรการประคองจิต ในจิต นั้น จิต มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่เหมาะสมกัน นี้

เรียกว่าจิต ภิกษุประคอง ประคองด้วยดี อุปถัมภ์ค้ำชูจิตนี้ เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าประคองจิต (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

สัมมัปปธานที่ปรากฏในสุตตันตปิฎก

(1) มหาปรินิพพานสูตร

ธรรมที่เราแสดงแล้วเพื่อความรู้ยิ่ง เธอทั้งหลายพึงเรียน เสพ เจริญทำให้มากด้วยดีโดยวิธีที่พรหมจรรย์นี้จะพึงตั้งอยู่ได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ข้อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย คืออะไร คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 ธรรมเหล่านี้ คือ เมื่อพระพุทธองค์แสดงแล้วเพื่อความรู้ยิ่ง เธอทั้งหลายพึงเรียน เสพเจริญ ทำให้มากด้วยดีโดยวิธีที่พรหมจรรย์นี้จะพึงตั้งอยู่ได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ข้อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูลเพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

(2) สฬายตนวิภังคสูตร

เมื่อบุคคลนั้นเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 นี้อยู่อย่างนี้ สติปัฏฐาน 4 ก็ดี สัมมัปปธาน 4 ก็ดี อิทธิบาท 4 ก็ดี อินทรีย์ 5 ก็ดี พละ 5 ก็ดี โพชฌงค์ 7 ก็ดี ย่อมถึงความเจริญเต็มที่ (ม.อุ. 14/433/492.)

(3) อัคคัญญสูตร

การเจริญโพธิปักขิยธรรม วาเสฏฐะและภารทวาชะ กษัตริย์ผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้พราหมณ์ผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้แพศย์ผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้ศูทรผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียวแม้สมณะผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม 7 หมวดแล้ว จะปรินิพพานในโลกนี้ทีเดียว (ที.ปา 11/138/101.)

(4) สารสูตร

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อสาลา แคว้นโกศล ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า“สัตว์ดิรัจฉานเหล่าใดเหล่าหนึ่ง พญาราชสีห์ชาวโลกกล่าวว่าเลิศกว่าสัตว์ดิรัจฉานเหล่านั้น เพราะพละกำลัง ความเร็ว ความกล้า แม้ฉันใดโพธิปักขิยธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ปัญญินทรีย์บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่าโพธิปักขิยธรรมเหล่านั้น เพราะเป็นไปเพื่อความตรัสรู้ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน โพธิปักขิยธรรม อะไรบ้าง คือ

สัทธินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
วิริยินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
สตินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
สมาธินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้
ปัญญินทรีย์เป็นโพธิปักขิยธรรม ย่อมเป็นไปเพื่อความตรัสรู้

สัตว์ดิรัจฉานเหล่าใดเหล่าหนึ่ง พญาราชสีห์ชาวโลกกล่าวว่าเลิศกว่าสัตว์เหล่านั้นเพราะพละกำลัง ความเร็ว ความกล้า แม้ฉันใด โพธิปักขิยธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ปัญญินทรีย์บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่าโพธิปักขิยธรรมเหล่านั้นเพราะเป็นไปเพื่อความตรัสก็ฉันนั้นเหมือนกันรู้

(5) อุโปสถสูตรขุ.อุ. (บาลี) 25/-/ 267, ขุ.อุ. (ไทย) 25/-/267.

ธรรมวินัยนี้มีรัตนะมาก มีรัตนะหลายชนิด คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 เหมือนมหาสมุทรมีรัตนะมากมีรัตนะหลายชนิด คือ แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วไพฑูรย์ สังข์ ศิลา แก้วประพาฬเงิน ทอง ทับทิมแก้วตาแมว ภิกษุทั้งหลาย การที่ธรรมวินัยนี้มีรัตนะมาก มีรัตนะหลายชนิด คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 ภิกษุทั้งหลายพบเห็นแล้วต่างพากันยินดีในธรรมวินัยนี้[32]

(6) ติสสเมตเตยยสุตตนิทเทส(ขุ.ม. (ไทย) 29/50/174.)

คำสั่งสอนส่วนปฏิบัติ เป็นอย่างไร คือ การปฏิบัติชอบ การปฏิบัติเหมาะสม การปฏิบัติที่ไม่เป็นข้าศึก การปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ การปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลักสัมมัปปธาน การรักษาศีลให้บริบูรณ์ความเป็นผู้สำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ความเป็นผู้มีความเพียรเครื่องตื่นอยู่เสมอ สติสัมปชัญญะ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 นี้ชื่อว่าคำสั่งสอนส่วนปฏิบัติ[34]

(7) ตุวฏกสุตตนิทเทส(ขุ.สุ. 25/922-941/514-518.)

คำว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์โปรดตรัสบอกปฏิปทา อธิบายว่า ขอพระองค์โปรดตรัส คือ โปรดบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนกทำให้ง่าย ประกาศปฏิปทา ได้แก่ การปฏิบัติชอบ การปฏิบัติเหมาะสม การปฏิบัติที่ไม่เป็นข้าศึก การปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ การปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลักสัมมัปปธาน การรักษาศีลให้บริบูรณ์ ความเป็นผู้สำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ความเป็นผู้มีความเพียรเป็นเครื่องตื่นอยู่เสมอ สติสัมปชัญญะ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์7 อริยมรรคมีองค์ 8 นิพพาน และปฏิปทาเครื่องดำเนินไปสู่นิพพาน 36

ดังนั้น เท่าที่แสดงให้เห็นในเบื้องต้นนั้น สัมมัปปธาน 4 มีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกทั้งสามหมวด กล่าวคือ พระอภิธรรม พระวินัย และพระสุตตันตปิฎก ที่เรียบเรียบตั้งแต่พระอภิธรรมก่อนแล้วจึงมาพระวินัยนั้นสำเหตุเนื่องจากว่า ในบทพระอภิธรรมนั้นจะตีความหมายและอธิบาย คำว่าสัมมัปปธาน ให้สามารถเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) ต่อมาเมื่อรู้ความหมายของสัมมัปปธาน ได้อย่างแจ่มแจ้งแล้ว จึงยกพระวินัย แสดงบทบัญญัติที่เป็นสิกขาบทตั้งแต่ปาราชิกถุลลัจจัย ทุกกฎ ปาจิตตีย์ และทุกกฏ และสุดท้าย จะหยิบยกพระสุตตันตปิฎก ออกมาอธิบายเชื่อมโยงเข้าสู่หลักโพธิปักขิยธรรม จะสังเกตได้ว่า สัมมัปปธาน 4 นั้น เป็นหลักสัมมัปปธานส่วนหนึ่งใน 7 หมวด เมื่อกล่าวถึงสัมมัปปธาน 4 ครั้งใด หลักสัมมัปปธานอีก 6 หมวดที่เหลือ จะถูกหยิบยกมาแสดงด้วยทุกครั้งไป จึงสรุปได้ว่า สัมมัปปธาน 4 นั้น เป็นหลักสัมมัปปธานที่สำคัญในองค์ธรรมแห่งการตรัสรู้ หรือโพธิปักขิยธรรม 37 ประการนั่นเอง (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

หลักของสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

หลักสัมมัปปธาน (อง.จตุกก. (ไทย) 21/69/96,14/20,13/19) เป็นองค์ธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดญาณ เป็นเรื่องของความเพียร 4 หรือสัมมาวายามะ ได้แก่ ความพยายามในทางที่ชอบ ซึ่งเป็น

การปฏิบัติในขั้นของจิตใจ คือ ในส่วนของจิตตสิกขา ในข้อธรรมนี้ได้แสดงไว้เป็น 4 อย่างคือ (ID 9, สัมภาษณ์,29 กันยายน 2566)

1. สังวรปธาน ได้แก่เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) ในขั้นของการปฏิบัตินั้นทรงสอนให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิต อันได้แก่ การสำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เวลาเห็นรูปฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรสถูกต้อง โผฏฐัพพะรู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ ไม่มีความยินดียินร้ายเกิดขึ้นครอบงาจิตได้ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) แต่การปฏิบัติเช่นนี้จะต้องอาศัยความพยายาม ปรารภความเพียร คือมีการกระทำที่ติต่อสืบเนื่องกันไป สามารถสำรวจได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด ก็ประครองจิตไว้ คือ รักษาคุณภาพจิตไว้ในฐานะนั้น ๆ แล้วก็พยายามสำรวมระวังต่อไป

2. ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายาม ปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) จะมากหรือน้อยก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตเอาไว้ในจุดนั้น อย่างที่พระพุทธองค์สอนไว้ว่า “ให้รักษาความดีไว้ เหมือนเกลือรักษาความเค็ม ฉะนั้น”(ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

3. ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดีเหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น แล้วใช้ความพยายามในการสร้างกุศลโดยมีความเพียรที่ติดต่อกันไป ไม่ทำ 1 หยุด ๆ เมื่อสามารถทำความดีได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตไว้สม่ำเสมอ

4. อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป ในขั้นนี้ก็มีนัยเช่นเดียวกัน คือ ต้องปลูกฝังความพอใจ ให้กุสลความดีมีอยู่ เป็นอยู่ภายในจิต และใช้ความพยายามที่จะรักษาไว้ โดยมีการกระทำสืบต่อกันไป และเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์เช่นนี้แล้วปริมาณของบาปอกุศลที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด ที่เกิดแล้วก็จะถูกลดลงไปตามลำดับ ปริมาณของกุศลที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ตลอดไปดังที่มีคำกล่าวไว้ว่าลักษณะเหล่านี้เปรียบเหมือนกับน้ำในสระที่ขุ่น เมื่อเราพยายามป้องกันน้ำที่ขุ่นข้นไม่ให้เข้ามา แล้วก็เอาส่วนที่ขุ่นข้นออกไป นำส่วนที่เป็นน้ำใสเข้ามา ปริมาณความขุ่นข้นก็จะเจือจางไปโดยลำดับ 1 ในที่สุดสระน้ำนั้นจะอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้สอยบริโภคดื่มกินได้ จิตใจของบุคคลที่จะใช้ความเพียรพยายามผ่านขั้นตอนมาดังที่กล่าวแล้วก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือจะเป็นจิตที่สะอาดขึ้นสงบขึ้นสังวรปฐาน ได้แก่เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ ในขั้นของการปฏิบัตินั้น ทรงสอนให้ปลูกฝัง(ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

สรุปได้ว่า หลักของสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ 4 อย่างคือ (1) ความพอใจในการที่จะสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิต (2) ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาปละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายามปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ (3) ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดีเหล่านั้น

จะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น และ (4) อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป ในขั้นนี้ก็มีนัยเช่นเดียวกัน คือ ต้องปลูกฝังความพอใจ ให้กุศลความดีมีอยู่ เป็นอยู่ภายในจิต และใช้ความพยายามที่จะรักษาไว้ โดยมีการกระทำสืบต่อกันไป (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

องค์ธรรมของหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

หลักสัมมัปปธาน 4 มีองค์ธรรมที่เป็นตัวปฏิบัติการ คือ ความเพียร ซึ่งจัดเป็นสังขารขันธ์ คัมภีร์วิภังค์ที่ว่า “สัมมัปปธาน 4 ไม่เป็นจิต สัมมัปปธาน 4 เป็นเจตสิก” อภิ.วิ (ไทย) 35/430/340.) ส่วนหนึ่งแห่งขันธ์ ที่เรียกว่าสัมมับปธาน 4 นี้ หมายถึง ความเพียรชอบ ความเพียรใหญ่ โดยปฏิบัติการใน 4 หน้าที่ คือ สังวรปธาน ได้แก่ เพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น คือ เพียรระวังยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นมิให้เกิดขึ้น ปหานปฐาน ได้แก่ เพียรละหรือเพียรกำจัด คือเพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ภาวนาปธาน ได้แก่ เพียรเจริญ หรือเพียรก่อให้เกิด คือเพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น และอนุรักขนาปธาน ได้แก่ เพียรรักษา คือ เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นและให้เจริญยิ่งขึ้นไปจนไพบูลย์ (ที.ปา. (ไทย) 11/310/283-285)

องค์ธรรมของสัมมัปปธานทั้ง 4 นี้ได้แก่ วิริยเจตสิก ตามสัมปโยคนัย วิริยเจตสิกประกอบกับจิตได้ 73 หรือ 105 ดวง (เว้นอวิริยจิต 16) แต่วิริยเจตสิก ที่เป็นสัมมัปปธานได้เฉพาะที่ประกอบกับกุสลญาณสัมปยุตต จิต 17 เท่านั้น คือ มหากุสลญาณ สัมปยุตตจิต 4, มหัคคต กุสล 8, มัคคจิต 4

ส่วนวิริยเจตสิกในอกุสลจิต 12, ที่ในอเหตุกจิต 2 (คือ มโนทวารา วัชชนจิต 1 หสิตุปปาทจิต 1) ที่ในมหากุสลญาณวิปปยุตตจิต 4, ที่ในมหาวิบาก จิต 8, ที่ในมหากิริยาจิต 8, ที่ ในมหัคคตวิบากจิต 9, ที่ในมหัคคตกิริยาจิต 9 และที่ในผลจิต 4 รวม 5’6 ดวงนี้ ไม่นับเป็นสัมมัปปธานเพราะ วิริยเจตสิกที่ในอกุสลจิต 12 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะสัมมัปปธาน หมายความว่า การเพียรพยายามโดยชอบธรรม แต่อกุสลจิตเป็นจิตที่ไม่ชอบธรรม ดังนั้น วิริยเจตสิกที่ในอกุสลจิตจึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้แต่เรียกได้ว่าเป็นมิจฉาปธาน

วิริยเจตสิกที่ในมโนทวาราวัชชนจิต 1 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะ มโนทวาราวัชชนจิตไม่มีหน้าที่ทาชวนกิจประการหนึ่ง และเป็นจิตที่ไม่มีสัมปยุตต เหตุเลยอีกประการหนึ่ง ความเพียรพยายามนั้นจึงมีกาลังอ่อนไม่เรียกว่าเป็นความ พยายามอันยิ่งยวด ดังนั้น จึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้

วิริยเจตสิกที่ในหสิตุปปาทจิต 1 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะจิตดวง นี้เป็นจิตยิ้มแย้มของพระอรหันต์ การยิ้มแย้มของพระอรหันต์เป็นแต่เพียงกิริยา ไม่มี การละอกุสลหรือเจริญกุสลแต่อย่างใดจึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้แต่เรียกได้ว่าเป็น มิจฉาปธาน

วิริยเจตสิกที่ในมหากุสลญาณวิปปยุตต 4 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้เพราะจิตที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ก็ย่อมมีความเพียรพยายามน้อยเป็นธรรมดา ไม่มากจนถึงกับเรียกว่าเป็นอย่ายิ่งยวดได้ และถ้าหากว่าจะเกิดมีความเพียรพยายาม เป็นอย่างยิ่งยวดขึ้นมา แต่เมื่อไม่ประกอบด้วยปัญญาแล้วไซร้ก็ไม่สามารถที่จะรู้อริยสัจจ 4 ได้ดังนั้นจึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้ แต่อีกนัยหนึ่งก็แสดงว่าวิริยเจตสิกที่ในมหากุสลญาณวิปปยุตต 4 ก็เป็น สัมมัปปธานได้ เพราะจิตที่เป็นมหากุสลญาณวิปปยุตตที่เกิดขึ้นในขณะเจริญสติปัฏฐาน ก็นับว่าเป็นสติปัฏฐาน

ได้ดังที่กล่าวแล้วตอนแสดงองค์ธรรมของสติปัฏฐาน นั้น เมื่อเป็นเช่นนี้วิริยะที่ในมหากุสลญาณวิปปยุตต 5 อันเกิดขึ้นในขณะเจริญ สติปัฏฐาน ก็ควรนับเป็นสัมมัปปธานได้โดยทำนองเดียวกัน ส่วนที่จะบังเกิด ผลเพียงใดหรือไม่นั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

วิริยเจตสิกที่ในมหาวิบากจิต 8 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะวิบากจิต ไม่ใช่ชวนจิต จึงไม่มีหน้าที่ทาการละอกุสล ไม่ก่ออกุสล ทำกุสล และเจริญกุสล รวม 4 อย่าง อันเป็นกิจการงานโดยเฉพาะของสัมมัปปธาน มหาวิบากจิตมีหน้าที่ ทาแต่ปฏิสนธิกิจ ภวังคกิจ จุติกิจ และตทาลัมพนกิจเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็น สัมมัปปธานไม่ได้

วิริยเจตสิกที่ในมหากิริยาจิต 8 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะจิตทั้ง 8 ดวงนี้เป็นจิตของพระอรหันต์ ซึ่งเรียกว่า อเสกขบุคคล คือบุคคลผู้จบการศึกษาแล้ว ละกิเลสได้เป็นสมุจเฉทปหาน ไม่มีอกุสลใดที่จะต้องละ ต้องระวังอีก รวมทั้งไม่มี กุสลใดที่จะต้องก่อ จะต้องรักษาให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกแล้ว รวมความมหากิริยาจิต ไม่ต้องทำหน้าที่การงานของสัมมัปปธานนั้นเลย ดังนั้นจึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้

วิริยเจตสิกที่ในมหัคคตวิบากจิต 9 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะ จิตทั้ง 9 ดวงนี้ ทำหน้าที่ปฏิสนธิกิจ ภวังคกิจ จุติกิจ โดยเฉพาะเพียง 3 อย่างนี้ เท่านั้น ไม่มีหน้าที่ในชวนกิจเลย จึงไม่มีหน้าที่ทำการ ละอกุสลไม่ก่อ อกุสล ทำกุสล และเจริญกุสลทั้ง 4 อย่างนี้แต่อย่างใดเลย เมื่อไม่มีหน้าที่ทำกิจการงานของสัมมัปปธานจึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้

วิริยเจตสิกที่ในมหัคคตกิริยาจิต 9 เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะจิต 9 ดวงนี้ เป็นจิตของพระอรหันต์ เมื่อเป็นจิตของพระอรหันต์ ก็มีเหตุผลดังกล่าวมา แล้วในมหากิริยาจิตนั้น ดังนั้นจึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้

วิริยเจตสิกที่ในผลจิต 4 (หรืออย่างพิสดาร 20) เป็นสัมมัปปธานไม่ได้ เพราะผลจิตไม่ได้เป็นผู้กระทำการ ละอกุสล ไม่ก่ออกุสลไม่ทากุสล และ เจริญกุสล อันเป็นหน้าที่การงานโดยเฉพาะของสัมมัปปธานแต่อย่างใด (เลย เป็นแต่เพียงเป็นผู้รับผลเสวยผลที่มัคคจิตได้กระทำการงานทั้งนั้นมาให้แล้ว เมื่อ ไม่ได้ทำหน้าที่ของสัมมัปปธาน จึงเป็นสัมมัปปธานไม่ได้

จากการศึกษาพบว่า องค์ธรรมนั้นมีจุดมุ่งหมายก็ คือ การบรรลุธรรมคือการใช้ความเพียรทั้งสี่วาระนี้คือการปฏิบัติการแห่งส่วนหนึ่งสังขารขันธ์ที่เรียกว่า วิริยะ (นันทพล โรจนโกศล, 2548, หน้า 163) การนำความเพียรมากั้นไม่ให้ความโกรธความโลภ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) และความหลงเกิดขึ้นนี้ คือสังวรปธาน การนำความเพียรนี้มาละความโกรธและความหลงนี้ คือปหานปธาน การนำความเพียรนี้มาทำสมาธิให้เกิดขึ้นนี้ คือ ภาวนาปธาน และการนำความเพียรนี้มารักษาสัมมาสมาธิที่เกิดขึ้นแล้ว ให้สมาธิตั้งมั่นและเจริญต่อไปนี้ คือ อนุรักขปธาน เป็นหลักปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรม เป็นต้น(ID 9, สัมภาษณ์,29 กันยายน 2566)

ฉะนั้นการที่จะบรรลุมรรค ผล นิพพานได้นั้น จะต้องดำเนินไปตามทางสายกลาง (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) คือมัชฌิมาปฏิปทา อันมีสติปัฏฐาน 4 และมรรคมีองค์ 8 เป็นจุดเริ่มต้นและจุดที่จะให้สำเร็จ แต่ในขณะที่บรรลุพระนิพพานนั้น โพธิปักขิยธรรมต้องประกอบหมายถึงทาหน้าที่พร้อมเพรียงกัน การปฏิบัติวิปัสสนาธุระนี้ เป็นสิ่งสำคัญข้อหนึ่งของสัทธรรม 3 เพราะนอกจากจะเรียนรู้ปริยัติสัทธรรมแล้วจะต้องเจริญสัทธรรมข้อ 2 อันได้แก่ ปฏิบัติสัทธรรม ถ้าปรารถนาจะให้หลุดพ้นจากวัฏฏทุกข์ มีทางเดียวคือเจริญวิปัสสนามีสติปัฏฐานและมรรคมีองค์ 8 เป็นทางเดิน จึงจะ

สามารถถึงสัทธรรมข้อ 3 คือ ปฏิเวธสัทธรรมอันนำมาซึ่งสันติสุขอันถาวร พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญการปฏิบัตินี้ว่า เป็นการบูชาอย่างเยี่ยมยอดแนวทางวิปัสสนานี้ ถือเอารูปธรรม นามธรรม เป็นกรรมฐาน เอารูปนามเป็น เอารูปนามเป็นทางเดิน โดยมีสติเป็นผู้เพ่ง ปัญญาเป็นผู้รู้เพื่อให้แจ้งแทงตลอดในสภาวธรรมที่หลงยึดมั่นถือมั่นว่ามีสภาพความเป็นจริงอย่างไร และละโมหะที่ทำให้หลงงมงายออกเสียได้ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

พระพุทธเจ้าทรงตรัสเตือนผู้ปรารถาจะบำเพ็ญวิปัสสนาธุระอย่างถูกต้องและได้ผลสมความปรารถนาสรุปได้ดังนี้

1) ต้องมีผู้แนะนำสั่งสอน คือ มีกัลยาณมิตร

2) มีสถานที่ที่ปฏิบัติที่สงบสงัดเป็นสัปปายะ

3) ต้องมีธรรม 3 ประการนี้คือ ความตั้งใจจริง ความไม่ประมาท และปัญญา

4) ไม่มีปลิโพธิ คือ ความไม่กังวลห่วงใยใด ๆ ทั้งสิ้น (พระภาวนาวิสุทธิคุณ (จรัญ ตธมฺโม), กฎแห่งกรรม ธรรมปฏิบัติ เล่ม 4, (กรุงเทพมหานาคร:หอรัตนชัยการพิมพ์, 2533), หน้า 239 – 244.)

สรุปความได้ว่า องค์ธรรมนั้นมีจุดมุ่งหมายก็ คือ การบรรลุธรรมสี่วาระนี้คือการปฏิบัติการแห่งส่วนหนึ่งสังขารขันธ์ที่เรียกว่า วิริยะ การนำความเพียรมากั้นไม่ให้คือการใช้ความเพียรทั้งความโกรธความโลภ และความหลงเกิดขึ้นนี้ คือสังวรปธาน การนำความเพียรนี้มาละความโกรธ และความหลงนี้ คือปหานปธาน การนำความเพียรนี้มาทำสมาธิให้เกิดขึ้นนี้ คือ ภาวนาปธาน และการนำความเพียรนี้มารักษาสัมมาสมาธิที่เกิดขึ้นแล้ว ให้สมาธิตั้งมั่นและเจริญต่อไปนี้ คือ อนุรักขปธาน เป็นหลักปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรม (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

สรุป

จากการศึกษาหลักสัมมัปปธาน ในพระพุทธศาสนาเถรวาท สามารถสรุปได้ว่าความหมายของหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง ความเพียรโดยชอบ คือความเพียรที่ต่อเนื่องไม่ลดละ ความเพียรที่ทำไปอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ทำแล้วหยุดทำ ไม่เรียกว่าสัมมัปปธาน ความเพียรที่ทำอย่างต่อเนื่องไม่ลดละเท่านั้นจึงเรียกว่า สัมมัปปธาน ในพระวินัยปิฎกเกี่ยวกับ คำบอก ที่เกิดการปรับอาบัติเพื่อป้องกันความผิดพระธรรมวินัย ในพระสุตตันตปิฎก การอธิบายเชื่อมโยงเข้าสู่หลักโพธิปักชิยธรรม ในพระอภิธรรมปิฎก เป็นการสร้างฉันทะ คือ ความพอใจการพยายาม คือการปรารภความเพียรทางใจ หลักของสัมมัปปธาน 4 สังวรปธาน ได้แก่ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไปต้องปลูกฝังความพอใจ และองค์ธรรมของหลักสัมมัปปธาน 4 จุดมุ่งหมายก็ คือ การบรรลุธรรม

จากการสัมภาษณ์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ (ID2, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2566) ได้กล่าวว่าการที่นำหลักธรรมมาบูรณาการใรเรื่องต่างๆโดยเฉพาะเรื่องการเมืองการเลือกตั้งนั้น เป็นเครื่องกับกับให้เกิดความสงบสุข ความสุข และความเจริญมั่นคงของชาติ

ประการแรก นักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีหลักธรรมเป็นเครื่องกำกับดูแล ควรยึดมั่นในหลักธรรมและปฏิบัติตนตามหลักธรรมอย่างเคร่งครัด หลักธรรมที่ควรนำมาเป็นหลักได้แก่ หลักสัมมัปปธาน 4

ประการที่สอง นักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรมีระบบวินัยที่ชัดเจนและเข้มงวด ต้องปฏิบัติตามระบบวินัยอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองนับตั้งแต่เสนอตัวเข้ามาเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จนเข้ารับตำแหน่งหน้าที่

ประการที่สาม ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองควรปลูกฝังจิตสำนึกด้านวินัยให้กับสมาชิกพรรคทุกคนตั้งแต่ระดับผู้นำไปจนถึงระดับสมาชิกทั่วไป สมาชิกพรรคทุกคนต้องตระหนักถึงความสำคัญของวินัยและต้องมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามวินัยอย่างจริงจัง โดยหลักสัมมัปปธาน สามารถนำมาบูรณาการในด้านการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ ดังนี้ (ID 2, สัมภาษณ์,15 กันยายน 2566)

1. **สังวรปธาน** คำว่าสังวระ แปลว่า สำรวม ระวัง และคำว่าปธาน แปลว่า ความพากเพียรตั้งใจ ดังนั้น คำว่า สังวรปธาน จึงหมายถึงเพียรระวัง ในที่นี้ คือ การสำรวมระวังเมื่อตาเห็น รูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาป ธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวปธาน เป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกายใจให้เข้มแข็งอดทน

2. **ปหานปธาน** หมายถึงเพียรละ บาปธรรมหรืออกุศลธรรมมี กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และอกุศลธรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปเสีย

3. **ภาวนาปธาน** หมายถึง เพียรสร้าง หรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมหรือความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และโพชฌงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจัย วิริยะ ปิติ ปัสสทธิ สมาธิ อุเบกขา ให้เกิดขึ้น

4. **อนุรักขนาปธาน** หมายถึง เพียรรักษาและส่งเสริม ในกุศลธรรมหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วในจิตใจคอยถนอมสมาธิที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่น และกระทำในความดีให้เจริญงอกงาม ไพบูลย์ยิ่งๆ ขึ้นไป

4.2 บูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง

4.2.1 สังวรปธาน (เรื่องเพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น) ในการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตด้านสังวรปธาน

เมื่อมีการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นับการขนานนามว่าเป็น “รับธรรมนูญฉบับประชาชน” ได้มีการบัญญัติให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลเพื่อความเป็นอิสระรวมทั้งมีการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยแยกออกจากการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น และหลังจากนั้นประเทศไทยก็ได้มีรัฐธรรมนูญเพิ่มอีก 4 ฉบับ ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญ 2560 เป็นฉบับที่ 20

การนำเอาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภามาจากประเทศอังกฤษ มาปรับใช้เพราะเห็นว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบประเทศอังกฤษอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอกัน และหน้าที่ของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะได้รับอำนาจเป็นรัฐบาลต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนให้เป็นตัวแทน คือ การมาจากการเลือกตั้งของประชาชน อันเป็นการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ คือเสียงของ

ประชาชน และจะต้องคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย ดังกล่าวที่ว่าประชาธิปไตยเป็นของ ประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

การเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของประชาชนตามคันรองของระบบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองโดยการมีสิทธิเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนของตนในการทำหน้าที่บริหารและนิติบัญญัติแม้ว่าประเทศไทยจะมีวิวัฒนาการพัฒนาประชาธิปไตยมาระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ยังมีปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้ตนได้เข้าสู่ตำแหน่งทั้งในส่วนการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่างๆเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือบุคคลอื่น

ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งถือเป็นสิ่งที่ฝังลงลึกในสังคมไทยอันเป็นระบบสังคมอุปถัมภ์และยังมีความคาบเกี่ยวที่ว่าทุจริตการเลือกตั้งนั้นที่แท้จริงแล้วทัศนะอย่างไรที่ส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเมื่อกฎหมายได้บัญญัติให้สิ่งที่กระทำนั้นเป็นความผิดการกระทำดังกล่าวถือเป็นการทุจริตการเลือกตั้งก็ยอมเป็นกติกาและข้อบังคับของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องปฏิบัติและเคารพต่อกติกาแต่สิ่งที่จะถือว่าเป็นการซื้อเสียงเลือกตั้งหรือไม่นั้นที่กำหนดไว้ในกฎหมายจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ยังเป็นประเด็นว่าจะอาศัยหลักธรรมในการนำมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ และการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่โดยตรงควบคุมและจัดการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งอย่างเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่จะลดการซื้อเสียงให้น้อยลงดังนั้นการที่จะนำเอาหลักธรรมในพระไตรปิฎกมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตจึงเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐได้น้อมนำมาใช้กล่าวคือการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการ ทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่เก่ามาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้แต่โดยเหตุที่หลักธรรมมีหลายหลักดังนั้นจึงจะนำมาใช้จะต้องวิเคราะห์หลักธรรมเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง (ID 20, สัมภาษณ์,25 กันยายน 2566)

ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้บังคับมาแล้วหลายฉบับจึงพยายามจะบัญญัติกฎกติกาในการบริหารปกครองประเทศให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง(ID 11, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) เพิ่มขึ้นเสมอมา โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐบาล รวมทั้งลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องลง นอกจากนี้ ยังนำหลักเกณฑ์ ต่าง ๆอาทิเช่น หลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นต้น มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (ปาริชาต เทพอารักษ์, 2540 หน้า 50) จากเหตุผลตามที่นำเสนอผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อวิจัยคือการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เป็นแนวทางบูรณาการเพื่อการลดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นในการหาคำตอบตามหลักธรรมในพระไตรปิฎก ได้แก่ สัมมัปปธาน 4, ที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ลดปริมาณการทุจริตให้น้อยลงไปได้นั้นการวิจัยให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการวิจัย

การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน ตามแบบอย่างพระพุทธศาสนา ทั้งนี้จะต้องรู้จักคิดและวิธีการพัฒนาให้ไปสู่ความสำเร็จ ทั้งการยับยั้ง โดยการใช้สติปัญญา เพื่อการควบคุมทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด และสามารถรับรู้เข้าใจ สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต หรือเป็นโทษอย่างไร ทั้งนี้การพัฒนามนุษย์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อเป็นประโยชน์และการดำเนินชีวิตให้เกิดความเรียบร้อย (ID2, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2566)

การพัฒนาการป้องกันการทุจริตด้านสังวรปธาน คือ เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น อัยเป็นการป้องกันไม่กระทำการทุจริตทั้งการคิด และการลงมือตระเตรียมการไม่ให้ การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากที่ระลึกรู้ภายในของแต่ละคนนั้นเองความสำคัญของ สติ เห็นได้จากแนวคิดที่สะท้อนอยู่ในพุทธพจน์ที่ว่า ผู้สมบูรณ์ด้วยศีล มีปัญญา มีจิตตั้งมั่นดีแล้ว เพ่งพินิจธรรมภายใน มีสติทุกเมื่อย่อมข้ามพ้นโอฆะที่ข้ามได้ยาก" ประโยชน์สูงสุดของความเป็นผู้มีสติ คือ ความเป็นผู้ไม่ประมาท เมื่อได้เจริญสติในฐานะเป็นหลักธรรมสำคัญ มีการพิจารณาใคร่ครวญ ประคับประคองการปฏิบัติธรรมไม่ให้ฟุ้งซ่านและนาพาไปสู่ความสำเร็จ ทำให้สามารถข้ามพันโอยะได้

กล่าวได้ว่า เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมถึงพร้อมด้วยศีล เป็นผู้มีปัญญา เมื่อมีสมาธิอันเป็นจิตที่ตั้งมั่นสมควรแก่การงานแล้วย่อมมีการพิจารณาธรรมอันประกอบด้วยสติย่อมสามารถกาจัดกิเลสทั้งปวงได้ ถ้าตราบใดเมื่อสติของเราไม่ตั้งมั่นยังไม่บริบูรณ์ เขาเรียกว่ามันยังไม่เต็มรอบ (ID10, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2566) ไม่เต็มรอบในกระบวนการของการเห็น กระบวนการของการได้ยิน ของการลิ้มรส ของการสัมผัส ของการถูกต้องทางกาย ของธรรมารมณ์ ของการรู้สึกนึกคิดก็ตาม เรายังไม่เต็มรอบตราบใด ตราบนั้นความทุกข์นี้มันก็ต้องเกิดขึ้น เมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้นเราจะได้เรียนรู้ว่าทุกข์นี้เราจะแก้ไขอย่างไร เราจะกำหนดรู้ได้อย่างไร ดูได้อย่างไรให้ทุกข์นั้นมันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่เป็นสิ่งที่รู้ได้ง่ายๆ มันต้องอาศัยความฉลาดมาก กุศล คือ ความฉลาด รอบรู้ในกองทุกข์นั้นให้ได้นี่แหละเป็นสิ่งที่เราจะต้องบากบั่นพากเพียรพยายามเราจะต้องสร้างสตีให้ได้ ดังนั้น ความสำคัญของสติ ปรากฏเห็นได้ชัดเมื่อเรามีสติการกระทำของเราในชีวิตประจาวันของเรามันก็จะผิดพลาดน้อยลง"หน้าที่ของสติ ซึ่งมีความสำคัญดังต่อไปนี้ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

1) สติเป็นเครื่องทำให้ไม่เกิดความประมาท : ลักษณะของสตินั้น หมายถึง การที่เรามีความระลึกรู้ในอารมณ์เนือง ๆ เมื่อเราระลึกรู้อารมณ์เนือง ๆ เช่นนี้แล้ว ผลก็คือ ความเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในความประมาทนั่นเอง ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงมีความห่วงใยในการที่จะให้มี สติระลึกรู้ในอารมณ์เนือง ๆ นี้คือ เป็นผู้ที่ไม่อยู่ในความประมาทนี้แม้ในพระโอวาทก่อนที่จะเสด็จเข้าสู่ ปรินิพพานก็ได้ทรงเตือนสาวกทั้งหลายว่า "อย่าอยู่ในความประมาท" ผู้ที่อยู่ในความประมาทแล้ว ก็เท่ากับอยู่ในความตายนั่นเอง เหตุใดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงทรงห่วงใยในสาวกทั้งหลายนักหนา ในเรื่องที่ตกอยู่ในความประมาทนี้ถ้าเราจะสรุปโอวาทปาฏิโมกข์แล้วจะเห็นได้ว่าโอวาทปาฏิโมกข์ ทั้ง 3 ข้อนั้น ต้องมีสติเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยทั้ง 3 ข้อข้อแรกที่พระองค์ตรัสไม่ให้สร้างความชั่ว หรือกรรมชั่ว เหตุที่ผู้สร้างความชั่วหรือกรรมชั่วนั้น ก็เพราะขาดสติตกอยู่ในความประมาทจึงได้ล่วง อกุศลกรรมบถ 10 ขึ้นได้ ดังนั้นปัจฉิมโอวาทจึงทรงเตือนไว้หนักหนา ในปัญหาเรื่องสตินี้ว่า อย่าอยู่ในความประมาท ซึ่งเป็นลักษณะของสติ และการละไม่ให้เกิดความอยากเมื่อไม่เกิดความอยากก็จะไม่คิดที่จะกระทำชั่ว อันเป็นการละ ที่มีความเพียรละให้ไม่เกิดอกุศลจิตในการที่คิดว่าจะไม่ทำให้เกิดการทุจริตอันเป็นต้นธารแห่งการเข้าสู่ตำแหน่งและอำนาจทางการเมืองและนำไปสู่การกระทำความผิดที่ใหญ่ขึ้นในการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในทางทุจริตต่อโครงการต่างๆที่เสนอผ่านสภา หรือการนำงบประมารซึ่งเป็นเงินภาษีของพี่น้องประชาชนไปใช้ในทางที่มิชอบ (ID 20, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

2) สติทำหน้าที่เป็นเจตสิกฝ่ายที่ดีงาม : เรื่องหน้าที่ของสติ คือ มีการไม่หลงลืมเป็นหน้าที่ จะเห็นได้ว่าคนที่หลง ๆ ลืม ๆ นี้โบราณเรียกว่า ขาดสติ ถ้าขาดมาก ๆ กลายเป็นคนเสียสติ ก็คือคนบ้านั่นเอง เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น เราควรจะได้ระลึกรู้เสียก่อนว่า สตินั้นเป็นโสภณเจตสิก เป็นฝ่ายข้างดีงาม ถ้าเรายึดสติไว้แล้ว ความชั่วร้ายเลวทรามอะไรต่าง ๆ จะไม่เกิดขึ้น เมื่อมันไม่เกิดขึ้นเช่นนี้แล้ว การล่วงอกุศลกรรมบถ 10 ก็เป็นไปไม่ได้ นอกจากลักษณะและหน้าที่ของสติแล้ว เราควรจะได้รู้ว่าผลของสติเป็นอย่างไร

3) สติเป็นเครื่องรักษาอารมณ์: ผลของสติก็มีการจาได้อย่างแม่นยาผู้ใดที่ต้องการจะจดจาดีก็ควรหมั่นสร้างสติให้เกิดขึ้นนอกจากนี้ สติยังเป็นเหตุให้เกิดขึ้นคือ ความจา ผลของสติ คือการ (พระมหาประเสริฐ อคคเตโช (มุขพริ้ม)," แนวทางการประยุกต์หลักสันติธรรมเพื่อเสริมสร้างความสันติสุขของเยาวชนในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนราชมนตรี (ปลื้ม-เชื่อมนุกูล)", วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560), หน้า 14) รักษาอารมณ์ให้คงที่อยู่เสมอ ถ้าอารมณ์เป็นกุศลมันก็จะรักษาอยู่ เหตุใกล้ชิดก็คือ การจำอย่างแม่นยานั่นเองสติเป็นเครื่องชักนำใจให้ยึดถืออยู่ในฝ่ายกุศลเป็นอุดมคติ เหตุใดจึงเรียกว่า ยึดฝ่ายกุศลเป็นอุดมคติ อย่าลืมว่า เราต้องทาความเข้าใจกันเสียก่อนว่าจิตใจของเรานั้นมีพี่เลี้ยงอยู่ตัวหนึ่งเรียกว่าเจตสิก เจตสิกมีอยู่ถึง 52 ดวง เจตสิกที่เป็นตัวกลางๆก็มีเจตสิกที่เป็นฝ่ายชั่วก็มี เจตสิกที่เป็นฝ่ายดีก็มีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สติ (ID3, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2566) เป็นโสภณเจตสิก คือ เป็นเจตสิกฝ่ายดีเมื่อมันเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงจิตใจแล้ว ก็จะทำให้จิตใจนั้นมีความดีเกิดขึ้น คือ ใฝ่ในกุศลกรรมนั่นเอง"

ดังนั้น การมีสติสัมปชัญญะ เป็นการพัฒนาและรับรู้สังวรปธานเพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ ในขั้นของการปฏิบัตินั้น ทรงสอนให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะสำรวมระวังเพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิต อันได้แก่การสารวมอินทรีย์ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เวลาเห็นรูปฟัง

เสียง ดมกลิ่น ลิ้มรสถูกต้อง โผฏฐัพพะ รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ ไม่มีความยินดียินร้ายเกิดขึ้นครอบงำจิตได้ แต่การปฏิบัติเช่นนี้จะต้องอาศัยความพยายาม ปรารภความเพียร คือ มีการกระทำที่ติดต่อสืบเนื่องกันไป สามารถสำรวจได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด ก็ประครองจิตไว้ คือรักษาคุณภาพจิตไว้ในฐานะนั้น ๆ แล้วก็พยายามสำรวมระวังและสำรวมอินทรีย์อินทรีย์ 5 นี้คือ ศรัทธาเป็นใหญ่ในการตัดสินใจ เชื่อวิริยะเป็นใหญ่ในการประคับประคองจิตให้ก้าวหน้า สติเป็นใหญ่ในการเกื้อหนุนจิตให้แจ่มชัดด้วยการพิจารณา สมาธิเป็นใหญ่ในการควบคุมจิตไม่ให้ฟุ้งซ่าน ปัญญาเป็นใหญ่ในการทาให้รู้ชัดในเหตุผล ในการปฏิบัติธรรมนั้น ผู้บรรลุธรรมจะต้องมีการตัดสินใจเชื่อ มีความเพียร มีความระลึกถึงหลักปฏิบัติ มีการพิจารณาให้ชัดเจน มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว มีความเข้าใจชัดในเหตุผลของการปฏิบัติอินทรีย์ 5 คือ ความเพียรที่สมบูรณ์ ตามหลักของสังวรปธาน คือ เพียรละวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรทาให้กุศลคือความดีบังเกิดขึ้น และเพียรรักษากุศลคือความดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม ด้วยอำนาจแห่งวิริยินทรีย์ในสังวรปธาน พึงเห็นความประพฤติแห่งอินทรีย์ 5 ด้วยอาการอย่างนี้ คือ พึงเห็นความประพฤติแห่งวิริยินทรีย์ เพราะมีสภาวะเป็นใหญ่ ในการประคองไว้ ในสังวรปธานของหลักสัมมัปปธาน คือ การไม่ทำบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (และ) ด้วยอำนาจแห่งวิริยินทรีย์

พึงเห็นความประพฤติแห่งสตินทรีย์ เพราะมีสภาวะตั้งมั่น

พึงเห็นความประพฤติแห่งสมาธินทรีย์ เพราะมีสภาวะไม่ฟุ้งซ่าน

พึงเห็นความประพฤติแห่งปัญญินทรีย์" เพราะมีสภาวะเห็น

พึงเห็นความประพฤติแห่งสัทธินทรีย์เพราะมีสภาวะน้อมใจเชื่อ

พึงเห็นความประพฤติแห่งวิริยินทรีย์ เพราะมีสภาวะเป็นใหญ่ ในการประคองไว้ใน

สัมมัปปธาน คือ การละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วพึงเห็นความประพฤติแห่งวิริยินทรีย์ เพราะมีสภาวะเป็นใหญ่ ในการประคองไว้ใน (ดาบตำรวจหญิง จงลักษณ์ เผือกผิววงศ, กาประยุกต์ใช้สติในการดำเนินชีวิตประจำวัน : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรมวัดคู้บอน, วิทยานิพนธ์พุทธศาสมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560), หน้า 16)สัมมัปปธาน คือ กาทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้นพึงเห็นความประพฤติแห่งวิริยินทรีย์ เพราะมีสภาวะเป็นใหญ่ ในการประคองไว้ในสัมมัปปธาน คือ ความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิญโญภาพ ไพบูลย์ เจริญเต็มที่ แห่ง กุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว (และ) ด้วยอำนาจแห่งวิริยินทรีย์พึงเห็นความประพฤติแห่งสตินทรีย์ เพราะมีสภาวะตั้งมั่นพึงเห็นความประพฤติแห่งสัทธินทรีย์ เพราะมีสภาวะน้อมใจเชื่อ ด้วยอำนาจแห่ง วิริยินทรีย์ใน สัมมัปปธาน 4 พึงเห็นความประพฤติแห่งอินทรีย์ 5 ด้วยอาการอย่างนี้เพราะเหตุนี้จะเห็นได้ว่า วิริยินทรีย์ คือ ความเพียรที่สมบูรณ์ ตามหลักของสัมมัปปธาน ทั้ง 4 ประการ คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรทำให้กุศล คือ ความดี บังเกิดขึ้น และเพียรรักษากุศล คือ ความดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม เป็นต้น (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

การละอายที่จะกระทำเรื่องที่เป็นความผิด ก็คือการเกรงกลัวต่อบาป เกรงกลัวต่อความรู้สึกที่ไม่ดี ว่าสิ่งที่ตนเองกระทำนั้นเป็นเรื่องที่ผิด นอกจากเกิดจากใจที่ทุจริตแล้ว ยังเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายอีกด้วย (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

การพัฒนามนุษย์ด้วยการเพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ อันเป็นต้นเหตุที่มาแห่งการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเป็นตัวทำลายความคิดก่อนที่จะแสดงออกมา

ของการกระทำ อันเกิดจากการกระทำผิด แต่หากมีสติสัมปชัญญะด้วยการสำรวมระวังและรับรู้ด้วยว่าหากมีการสำรวมระวังแล้วก็ไม่ละเมิดด้วยการกระทผิดของพื้นฐานมนุษย์ คือ ศีล 5 (ID 22, สัมภาษณ์ ,25 กันยายน 2566)

"ศีล" หมายถึง ความสำรวมทางกายวาจา หรือแปลว่า ลักษณะความเป็นปรกติ คือ การไม่ประพฤติผิดทางกาย และวาจา เป็นความมีระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับสำหรับควบคุมประพฤติทางกายของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงามเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน ให้ห่างจากความชั่วร้ายทั้งหลาย การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาดระเบียบวินัย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ความขัดแย้ง และลักลั่นก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่อง ไม่มีความสงบสุข การงานที่ทำก็จะเสียผล ศีล จึงมีฐานะเป็นวินัยสำหรับทุกคนเพื่อไต่เต้าไปหาความดีงามสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ เป็นรากฐานของสมาธิ และปัญญา"ลักษณะของศีล 5 ก็คือ การประพฤติชอบที่เป็นกุศล คือการไม่ล่วงละเมิดทางกายวาจามีดังต่อไปนี้ คือ

(1) ปาณาติบาต เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตของตนโดยไม่เบียดเบียนชีวิตร่างกายของผู้อื่นสัตว์อื่น แต่เป็นผู้มีใจประกอบด้วยเมตตากรุณา มีความรักความหวังดีต่อกันเป็นพื้นฐาน (พระเทพปริยัติเมธี, หลักการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง, ม.ป.ป), หน้า 17.)

(2) อทินนาทานทานา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งการขโมย มีความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตของคนโดยไม่เบียดเบียนทรัพย์สินและไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น ด้วยการลักขโมย เป็นต้น แต่เป็นการดำเนินชีวิตโดยสุจริตยุติธรรมหาเลี้ยงชีพโดยชอบ เรียกว่า สัมมาอาชีวะ

(3) กาเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการประพฤติผิดในกามซึ่งเป็นความประพฤติ หรือการดำเนินชีวิตของตนโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นในทางคู่ครอง ไม่ละเมิดสิทธิ์ในบุคคลผู้เป็นที่รักของผู้อื่นรวมทั้งไม่ผิดประเวณีทางเพศ ไม่ประพฤตินอกใจคู่ครองของตนเองมีใจมั่นคงในคู่ครองของตน สามารถควบคุมอารมณ์ในเรื่องเพศได้

(4) มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ คือ มีความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาที่เป็นเท็จหลอกลวง อันเป็นสาเหตุตัดรอนหรือทำลายประโยชน์ของผู้อื่นแต่มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ รักษาสัจจะ พูดแต่คำจริง คำมีประโยชน์คำสมานฉันสามัคคี เป็นต้น

(5) สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากของมึนเมาคือเบียดเบียนตนเอง ด้วยการดื่ม การสูบ ฉีด สิ่งที่เป็นพิษให้โทษแก่ร่างกาย คือเป็นยาเสพติดทุกประเภทอันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทพลาดพลั้ง เกิดความมัวเมา เสียสติสัมปชัญญะ และทำให้เสียคุณภาพความเป็นคน แต่มีสติระวังตัวมิให้ติดสิ่งเสพติดเหล่านั้น 1 ทั้งสามารถควบคุมจิตใจควบคุมอารมณ์มิให้ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดทั้งหลายด้วย (ไสว มาลาทอง, หน้า 109-112)

สรุปความได้ว่า การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่นเพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่นลิ้นได้ลิ้มรสกายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้น

ภายในจิตใจสังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากที่ระลึกรู้ภายในของแต่ละคนนั้นเอง

เมื่อนำหลักสัมมัปปธาน 4 ในเรื่อง สังวรปธาน มาบูรณาการกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงสามารถนำหลักธรรมอันเป็นความเพียรใหญ่ เพียรระวัง เพียรพากเพียร ตั้งใจ มาประยุกต์ให้เกิดเป็นการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ซึ่งปัญหาเรื่องความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการเลือกตั้งส่งผลต่อคุณภาพของนักการเมืองที่ผ่านเข้ามา ดังนั้น การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์และยุติธรรมกับทุกคนจึงถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนได้ใช้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกกรมทางการเมืองบนสิทธิของพลเมืองอย่างเท่าเทียม การแสดงออกดังกล่าวสามารถทำได้ทั้งในฐานะของผู้ออกสิทธิออกเสียงและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามหน้าที่ การที่การเลือกตั้งมีการทุจริตย่อมเป็นภาพสะท้อนถึงความล้มเหลวของการสร้างตัวแทนทางการเมืองในระดับต่างๆ ตามไปด้วยอีกทั้งยังทำให้เกิดข้อกังขาตามมาถึงคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังทำหน้าที่อยู่ในสภาว่าผ่านมาด้วยความสุจริต เที่ยงธรรมและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เพียงไร

ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาถือเป็นรากฐานการปกครองที่หลายประเทศพยายามก้าวผ่านไปให้ถึงทั้งในเชิงโครงสร้างทางการเมือง (political structure) และวัฒนธรรมทางการเมือง (polical culture) ซึ่งจุดเริ่มดันสำคัญประการหนึ่งภายในระบบการเมืองดังกล่าวคือ (ID 21, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566) คัดกรองบุคคลข้าสู่ระบบการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (election) โดยหลายคำถามเชื่อมโยงถึงกระบวนการเลือกตั้งของไทยว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมืองในระบบรัฐสภา โดยมีมูลเหตุที่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างก็คือ การคัดกรองปัจเจกบุคคลเข้าสู่ระบบการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ ดังตัวชี้วัดหนึ่งที่สะท้อนถึงปัญหาดังกล่าวได้ก็คือ จำนวนใบแดงและใบเหลืองจำนวนมากที่เกิดจากการตรวจพบการทุจริตการเลือกตั้งในแต่ละครั้งตามข้อร้องเรียนหลังการเลือกตั้งขณะเดียวกันประเด็นปัญหาเรื่อง ความยุดิธรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการการเลือกตั้งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักการเมืองที่ผ่านการดัดกรอง นักการเมืองหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ แล้ว สถานภาพความเป็นตัวแทนของผู้ชนะการเลือกตั้งได้เกิดขึ้นทันที อย่างไรก็ตามแม้บุคคลเหล่านั้นจะได้รับใบเหลืองให้ต้องกลับไปลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่เพราะมีเหตุให้เชื่อว่ายังขาดความโปร่งใส หรือใบแดงอันเป็นผลให้พ้นสถานภาพสมาชิกสภาพความเป็นตัวแทนไปเลยก็ตาม ย่อมแสดงว่ากระบวนการเลือกตั้งที่เคยเกิดขึ้นนั้นขาดความยุติธรรม (ID 29, สัมภาษณ์,21 กันยายน 2566)

การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์และยุดิธรรมกับทุกคนจึงถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนได้ใช้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองบนสิทธิของพลเมืองอย่างเท่าเทียม การแสดงออกดังกล่าวสามารถทำได้ทั้งในฐานะของผู้ออกสิทธิเลือกตั้งและ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ความล้มเหลวจากการเลือกตั้งที่มีการทุจริตย่อมเป็นภาพสะท้อน

ถึงความล้มเหลวของการสร้างตัวแทนทางการเมืองในสภาระดับต่าง ๆ ตามไปด้วยอีกทั้งยังทำให้เกิดข้อกังขาตามมาถึงคุณสมบัติของตัวแทนที่ยังทำหน้าที่ในสภาว่ามีความโปร่งใสมากพอจริงหรือไม่กรณีการใช้เงินเพื่อซื้อเสียงเลือกตั้งกลายเป็นข้อกล่าวหาหลักสำหรับการล้มกระบวนการการเลือกตั้งในบางครั้ง หรือเพื่อกำจัดคู่แข่งทางการเมือง และถือเป็นเหตุผลที่ยังคงเป็นปัญหามาโดยตลอด ดังพบว่าสถิติการเคลื่อนไหวทางการเงินในช่วงที่มีการเลือกตั้งของหลายพื้นที่มีระดับสูงขึ้นเกินกว่าระดับการอนุญาตให้ใช้เงินหาเสียงเลือกตั้งตามกฎหมายในเขตหรือพื้นที่ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ดังนั้น จำนวนเงินทุนของผู้สมัครจึงกลายเป็นยุทธปัจจัยที่สำคัญต่อการลงแข่งขันในทางการเมือง ถึงแม้หลักสำคัญประการหนึ่งของอุดมการณ์การเมืองแบบเสรีนิยมจะมุ่งเน้นความเสมอภาดที่จุดเริ่มดัน แต่จุดเริ่มต้นดังกล่าวกลับกลายเป็นปัญหาของความไม่เท่าเทียมของทุนในการแข่งขัน เพราะส่งผลให้จุดเริ่มต้นในการลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นเว้นช่วงระยะทางในการออกตัวได้แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม หากการเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งหลายคนเรียนกันมาตั้งแต่ยังเยาว์วัยหรือรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ มาอย่างยาวนานว่าถ้าไม่มีการเลือกตั้งก็ไม่มีความเป็นประชาธิปไตย เพราะถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญที่แสดงภาพความเป็นประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมได้ดีที่สุด ปราชญ์สายสังคมนิยมหรือกลุ่มคอมมิวนิสต์ (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566) แบบสุดขั้วบางท่านถึงกลับบอกว่า ถ้าการเลือกตั้งคือประชาธิปไตย นักปกครองสายนี้ก็กล้าบอก เช่นกันว่าตนเองก็เป็นประชาธิปไตยเช่นเดียวกับสายเสรีนิยม เพราะในกระบวนการทางการเมืองแนวนี้ก็มีการเลือกตั้งอยู่เช่นเดียวกันในการสรรหาตัวแทนเข้าสู่ระบบการเมือง เพียงแต่ว่าข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญจะให้พรรคคอมมิวนิสต์นั้นเป็นพรรคการเมืองพรรคใหญ่พรรคเดียวที่มีอิทธิพลในการคัดเลือกผู้สมัครจำนวนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิในการเสนอตัวเป็นผู้แทนในรัฐสภาด้วยการเปิดช่องให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครเหล่านี้ (ID 9, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

การให้นิยามคำว่า “ประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้ง” จึงย่อมเป็นการสร้างความหมายที่ไม่ได้ผิดแผกอะไรกับระบอบการเมืองทุกรูปแบบ(ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) และเป็นการชี้ให้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ไม่อาจที่จะละเลยหรือขาดไปได้ เพราะหากปราศจากการเลือกตั้งก็ย่อมชี้ให้เห็นว่าระบอบการเมืองในขณะนั้นเป็นเผด็จการนั่นเอง ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องแปลกหากประชาชนโดยทั่วไปจะมองในมุมนี้ และเมื่อการเลือกตั้งกลายเป็นช่องทางที่สำคัญของการก้าวเข้าสู่ระบบการเมืองด้วยความชอบธรรมเนื่องจากนักการเมืองที่มาจากกระบวนการเลือกตั้งสามารถอ้างอิงความชอบธรรมในฐานะตัวแทนของประชาชนได้ชัดเจน โดยเฉพาะในแวดวงการเมืองไทยตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ นักการเมืองไทยด่างยอมรับเป็นเสียงเดียวกันว่า การเล่นการเมืองเป็นผู้แทนที่ต้องมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น หากมาจากการแต่งตั้งด้วยวิธีการต่างๆ ก็ไม่อาจอ้างได้ว่าเป็น "ผู้แทนของราษฎร" ได้เลย และมีภาพความเป็น "ตัวแทนของรัฐ" หรือ "ตัวแทนเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจ" มากกว่าคำถามที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในแต่ละระดับในแต่ละครั้งนั้นมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม หรือเป็นไปตามหลักการหรือข้อตกลงตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพราะหากไม่เป็นไปตามนั้นแล้วก็คงยากที่จะเชื่อได้ว่า ประชาชนจะได้ตัวแทนทางการเมืองที่ดีหรืออ้างอิงความชอบธรรมจากสิทธิเลือกตั้งที่มอบไว้ได้ เมื่อมีการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้นจึงเป็นประเด็นที่ตรงข้ามอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการอ้างอิงความชอบธรรมในฐานะตัวแทนของประชาชนในระบบการเมือง (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566)

ประเด็นการนำเสนอที่จะ กล่าวถึงเป็นลำดับ ๆ ต่อไป เกี่ยวกับมูลเหตุที่นำไปสู่การทุจริตการเลือกตั้ง ลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทุจริตการเลือกตั้ง และรูปแบบการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อชี้ให้เห็นเป็นตัวอย่างว่า การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระแวดระวังการทุจริตการเลือกตั้งซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการทำให้เป็นประชาธิปไตยของไทยทำให้ประชาชนได้ตัวแทนที่ไม่พึงปรารถนาหรืออาจได้ตัวแทนที่เป็นโจรสวมชุดสูทในสภาอันทรงเกียรติ

การยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นจริง และหลายกรณีก็ยังคงเป็นสิ่งที่พบเห็นได้โดยทั่วไป เพียงแต่ว่า มีหลายสาเหตุที่ทำให้การทุจริตที่เกิดขึ้นถูกละเลยกระทั่งกลายเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับว่าถูกต้องไปเสียแล้วก็มี ซึ่งนับว่าอันตรายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบอบการเมืองการปกครองของไทยให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (ID 2, สัมภาษณ์,22 กันยายน 2566)

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

จากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบสังเขปนั้น (ธโสธร ตู้ทองคำ ,2555 ,หน้า 540-541) ได้สรุปให้เห็นว่าการเลือกตั้งมีหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

ประการแรก การเลือกตั้งต้องมีความเป็นอิสระ เพื่อให้ประชาชนเลือกบุคคลตามโดยปราศจากการใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการบังคับ ข่มขู่ การให้ผลตอบแทน การว่าจ้าง การให้อามิสสินจ้าง เป็นต้น

ประการที่สอง มีการจัดการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่แน่นอน สม่ำเสมอ และเป็นไปตามกฎหมาย

ประการที่สาม การเลือกตั้งต้องบริสุทธิ์และยุติธรรมจึงจะถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่จริง ทั้งนี้ภายใต้กระบวนการเลือกตั้งต้องก่อให้เกิดความเสมอภาคในการรัฐบาลต้องเข้าทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้เกิดการเลือกตั้งที่แท้จริง

ประการที่สี่ ประชาชนในฐานะพลเมืองของรัฐต้องมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยปราศจากการกีดกันอันเนื่องมาจากสีผิว เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจหรือสังคม

ประการที่ห้า การมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเสมอภาค กล่าวคือยึดหลักการสิทธิในการลงคะแนนหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง และทุกคะแนนเสียงมีน้ำหนักอย่างเท่าเทียมกัน

ประการสุดท้าย ยึดหลักการลงคะแนนลับ เพื่อเป็นการรักษาเอกสิทธิ์ของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนจึงสามารถลงคะแนนเสียงได้อย่างอิสระ ปราศจากอิทธิพล หรือวิธีการอื่นใดที่จะทำให้ผู้ใช้สิทธิ์นั้นสูญเสียอิสรภาพในการตัดสินใจ

จากแนวคิดพื้นฐานข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นว่า ทุกขั้นตอนภายใต้กระบวนการการเลือกดั่งมุ่งสร้างปทัสถานให้ทุกคนที่อยู่ในระบบการเมืองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความถูกต้องโปร่งใส และเท่าเทียมอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งจะส่งผลให้ตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้ง (represen-tative) เป็นผู้มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจทางการเมืองตัดสินใจแทนประชาชนในเขตพื้นที่ต่างๆ (ID 20, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

การเมือง (Politics) เป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อการมีอำนาจ(ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) (Power) อำนาจหน้าที่(Authority) หรือความขัดแย้ง (Conflict) (David Easton, 1960) ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการทางสังคมในรูปของกิจกรรมที่มีทั้งการแข่งขันและการร่วมมือ และการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในระดับบุคคล กลุ่มคนต่อกลุ่มคน และสังคมต่อสังคม (Wolin,

Sheldon S., 1960) อย่างไรก็ตามในสภาพของความเป็นจริงการเมืองกลับกลายเป็นเรื่องของอิทธิพลและผู้ทรงอิทธิพลหรือผู้ที่สามารถได้รับหรือกอบโกยสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม อันได้แก่ อำนาจ ความเคารพนับถือ ความนิยมชมชอบความยุติธรรม ความอยู่ดีกินดี ความมั่นคง ชำนาญ และความรอบรู้ได้มากที่สุด (Harold D.Lasswell, 1970) ชีวิตกับการเมืองเกี่ยวข้องกันเพราะการเมืองเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์ทุกคน กล่าวคือผลการบริหารของรัฐนำไปสู่การพัฒนาบ้านเมืองเพื่อความอยู่ดี กินดี มีสุขของประชาชนชีวิตกับการเมืองจึงมีปฏิสัมพันธ์กัน (สัญญา เคณาภูมิ, 2560, หน้า 22) ซึ่ง อริสโตเติล (Aristotle)กล่าวว่า รูปแบบการปกครองใดก็ตามที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมถือเป็นรูปแบบที่ดี ในขณะเดียวกันรูปแบบการปกครองที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนและพรรคพวกนั้นเป็นรูปแบบที่ไม่ดี ฉะนั้นเพื่อป้องกันมิให้ผู้มีอำนาจทางการปกครองใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตนและพวกพ้อง นักปรัชญาการเมืองจึงเห็นว่า ประชาชนจึงเป็นผู้มีสิทธิ์ที่จะเป็นผู้กำหนดตัวผู้ปกครอง รูปแบบการปกครองนี้ เรียกว่า "ระบอบประชาธิปไตย" (Copelend and Lawrence (Eds.), 1985) อย่างไรก็ดีประชาธิปไตยอาจมองได้ 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ มิติอุดมการณ์ทางการเมือง มิติรูปแบบการปกครอง และมิติวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งสามอย่างอาศัยหลักการแห่งประชาธิปไตย เช่น (Mayo, 1976; Neumann, 1995 ; และ Ranny, 1972) การยึดถือเหตุผล การเน้นความสำคัญของปัจเจกชน การถือรัฐเป็นเครื่องมือของประชาชน การอาศัยความสมัครใจเป็นใหญ่ การยึดถือกฎเหนือกฎ การเน้นความสำคัญของวิธีการ การถือความเห็นพ้องต้องกันเป็นหลักในมนุษยสัมพันธ์ การถือสมภาพ หรือความเท่าเทียมกัน ชั้นมูลฐานของมนุษย์ ซึ่งออกมาในลักษณะของรูปธรรม ดังนี้ การควบคุมผู้วางนโยบายโดยประชาชนความเสมอภาคทางการเมืองเสรีภาพทางการเมืองหรือประสิทธิผลในการควบคุมโดยประชาชน ยึดเสียงส่วนมากอำนาจอธิปไตย(อำนาจสูงสุด) มาจากพลเมือง การเลือกผู้นำเป็นไปโดยเสรี ผู้นำมีความรับผิดชอบการสนับสนุนระบบพรรคการเมืองหลายพรรค การไม่กีดกันการมีส่วนร่วมทางการบริหารการปกครอง การส่งเสริมครรลองทัศนคติแบบประชาธิปไตย เน้นความเชื่อมั่นในความดีของมนุษย์ การรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

ประการที่ 1 การซื้อเสียง เมื่อปัญหาอันดับหนึ่งในการทุจริตการเลือกตั้ง คือ การซื้อเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการแก่บุคคลหรือการให้แก่ชุมชน องค์กร ก็ตาม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น

สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมาก

การซื้อเสียงในวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้กับบุคคล หรือองค์กร ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างๆเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดวิธีการ กติกาเพื่อแก้ไขปัญหาในการซื้อเสียงโดยนำกฎหมายมาบังคับใช้ เช่นการกำหนดแนวทางการใช้จ่ายเงินของ

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการแสดงบัญชีรายรับและรายจ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการแจ้งรายชื่อผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง การกำหนดจำนวนผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง และการกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ และรวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากระบบเขตหนึ่งหลายคนเป็นแบบระบบเขตเดียวเบอร์เดียว (ID 2, สัมภาษณ์,22 กันยายน 2566)

แม้การซื้อเสียงจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใด แต่การซื้อเสียงก็ยังคงมีอยู่และในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการใดที่สามารถทำให้การซื้อเสียงหมดไปได้ และเมื่อพิจารณาแต่ละคำถามทำให้ทราบว่ากฎหมายเลือกตั้ง การแบ่งเขตเลือกตั้ง และความเอาจริงเอาจังอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงและการป้องกันและปราบปรามการซื้อเสียง ซึ่งขัดแย้งกับแนวทางของนักกฎหมายมหาชนที่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นแนวทางในการปฏิรูปการเมือง เช่นการกำหนดที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีทั้งแบบเบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นการใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง เพื่อที่จะตัดความเชื่อโยงระหว่างเขตเลือกตั้ง กับกับอำนาจการบริหารประเทศ ที่มักจะมีการต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรีโดยเฉพาะกระทรวงที่มีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร หรือเรียกกันว่ากระทรวงเกรดเอ ตลอดจนการให้อำนาจแก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งในการใช้ดุลพินิจ พิจารณาวินิจฉัยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง การไม่รับรองผลการเลือกตั้ง ตลอดจนการประกาศผลการเลือกตั้ง (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566)

ประการที่ 2 การจัดเลี้ยง ไม่ว่าจัดเป็นการให้มีการเลี้ยงอาหาร สังสรรค์ ในหมู่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงของคนเพื่อเลือกผู้สมัครหรือบุคคลอื่นใด เป็นปัญหาเชิงสังคมวัฒนธรรม ของไทยที่คนไทยมีความเป็นคนที่มีอัธยาศัยโอบอ้อม อารีย์ มีการช่วยเหลือเอื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันกันโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดเหตุภัยพิบัติต่างๆหรือเกิดความเดือดร้อนอันเป็นทุพภิกขภัยคนไทยก็จะมีการร่วมด้วยช่วยกันเสมอ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือ เมื่อระวังไม่ให้เกิดขึ้นแล้ว จะต้องพิจารณาว่าห้วงเวลาใดที่สามารถที่จะทำได้และไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้จะต้องมีเจตนาสุจริต โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ทั้งนี้การที่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้สนับสนุน กระทำการรู้อยู่แล้วถึงเจตนาชั่ว หรือทุจริต แล้วยังกระทำอีก ก็ย่อมถือว่าเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง
เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรสกายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจสังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากที่ระลึกรู้ภายในของแต่ละคนนั้นเอง

ประการที่ 3 การหลอกลวง ที่จะถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะเป็นการหลอกลวงเพื่อเจตนาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าใจผิดในความนิยมของตนเองหรือผู้สมัครอื่นใด อันเป็นลักษณะคะแนนนิยม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธานในเรื่องการหลอกลวงนี้ ควรเพียรระวังยับยั้งมีกระทำการหลอกลวงที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตเพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้น และต้องพิจารณาว่าการกระทำดังการนั้นจะเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย อันจะส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น(ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 4 การหาเสียงในเวลาห้าม การกำหนดกติกาการหาเสียงนั้นประการหนึ่งก็เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในการจัดการเลือกตั้ง อีกประการหนึ่งก็เพื่อตวามเป็นธรรมและผู้สมัครฯ และความเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นคือการเคารพต่อกติกาที่กฎหมายกำหนด การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่หากมีหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆแล้วจะต้องเป็นการใช้ตำแหน่งที่ตนมีหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้การเลือกตั้งไม่สุจริตเที่ยงธรรม ย่อมถือว่าเป็นความผิดอันเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งอีกประการหนึ่ง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรที่จะระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) ความเอาจริงเอาจังอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงและการป้องกันและปราบปรามการซื้อเสียง อีกทั้งการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อเข้าใจบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ของต้นจะต้องพิจารณาแล้วว่า การกระทำดังกล่าวนั้นจะเป็นการกระทำในอำนาจหน้าที่หรือไม่ และการนั้นเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด

4.2.2 ปหานปธาน (เรื่องเพียรละ) ในการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริต

ปหานปธาน เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว หมายถึง การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อละอกุศลธรรมอันลามกที่เกิดขึ้นแล้ว ปหานปธาน หมายถึง เพียรละ บาปธรรมหรืออกุศลธรรมมี กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และอกุศลธรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปเสีย

ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายาม ปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ จะมากหรือน้อยก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตเอาไว้ในจุดนั้น อย่างที่พระพุทธองค์สอนไว้ว่า “ให้รักษาความดีไว้ เหมือนเกลือรักษาความเค็มฉะนั้น”

แนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ด้านปหานปธาน คือเพียรระวังมิให้อกุศลเกิดขึ้น โดยเพื่อต้องไม่ทำให้เสียต่อมนุษย์ โดยการละกิเลสและมิให้ครองงำ กิเลสจิตใจผู้ปฏิบัติย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติจะมีจิตใจสะอาดบริสุทธ์ คือ (1) มีความเมตตา (2) มีจิตปราศจากความโลภ (3) มีการสำรวมในกาม ดังมี (ID 5, สัมภาษณ์,22 กันยายน 2566)

ประเด็นดังต่อไปนี้

ก. มีความเมตตา เมตตา ได้แก่ ความรัก ความหวังดี ความปรารถนาดี การแสดงออกซึ่งมิตรภาพ ไมตรีของบุคคลผู้ร่วมกัน โดยต้องการอยากช่วยเหลือให้ทุกคนมีความสุข ความสบายใจ ธรรมตรงกัน ข้ามกับเมตตาคือ พยาบาท"การจะทำอะไรกับใครอย่างไรก็ตาม จะต้องทำด้วยเมตตาต่อเขาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่มีอาการของคนหน้าไหว้หลังหลอก และมีใจพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่อำนวยประโยชน์ต่อตนเอง ด้วยการปฏิบัติธรรมด้วยเมตตาต่อคนอื่นที่จะได้รับประโยชน์จากการกระทำของตนด้วย (ID 20, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ข.มีจิตปราศจากความโลภ ความโลภ ธรรมชาติที่ไม่เกรงกลัวต่อผลของบาป เพราะเป็นรากเหง้าของอกุศล หรือเรียกว่า โลภะ โทสะ และโมหะ เป็นรากเหง้าอกุศล (ID 9, สัมภาษณ์,17 กันยายน 2566) ที่เรียกว่าอกุศล เป็นธรรมที่ไปในฝ่ายเสื่อม ดังที่ปรากฏว่า ธรรม 3 ประการที่เป็นไปในฝ่ายเสื่อม คือ อกุศลมูล 3 ประการ ได้แก่ด.อกุศลมูล คือ โลภ (ความอยากได้).อกุศลมูล คือ โทสะ (ความคิดประทุษร้าย)3.อกุศลมูล คือ โมหะ (ความหลง)11เจตสิกทั้ง 3 เป็นเหตุให้เกิดความชั่ว (อกุศล) อันให้ผลเป็นทุกข์ เป็นไปเพื่อเกิดกรรมไม่เป็นไปเพื่อดับกรรม กรรมใดที่บุคคลกระทำด้วยโลภะ เกิดจากโลภะมีโลภะเป็นเหตุ มีโลภะเป็นแดนเกิด กรรมนั้นเป็นอกุศลกรรม กรรมนั้นมีโทษ กรรมนั้นมีผลเป็นทุกข์ กรรมนั้นเป็นไปเพื่อความเกิดกรรมอีก กรรมนั้นไม่เป็นไปเพื่อความดับกรรม.... กรรมใดที่บุคคลกระทำด้วยโทสะ....กรรมใดที่บุคคลกระทำด้วยโมหะ เกิดจากโมหะ มีโมหะเป็นเหตุ มีโมหะเป็นแดนเกิด กรรมนั้นเป็นอกุศล กรรมนั้นมีโทษ กรรมนั้นมีผลเป็นทุกข์ กรรมนั้นเป็นไปเพื่อความเกิดกรรมอีก กรรมนั้นไม่เป็นไปเพื่อความดับ (ที.ปา.(ไทย)11/353/373)

ดังนั้น เมื่อมีการสำรวมภายในด้าน ปหานปธาน จะทำให้จิตใจของผู้ปฏิบัตินั้นมีความสะอาดปราศจากความโลภ เพราะจะเห็นโทษของความโลภ ซึ่งเป็นกรรมอันมีแต่ความทุกข์และไม่กระทำต่าง ๆ ประกอบด้วยความโลภและเพราะจิตใจมีแต่ความสะอาดบริสุทธิ์ มีจิตใจหลุดพ้นจากความอยากในสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองและผู้อื่น(ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ค. มีการสำรวมในกาม การประพฤติผิดในกามหรือกาเมสุมิจฉาจารได้ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการค้าประเวณีเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมองจากปัญหากาเมสุมิจฉาจารเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติแล้ว สังคมโลกในปัจจุบันไม่ได้ปฏิบัติตามหลักของศีลข้อที่ได้ว่า เมื่อมีการประพฤติผิดไปจากหลักของศีลข้อที่ 3 จนกลายเป็นค่านิยมที่ผิดเป็นมิจฉาทิฐิ และอาการประพฤติผิดดังกล่าวได้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวางในสังคม และกลายเป็นปัญหานำไปสู่ปัญหานานาประการที่มีความสลับซับซ้อนยิ่ง ๆ ขึ้น จนอยากต่อการเยียวยาและแก้ไขได้พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต ได้กล่าวถึงผู้บริโภคกามว่ามี 3 พวกคือ

1.พวกที่บริโภคกามคุณทั้ง 5 โดยมีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่น ไม่รู้เท่าทันเห็นโทษไม่มีปัญญาพาตัวรอดเป็นเหมือนเนื้อป่าที่ติดบ่วงและนอนทับบ่วงอยู่ ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศ ถูกพรานทำเอาได้ตามปรารถนา

2.พวกที่บริโภคกามคุณ 5 โดยไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อมความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนา

3.พวกที่สงัดจากกาม ปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย ได้บรรลุรูปฌาน และอรูปฌานขั้นใดขั้นหนึ่ง ตลอดจนบรรลุสัญญาเวทยิตนิโรธ และเป็นผู้สิ้น อาสวะแล้ว (ประสบสุขประณีตสูงสุดแล้ว) ได้ชื่อว่าทำให้มารตาบอด มองไม่เห็นร่องรอย ถึงภาวะที่มารมองไม่เห็น เป็นเหมือนเนื้อป่าเที่ยวไปในป่าใหญ่ จะเดิน จะยืน จะนั่ง จะนอนก็ปลอดโปร่งเบาใจ เพราะไม่อยู่ในสายตาของนายพราน(พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต),พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ 11, หน้า 542 - 543.)

ดังนั้นเมื่อได้แล้ว จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด อันเป็นการก่อให้เกิดการทุจริต ส่งผลการการเลือกตั้งไม่สุจริต เที่ยงธรรม การกระทำผิดการเลือกตั้งต้อง ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษไม่มีปัญญาพาตัวรอดเป็นเหมือนเนื้อป่าที่ติดบ่วงและนอนทับบ่วงอยู่ ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนา ดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้นจะปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้สิ้นอาสวะแล้วจะเห็นได้ว่าการกระทำที่ดีงาม สุจริตเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีงามทำให้อยู่ร่วมกันด้วยดี ทำให้สังคมสงบสุขคือ การกระทำหรือทำการต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เป็นไปเพื่อการทำลายชีวิต ร่างกาย ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่ล่วงละเมิดสิทธิ์ในคู่ครองหรือของรักหวงแหนของผู้อื่น เป็นต้น (ID 20, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ดังนั้นเมื่อผู้ปฏิบัติจนชำนาญแล้วจะเกิดผลคือมีจิตใจที่สงบ สะอาด ปราศจากมลทินต่างๆ และเกิดความเกรงกลัวต่อการทำบาปให้เกิดขึ้น ย่อมถึงพร้อมด้วยความบริบูรณ์ทางกายและจิตใจคือมีศีลที่สมบูรณ์ ส่งผลถึงการคุณภาพจิตที่ดี หรือปรับปรุงจิตให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง ซึ่งเอื้อแก่การที่มีชีวิตที่ดีงามและพร้อมที่จะไปใช้งานในทางปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด จะเห็นได้ว่าเมื่อมีจิตใจที่อ่อนโยนแล้วจะละอกุศลกรรม คือ กรรมที่เป็นอกุศล กรรมไม่ดี หรือกรรมชั่วทางกาย วาจานั่นเองเมื่อจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้วสมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิตคือประกอบด้วยคุณธรรม เช่นความเมตตากรุณาความเอื้ออารีมีมุทิตาความเคารพอ่อนน้อมความกตัญญูกตเวทีเป็นต้น สมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิตคือมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงมีความเพียรพยายามละความชั่วระวังไม่ให้เกิดการคิดชั่วหมั่นสร้างความดีรักษาความดี มีอุตสาหะวิริยะรับผิดชอบมีสติมีสมาธิ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาการทุจริตการด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอด ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนา

ปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมการกระทำที่เข้าข่ายทุจริตการเลือกตั้ง คือ การกระทำที่จูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น การให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือ การชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการให้จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด รวมทั้งการโฆษณาหาเสียงด้วยมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ การเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยง รวมไปถึงการหลอกลวง บังคับ ขู่เข็น ใช้อิทธิพลคุกคาม ใช้ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (มาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561) เมื่อตรวจพบการกระทำที่เข้าข่ายทุจริตการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 กำหนดอำนาจในการดำเนินการในกรณีที่ตรวจพบว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมไว้ดังต่อไปนี้

1. กรณีตรวจพบการกระทำผิดการเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง (มาตรา 132)

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และในกรณีที่ผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้งให้สั่งยกเลิกการเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่

หากการดำเนินการดังกล่าวมีหัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น และ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นด้วย

2. กรณีที่ตรวจพบการกระทำผิดการเลือกตั้งภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง (มาตรา 133)

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว

3. อำนาจหน้าที่เมื่อตรวจพบการกระทำผิดการเลือกตั้ง

3.1) คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดังต่อไปนี้ (ID 18, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

(1) ออกคำสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำหรือมีคำสั่งให้แก้ไขการกระทำตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดได้ (มาตรา 135)

(2) ตั้งคณะกรรมการตามความจำเป็นเพื่อช่วยตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน รวมทั้งรับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการได้ (มาตรา 134)

(3) สั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราว (มาตรา 136)

(4) สั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือ ยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยเลือกตั้งได้ (มาตรา 137)

(5) ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง (มาตรา 138)

3.2) เจ้าพนักงานตำรวจ

หากพบเห็นการกระทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมให้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและ ดำเนินคดีโดยเร็ว และแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้พิจารณาดำเนินการต่อไป (มาตรา 135 วรรคสอง)

4. สิทธิในการคัดค้าน (มาตรา 140)

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิ ยื่นคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กล่าวหาว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยอาจยื่นคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านการเลือกตั้งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อหา ข้อเท็จจริงโดยพลัน (ID 18, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 1 การซื้อเสียง เมื่อปัญหาอันดับหนึ่งในการทุจริตการเลือกตั้ง คือ การซื้อเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการแก่บุคคลหรือการให้แก่ชุมชน องค์กร ก็ตาม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากการซื้อเสียงในวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้กับบุคคล หรือองค์กร ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดวิธีการ กติกา เพื่อแก้ไขปัญหาในการซื้อเสียงโดยนำกฎหมายมาบังคับใช้ เช่นการกำหนดแนวทางการใช้จ่ายเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการแสดงบัญชีรายรับและรายจ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการแจ้งรายชื่อผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง การกำหนดจำนวนผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง และการกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ และรวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากระบบเขตหนึ่งหลายคนเป็นแบบระบบเขตเดียวเบอร์เดียว (ID 2, สัมภาษณ์,22 กันยายน 2566) แม้การซื้อเสียงจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใด แต่การซื้อเสียงก็ยังคงมีอยู่และในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการใดที่สามารถทำให้การซื้อเสียงหมดไปได้ และเมื่อพิจารณาแต่ละคำถามทำให้ทราบว่ากฎหมายเลือกตั้ง การแบ่งเขตเลือกตั้ง และความเอาจริงเอาจังอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงและการป้องกันและปราบปรามการซื้อเสียง ซึ่งขัดแย้งกับแนวทางของนัก

กฎหมายมหาชนที่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นแนวท่างในการปฏิรูปการเมือง เช่นการกำหนดที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีทั้งแบบเบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นการใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง เพื่อที่จะตัดความเชื่อโยงระหว่างเขตเลือกตั้ง กับกับอำนาจการบริหารประเทศ ที่มักจะมีการต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรีโดยเฉพาะกระทรวงที่มีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร หรือเรียกกันว่ากระทรวงเกรดเอ ตลอดจนการให้อำนาจแก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งในการใช้ดุลพินิจ พิจารณาวินิจฉัยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง การไม่รับรองผลการเลือกตั้ง ตลอดจนการประกาศผลการเลือกตั้ง (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566)

ประการที่ 2 การจัดเลี้ยง ไม่ว่าจัดเป็นการให้มีการเลี้ยงอาหาร สังสรรค์ ในหมู่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงของคนเพื่อเลือกผู้สมัครหรือบุคคลอื่นใด เป็นปัญหาเชิงสังคมวัฒนธรรม ของไทยที่คนไทยมีความเป็นคนที่มีอัธยาศัยโอบอ้อม อารีย์ มีการช่วยเหลือเอื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันกันโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดเหตุภัยพิบัติต่างๆหรือเกิดความเดือดร้อนอันเป็นทุพภิกขภัยคนไทยก็จะมีการร่วมด้วยช่วยกันเสมอ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือ เมื่อระวังไม่ให้เกิดขึ้นแล้ว จะต้องพิจารณาว่าห้วงเวลาใดที่สามารถที่จะทำได้และไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้จะต้องมีเจตนาสุจริต โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรสกายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจสังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากที่ระลึกรู้ภายในของแต่ละคนนั้นเอง

ประการที่ 3 การหลอกลวง ที่จะถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะเป็นการหลอกลวงเพื่อเจตนาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าใจผิดในความนิยมของตนเองหรือผู้สมัครอื่นใด อันเป็นลักษณะคะแนนนิยม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธานในเรื่องการหลอกลวงนี้ ควรเพียรระวังยับยั้งมีกระทำการหลอกลวงที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตเพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้น และต้องพิจารณาว่าการกระทำดังการนั้นจะเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย อันจะส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น(ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 4 การหาเสียงในเวลาห้าม การกำหนดกติกาการหาเสียงนั้นประการหนึ่งก็เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในการจัดการเลือกตั้ง อีกประการหนึ่งก็เพื่อตวามเป็นธรรมและผู้สมัครฯและความเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นคือการเคารพต่อกติกาที่กฎหมายกำหนด การทำฉันทะให้เกิด

พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่หากมีหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆแล้วจะต้องเป็นการใช้ตำแหน่งที่ตนมีหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้การเลือกตั้งไม่สุจริตเที่ยงธรรม ย่อมถือว่าเป็นความผิดอันเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งอีกประการหนึ่ง ดังนั้น เจ้าสหน้าที่ควรที่จะระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) ความเอาจริงเอาจังอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงและการป้องกันและปราบปรามการซื้อเสียง อีกทั้งการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อเข้าใจบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ของต้นจะต้องพิจารณาแล้วว่า การกระทำดังกล่าวนั้นจะเป็นการกระทำในอำนาจหน้าที่หรือไม่ และการนั้นเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด หรือไม่

4.2.3 ภาวนาปธาน (เรื่องเพียรสร้าง) ในการไม่ทุจริตการเลือกตั้งเพื่อพัฒนาการป้องการป้องกันการทุจริตด้านภาวนาปธาน

ภาวนาปธาน เพียรทากุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น หมายถึง การเพียรสร้าง หรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมดีหรือกรรมดี การทำฉันทะให้เกิด พยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อทากุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ภาวนาปธาน เพียรสร้างหรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมหรือความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และโพชฌงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจัย วิริยะ ปีติ ปัสสทธิ สมาธิ อุเบกขา ให้เกิดขึ้นภาวนาปธาน เพียรพยายาม ที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดี เหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น แล้วใช้ความพยายามในการสร้างกุศลโดยมีความเพียรที่ติดต่อกันไป ไม่ทำ ๆ หยุด ๆ เมื่อ สามารถทาความดีได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตไว้สม่ำเสมอการพัฒนามนุษย์ด้านภาวนาปธาน เป็นการทำภาวนาให้เกิดขึ้นหรือการทำสมาธิสัมมาสมาธิคือความตั้งใจมั่นชอบ" ได้แก่ การฝึกฝนอบรมจิตในขั้นที่สูงขึ้น เพื่อให้จิตมีความสงบตั้งมั่นแน่วแน่ต่ออารมณ์ที่กำลังกำหนดพิจารณา จิตที่มีสมาธิย่อมเป็นจิตที่มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง ประโยชน์สูงสุดของสมาธิคือ การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายได้แก่ การรู้เห็นตามความเป็นจริง (ที.ม.(ไทย) 10/299/274)

สมาธิ หมายถึง ความตั้งใจมั่นแห่งจิต(วศิน อินทสระ,กรรมฐานหรือภาวนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535),พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต),พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ,หน้า 836.1 เรื่องเดียวกัน,หน้า 544.)

ความที่จิตมั่นคงไม่หวั่นไหวดุจเสาเรือนที่ปักลงมั่น ย่อมรับน้ำหนักได้ดี ไม่โยกคลอนฉันใด ดวงจิตที่มั่นคงด้วยกำลังสมาธิก็ฉันนั้น นับว่าเป็นการก้าวหน้าแห่งการพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นกำลังสำคัญเพื่อมุ่งไปสู่ความหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาทั้งปวง คือการบรรลุมรรค ผล นิพพานอันเป็นจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา

การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน กระทำให้มากหรือเจริญให้มากแล้วย่อมส่งถึง ย่อมไม่วอกแวกหวั่นไหว แม้มีอารมณ์ภายนอกมากระทบ ก็รักษาความเป็นปกติไว้

ได้ดวงจิตอย่างนี้มีคุณค่ามาก สมาธิจะเกิดขึ้น หรือตั้งมั่นและมั่นคงอยู่ได้นานเท่าใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการประพฤติปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไปจนถึงขั้นวิปัสสนาญาณ การปฏิบัติฝึกฝนอบรมจิต จนจิตเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วก็จะก้าวขึ้นสู่ ญาณ ปัญญา มีความรู้แจ้ง เห็นจริงตามสภาวธรรม สามารถเข้าถึงทิฏฐธรรมสุขวิหาร ญาณทัสสนะ สติสัมปชัญญะ และ อาสวักขยญาณ ดังจะได้อธิบายตามลำดับดังนี้

ก.ทิฏฐธรรมสุขวิหาร การเจริญฌานในลักษณะที่เป็นวิธีหาความสุขแบบหนึ่ง ตามหลักที่เป็นความสุขเป็น 10 ขั้น ซึ่งประณีตขึ้นไปตามลำดับคือ กามสุข สุขในรูปฌาน 4 ขั้น สุขในอรูปฌาน 4 ชั้น และสุขในนิโรธสมาบัติ พระพุทธเจ้าและอรหันต์ทั้งหลาย นิยมเจริญฌานในโอกาสว่าง เพื่อเป็นการพักผ่อนอย่างสุขสบาย ที่เรียกว่า ทิฏธุธรรมสุขวิหาร

1) ความสุข 10 ขั้น ความสุข 10 ขั้นคือ การเจริญฌาน ในลักษณะที่เป็นวิธีหาความสุขแบบหนึ่ง ตามหลักที่เป็นความสุขเป็น 10 ขั้น ซึ่งประณีตขึ้นไปตามลำดับคือ (1) กามสุข (2) สุขในรูปฌาน 4 ขั้น (3) สุขในอรูปฌาน 4 ขั้น และ (4) สุขในนิโรธสมาบัติ

2) ฌานสุข ฌานสูข คือ ความสุขที่เกิดจากการเจริญฌานในลักษณะที่เป็นวิธีหาความสุข ฌานมีหลายชั้น ยิ่งเป็นขั้นสูงขึ้นไปเท่าใด องค์ธรรมต่าง 1 ที่เป็นคุณสมบัติของจิตก็ยิ่งลดน้อยลงไปเท่านั้นฌาน โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ และแบ่งย่อยออกไปอีก ระดับละ 4 รวมเป็น 8 อย่าง เรียกว่า ฌาน 8 หรือสมาบัติ 8 คือ 1.รูปฌาน 4 ได้แก่

1) ปฐมฌาน (ฌาน 1) มีองค์ประกอบ 5 คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา

2) ทุติยฌาน (ฌาน2) มีองค์ประกอบ 3 คือ ปีติ สุข เอกัคคตา

3) ตติยฌาน (ฌาน 3) มีองค์ประกอบ 2 คือ สุข เอกัคคตา

4) จตุตถฌาน (ฌาน 4) มีองค์ประกอบ 6 คือ อุเบกขา เอกัคคตา

2. อรูปฌาน 4 ได้แก่

1)อากาสานัญจายตนะ (ฌานที่กำหนดอากาศอันอนันต์)

2) วิญญาณัญจายตนะ (ฌานที่กำหนดวิญญาณอันอนันต์)

3) อากิญจัญญายตนะ (ฌานที่กำหนดภาวะที่ไม่มีสิ่งใด ๆ)

4)เนวสัญญานาสัญญายตนะ (ฌานที่เลิกกำหนดสิ่งใด ๆ โดยประการทั้งปวงเข้าถึงภาวะมีสัญญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่)

ข.ญาณทัสสนะ

การได้ญาณทัสสนะในที่นี้หมายถึงการได้ทิพยจักษุ และท่านกล่าวว่าจักษุนั้นเป็นยอดของโลกียอภิญญาทั้ง 5 (อีก 4 คือ อิทธิวิธิ ทิพย์โสต เจโตปริยญาณ และปุพเพนิวาสนุสติญาณ) บางแห่งท่านกล่าวถึงญาณทัสสนะนี้คำเดียว หมายคลุมถึงโลกียอภิญญาหมดทั้งห้า

(1) อิทธิวิธีแสดงฤทธิ์ได้

(2) ทิพโสตหูทิพย์

(3) เจโตปริยญาณรู้จักกำหนดใจผู้อื่น

(4) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณระลึกชาติได้

(5) ทิพจักขุตาทิพย์ และระดับโลกุตตรอภิญญามีดประการคือ

(6) อาสวักขยญาณรู้จักทำอาสวะให้สิ้น18

ดังนั้น ประโยชน์ข้อนี้จึงหมายถึงการนำเอาสมาธิไปใช้เพื่อผลสำเร็จทางจิตคือความสามารถพิเศษจำพวกอภิญญารวมทั้งอิทธิปาฏิหาริย์พร้อมทำกิเลสทั้งหลายให้สิ้นไป

ค.สติสัมปชัญญะ

การตามดูรู้ทันความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ในการรู้สภาวธรรมที่เกิดขึ้นดับไปและเป็นไปโดยรู้ชัดและเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งโดยมีสติคือความระลึก ได้ความจำได้ความไม่เลื่อนลอยความไม่หลงลืม สติสัมปชัญญะ มีบทบาทอยู่ในหมวดธรรมต่าง ๆ มากมายรวมความแล้วสติจำต้องนำไปใช้ในหลักธรรมทั้งหลายในการกระทำทุกอย่างนับได้ว่าสติมีบทบาทและมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตที่ดีงามไม่เดือดร้อนทั้งกายและใจในภายภาคหน้าอนึ่งประโยชน์สูงสุดของความเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ คือความเป็นผู้ไม่ประมาทเมื่อได้เจริญสติสัมปชัญญะในฐานะเป็นหลักธรรมสำคัญมีการพิจารณาใคร่ครวญประคับประคองการปฏิบัติธรรมไม่ให้ฟุ้งซ่านและนำพาไปสู่ความสำเร็จทำให้สามารถข้ามพ้นโอฆะได้ดังพระพุทธพจน์ว่า "ผู้สมบูรณ์ด้วยศีลมีปัญญามีจิตตั้งมั่นดีแล้วเพ่งพินิจธรรมภายในมีสติทุกเมื่อย่อมข้ามพ้นโอฆะที่ข้ามได้ เมื่อเป็นผู้ปฏิบัติธรรมถึงพร้อมด้วยศีลเป็นผู้มีปัญญาเมื่อมีสมาธิอันเป็นจิตที่ตั้งมั่นสมควรแก่การงานแล้วย่อมมีการพิจารณาธรรมอันประกอบด้วยสติสัมปชัญญะย่อมสามารถกำจัดกิเลส(นิวรณ์) ทั้งปวงได้

ง.อาสวักขยญาณ

อาสวักขยญาณ หมายถึง ญาณหยั่งรู้ในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลายหรือความรู้ทำให้สิ้นไปแห้งอาสวะ

สรุปความได้ว่า การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน นั้น เป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรงสมาธิย่อมมีผลโดยตรงคือ ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำต่าง ๆ และเป็นความตั้งอยู่แห่งของความมีจิตที่แน่วแน่ ไม่หวั่นไหว โลเล โอนเอียง ฯลฯ การเจริญสมาธินี้ จะมีผลต่าง ๆ คือ มีความสุขจากการปฏิบัติสมาธิ สมาธิทำให้เกิดความพิเศษเหนือมนุษย์ธรรมดา สมาธิทำให้มีสติสัมปชัญญะ และสมาธิทำให้ดับกิเลสได้อย่างสิ้นเชิงเมื่อปฏิบัติสมาธิอย่างชั้นสูงขึ้นไปผู้ปฏิบัติสมาธิและประกอบความเพียรอยู่เนือง ๆ แม้จะยังไม่สิ้นอาสวะกิเลสแต่ผลที่เกิดจากการรักษาศีลเจริญสมาธิภาวนาสิ่งที่ได้รับอย่างรวดเร็วและทันตาเห็นที่สุดคือการเป็นผู้มีความสุขอยู่ในปัจจุบันเพราะการเจริญสมาธิภาวนาแล้วได้บรรลุฌานตั้งแต่ปฐมฌานจนถึงจตุตถฌานและประกอบกับมีอภิญญา ความพิเศษเหนือมนุษย์ มีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติสมาธิอย่างต่อเนื่องจนสามารถสิ้นกิเลสทั้งหลาย จะถึงเป้าหมายของพระพุทธศาสนาคือ นิพพาน (อสวักขยญาณ) (ที.ปา. (ไทย) 11/228/292)

การเพียรสร้าง เพียรเจริญ ในกุศลกรรมหรือความดี ในด้านการไม่ทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้ร่วมกระบวนการ คือ ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นบทบาท สถานะใด ไม่ว่าจะเป็น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง(ประชาชน ในฐานะพลเมือง ที่มีสิทธิเลือกตั้ง) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในฐานะผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง

การเป็นพลเมืองที่ดี พสชนัน นิรมิตรไชยนนท์ (2560, หน้า 50-51) ได้พูดถึงการเป็นพลเมืองที่ดีว่า ประชาชนมีหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการร่วมคิดร่วมทำ การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบาย โดยให้ความสนใจต่อผลประโยชนของบ้านเมืองซึ่งเสมือน

ผลประโยชน์ของตนเอง โดยการเป็นพลเมืองที่ดีสามารถถ่ายทอดผ่านทางครอบครัว สถานศึกษา กลุ่มเพื่อนกลุ่ม อาชีพ ตัวแทน หรือแม้กระทั่งสังคม (Socialization)

ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร.สุทธญาณ์ โอบอ้อม (2560, หน้า 23) ได้กล่าวถึงการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมว่าการเป็นพลเมืองที่ดีนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุกสังคม เนื่องจากทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ นั่นหมายถึงต้องการให้คนในสังคมมีร่างกายแข็งแรง จิตใจดี มีความคิดและการศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้กับประเทศชาติ ทั้งนี้ลักษณะของการเป็นพลเมืองดีนั้นย่อมปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน อย่างไรก็ตามสามารถพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ดีได้โดยการปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานของสังคม ปลูกฝังทักษะการดำรงชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม ความสำคัญของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญต่อประเทศ เช่น การทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะสมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีนั้น เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เมื่อทุกคนในสังคมไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กต่างทำการพัฒนาตนเอง ให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชนเพื่อสามารถนำพาประเทศชาติให้พัฒนาได้อย่างยั่งยืน

แนวคิดการเป็นพลเมืองที่ดี

แนวคิดการเป็นพลเมืองที่ดีตามงานวิจัยของ สุมน อมรวิวัฒน์ (2552 ได้กล่าวว่าพลเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอให้เหมาะสมกับรายได้ รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับตัวเองให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดี เป็นผู้ที่รักความสงบ มีความคิดและทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น รวมถึงการมีวิจารณญาณในการพิจารณาตัดสิ นว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่ใฝ่หาความรู้อยู่เป็นนิตย์เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นแนวคิดการเป็นพลเมืองที่ดีของ

ไกรยุทธ ธีรตยานันท์ (2550) ได้สรุปประเด็นสำคัญของคุณลักษณะการเป็นพลเมืองตามแนวพระราชดำริการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชไว้ว่า การเป็นพลเมืองที่ดีต้องมีฉันทะและวิริยะ ความอดกลั้นและความเข้มแข็งความตั้งใจจริงและจริงใจ มีความถูกต้องและยุติธรรม ความมีเมตตาและความเสียสละ ความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ความสุจริต ความกตัญญูและความมีวินัย

แนวคิดการเป็นพลเมืองที่ดีของ (คีช เบล์ค และ ไทด์ (Keith, Blake and Tiedt 1968) อ้างอิงจากพระครูอุทัยกิจจารักษ์, ดร. พระครูใบฎีกาสุวินท์ สุวิชาโน,2561,หน้า 19) ว่าความเป็นพลเมืองดีควรประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 12 ประการ ได้แก่

1. พลเมืองดีต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเสมอภาคและเสรีภาพ
2. พลเมืองดีต้องเป็นผู้ที่รู้จักเปิดรับความรู้ความคิดใหม่ๆ และรู้จักปิดไม่รับในสิ่งไม่
3. พลเมืองดีต้องเป็นผู้ที่สร้างค่านิยมที่ดี สร้างความเปลี่ยนแปลงโลกไปในทางที่ดี
4. พลเมืองดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับรู้ข้อมูลที่มีผลต่อสาธารณชน

5. เป็นผู้ที่พัฒนาทักษะใฝ่หาความรู้สนใจในเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ

6. เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในชาติตน ช่วยเหลือในฐานะพลเมืองโลก

7. เป็นผู้ที่มีความยึดเหนี่ยวความศรัทธาต่อชาติ

8.เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจบ้านเมือง

9. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีประสบการณ์และการพัฒนา

10. เป็นผู้ที่มีเมตตา ความรู้สึก และความต้องการของเพื่อนมนุษย์

11. พลเมืองดีต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจการอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันใน

12. พลเมืองดีต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตย

คุณลักษณะการเป็นพลเมืองที่ดี

การเป็นพลเมืองดีจะมีลักษณะอย่างไรนั้นหรือขึ้นอยู่กับสิ่งใดนั้นสังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว เพื่อที่จะได้พลเมืองที่ดีตามคุณลักษณะที่ต้องการของสมาชิกในสังคม อาจกล่าวได้ว่า คุณลักษณะพื้นฐานทั่วไปที่พลเมืองควรมี ประกอบด้วย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความโอบอ้อมอารี มีเมตตา พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น

จิราพร พรายมณี (2550) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี 10 ด้านตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่

1. ความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

2. การตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3. ความเข้าใจธรรมชาติของชีวิตและการดำรงตนให้มีคุณค่าต่อสังคม

4. ทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

5. ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีความ

6. ทักษะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสังคมเหมาะสม

7. ทักษะในการสื่อสาร สื่อความหมายทั้งด้านภาษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8. ความสามารถรู้เท่าทันผู้อื่น ทันโลกและทันเหตุการณ์

9. ความสามารถปฏิบัติตนตามระเบียบกติกาของสังคมและวิถีแห่งประชาธิปไตย

10. ความซาบซึ้งในคุณค่าของสุนทรียภาพ

ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร.สุทธญาณ์ โอบอ้อม, (2560, หน้า 27) พลเมืองที่ดีในวิสัยทัศน์ของชาวเมืองนครเอเธนส์คือ เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและรัฐ พลเมืองดีต้องมีความรักและเสียสละเพื่อประเทศชาติ รวมถึงพลเมืองที่ดีต้องรู้จักหน้าที่ของตนตามระบอบการปกครองของประเทศนั้น เป็นต้นทั้งนี้ความเป็นพลเมืองดีเป็นหนึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ทุกสังคมต้องการ เพราะการที่สังคมมีสมาชิกของสังคมเป็นคนดี ปฏิบัติหน้าที่ตามที่สังคมกำหนดให้ย่อมทำให้สังคมมีความสงบสุข เจริญก้าวหน้าและเป็นสังคมที่น่าอยู่อาศัย

สินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550) ได้อ้างถึงงานวิจัยของ Davies, Gregory and Riley ที่ได้ทำการศึกษา Good Citizenship and Educational Provision ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็น

พลเมืองประกอบด้วย 3 ส่วนคือ คุณลักษณะทางสังคม คุณลักษณะที่แสดงบทบาทในการอนุรักษ์และเชื่อถือในกฎเกณฑ์ คุณลักษณะด้านความรู้

1. คุณลักษณะทางสังคมของพลเมืองประกอบด้วย ความตระหนักและเห็นใจในสวัสดิภาพของผู้อื่น มีความประพฤติและพฤติกรรมที่มีคุณธรรม จริยธรรมต่อสังคม มีความอดทนอดกลั้นในความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายเกิดขึ้นในสังคมต่างๆ

2. คุณลักษณะที่แสดงบทบาทในการอนุรักษ์และการเชื่อถือในกฎเกณฑ์ หมายถึงการยอมรับในสิทธิและอำนาจในทางกฎหมาย ยอมรับในและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงมีความรักชาติและต้องการปกป้องประเทศชาติของตนเอง

3. คุณลักษณะด้านความรู้ หมายความว่า พลเมืองควรมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบการปกครองต่างๆ รวมถึงสามารถประพฤติปฏิบัติตน ใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองได้อย่างตามระบอบการปกครองดังกล่าวมีความรู้เกี่ยวกับสังคมนานาชาติสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการเพื่อให้พลเมืองที่เป็นเยาวชนนำมาปฏิบัติ อันประกอบด้วย

1. ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามในการกระทำสิ่งต่างๆ หรือการทำหน้าที่การงานของตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ กระทำด้วยความอดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบเจออุปสรรคอย่างไรก็ตามความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา จนได้ผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมายความประหยัด ทั้งนี้ยังรวมถึงการถนอมทรัพย์สินสิ่งของต่างๆและใช้สิ่งของเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า

2. การประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออมรู้จักคุณค่าของเงินและสิ่งของ เป็นผู้มี

3. ความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมอันซื่อตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่กระทำการทุจริต มีความจริงใจ ปราศจากความลำเอียงหรืออคติ

4. การมีวินัย หมายถึง ความยึดมั่นในกฎระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติต่างๆอย่างเคร่งครัด โดยไม่ทำการละเมิดหรือเพิกเฉยต่อข้อปฏิบัติดังกล่าว ทั้งนี้การมีวินัยยังกินความหมายรวมไปถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

5. ความสุภาพ หมายถึง ความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อมงามมีสัมมาคารวะและรู้จักกาละเทสะ ความสุภาพนับเป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่พึงเพื่อสร้างความน่าอยู่ให้กับสังคม

6. ความสะอาด หมายถึง การปราศจากความมัวหมองทั้งกาย วาจา และใจ รวมถึงสภาวะแวดล้อมต่างๆ ควรมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียว ความปรองดองในการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ โดยการปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบ รวมถึงการยอมรับความแตกต่างทางความคิดและเหตุผล

8. ความมีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจไม่เห็นแก่ตัวเอง เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ความละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว หมายถึง การยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ เพราะคำสอนในทุกศาสนาล้วนแต่สอนให้คนเป็นคนดี ละอาย และเกรงกลัวต่อการ

มีความกล้าและความเชื่อมั่นในความดี หมายถึง ความกล้าหาญทางจริยธรรมและเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งกล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือการกระทำที่ส่งไปในทางทุจริตความกล้านั้นไม่ใช่การกระทำที่แสดงออกไปในแสดงถึงการอวดดีแต่ความกล้าเป็นหนึ่งในการแสดงออกอย่างมี

ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่า " ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดีไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดีหากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดีให้คนดีมาทำหน้าที่ในการปกครองบ้านเมืองและคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้ " (จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวสังคมควรส่งเสริมให้คนดีเข้ามาปกครองบ้านเมือง)

คุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 จากงานวิจัย สมหวัง พิริยานุวัฒน์, อ้างถึงในองว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร.สุทธญาณ์ โอบอ้อม, 2560, หน้า 32 ได้กล่าวว่าพลเมืองที่ดีควรความสามารถในการมองปัญหาและหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และรู้จักรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนในสังคม มีสมรรถภาพในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ มีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหามากกว่าการใช้อารมณ์ เพื่อหลีกเลี่ยงความรุนแรง มีความเต็มใจในการที่จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตเพื่อสังคม สิ่งแวดล้อมที่ดีงาม การมีจริยธรรมและคุณธรรมต่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ มีความรู้ทั่วไปเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและมีความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมต่างๆมีทักษะทางเทคโนโลยี สื่อ และสารสนเทศ มีทักษะทางอาชีพและทักษะชีวิตลักษณะที่พลเมืองควรมีในศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงแต่มีทักษะที่ต้องใช้ในอนาคตเพื่อการทำงานแล้วเท่านั้น แต่ จากลักษณะดังกล่าวนี้เป็นยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ทัศนคติและค่านิยมในการยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งประชาชนทุกคนสามารถกระทำได้ โดยเริ่มตั้งแต่การออกเสียงเลือกตั้ง

หน้าที่ของพลเมืองไทยที่มีการระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ระบุถึงหน้าที่ของพลเมืองไทยไว้ว่า

1.พลเมืองต้องเป็นบุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. พลเมืองมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของสังคม

3. พลเมืองมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้ง โดยไม่แจ้งเหตุผลอันสมควรย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

4. พลเมืองมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ รวมถึงพลเมืองเพศชาย ต้องทำหน้าที่ในการรับราชการทหาร (เกณฑ์ทหาร)

5. บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐเพื่อนำภาษีนั้นมาใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ให้กับประชาชน

6. บุคคลมีหน้าที่ในการช่วยเหลือราชการ รับกรศึกษาอบรมเพื่อสืบสานต่อยอดวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7. บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างหน่วยงานราชการรัฐวิสาหกิจ ราชการ ส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน

ทั้งนี้รัฐธรรมนูญยังได้ให้แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้ว่าเคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น สิทธิ เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิ์ในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว เป็นต้น รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้รวมทั้งรักษาสิทธิของตนเอง เช่น การรักษาสิทธิในการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง

3. รณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและปลูกฝังแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่ชุมชนหรือสังคมตามสถานภาพและบทบาทที่ตนสามารถกระทำได้ เช่น ให้ความรู้กับสมาชิกในครอบครัวจากนั้นจึงค่อยๆ เผยแผ่ความรู้ไปยังสถาบันอื่น ๆ ในสังคม เช่น สถานศึกษา เป็นต้น

4. ร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเป็นอาสาสมัคร ช่วยเหลืองานขององค์กรที่ปฏิบัติงานในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

5. การปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การเสียภาษีให้แก่รัฐ เพื่อนำเงินเหล่านั้นนั้นมาใช้พัฒนาประเทศ การเข้ารับราชการทหาร เพื่อเป็นกองกำลังสำคัญในการป้องกันประเทศ หรือการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ได้คนดีข้าไปบริหารบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นต้น

6. การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญสามารถกระทำได้โดยการให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร การทุจริตของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (วลัย พานิช ,2542) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีว่าควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. ด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะพื้นฐาน ควรประกอบด้วย การรู้และเข้าใจ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของสังคม สนใจกิจกรรมต่าง ๆของสังคมและโลก มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการตัดสินใจ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และธรรมมะ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี พลเมืองควรดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งการมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเป็นระเบียบ อดทนซื่อสัตย์และยุติธรรมต่อตนเองและสังคม รวมถึงประหยัดต่อการใช้จ่ายต่างๆ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ทำการเบียดเบียนผู้อื่น มีความคิดริเริ่ม และมีความสามารถในการแไขปัญหาต่างได้ รวมถึงการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนมนุษย์

2. คุณลักษณะของพลเมืองด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขประกอบด้วย มีความรู้และเข้าใจ รับผิดชอบในสิทธิของตน ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองรักษาความสงบและความมันคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เข้าใจปัญหาต แก้ไขปัญหาในทางการเมืองการปกครอง ตระหนักในคุณค่าการใช้หน้าที่ สิทธิเสรีภาพ บนพื้นฐานกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วยมีสำนึกในความเป็นคนไทย รักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม สามารถธำรงรักษาไว้ซึ่งสัลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ภูมิใจในผลงานและเอกลักษณ์อันดีเด่นของไทย รับผิดชอบต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำประโยชน์ให้สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เห็นคุณค่าในวิทยาการศิลปวัฒนธรรม เทิดทูนสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์

4. ด้านเศรษฐกิจพลเมืองควรมีเข้าใจในพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเห็นคุณค่าของการรักษาทรัพยากรและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ใช้ผลผลิตที่ผลิตในประเทศไทย รวมถึงการรู้เข้าใจปัญหาของเศรษฐกิจพร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขตามแนวคิดการเป็นพลเมืองที่ดีในประเทศไทย ของ สุมน อมรวิวัฒน์ (2552) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ดีของไทยว่า เป็นผู้มีศีลธรรม มีความภาคภูมิในความเป็นไทย รู้จักรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมไทย สามารถที่จะถ่ายทอดคุณค่าและความภาคภูมิใจไปสู่ลูกหลาน อีกทั้งยังต้องทำหน้าที่ในการสืบสานต่อยอดประเพณี และวัฒนธรรมไทยด้วยอีกทั้งยังต้องเป็นผู้มีความเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิของตนภายในชอบเขตของกฎหมาย เช่นการเลือกตั้ง หรือการลงสมัครตำแหน่งทางการเมือง อีกทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมเป็นผู้มีความรักชาติศาสนาจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์

สะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีพื้นฐานที่ดีสามารถสนับสนุนการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างความหลากหลายได้ อันเป็นลักษณะที่ดีในสังคมประชาธิปไตย

พลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน (ประชา +อธิปไตย) โดยประชาชนเป็นผู้ปกครองตนเองหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการปกครองโดยประชาชน โดยความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนทุกคน แรกเริ่มนั้น ประชาธิปไตย (democracy) หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ประชาชนทั้งหมดมีสิทธิที่จะตัดสินชี้ขาดปัญหาทางการเมือง โดยอาศัยหลักการฟังเสียงข้างมาก (majority rule) เรียกว่า ประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ประชาชนใช้อำนาจด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันโครงสร้างทางสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ประชาชนต้องใช้อำนาจประชาธิปไตยผ่านผู้แทนจึงเรียกประชาธิปไตยเช่นนี้ว่า ประชาธิปไตยทางอ้อม (indirect democracy or representative government) ซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนเข้ามาทำการปกครองทั้งนี้สังคมไทยเป็นหนึ่งในสังคมประชาธิปไตย ที่ประกอบด้วยคนแต่ละคนอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน มีการปฏิบัติตามกฎหมาย มีการประกอบอาชีพสุจริต มีศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกันและสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ซึ่งบุคคลแต่ละคนที่เป็นองค์ประกอบส่วนย่อยของสังคม ต่างก็มีบทบาทหน้าที่ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์แตกต่างกันระหว่างบุคคล ที่อยู่สถานภาพ (Status) แต่อย่างไรก็ตามการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมือเป็นเจ้าของประเทศประชาชนย่อมมีสิทธิและมีเสรีภาพในประเทศของตน เช่นเดียวกับเจ้าของบ้านที่มีสิทธิและมีเสรีภาพในบ้านของตน ประชาธิปไตยจึงแต่กต่างจากระบอบการปกครองระบอบอื่น เพราะระบอบอื่นประชาชนจะเป็นเพียงผู้อาศัยและมีสิทธิเสรีภาพเพียงเท่าที่ผู้มีอำนาจของประเทศจะอนุญาตให้มีเท่านั้น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2550)

ทั้งนี้หลักการของประชาธิปไตยประกอบด้วย การเคารพหลักการเหตุผล (Rational) มากกว่าการเคารพตัวบุคคล โดยเคารพและยอมรับว่าคนทุกคนมีสติปัญญาและเหตุผลในขอบเขตที่ต่างกัน การรู้จักการประนีประนอม (Compromise) เป็นการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างกัน แต่ต้องไม่ทำให้ความเห็นที่แตกต่างนำพาไปสู่ความแตกแยก การมีระเบียบวินัย (Discipline) คนทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองโดยแท้ ไม่ยอมให้คนหนึ่งคนใดทำตามอารมณ์และใจของตนเอง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม(Public Mind) การดำเนินกิจกรรมใด ๆต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ การรู้จักมีส่วนร่วมในการปกครอง (Participation) สามารถแสดงสิทธิและหน้าที่ในการกำกับติดตาม ตรวจสอบการบริหารจัดการของบ้านเมืองทุกมิติของสังคม (สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, 2539)

"พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างจากพลเมืองของระบอบอื่นตรงที่พลเมืองจะมี" คุณสมบัติ" อย่างไรจะเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจประสงค์จะให้เป็น ในขณะที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยประชาชนจะเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด ดังนั้นประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริงและสามารถกำหนด

ลักษณะของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยลักษณะของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล อ้างใน (บุญส่ง นาแสวง, 2560, หน้า 28) กล่าวว่า "พลเมืองในระบอบประชาธิปตย" ประกอบด้วย ลักษณะ 6 ประการคือ รับผิดชอบตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ เนื่องจากการระบอบประชาธิปไตยคือการที่ประชาชนนี้เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศ ประชาชนในประเทศจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศเมื่อทำให้ประชาชนเหล่านั้นมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง เปรียบเสมือนกับเจ้าของบ้านมีสิทธิเสรีภาพในดังนั้นระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิ เสรีภาพ และทำให้การกระทำสิ่งใดในขอบเขตบ้านของตนประชาชนมีอิสรภาพของตนเองและอิสรภาพของการเป็นพลเมืองในประเทศนั้นๆ ที่จะทำสิ่งใดได้อย่างเสรีแต่ภายใต้กฎระเบียบของสังคม รวมถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

เคารพหลักความเสมอภาค ประชาธิปไตยอระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้นความแตกต่างทางเพศ รูปร่าง การศึกษา ฐานะของประชาชน ทุกคนดังนั้นพลเมืองหรือคนในสังคมจึงต้องเคารพหลักความแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นพลเมืองเจ้าของประเทศเสมอภาคและจะต้องเห็นความท่าเทียมกันของคนในสังคมอีกทั้งให้พึงระลึกเสมอว่าทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเสมอกัน มีศักดิ์ตรีในการเป็นเจ้าของประเทศและศักดิ์ของความเป็นพลเมือง ซึ่งมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบอำนาจนิยมในระบอบเผด็จการหรือสังคมระบบอุปถัมภ์ ซึ่งโครงสร้างสังคมส่งผลให้ประชาชนมีความไม่สมอภาค ไม่เท่าเทียม และไม่มีอิสรเสรีภาพในการดำรงชีวิต ความเท่าเทียมดังกล่าวไม่ใช่ความเท่าเทียมกันของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เคารพความแตกต่าง เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพในประเทศของตนเองระบอบประชาธิปไตย จึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงมีความแตกต่างกันในวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ การเลือกศาสนาหรือความเชื่อทางศาสนารวมถึงความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม "พลเมือง"ในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องเรียนรู้ยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ อย่างไรก็ตามหากมีบางประเด็นที่มีความแตกต่างกันจะต้องไม่ใช้

ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยแต่ควรจะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่าง

เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศทุกคนมีสิทธิเสรีภาพตามแต่ของตน หากแต่ทุกคนใช้สิทธิดังกล่าวโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเองหรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่น ย่อมจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของกันและกัน ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือประชาชนมีสิทธิและสามารถใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นดังนั้น"พลเมือง"ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เคารพกติก ประชาธิปไตยต้องใช้ติกาหรือกฎหมายในการปกครอง โดยทุกคนมีความสมอภาคกันภายใต้กฎติกาและระเบียบดังกล่าว ถึงแม้จะว่าในสังคมจะมีกฎหมายหรือมีกติกา แต่ประชาชนไม่คารพหรือไม่ปฏิบัติตาม ย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวายทางสังคม ดังนั้นพลเมืองที่ดีควรจะต้องคารพกติกาและยอมรับผลของการละเมิดกติกโดยไม่ใช้ความรุนแรง รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ประชาธิปไตยเป็นหนึ่งในการปกครองที่ต้องคำนึกถึงส่วนรวมในเคารพสิทธิเสรีภาพและรับผิดชอบต่อผู้อื่นแล้ว "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยเนื่องจากการกระทำของตนเองย่อมส่งผลต่อสังคม ดังนั้น "พลเมือง" จึงต้องตระหนักว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ดังนั้น"พลเมือง" จึงไม่ใช้คนที่ใช้สิทธิสรีภาพตามอำเภอใจ ยึดถือตนเองเป็นหลักและเป็นเหตุให้สังคมเสื่อมลงหรือเลวร้ายลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจำเป็นต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการกระทำ ใด ๆ ของตนเองย่อมมีผลต่อ สังคมและส่วนรวม ดังนั้นพลเมืองต้องรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมแก้ไขปัญหาเหล่านั้นโยดไม่เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของตนเองมากไป

ประการที่ 1 การซื้อเสียง เมื่อปัญหาอันดับหนึ่งในการทุจริตการเลือกตั้ง คือ การซื้อเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการแก่บุคคลหรือการให้แก่ชุมชน องค์กร ก็ตาม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมาก

การซื้อเสียงในวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้กับบุคคล หรือองค์กร ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างๆเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดวิธีการ กติกาเพื่อแก้ไขปัญหาในการซื้อเสียงโดยนำกฎหมายมาบังคับใช้ เช่นการกำหนดแนวทางการใช้จ่ายเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการแสดงบัญชีรายรับและรายจ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการแจ้งรายชื่อผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง การกำหนดจำนวนผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง และการกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ และรวมถึงการ

เปลี่ยนแปลงจากระบบเขตหนึ่งหลายคนเป็นแบบระบบเขตเดียวเบอร์เดียว (ID 2, สัมภาษณ์,22 กันยายน 2566)

แม้การซื้อเสียงจะไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใด แต่การซื้อเสียงก็ยังคงมีอยู่และในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการใดที่สามารถทำให้การซื้อเสียงหมดไปได้ และเมื่อพิจารณาแต่ละคำถามทำให้ทราบว่ากฎหมายเลือกตั้ง การแบ่งเขตเลือกตั้ง และความเอาจริงเอาจังอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงและการป้องกันและปราบปรามการซื้อเสียง ซึ่งขัดแย้งกับแนวทางของนักกฎหมายมหาชนที่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นแนวท่างในการปฏิรูปการเมือง เช่นการกำหนดที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีทั้งแบบเบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นการใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง เพื่อที่จะตัดความเชื่อโยงระหว่างเขตเลือกตั้ง กับกับอำนาจการบริหารประเทศ ที่มักจะมีการต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรีโดยเฉพาะกระทรวงที่มีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร หรือเรียกกันว่ากระทรวงเกรดเอ ตลอดจนการให้อำนาจแก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งในการใช้ดุลพินิจ พิจารณาวินิจฉัยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง การไม่รับรองผลการเลือกตั้ง ตลอดจนการประกาศผลการเลือกตั้ง (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566)

ประการที่ 2 การจัดเลี้ยง ไม่ว่าจัดเป็นการให้มีการเลี้ยงอาหาร สังสรรค์ ในหมู่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงของคนเพื่อเลือกผู้สมัครหรือบุคคลอื่นใด เป็นปัญหาเชิงสังคมวัฒนธรรม ของไทยที่คนไทยมีความเป็นคนที่มีอัธยาศัยโอบอ้อม อารีย์ มีการช่วยเหลือเอื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันกันโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดเหตุภัยพิบัติต่างๆหรือเกิดความเดือดร้อนอันเป็นทุพภิกขภัยคนไทยก็จะมีการร่วมด้วยช่วยกันเสมอ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือ เมื่อระวังไม่ให้เกิดขึ้นแล้ว จะต้องพิจารณาว่าห้วงเวลาใดที่สามารถที่จะทำได้และไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้จะต้องมีเจตนาสุจริต โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรสกายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจสังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากที่ระลึกรู้ภายในของแต่ละคนนั้นเอง

ประการที่ 3 การหลอกลวง ที่จะถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะเป็นการหลอกลวงเพื่อเจตนาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าใจผิดในความนิยมของตนเองหรือผู้สมัครอื่นใด อันเป็นลักษณะคะแนนนิยม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธานในเรื่องการหลอกลวงนี้ ควรเพียรระวังยับยั้งมีกระทำการหลอกลวงที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตเพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้น และต้องพิจารณาว่า

การกระทำดังการนั้นจะเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย อันจะส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น(ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 4 การหาเสียงในเวลาห้าม การกำหนดกติกาการหาเสียงนั้นประการหนึ่งก็เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในการจัดการเลือกตั้ง อีกประการหนึ่งก็เพื่อตวามเป็นธรรมและผู้สมัครฯ และความเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรม การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นคือการเคารพต่อกติกาที่กฎหมายกำหนด การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ประการที่ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่หากมีหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆแล้วจะต้องเป็นการใช้ตำแหน่งที่ตนมีหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้การเลือกตั้งไม่สุจริตเที่ยงธรรม ย่อมถือว่าเป็นความผิดอันเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งอีกประการหนึ่ง ดังนั้น เจ้าสหน้าที่ควรที่จะระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรม อันที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ID 5, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) ความเอาจริงเอาจังอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงและการป้องกันและปราบปรามการซื้อเสียง อีกทั้งการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อเข้าใจบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ของต้นจะต้องพิจารณาแล้วว่า การกระทำดังกล่าวนั้นจะเป็นการกระทำในอำนาจหน้าที่หรือไม่ และการนั้นเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด หรือไม่

4.2.4 อนุรักขนาปธาน (เรื่องเพียรส่งเสริม) ในการไม่ทุจริตการเลือกตั้งเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริต

อนุรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นมิให้เสื่อมและ เจริญยิ่งขึ้นไปจนไพบูลย์ หมายถึง การทาฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต ตั้งมั่น เพื่อความตั้งมั่น เพื่อความไม่หลงลืม เพื่อความไพบูลย์ เพื่อความเจริญ เพื่อให้บริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วอนุรักขนาปธาน เพียรรักษาและส่งเสริม ในกุศลธรรมหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วในจิตใจ คอยถนอมสมาธิที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่น และกระทำในความดีให้เจริญงอกงาม ไพบูลย์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป ในขั้นนี้ก็มีนัยเช่นเดียวกัน คือต้องปลูกฝังความพอใจให้กุศลความดีมีอยู่ เป็นอยู่ภายในจิต และใช้ความพยายามที่จะรักษาไว้ โดยมีการกระทาสืบต่อกันไป และเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์เช่นนี้แล้วปริมาณของบาปอกุศลที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด ที่เกิดแล้วก็จะถูกลดลงไปตามลำดับ ปริมาณของกุศลที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ตลอดไปดังที่มีคากล่าวไว้ว่าลักษณะเหล่านี้เปรียบเหมือนกับน้าในสระที่ขุ่น เมื่อเราพยายามป้องกันน้าที่ขุ่นข้นไม่ให้เข้ามา แล้วก็เอาส่วนที่ขุ่นข้นออกไป นาส่วนที่เป็นน้าใสเข้ามา ปริมาณความขุ่นข้นก็จะเจือจางไปโดยลำดับ 1 ในที่สุดสระน้านั้นจะอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้สอยบริโภคดื่มกินได้ จิตใจของบุคคลที่จะใช้เพียรพยายามผ่านขั้นตอนมาดังที่กล่าวแล้วก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือจะเป็นจิตสงบขึ้น

การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เป็นการรักษาไว้ หรือเพื่อประกอบทำให้เกิด ปัญญา หรือสัมมาทิฏฐิ สัมมาทิฏฐิ คือความเห็นชอบ * ความเห็นชอบหรือ

ความเห็นที่ถูกต้องในความเป็นจริงในสิ่งทั้งหลายเพราะได้ปฏิบัติสมาธิธัมมานุปัสสนาโดยผ่านกระบวนการปฏิบัติตามขั้นตอนสติสัมปชัญญะจะไตร่ตรองแยกแยะในสิ่งทั้งหลาย เห็นว่า บาปบุญมีจริง เห็นว่า สัตว์ทั้งหลายได้รับความลำบาก และสัตว์ทั้งหลายมีการกระทำเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดขึ้น ผู้ปฏิบัติที่มีความเห็นชอบจะเข้าใจในประเด็นต่อไปนี้

1. อัตถิกทิฏฐิ คือ ผู้ที่มีความเห็นว่า บาป บุญ คุณ โทษมีจริง ทานที่ให้แล้วก็มีผล ยัญที่บูชาแล้วก็มีผล กานเช่นสรวงก็มีผลผลวิบากแห่งกรรมที่บุคคลทำดีหรือทำชั่วก็มีอยู่เป็นต้น

2.กิริยทิฏฐิ คือ ผู้ที่มีความเห็นว่า สัตว์ทั้งหลายที่ได้รับความลำบากได้รับความลำบากต่างๆ ย่อมอาศัยเหตุปัจจัยเกิดขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเอง

3.เหตุกทิฏฐิ คือ สรรพสัตว์ทั้งหลายที่กำลังเป็นไปอยู่ มีเหตุนำ เหตุหนุน เหตุเนื่องอยู่เบื้องหลัง ไม่ปฏิเสธเหตุ และเชื่อว่า กรรมดี หรือกรรมชั่วที่สัตว์ทั้งหลายทำกันอยู่ จะเป็นเหตุให้เกิดผลได้ ความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายมีเหตุมีปัจจัยอิทธิพลของความเชื่อที่มีผลต่อการประพฤติศีลธรรม

ดังนั้น เมื่อมีความเห็นถูกต้องแล้วนำมาปฏิบัติในทางที่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง จะเป็นการช่วยพัฒนาชีวิตของผู้ปฏิบัตินั้น 1 ประสบความสำเร็จทั้งทางกายและจิตใจ เพื่อสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงในโลกได้

การพัฒนาปัญญา คือ การพัฒนาความรู้ ความรู้ทั่วถึงตามความเป็นจริง หรือตรงตามความเป็นจริง เป็นธรรมฝ่ายกุศล มีลักษณะสามารถตัดอวิชชาให้ขาดสิ้น ปัญญาเปรียบเหมือนแสงสว่าง ย่อมกำจัดความมืด คือ อวิชชาให้หมดสิ้นไป และทำแสงสว่าง คือ ปัญญาให้ปรากฏ รู้แจ้งอริยสัจ 4 คือ รู้แจ้งในทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และทางปฏิบัติเพื่อถึงความดับทุกข์ คือ ก้าวพ้นโลกทั้งปวงไม่ยึดติดอยู่กับโลก รู้แจ้งโลก เป็นความรู้ขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนาตามความเป็นจริง และปัญญาจัดเป็นคุณธรรมสำคัญที่โลกต้องอาศัยมากกว่าอย่างอื่น เพราะเป็นแสง สว่างที่ส่องทางดำเนินเพื่อความหลุดพันทุกข์ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตได้ ดังนั้น ปัญญาในพระพุทธศาสนาจึง หมายถึง ความรู้ทั่ว ความรู้รอบ ความรู้แจ้งที่สามารถกำจัดกิเลสได้ตามลำดับขั้น ซึ่งก็มีศัพท์ที่เป็นชื่อใช้แทนกันได้ เช่น ญาณ วิปัสสนา และสัมมาทิฏฐิ เป็นต้นเพื่อพัฒนาปัญญาดีแล้ว จะส่งผลให้มนุษย์มีความดำริชอบ สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ"ดำริในที่นี้ หมายถึง ความคิดนึกตรึกตรองที่จะตัดสินใจเพื่อทำหรือไม่ทำอะไรบางอย่างดังนั้นความดำริจึงเป็นตัวนำไปสู่การพูดและการกระทำต่อไปถ้าว่าตามความจริงแล้วความดำริก็คือมโนกรรมหรือการคิดนั่นเองบางแห่งท่านใช้คำว่าวิตก (ความตรึก) และวิจารณ์ (ความตรอง)และทั้ง 2 อย่างนี้เป็นวจีสังขาร (ที.ม.(ไทย) 10/299/358.) คือ เป็นตัวปรุงแต่งวาจาเพราะว่าคนเราย่อมคิดก่อนพูดออกมาตามที่คิด การ

การพัฒนามนุษย์แล้วจะมีความเข้าใจจากการปฏิบัติทั้งทางกายและวาจา โดยสติสัมปชัญญะไตร่ตรองแยกแยะในธรรมที่เกิดขึ้นนั้น ๆ แล้วจะมีความฝักไผ่ในส่วนธรรมที่เป็นกุศลประกอบกับการพัฒนากุศลให้เกิดขึ้น หรือมีความดำริตริตรึกในทางที่ชอบ เรียกว่า กุศลวิตก (อง. ฉกก.(ไทย) 22/380/496.) คือ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น ไม่มุ่งร้าย ไม่เบียดเบียน และเห็นโทษในกาม ดังนี้

1. อพยาบาทวิตก ความตรึกตรองที่ไม่มีความมุ่งร้ายไม่มีความโกรธไม่มีความเกลียดตรงกันข้ามมีแต่ความสงสารเห็นใจ

2. อวิหิงสาวิตก ความตรึกที่จะไม่เบียดเบียนไม่ประทุษร้ายมีแต่คิดจะช่วยเหลือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับอพยาบาทวิตกก็คือพยาบาทวิตกหมายถึงการคิดมุ่งร้ายสิ่งตรงข้ามกับอวิหิงสาวิตกก็คือวิหิงสาวิตกหมายถึงการคิดเบียดเบียน

3. เนกข้มมสังกัปปะ ความดำริที่จะออกจากกามหรือออกจากโลกียวิสัยออกดำรงชีวิตเป็นสมณะเนกข้มมสังกัปปะเกิดจากการเห็นทุกข์เหมือนกันและเป็นการเห็นทุกข์ที่แจ่มแจ้งชัดเจนมากจนกระทั่งเห็นว่าชีวิตฆราวาสเป็นแห่งลงเพาะความทุกข์เป็นสิ่งน่าขยะแขยงทนอยู่ไม่ไหวต้องสละออกไป

การดำเนินชีวิตต้องอาศัยหลักของการของ เนกขัมมะ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่ง "การเสียสละหรือการละสิ่งที่ทำให้เกิดทุกข์ เพราะความทุกข์เกิดจากการยึดมั่นถือมั่นในกาม และกามในทางพระพุทธศาสนามี 2 ลักษณะ คือ "กิเลสกามและวัตถุกาม"2 กามทั้งสองประการนี้เป็นเหตุแห่งความทุกข์ทั้งปวง ซึ่งกามเกิดจากความต้องการต่าง ๆ มาอำนวยความสุขทางอารมณ์หรือการมีความต้องการวัตถุมาครอบครองเพื่อทำให้เกิดความสุข แต่กามทั้งสองประการนี้จะต้องแสวงหามาด้วยความอยากลำบาก กว่าจะแสวงหามาได้เมื่อได้มาแล้วก็ไม่ยั่งยืนจะต้องแสวงหาใหม่อีกต่อไป ซึ่งเป็นวัฏฏะสงสารในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีกามเป็นเครื่องล่อ

ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน จัดเข้าฝ่ายโลกิยะหมายถึง ความดำริชอบเบื้องต้นยังเจือปนด้วยกิเลสอาสวะซึ่งอยู่ในขั้นโลกิยะโดยแบ่งออกเป็น 3 อย่าง (1) ความนึกคิดในทางสละปลอดจากกาม (2) ความนึกคิดปลอดจากพยาบาท (3) ความนึกคิดปลอดจากการเบียดเบียนโลกิยสัมมาสังกัปปะนี้จะให้ผลในระดับที่เป็นโลกิยะอันเป็นส่วนแห่งบุญและนำกุศลวิบากอันดีงามมาให้กล่าวคือสำหรับปุถุชนคนทั่วไปที่มีโลกิยสัมมาสังกัปปะเมื่อประกอบกุศลกรรมทั้งหลายด้วยการกระทำบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุย่อมประสบห้วงแห่งบุญและเป็นผู้มีส่วนได้รับวิบากของกรรมชนิดนั้น 1 ตามสมควรแก่กรรมและด้วยอำนาจแห่งกุศลกรรมนี้ย่อมมีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้าหลังจากตายเพราะเมื่อสัตว์โลกถูกอวิชชาครอบงำอยู่ย่อมต้องเวียนว่ายตาเกิดในภพภูมิต่างๆ ด้วยการมีสภาพหรือแบบของชีวิตในรูปต่าง 1 ที่มีอยู่ในสากลจักรวาลซึ่งมีร่างกายและจิตใจอยู่ใน (แสง จันทร์งาม, อริยสัจจ์ 4 หัวใจของพระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์จำกัด, 2544), หน้า95 – 96)

สภาพที่เหมือนกันแตกต่างกันคือมีทั้งหยาบปานกลางและประณีตแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆได้แก่กามภพรูปภพและอรูปภพตามอำนาจของกิเลสกรรมวิบากที่ทำเอาไว้ทั้งที่เป็นอกุศลและกุศลการเข้าฝ่ายโลกุตตระ หมายถึง ความดำริชอบเบื้องสูงของพระโสดาบันซึ่งเป็นพระอริยบุคคลขั้นต้นขึ้นไปจนถึงพระอรหันต์ความคิดระดับนี้เป็นความคิดที่พ้นจากโลกิยวิสัยไม่เจือปนด้วยอาสวะซึ่งพันจากความคิดในขั้นโลกิยะเป็นโลกุตตระอยู่เหนือโลกเป็นองค์ประกอบแห่งมรรคดังพุทธพจน์ที่ว่าสภาวธรรมเหล่านี้คือความตรึกความตรองการใคร่ครวญความดำริความปักใจการพินิจการยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ของภิกษุผู้มีจิตไกลจากข้าศึกคือกิเลสมีจิตหาอาสวะมิได้เกิดร่วมกับอริยมรรคดำเนินตามอริยมรรค 8 โลกุตตระสัมมาสังกัปปะจัดอยู่ในประเภทมโนกรรมเพราะเป็นฝ่ายแห่งความคิดวิบากของโลกุตตระสัมมาสังกัปปะนี้ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรมเนื่องจากเป็นความคิดที่ไม่ประกอบด้วยกิเลสไม่อิงอาศัยตัณหาและทิฏฐิย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรมไม่ต้องรับวิบากในสังสารวัฏอีกต่อไป

การพัฒนาการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เพื่อให้เกิดปัญญานั้นในพุทธกาลมีประวัติของนางกีสาโคตมี เดิมเป็นธิดาของคนยากจน แต่เศรษฐีขอเป็นลูกสะใภ้ เพราะทรัพย์สมบัติกลายเป็นถ่านมีนางคนเดียวเห็นถ่านเป็นเงินเป็นทองเศรษฐีจึงรู้ว่านางเป็นคนมีบุญ มอบทรัพย์ให้นางทรัพย์จึงกลับกลายเป็นเงินทองตามเดิมต่อมาบุตรชายเพิ่งสอนเดินของนางตาย นางเศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างมากและวันหนึ่งได้ไปกราบทูลพระพุทธเจ้าให้ประทานยาให้ลูกของนางฟื้น แต่พระพุทธเจ้าให้นางไปขอเมล็ดผักกาดในบ้านของคนที่ไม่เคยมีญาติตาย แต่ปรากฏว่านางหาไม่ได้คนทุกคนทุกบ้านมีแต่ญาติพี่น้องตายกันมาแล้วทั้งสิ้น นางจึงหวนกลับมาหาพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงแสดงธรรมโปรดและนางฟังธรรมเทศนา พร้อมทั้งพิจารณาธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมโปรดนั้น จนนางกีสาโคตมีบรรลุเป็นพระโสดาบันทันที และได้บวชเป็นภิกษุณี (ม.อุ.(ไทย)14/266-268/183-184.)จะเห็นได้ว่า นางกีสาโคตรมีนั้นเมื่อลูกตายแล้วเกิดความทุกข์ในจิตใจ มีจิตใจเศร้าหมองและกังวลเพราะคิดถึงลูก เพียงเพื่อพยายามให้ลูกน้อยที่ได้ตายไปแล้ว กลับฟื้นคืนมา แต่เมื่อนางได้พบกับพระพุทธเจ้าและปฏิบัติตามพร้อมได้ฟังธรรม และพิจารณาธรรมนางเกิดความเข้าใจในชีวิตของบุคคลในโลกนี้ว่าทุกคนมีความตายเป็นเรื่องธรรมดาไม่สามารถจะหนีพ้นได้ และได้เกิดปัญญาพิจารณาธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดง จนสามารถบรรลุถึงพระโสดาบัน

การส่งเสริมการไม่ทุจริตการเลือกตั้ง ด้วยการพัฒนาคนให้เป็นประชาชนที่มีความเป็นพลเมืองโดยจากการศึกษาและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเทศนอร์เวย์ กำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์3 ดังนี้ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบสาธารณะ เช่น การยอมรับความรับผิดทางอาญา การมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกหรือมีส่วนร่วมกับสังคม ประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์" ดังนี้

เคารพและส่งเสริมกฎหมายของรัฐ ไม่กระทำการใด 1 ที่ขัดต่อผลประโยชน์ของรัฐ ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิลงคะแนน (ไม่จำเป็นต้องลงคะแนน)จ่ายภาษีประพฤติตนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบประเทศเกาหลีใต้ กำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์" ดังนี้ส่งเสริมบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดมีหน้าที่ในการทำงานรัฐได้กำหนดรายละเอียดและเงื่อนไขของการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหลักการทางประชาธิปไตยตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ชำระภาษีภายใต้กฎหมายกำหนดมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายประเทศมาเลเซีย กำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์ ดังนี้ มีความซื่อสัตย์ความขยันและวินัยต่อต้านการคอร์รัปชั่น การใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสม และการกลั่นแกล้งเห็นคุณค่าของกลุ่มที่มีความสามารถน้อยกว่ามีความเคารพซึ่งกันและกันสำหรับความแตกต่างทางสังคมประเทศไทย กำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์" ดังนี้

พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับรับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคมไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ เป็นสำคัญร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบจากการศึกษาแนวคิดในการกำหนดหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์ (Responsibilities of Ctizenship) ของแต่ละประเทศ พบว่า พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีหลักการ 3 ประการ คือ

เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคล โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม หลักการนี้มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ สำนึกในคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตระหนักในความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ เคารพในความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมและยึดหลักอดทน อดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่างการ

เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ กฎกติกา ของสังคมที่ทุกคนมีส่วนกำหนดขึ้น หลักการนี้มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่สิทธิและเสรีภาพของตนเอง โดยรู้ว่าตนเองเป็นเจ้าของอธิปไตยและเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคมเคารพและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ของผู้อื่น และของชุมชน โดยไม่ให้ผู้ใดล่วงละเมิดอันขัดต่อกฎหมาย เคารพกฎกติกาสังคม และยึดหลักนิติรัฐ โดยมีหลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมือง ไม่ให้ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคล กลุ่มคนหรือรัฐ

3) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นการตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และพันธกิจของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทำหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม เช่น การเสียภาษี การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น การกำหนดทิศทางของสังคมร่วมกันเพื่อนำไปสู่สังคมที่เป็นธรรมและสันติสุข เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม ในการประชาพิจารณ์ เป็นต้น และใช้หลักการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผลในเวทีสาธารณะ เป็นต้น และการยอมรับเสียงข้างมากและเคารพสิทธิเสียงข้างน้อย เช่น การเคารพมติที่ประชุม เป็นต้นดังนั้น (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566)

"พลเมืองดีตามวิถีประชาธิไตย" จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักหลักพื้นฐานความเป็นระบอบประชาธิปตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน สถาบันพระปกเกล้านำกระบวนการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรม (Activity methods) ในการจัดค่ายผู้นำเยาวชนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงโดยส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์จริง เช่น การให้ลูกเสืออาสา กกต. รด.จิตอาสา เข้ามาช่วยเหลือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในวับเลือกตั้งหรือเปิดโอกาลให้นักศึกษาเข้ามาปฏิบัติหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (ID 25, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

การประยุกต์ใช้สื่อใหม่เพื่อสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ผู้ศึกษาค้นคว้างานวิจัย เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ พบว่าพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีเป็นอย่างมากนับตั้งแต่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ต สื่อใหม่และเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน การศึกษาในหัวข้อนี้จึงเน้นไปที่การประยุกต์ใช้สื่อใหม่ในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในประเด็นต่าง ๆ คือพฤติกรรมการ

ใช้สื่อใหม่ของคนไทยจากรายงานการสำรวจ Global Digital 2019 ของ We Are Social และ Hootsuite พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ประจำปี 2019 ในประเทศไทย พบว่าคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และนิยมใช้โซเชียลมีเดียผ่านสมาร์ทโฟน โดยประเทศไทยมีประชากรประมาณ 69.24 ล้านคน

แบ่งเป็นผู้หญิง ร้อยละ 51.3 ผู้ชาย ร้อยละ 48.7 มีประชากรจำนวน 57 ล้านคน ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและในจำนวนดังกล่าว 51 ล้านคน ใช้งานโซเชียลเป็นประจำ ในปัจจุบันโซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่ทางสังคมรูปแบบหนึ่งที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งกันและกันได้ โดยเป็นพื้นที่เสมือนที่มีคุณสมบัติแตกต่างไปจากพื้นที่ทางสังคมแบบเดิม โดยมีข้อดีที่เด่นชัด คือ ผู้ใช้งานสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้นสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมได้ง่ายขึ้นแม้กับคนที่ไม่เคยรู้จักไม่เคยเห็นหน้าในชีวิตจริง สร้างชุมชนของคนความสนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นช่องทางในการติดตามข่าวสาร โซเชียลมีเดียยังทำให้เราสามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลา เป็นเครื่องมือสร้างทุนทางสังคมเพื่อเติมเต็มความพึงพอใจและชื่นชมในตัวเอง จำนวนผู้ใช้งานโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา ข้อมูลเปรียบเทียบผู้ใช้งานจาก Statcounter พบว่า เฟซบุ๊กเป็นแพลตฟอร์มที่คนไทยใช้มากที่สุดในบรรดาโซเชียลมีเดีย ขณะที่ทวิตเตอร์ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับข้อสังเกตว่าโซเชียลมีเดียแต่ละแพลตฟอร์มจะมีคุณลักษณะที่เป็นที่พึงพอใจของแต่ละกลุ่มคนแตกต่างกันออกไป ซึ่งทวิตเตอร์เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มคนรุ่นใหม่การใช้สื่อใหม่ในฐานะเครื่องมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในปัจจุบันสื่อใหม่โดยเฉพาะโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการโฆษณาและพันธ์ข้อมูลออกไปในวงกว้าง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นรูปธสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นอีกด้วย ซึ่งในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในปัจจุบัน สื่อใหม่คือเครื่องมือที่สำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทุกกระบวนการจัดการศึกษา โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดในการใช้สื่อใหม่ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ ดังนี้ (ID 25, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566)

1) สื่อใหม่ในฐานะสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองในกระบวนการจัดการศึกษา สิ่งแรกที่ผู้สอนมักจะดำเนินการ คือ การสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้และมีความเพลิดเพลินไปกับการเรียน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อสร้างพุทธิพิสัยในตัวผู้เรียน เช่นเดียวกันกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

วงแรกของการกระบวนการศึกษาจำเป็นต้องต้องสร้างแรงดังดูดและความตระหนักให้แก่ผู้เรียนการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิดีทัศน์ เป็นเครื่องมือกระตุ้นความสนใจงเป็นเครื่องมือที่มีข้อจำกัดและเสียค่าใช้จ่การเข้ามาเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารของสื่อใหม่ทำให้รูปแบบการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก (ID 1, สัมภาษณ์,20 กันยายน 2566) การนำสื่อใหม่มาใช้ในกระบวนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง เพราะเป็นเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับว่ามีศักยภาพสูง เราสามารถช้สื่อใหม่เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนด้ ด้วยการนำข้อมูลข่าวสารมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ หรือหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อสื่อใหม่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในบริบทสำหรับการมีส่วนร่วมของพลเมือง การพัฒนาในสื่อใหม่ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมานำไปสู่ความเป็นไปได้และความท้าทายสำหรับการมีส่วนร่วมในชีวิตพลเมืองและการเมือง เรา

พึ่งพาเทคโนโลยีเครือข่ายมากขึ้นทั้งในชีวิตส่วนตัวและสาธารณะ ไม่ว่าเราจะการค้นหาและแบ่งปันข้อมูล การสร้างและการรักษาเครือข่ายสังคมแบ่งปันความคิดเห็นหรือหารายได้ สื่อใหม่ ๆ จึงมีมากขึ้น จากการสำรวจเยาวชนมีแนวโน้มที่จะโต้ตอบกับเพื่อน (ทุกวันทางข้อความ (54%) มากกว่าที่พวกเขาเห็นหน้ากัน (33%) และมีแนวโน้มที่จะได้รับข่าวออนไลน์ (82%) มากกว่าผ่านรูปแบบอื่น ๆ (14-66%) สื่อใหม่เป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมทางอินเทอร์เน็ตและการเพิ่มขึ้นของครือข่ายดิจิทัลเพิ่มโอกาสที่จะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสังคมและการเมือง และเชื่อมต่อกับสถาบันพลมืองและการเมือง จากการศึกษาประเทศต่าง นำสื่อใหม่มาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ดังนี้

ประเทศแคนาดา จัดทำเว็บไซด์โครงการ Apathy is Boring (www.apathyisboring.com) รณรงค์ให้เยาวชนเพิ่มการมีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของรัฐ โดยการเปิดโอกาสให้มีการหารือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และโดยการใช้ศิลปะ เทคนโลยีเป็นเครื่องมือรณรงค์เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของเยาวชน คนหนุ่มสาว ด้วยการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบภาพกราฟิก คลิปวิดีโอที่นำเสนอด้วยข้อความสั้นกระชับ และเข้าใจได้ง่าย มีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมายทำให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

ประเทศนอร์เวย์ หลักสูตรการจัดการศึกษาเน้นการฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยตนเองในทุกช่วงอายุ จึงไม่พบการนำสื่อใหม่มาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองมากนัก ส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ของหน่วยงานที่สนับสนุนการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ ngonorway.org ศูนย์รวมแหล่งระดมทุนเพื่อจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ส่วนเว็บไซค์ที่ให้ความรู้และสื่อเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองจะเน้นไปที่หน่วยงานของสหภาพยุโรป หรือองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น ICCS หรือ CivEd

ประเทศนิวซีแลนด์ หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดูแลการจัดการศึกษาและการจัดการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำเว็บไซตให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งและโปรแกรม Kids Voting อันเป็นกิจกรรมหลักที่จัดให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง โดยเว็บไซต์ www.elections.nz เป็นเว็บไซต์หลักที่จัดทำโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำประเทศนิวซีแลนด์ รองรับทั้งภาษาอังกฤษและภาษาเมารีสำหรับคนในท้องถิ่น

ประเทศเกาหลีใต้ สถาบันการให้การศึกษาด้านการเมืองแก่ประชาชนของเกาหลี (Korean Civic Education Institute for Democracy - KOCE) เป็นหน่วยงานที่ให้การศึกษาภาคพลเมืองร่วมกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรในสถานศึกษา จัดทำเว็บไซต์ www.civicedu.go.k ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมการเรียนรู้ภาคพลเมืองให้แก่เยาวชนในทุกระดับ ผู้ที่สนใจสามารถเข้ามาค้นหาข้อมูลที่เหมาะสมกับช่วงอายุของตนเอง หรือสมัครเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ค่ายผู้นำในระดับต่าง ๆ อีกทั้งมีการจัดทำแอพพลิเคชันสำหรับการฝึกอบรม และคลิปวิดีโอให้ความรู้อีกด้วย

ประเทศไทย หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาภาคพลเมือง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สถาบันพระปกเกล้า กรมประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชน สถานศึกษา เป็นต้น อีกทั้งภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหากำไรยังช่วยในการจัดการศึกษาภาคพลเมือง ทำให้เกิดแนวทางการจัดการศึกษาที่หลากหลายที่เน้นการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในส่วนค่านิยมที่องค์กรของตนมีส่วนรับผิดชอบ โดยองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้มีการใช้ส่อใหม่

เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจและตระหนักรู้ เช่น ไวรัลวีดิโอ ชุด คนไทยไม่ขายเสียง ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไวรัลวิดีโอ ขุด หายไวๆ ะ ของสถาบันพระปกเกล้า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลและจัดกิจกรรมรณรงค์แก่เยาวชน การจัดทำสื่อให้อยู่ในรูปแบบภาพอินโฟกราฟิกที่มีข้อมูลสั้นกระชับเข้าใจได้ง่ายของมหาวิทยาลัยและสื่อมวลชน การร่วมมือกับผู้มีอิทธิพลทางความคิดในโซเชียลมีเดีย (influencer) เพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างค่านิยมให้แก่พลเมืองนอกจากองค์กรภาครัฐแล้ว บริษัทชั้นนำของประเทศนิยมใช้สื่อใหม่ในรูปแบบภายนตร์โฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมขององค์กรในลักษณะที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (CSR - Corporate Social Responsibility โดยการนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบมานำเสนออยู่เสมอ เช่น ภาพยนตร์โฆษณาของบริษัทไทยประกันชีวิตบริษัทในเครือซีพี บริษัท ปตท. เป็นต้น ซึ่งภาพยนตร์สั้นเหล่านี้ถือว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้จัดการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดีการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และ องค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะหน่วยงานธุรการมีการจัดแบ่งส่วนงานที่รับผิดชอบภารกิจดังกล่าว 2 สำนัก ได้แก่

1) สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง

2) สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน คณะบุคคล องค์การเอกชน และประชาคมจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง งานรับรองและสนับสนุนองค์การเอกชน งานดำเนินการเผยแพร่วิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน ประสานงานกับหน่วยราชการราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนภูมิภาคปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย โดยมีสำนักประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องผ่านทางสื่อช่องทางต่าง ๆ นับตั้งแต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2541 (ID 25, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) คณะกรรมการการเลือกตั้งทุกชุดเล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มีการริเริ่มโครงการอาสาสมัครรัฐธรรมนูญเผยแพร่ประชาธิปไตย อาสาประชาธิปไตย ผีเสื้อขยับปีก ยุวชนประชาธิปไตยแต่เป็นลักษณะการดำเนินการเป็นรายโครงการขาดความต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหาร จนกระทั่งเข้าสู่การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชุดที่ 4 ที่มีนายศุภชัย สมเจริญ เป็นประธานกรรมการการ

เลือกตั้ง และอยู่ในช่วงการปกครองประเทศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำให้ภารกิจการควบคุมการจัดการเลือกตั้งลดน้อยไป ดร.ประวิช รัตนเทียร เป็นกรรมการการเลือกตั้งที่รับผิดชอบคุมงานด้านการมีส่วนร่วมจึงเล็งเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะเตรียมประชาชนให้พร้อมเป็นพประชาธิปไตย จึงได้ริเริ่มกระบวนการจัดการศึกบาเพื่อสร้างพลเมืองอย่างเป็นระบบ ภาพ "ต้นไม้ประชาธิปโตย" มีการจัดฝึกอบรมพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกคนให้มีความรู้เรื่องต้นไม้ประชาธิปไตย จากนั้นจึงเริ่มสร้างวิทยากรกระบวนการหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย (ทหารเสือ กกต.) ประจำสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เรื่องพลเมืองให้แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้บุคลากรของสำนักงานเองด้วยแนวคิดว่าการพัฒนาสังคมต้องเริ่มจากตนเองเสียก่อน ต่อมาจึงได้ริเริ่มการจัดทำเครือข่ายความร่วมมือเพื่อชักกงให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องพลเมืองผ่านการปฏิบัติจริง เช่น โครงการลูกเสืออาสา กกต. ที่จัดตั้งกองลูกเสือพิเศษขึ้นในโรงเรียนที่มีความพร้อมโดยจัดให้มีการสอนความรู้เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งและการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเปิดโอกาสให้ลูกเสืออาสาเหล่านี้ได้ช่วยเหลือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีโครงการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศได้รับการเรียนรู้พลเมือง เช่น รด.จิตอาสา เพื่อประชาธิปไตย และเพื่อเป็นการควบคุมให้การดำเนินการกิจการไปด้วยความมีเอกภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตย ศสปชต. ขึ้นในทุกตำบลทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้ประชาธิปไตยและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย พัฒนาต่อยอดการสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งในกับคนในพื้นที่และจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมหมู่บ้านไม่ขายเสียง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง เป็นต้น อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการรณรงค์ให้เกิดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองให้ครอบคลุมทั่วประเทศแต่ก็พบว่ายังมีปัญหาในการดำเนินการบางประการ เช่น ไม่มีกฎหมายรองรับบุคลากรที่ผ่านกระบวนการให้ความรู้จากโครงการต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามาช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ ประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นบุคคลในพื้นที่ที่ปฏิบัติหน้าที่หลายอย่าง เป็นนักอบรมมืออาชีพสวมหมวกหลายใบ ทำให้การให้ความรู้ไม่กระจายตัวไปอย่างแท้จริง โครงการหลายโครงการเป็นไปในลักษณะการขอความร่วมมือจึงทำให้ไม่มีงบประมาณสนับสนุนและบางโครงการซ้ำซ้อนกับการดำเนินการของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งนี้ การให้ความรู้ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นไปที่กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยสอดแทรกความรู้ผ่านกิจกรรมในวิถีชีวิตประจำวัน ให้มีความรู้เท่าทันการตัดสินใจเลือกผู้แทนที่ดีมีคุณภาพ

แนวทางการสร้างพลเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ID 25, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ 5 ประการ คือ

1) ผลักดันให้การสร้างพลเมืองเป็นวาระแห่งชาติ

2) สร้างหลักสูตรส่งเสริมความเป็นพลเมืองและบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน กำหนดเป็นตัวชี้วัดและมีการประเมินผล

3) ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง

4) พัฒนาศักยภาพ ศส.ปชต. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นใหม่

5) ส่งเสริมให้มีหลักสูตรอบรมนักการเมืองก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทุกครั้ง

โดยกำหนดแนวนโยบายและการขับเคลื่อนให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ ดังนี้(ID 25, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2566)

1) ขยายผลการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education) นอกระบบการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป บุคคลกรหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และผู้สมัครเลือกตั้งสภาเด็ก เยาวชน

2) ทบทวนพัฒนาศักยภาพเครือข่าย เช่น ศส.ปชต. ลูกเสือ กกต. รด.จิตอาสา ดีเจประชาธิปไตย หมู่บ้านไม่ขายเสียง

3) ต่อยอดให้ความรู้และสร้างกลุ่มพันธมิตรกลุ่มแกนนำภาคประชาชน เช่น กลุ่มสตรี อสม. กรรมการหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น

4) พัฒนาเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เช่น วิทยากร สื่อใหม่ เป็นต้น กระบวนการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Leaing : PL) ซึ่งมีพัฒนาการมาจากวิธีการของ Dewey นักปรัชญาการศึกษาที่ได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการดึงเอาความสามารถของผู้เรียนออกมา โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้มากขึ้น และการเรียนรู้แบบร่วมนี้เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ วิทยากรเอื้ออำนวยให้เกิดต้องทำงานเป็นทีมผ่านหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ กระตุ้นความคิด สร้างจิตสำนึก

โดยแบ่งหัวข้อในการอบรมให้ความรู้ออกเป็น 3 หัวข้อ คือ

1) ชีวิตกับการเมือง เป็นหัวข้อที่อธิบายถึง การสร้างการเรียนรู้ด้านการเมืองการปกครองโดยการกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักรู้ถึงความเกี่ยวพันของชีวิตกับการเมือง และผลร้ายของการทุจริตคอรัปชัน โดยร่วมกับประชาชนพิจารณาดูว่ากิจวัตรประจำวันของเราเกี่ยวข้องกับการซึ่งข้อเท็จจริงแล้วทุกกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น อาบน้ำ การใช้น้ำซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติการจัดสรรนำให้พอเพียงกับการอุปโภคบริโภคเป็นหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งมาจากประชาชน ก็จะได้คำตอบว่าเกี่ยวข้องแล้วนำมาสรุปว่าการเมืองเกี่ยวข้องกับชีวิต จากนั้นพิจารณาถึงสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันให้ทุกคนได้แสดงความเห็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการทุจริตคอร์รัปชัน จะเห็นได้ว่าในทุกด้านจะมีปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตเข้าไปเกี่ยวข้องทุกเรื่อง จนสรุปได้ว่าการทุจริตเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ประชาชนจึงต้องให้ความสนใจ และตระหนักรู้ว่าชีวิตคือการเมืองการเมือง
คือชีวิต และการทุจริต คือต้นเหตุของปัญหาทุกด้านอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

2) ต้นไม้ประชาธิปไตย เป็นหัวข้อที่อธิบายถึงการสร้างการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยนำส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้มาเปรียบเทียบกับประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกระบวนการประชาธิปไตยที่สำคัญดังนี้คือ

1) ดอกผลของต้นไม้ เปรียบได้กับประยชน์ของประชาธิปไตย คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข สังคมมีความสงบ เป็นต้น 2) ดินที่อุดมสมบูรณ์ เปรียบได้กับค่านิยมอุดมการณ์ประชาธิปไตย คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น 3) รากของต้นไม้ เปรียบได้กับหลักการสำคัญของประชาธิปไตย อันได้แก่ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหลักสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพ หลักเหตุผล หลักนิติธรรม 4) ลำต้นของต้นไม้เปรียบได้กับสถาบัน หรือหน่วยงานที่สนับสนุน ส่งเสริมประชาธิปไตย อันได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สถาบันการศึกษา พรรคการเมือง องค์กรภาคประชาสังคม ครอบครัว สถาบันทางศาสนา 5) กิ่งของตันไม้ เปรียบได้กับกลก และระบบที่ช่วยให้เกิดการเสริมสร้างประชาธิปไตย เช่น กลไกองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ ข้าราชการที่ดี ระบบธรรมาภิบาล สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบพลเมืองตีวิถีประชาธิปไตย เป็นหัวข้อที่อธิบายถึงการสรุปหลักการพื้นฐานของการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย 3 หลักคือ 1) การเคารศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตระหนักในความเสมอภาค เคารพในความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม 2) การเคารพสิทธิเสรีภาพ และกฎกติกาของสังคม ตนเองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และต้องปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ของผู้อื่น 3) ความรับผิดชอบชุมชน ตลอดจนเคารพกฎกติกาของสังคมที่ตั้งอยู่บนความยุติธรรมและความชอบธรรมต่อตนเอง สังคม และประเทศ ทำหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองคุณลักษณะทั้ง 3 ประการคือพื้นฐานของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย หากประชาชนยึดถือปฏิบัติหลักการนี้ประเทศของเราก็จะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตังดำเนินการภายใต้แนวทางของทีปรึกษา คณะกรรมการการเลือกตั้ง(ID 25, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพื่อกำหนดแนวทางในกรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ร่วมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจการการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่ประชาชน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ร่วมกับเครือข่ายประชาธิปไตย และด้านการพัฒนาสื่อสารสนเทศ เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองให้มันคงยั่งยืน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สำภาษณ์ (ID 27, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566) ส่วนนี้เป็นการประมวลผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกผู้บริหารสถาบันพระปกเกล้า อาจารย์ผู้สอนวิชาหน้าที่พลเมือง สื่อมวลชน และผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครอบคลุมประเด็นที่สอบถามความเห็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยต่าง 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ภาพรวมการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง 2) สื่อใหม่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างพลเมือง

หรือไม่ และมีผลต่อคนทุกช่วงอายุหรือไม่ อย่างไร 3) พลเมืองกับพลเมืองดิจิทัลมีความเกี่ยวพันกันอย่างไร หากต้องการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองให้ยังยืนควรเน้นการเสริมสร้างส่วนใด 4) การให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองผ่านสื่อใหม่ ควรแยกหัวข้อและวิธีการจากสื่อเก่าหรือไม่ 5) การบูรณาการสื่อเก่าและสื่อใหม่ 6) ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ตามแต่จะให้ความเห็นมาโดยดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ดังนี้ (ID 27, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ข้อคิดเห็นอื่น ๆในส่วนนี้ยังมีข้อคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง สามารถประมวลได้ต่อไปนี้ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน นำกระบวนการวิธีการมาจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด ทำให้ขั้นตอนบางส่วนอาจไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและแนวคิดขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อมองย้อนกลับไปในอดีต พลเมืองของไทยสร้างโดยการปลูกฝังในครอบครัว วัด หรือชุมชน เน้นความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี การทำกิจกรรมกับคนในครอบครัว การไปวัดทำบุญ หรือการสอนผ่านบทพลง เช่น เพลงหน้าที่เด็ก อย่างที่เคยเป็นมานั้นจะช่วยหลอมรวมเอกลักษณ์และส่งเสริมดวามเป็นพลเมืองได้มากกว่ามีหน่วยงานในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองเป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถทำงานประสานกันได้ ส่วนใหญ่เป็นการทำงานในลักษณะตัวใครตัวมันหรือทำงานแข่งขันกัน ทำให้ในระยะยาวไม่ส่งผลดีต่อกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ควรมีแผนแม่บทหรือมีหน่วยงานหลักที่เป็นแม่งานที่ควบคุมกำกับการดำเนินการเพียงหน่วยงานเดียวเพื่อความเป็นเอกภาพ(ID 25, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ความเป็นกลางของหน่วยงาน บางครั้งที่สังคมมองว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองวางตัวไม่เป็นกลางโดยปฏิบัติงานเข้าข้างผู้มีอำนาจ หรือมีผลประโยชน์กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือและไม่อยากเข้ามามีส่วนร่วม เกิดความเบื่อหน่ายในเรื่องการเมือง และทำให้เกิดความเฉยชาสื่อใหม่นอกจากนำมาใช้ในฐานะสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการส่งต่อข้อมูล และเร้าให้เกิดความน่าสนใจได้มากกว่าสื่อดั้งเดิมแล้ว สื่อใหม่ยังสามารถเข้ามาช่วยจัดการในฐานะโปรแกรมช่วยสอนแก่ครูผู้สอน วิทยากร เพื่อบริหารจัดการหลักสูตรและติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองได้

สรุปความได้ว่า การพัฒนาการป้องกันการทุจริตด้านอนุรักขนาปธาน การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการภายใต้แนวทางของทีปรึกษา คณะกรรมการการเลือกตั้ง(ID 25, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพื่อกำหนดแนวทางในกรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญาซึ่งเกิดจากการพัฒนามนุษย์ด้านอนุรักขนาปธานแล้ว จะเห็นโทษจากการกระทำนั้น เพราะรู้สาเหตุที่จะทำให้เกิดทุกข์ เมื่อรู้แล้วก็แสวงหาทางดับทุกข์ คือ การดำริออกจากสิ่งที่เป็นทุกข์ แล้วดำริแสวงหาไปสู่ความดับทุกข์คือ มรรค ซึ่งเป็นสิ่งเดียว ทางเดียว ที่จะสู่ความพันทุกข์ได้และเมื่อเจริญหรือปฏิบัติตามอย่างเต็มที่จะไปสู่ทางสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน (ชุ.ธ.อ.(ไทย) ๔/๑๔๓ - ๑๔๗)

สรุป ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งตามหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนา สรุปได้ว่า

(1) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมอันลามกที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้านสนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเราสิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป

(2) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอดเป็นเหมือนเนื้อป่าที่ติดบ่วงและนอนทับบ่วงอยู่ ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่นรู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนาดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้นจะปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว

(3) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน นั้น เป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง สมาธิย่อมมีผลโดยตรงคือ ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำต่าง ๆ และเป็นความตั้งอยู่แห่งของความมีจิตที่แน่วแน่ ไม่หวั่นไหว โลเล โอนเอียง ฯลฯ การเจริญสมาธินี้ จะมีผลต่าง ๆ คือ มีความสุขจากการปฏิบัติสมาธิสมาธิทำให้เกิดความพิเศษเหนือมนุษย์ธรรมดา สมาธิทำให้มีสติสัมปชัญญะ และสมาธิทำให้ดับกิเลสได้อย่างสิ้นเชิงเมื่อปฏิบัติสมาธิอย่างชั้นสูงขึ้นไปผู้ปฏิบัติสมาธิและประกอบความเพียรอยู่เนือง ๆ แม้จะยังไม่สิ้นอาสวะกิเลสแต่ผลที่เกิดจากการรักษาศีลเจริญสมาธิภาวนาสิ่งที่ได้รับอย่างรวดเร็วและทันตาเห็นที่สุดคือการเป็นผู้มีความสุขอยู่ในปัจจุบันเพราะการเจริญสมาธิภาวนาแล้วได้บรรลุฌานตั้งแต่ปฐมฌานจนถึงจตุตถฌานและประกอบกับมีอภิญญา ความพิเศษเหนือมนุษย์ มีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติสมาธิอย่างต่อเนื่องจนสามารถสิ้นกิเลสทั้งหลาย จะถึงเป้าหมายของพระพุทธศาสนาคือนิพพาน (อสวักขยญาณ)

(4) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญาซึ่งเกิดจากแนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านอนุรักขนาปธานแล้ว จะเห็นโทษจากการกระทำนั้นเพราะรู้สาเหตุที่จะทำให้เกิดทุกข์ เมื่อรู้แล้วก็แสวงหาทางดับทุกข์ คือ การดำริออกจากสิ่งที่เป็นทุกข์แล้วดำริแสวงหาไปสู่ความดับทุกข์คือ มรรค ซึ่งเป็นสิ่งเดียว ทางเดียว ที่จะสู่ความพ้นทุกข์ได้ และเมื่อเจริญหรือปฏิบัติตามอย่างเต็มที่จะไปสู่ทางสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน

4.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่โดยตรงควบคุมและจัดการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งอย่างเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่จะลดการซื้อเสียงให้น้อยลงดังนั้นการที่จะนำเอาหลักธรรมในพระไตรปิฎกมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตจึงเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐได้น้อมนำมาใช้กล่าวคือการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการ ทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่เก่ามาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้แต่โดยเหตุที่หลักธรรมมีหลายหลักดังนั้นจึงจะนำมาใช้จะต้องวิเคราะห์หลักธรรมเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง

ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้บังคับมาแล้วหลายฉบับจึงพยายามจะบัญญัติกฎกติกาในการบริหารปกครองประเทศให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพิ่มขึ้นเสมอมา โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐบาล รวมทั้งลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องลง นอกจากนี้ ยังนำหลักเกณฑ์ ต่าง ๆอาทิเช่น หลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นต้น มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (ปาริชาต เทพอารักษ์, 2540 หน้า 50) จากเหตุผลตามที่นำเสนอผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อวิจัยคือการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เป็นแนวทางบูรณาการเพื่อการลดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นในการหาคำตอบตามหลักธรรมในพระไตรปิฎก ได้แก่ สัมมัปปธาน 4, ที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ลดปริมาณการทุจริตให้น้อยลงไปได้นั้นการวิจัยให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการวิจัย

(1) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้านสนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป

(2) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่น ไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอดเป็นเหมือนเนื้อป่าที่ติดบ่วงและนอนทับบ่วงอยู่ ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหลไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนาดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้นจะปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว

(3) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน นั้น เป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง สมาธิย่อมมีผลโดยตรงคือ ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำต่าง ๆ และเป็นความตั้งอยู่แห่งของความมีจิตที่แน่วแน่ ไม่หวั่นไหว โลเล โอนเอียง ฯลฯ การเจริญสมาธินี้ จะมีผลต่าง ๆ คือ มีความสุขจากการปฏิบัติสมาธิสมาธิทำให้เกิดความพิเศษเหนือมนุษย์ธรรมดา สมาธิทำให้มีสติสัมปชัญญะ และสมาธิทำให้ดับกิเลสได้อย่างสิ้นเชิงเมื่อปฏิบัติสมาธิอย่างชั้นสูงขึ้นไปผู้ปฏิบัติสมาธิและประกอบความเพียรอยู่เนือง ๆ แม้จะยังไม่สิ้นอาสวะกิเลสแต่ผลที่เกิดจากการรักษาศีลเจริญสมาธิภาวนาสิ่งที่ได้รับอย่างรวดเร็วและทันตาเห็นที่สุดคือการเป็นผู้มีความสุขอยู่ในปัจจุบันเพราะการเจริญสมาธิภาวนาแล้วได้บรรลุฌานตั้งแต่ปฐมฌานจนถึงจตุตถฌานและประกอบกับมือภิญญา ความพิเศษเหนือมนุษย์ มีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติสมาธิอย่างต่อเนื่องจนสามารถสิ้นกิเลสทั้งหลาย จะถึงเป้าหมายของพระพุทธศาสนาคือนิพพาน (อสวักขยญาณ)

(4) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญาซึ่งเกิดจากแนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านอนุรักขนาปธานแล้ว จะเห็นโทษจากการกระทำนั้นเพราะรู้สาเหตุที่จะทำให้เกิดทุกข์ เมื่อรู้แล้วก็แสวงหาทางดับทุกข์ คือ การดำริออกจากสิ่งที่เป็นทุกข์แล้วดำริแสวงหาไปสู่ความดับทุกข์คือ มรรค ซึ่งเป็นสิ่งเดียว ทางเดียว ที่จะสู่ความพ้นทุกข์ได้ และเมื่อเจริญหรือปฏิบัติตามอย่างเต็มที่จะไปสู่ทางสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน (สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)

4.4 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วนเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมดนั้น ทำให้ทราบถึงผลการวิจัยทั้งหมดของแต่ละจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ 3 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำราบทความทางวิชาการ งานวิจัย สืบค้นจากอินเตอร์เน็ต เป็นต้น 2. เพื่อบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยการสำภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 5 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ (1) นักการเมือง ข้าราชการประจำ จำนวน 9 รูป/คน (2) พระสงฆ์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 8 รูป/คน (3) นักวิชาการจากจากสถาบันทางการศึกษาจำนวน 5 รูป/คน (4) นักเคลื่อนไหวทางการเมือง จำนวน 5 คน (5) พนักงาน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 3 คน และการสนทนากลุ่มระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาจำนวน 4 รูป (2) กลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวิจัยรัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 6 คน และ (3)กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเมือง จำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง 3. เพื่อสร้างแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้การวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชัดเจนยิ่งขึ้นและตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในการที่จะนำผลการวิจัยดังกล่าวไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคมได้จริง ผู้วิจัยจึงได้จัดการประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อจะได้งานวิจัยที่สมบูรณ์นำไปสู่วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อนำเสนอวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) หลักการและเหตุผล

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ รหัสนักศึกษา 6430131112016 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย[1] ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” โดยได้ทำการสรุปจากแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ บทความ งานวิจัย วรรณกรรม และจากประสบการณ์ทำงานที่ตัวผู้วิจัยได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งที่ไร้การทุจริตโดยใช้หลักธรรมในการนำมาบูรณาการปรับใช้กับการเลือกตั้งดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงปัญหา
การทุจริตการเลือกตั้งอย่างเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่จะลดการซื้อเสียงให้น้อยลงดังนั้นการที่จะนำเอาหลักธรรมในพระไตรปิฎกมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตจึงเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐได้น้อมนำมาใช้กล่าวคือการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการ ทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้โดยได้หยิบเอาหลักสัมมัปปธาน อันเป็นหลักธรรมเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อการบูรณาการเข้าด้วยกันอันจะส่งผลให้การเลือกตั้งดี การเมืองดี นักการเมืองดี ทำให้สังคมและประเทศชาติอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

1) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันพิจารณา ตรวจสอบ และยืนยันความเหมาะสมของผลงานวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันวิเคราะห์ พิจารณาหาแนวทางและวิเคราะห์การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3) เพื่อนำข้อคิดเห็น และข้อแสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนา แก้ไขปรับปรุงวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ดังกล่าวนี้ให้สมบูรณ์ต่อไป

สถานที่จัดสนทนากลุ่ม

ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ ชั้น 2 อาคาร B7.4 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และรูปแบบออนไลน์

วันเวลาที่จัดสนทนากลุ่มเฉพาะ

วันศุกร์ ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 เวลา 15.00 น.เป็นต้นไป

ขั้นตอนการดำเนินการ

1) จัดทำโครงการ และเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเสนอขอความเห็นและขออนุมัติจากกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ และกรรมควบคุมดุษฎีนิพนธ์

2) ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming)

3) เสนอขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) จากหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4) แจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญตลอดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

6) จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ตามวัน เวลา และสถานที่

7) ประเมินผลจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) มาสรุป รวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตกผลึกนำไปอภิปรายผล และนำไปเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการหรือการประชุมวิชาการ

8) สรุปผลรายงานการดำเนินงานไปยังประธานกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ และกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ในครั้งนี้ โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Meeting) จำนวน 12 รูป/คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ในครั้งนี้ โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Meeting) จำนวน 12 รูป/คน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป

2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวิจัย รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 6 คน

3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเมือง จำนวน 2 คน

4) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 1 คน

ผู้ดำเนินรายการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ดร.เกษฎา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้รับผิดชอบการสนทนากลุ่ม

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม โดยมุ่งหมายให้การสนทนากลุ่มดังกล่าวนี้ เป็นการ 1) เพื่อขอรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2) เพื่อเติมเต็มข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 รูป/คน 3) เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4) เพื่อทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) และ 5) สามารถหาลักษณะร่วม (common Character) ข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ จากการสังเคราะห์ร่างแบบจำลองของงานวิจัยเรื่อง “ การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ” เพื่อนำเสนอได้ต่อไป โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งกรอบคำถามเบื้องต้นไว้ 5 ประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับหลักสัมมัปปธาน ควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน สังวรปธาน (เรื่อง เพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปหานปธาน (เรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 4 คำถามเกี่ยวกับภาวนาปธาน (เพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 5 คำถามเกี่ยวกับอนุรักขนาปธาน (เพียรรักษาและส่งเสริม) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 6 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไปมีประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

จากข้อค้นพบทั้งในประเด็นตามวัตุประสงค์การวิจัย 5 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะได้นำเสนอสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ผลของการสนทนากลุ่มเฉพาะในครั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันว่าผลการวิจัยที่ค้นพบในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 3 นั้น มีความสอดคล้องสามารถวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ตามความเหมาะสม เพียงแต่บางท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในบางประเด็นเพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนจะเข้าสู่ประเด็นการสนทนากลุ่มนั้น ดร.เกษฎา ผาทอง ซึ่งเป็นที่ปรึกษาหลักก็เห็นด้วยทุกประเด็น เพียงแต่จะมีประเด็นที่จะขอแนะนำให้ข้อมูลเพิ่มเติม เป็นการมุ่งศึกษาหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกทั้งเป็นการพัฒนากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี เป็นการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ในสังคม ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมาก โดยหลักการทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “สัมมัปปธาน” ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการการวิจัยและพัฒนากระบวนการวิจัยหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารเกี่ยวกับศึกษาหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีตกผลึกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องความลงตัวของเนื้อหาและทำการตรวจสอบกรอบแนวคิดให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นโดยบูรณาการระเบียบวิธีที่หลากหลายหลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งผู้มีสิทธิ์ที่จะเป็นผู้กำหนดตัวผู้ปกครอง รูปแบบการปกครองนี้ เรียกว่า "ระบอบประชาธิปไตย" (Copelend and Lawrence (Eds.), 1985) อย่างไรก็ดีประชาธิปไตยอาจมองได้ 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ มิติอุดมการณ์ทางการเมือง มิติรูปแบบการปกครอง และมิติวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งสามอย่างอาศัยหลักการแห่งประชาธิปไตย เช่น (Mayo, 1976; Neumann, 1995 ; และ Ranny, 1972) การยึดถือเหตุผล การเน้นความสำคัญของปัจเจกชน การถือรัฐเป็นเครื่องมือของประชาชน การอาศัยความสมัครใจเป็นใหญ่ การยึดถือกฎเหนือกฎ การเน้นความสำคัญของวิธีการ การถือความเห็นพ้องต้องกันเป็นหลักในมนุษยสัมพันธ์ การถือสมภาพ หรือความเท่าเทียมกัน ชั้นมูลฐานของมนุษย์ ซึ่งออกมาในลักษณะของรูปธรรม ดังนี้ การควบคุมผู้วางนโยบายโดยประชาชนความเสมอภาคทางการเมืองเสรีภาพทางการเมืองหรือประสิทธิผลในการควบคุมโดยประชาชน ยึดเสียงส่วนมาก อำนาจอธิปไตย(อำนาจสูงสุด) มาจากพลเมือง การเลือกผู้นำเป็นไปโดยเสรี ผู้นำมีความรับผิดชอบการสนับสนุนระบบพรรคการเมืองหลายพรรค การไม่กีดกันการมีส่วนร่วมทางการบริหารการปกครองการส่งเสริมครรลองทัศนคติแบบประชาธิปไตย

เน้นความเชื่อมั่นในความดีของมนุษย์ การรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น(สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)

เรื่องสัมมัปปธาน ถือว่าเป็นหลักธรรมที่สำคัญของ พระพุทธศาสนาถือว่าจุดประสงค์สำคัญของชีวิตคือการพัฒนาศักยภาพในตัวเองให้เต็มเปี่ยม สังสารวัฏ คือระยะเวลาสำหรับบทเรียนประสบการณ์และการเก็บสั่งสมทุนทางปัญญา เพื่อเป็นปัจจัยสำหรับบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด การบรรลุธรรมถึงจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนาจึงต้องผ่านการเก็บสั่งสมบ่มเพาะอุปนิสัยมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง พุทธสวกและพุทธสาวิกาเป็นจำนวนมากที่บรรลุคุณธรรมขั้นสูงสุดได้ด้วย ต้องอาศัยคุณธรรมความดีที่เก็บสั่งสมไว้ตั้งแต่อดีต ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยสำคัญ (ID 9, สัมภาษณ์,5 ตุลาคม 2566) สำหรับการบรรลุธรรมใน “สัมมัปปธาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท” นั้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ID 9, สัมภาษณ์,5 ตุลาคม 2566) ทางด้านพระพุทธศาสนาได้อธิบายและความหมายหลักสัมมัปปธาน 4 ดังนี้

4.1.1 ความหมายของหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท คำว่า "สัมมัปปธาน" (พระคันธสาราภิวงศ์,พิปักขิยธรรม, 2549 ,หน้า 42) เป็นศัพท์สมาสที่มาจากศัพท์ 2 คำ คือ สัมมา + ปธาน "สัมมา"แปลว่าโดยชอบ " ปธาน" แปลว่า ความเพียร สัมมัปปธาน 4 จึงหมายถึง ความเพียรโดยชอบคือ ความเพียรที่ต่อเนื่องไม่ลดละ ความเพียรที่ทำไปอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ทำแล้วหยุดทำ ไม่เรียกว่า สัมมัปปธาน ความเพียรที่ทำอย่างต่อเนื่องไม่ลดละเท่านั้นจึงเรียกว่า (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566)

1. สังวรปธาน ได้แก่เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ(ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) ในขั้นของการปฏิบัตินั้นทรงสอนให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิต อันได้แก่ การสำรวมอินทรีย์ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เวลาเห็นรูปฟังเสียงดมกลิ่น ลิ้มรสถูกต้อง โผฏฐัพพะรู้ธรรมารมณ์ด้วยใจ ไม่มีความยินดียินร้ายเกิดขึ้นครอบงาจิตได้ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) แต่การปฏิบัติเช่นนี้จะต้องอาศัยความพยายาม ปรารภความเพียรคือมีการกระทำที่ติต่อสืบเนื่องกันไป สามารถสำรวจได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด ก็ประครองจิตไว้ คือรักษาคุณภาพจิตไว้ในฐานะนั้น ๆ แล้วก็พยายามสำรวมระวังต่อไป

2. ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายาม ปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) จะมากหรือน้อยก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตเอาไว้ในจุดนั้น อย่างที่พระพุทธองค์สอนไว้ว่า "ให้รักษาความดีไว้ เหมือนเกลือรักษาความเค็ม ฉะนั้น"

3. ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดีเหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น แล้วใช้ความพยายามในการสร้างกุศลโดยมีความเพียรที่ติดต่อกันไป ไม่ทำ 1 หยุด ๆ เมื่อสามารถทำความดีได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตไว้สม่ำเสมอ

4. อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป ในขั้นนี้ก็มีนัยเช่นเดียวกัน คือ ต้องปลูกฝังความพอใจ ให้กุสลความดีมีอยู่ เป็นอยู่ภายในจิต และใช้ความพยายามที่จะรักษาไว้ โดยมีการกระทำสืบต่อกันไป และเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์เช่นนี้แล้วปริมาณของบาปอกุศลที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด ที่เกิดแล้วก็จะถูกลดลงไปตามลำดับ ปริมาณของกุศลที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ตลอดไปดังที่มีคำกล่าวไว้ว่าลักษณะเหล่านี้เปรียบเหมือนกับน้ำในสระที่ขุ่น เมื่อเราพยายามป้องกันน้ำที่ขุ่นข้นไม่ให้เข้ามา แล้วก็เอาส่วนที่ขุ่นข้นออกไป นำส่วนที่เป็นน้ำใสเข้ามา ปริมาณความขุ่นข้นก็จะเจือจางไปโดยลำดับ 1 ในที่สุดสระน้ำนั้นจะอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้สอยบริโภคดื่มกินได้ จิตใจของบุคคลที่จะใช้ความเพียรพยายามผ่านขั้นตอนมาดังที่กล่าวแล้วก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือจะเป็นจิตที่สะอาดขึ้นสงบขึ้นสังวรปฐาน ได้แก่เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ ในขั้นของการปฏิบัตินั้น ทรงสอนให้ปลูกฝังการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน สังวรปธาน (เรื่อง เพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น) ในการทุจริตการ

จากการศึกษาหลักสัมมัปปธาน ในพระพุทธศาสนาเถรวาท สามารถสรุปได้ว่าความหมายของหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง ความเพียรโดยชอบ คือความเพียรที่ต่อเนื่องไม่ลดละ ความเพียรที่ทำไปอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ทำแล้วหยุดทำ ไม่เรียกว่าสัมมัปปธาน ความเพียรที่ทำอย่างต่อเนื่องไม่ลดละเท่านั้นจึงเรียกว่า สัมมัปปธาน ในพระวินัยปิฎกเกี่ยวกับ คำบอก ที่เกิดการปรับอาบัติเพื่อป้องกันความผิดพระธรรมวินัย ในพระสุตตันตปิฎก การอธิบายเชื่อมโยงเข้าสู่หลักโพธิปักขิยธรรม ในพระอภิธรรมปิฎก เป็นการสร้างฉันทะ คือ ความพอใจการพยายาม คือการปรารภความเพียรทางใจ หลักของสัมมัปปธาน 4 สังวรปธาน ได้แก่ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิตใจ ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไปต้องปลูกฝังความพอใจ และองค์ธรรมของหลักสัมมัปปธาน 4 จุดมุ่งหมายก็ คือ การบรรลุธรรม (สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)

จากการสัมภาษณ์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ (ID2, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2566) ได้กล่าวว่าการที่นำหลักธรรมมาบูรณาการใรเรื่องต่างๆโดยเฉพาะเรื่องการเมืองการเลือกตั้งนั้น เป็นเครื่องกับกับให้เกิดความสงบสุข ความสุข และความเจริญมั่นคงของชาติ

ประการแรก นักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีหลักธรรมเป็นเครื่องกำกับดูแล ควรยึดมั่นในหลักธรรมและปฏิบัติตนตามหลักธรรมอย่างเคร่งครัด หลักธรรมที่ควรนำมาเป็นหลัก ได้แก่ หลักสัมมัปปธาน 4

ประการที่สอง นักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรมีระบบวินัยที่ชัดเจนและเข้มงวด ต้องปฏิบัติตามระบบวินัยอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองนับตั้งแต่เสนอตัวเข้ามาเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จนเข้ารับตำแหน่งหน้าที่

ประการที่สาม ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองควรปลูกฝังจิตสำนึกด้านวินัยให้กับสมาชิกพรรคทุกคนตั้งแต่ระดับผู้นำไปจนถึงระดับสมาชิกทั่วไป สมาชิกพรรคทุกคนต้องตระหนักถึงความสำคัญของวินัยและต้องมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามวินัยอย่างจริงจัง โดยหลักสัมมัปปธาน สามารถนำมาบูรณาการในด้านการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ ดังนี้ (ID 2, สัมภาษณ์,15 กันยายน 2566)

1. **สังวรปธาน** คำว่าสังวระ แปลว่า สำรวม ระวัง และคำว่าปธาน แปลว่า ความพากเพียร ตั้งใจ ดังนั้น คำว่า สังวรปธาน จึงหมายถึงเพียรระวัง ในที่นี้ คือ การสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวปธาน เป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน

2. **ปหานปธาน** หมายถึงเพียรละ บาปธรรมหรืออกุศลธรรมมี กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และอกุศลธรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปเสีย

3. **ภาวนาปธาน** หมายถึง เพียรสร้าง หรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมหรือความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และโพชฌงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจัย วิริยะ ปิติ ปัสสทธิ สมาธิ อุเบกขา ให้เกิดขึ้น

4. **อนุรักขนาปธาน** หมายถึง เพียรรักษาและส่งเสริม ในกุศลธรรมหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วในจิตใจ คอยถนอมสมาธิที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่น และกระทำในความดีให้เจริญงอกงาม ไพบูลย์ยิ่งๆ ขึ้นไปการพัฒนาการป้องกันการทุจริตด้านสังวรปธาน คือ เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น อัยเป็นการป้องกันไม่กระทำการทุจริตทั้งการคิด และการลงมือตระเตรียมการไม่ให้ การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ (ID 10, สัมภาษณ์,30 กันยายน 2566) สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน สนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป และหากระลึกรู้ได้ว่าเป็นฝ่ายอกุศลก็ต้องละทิ้งหรือไม่ควรให้เกิดขึ้นภายในใจต่อไป สติจึงมีความสำคัญมากที่ระลึกรู้ภายในของแต่ละคนนั้นเองความสำคัญของ สติ เห็นได้จากแนวคิดที่สะท้อนอยู่ในพุทธพจน์ที่ว่า ผู้สมบูรณ์ด้วยศีล มีปัญญา มีจิตตั้งมั่นดีแล้ว เพ่งพินิจธรรมภายใน มีสติทุกเมื่อย่อมข้ามพ้นโอฆะที่ข้ามได้ยาก" ประโยชน์สูงสุดของความเป็นผู้มีสติ คือ ความเป็นผู้ไม่ประมาท เมื่อได้เจริญสติในฐานะเป็นหลักธรรมสำคัญ มีการพิจารณาใคร่ครวญ ประคับประคองการปฏิบัติธรรมไม่ให้ฟุ้งซ่านและนาพาไปสู่ความสำเร็จ ทำให้สามารถข้ามพันโอยะได้

กล่าวได้ว่า เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมถึงพร้อมด้วยศีล เป็นผู้มีปัญญา เมื่อมีสมาธิอันเป็นจิตที่ตั้งมั่นสมควรแก่การงานแล้วย่อมมีการพิจารณาธรรมอันประกอบด้วยสติย่อมสามารถกาจัดกิเลสทั้งปวงได้ ถ้าตราบใดเมื่อสติของเราไม่ตั้งมั่นยังไม่บริบูรณ์ เขาเรียกว่ามันยังไม่เต็มรอบ (ID10, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2566) ไม่เต็มรอบในกระบวนการของการเห็น กระบวนการของการได้ยิน ของการลิ้มรส ของการสัมผัส ของการถูกต้องทางกาย ของธรรมารมณ์ ของการรู้สึกนึกคิดก็ตาม เรายังไม่เต็มรอบตราบใด ตราบนั้นความทุกข์นี้มันก็ต้องเกิดขึ้น เมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้นเราจะได้เรียนรู้ว่าทุกข์นี้เราจะแก้ไขอย่างไร เราจะกำหนดรู้ได้อย่างไร ดูได้อย่างไรให้ทุกข์นั้นมันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่เป็นสิ่งที่รู้ได้ง่ายๆ มันต้องอาศัยความฉลาดมาก กุศล คือ ความฉลาด รอบรู้ในกองทุกข์นั้นให้ได้นี่แหละเป็นสิ่งที่เรา

จะต้องบากบั่นพากเพียรพยายามเราจะต้องสร้างสตีให้ได้ ดังนั้น ความสำคัญของสติ ปรากฏเห็นได้ชัดเมื่อเรามีสติการกระทำของเราในชีวิตประจาวันของเรามันก็จะผิดพลาดน้อยลง"หน้าที่ของสติ

การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน ปหานปธาน (เรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ปหานปธาน เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว หมายถึง การทำฉันทะให้เกิดพยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อละอกุศลธรรมอันลามกที่เกิดขึ้นแล้ว ปหานปธาน หมายถึงเพียรละ บาปธรรมหรืออกุศลธรรมมี กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก และอกุศลธรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปเสีย

ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายาม ปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ จะมากหรือน้อยก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตเอาไว้ในจุดนั้น อย่างที่พระพุทธองค์สอนไว้ว่า “ให้รักษาความดีไว้ เหมือนเกลือรักษาความเค็มฉะนั้น”

แนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ด้านปหานปธาน คือเพียรระวังมิให้อกุศลเกิดขึ้น โดยเพื่อต้องไม่ทำให้เสียต่อมนุษย์ โดยการละกิเลสและมิให้ครองงำ กิเลสจิตใจผู้ปฏิบัติย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติจะมีจิตใจสะอาดบริสุทธ์ คือ (1) มีความเมตตา (2) มีจิตปราศจากความโลภ (3) มีการสำรวมในกาม (ID 5, สัมภาษณ์,22 กันยายน 2566)

ดังนั้นเมื่อได้แล้ว จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด อันเป็นการก่อให้เกิดการทุจริต ส่งผลการการเลือกตั้งไม่สุจริต เที่ยงธรรม การกระทำผิดการเลือกตั้งต้อง ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษไม่มีปัญญาพาตัวรอดเป็นเหมือนเนื้อป่าที่ติดบ่วงและนอนทับบ่วงอยู่ ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนา ดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้นจะปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้สิ้นอาสวะแล้วจะเห็นได้ว่าการกระทำที่ดีงาม สุจริตเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เบียดเบียนไม่ทำร้ายกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีงามทำให้อยู่ร่วมกันด้วยดี ทำให้สังคมสงบสุขคือ การกระทำหรือทำการต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เป็นไปเพื่อการทำลายชีวิต ร่างกาย ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่ล่วงละเมิดสิทธิ์ในคู่ครองหรือของรักหวงแหนของผู้อื่น เป็นต้น (ID 20, สัมภาษณ์,23 กันยายน 2566)

ดังนั้นเมื่อผู้ปฏิบัติจนชำนาญแล้วจะเกิดผลคือมีจิตใจที่สงบ สะอาด ปราศจากมลทินต่างๆ และเกิดความเกรงกลัวต่อการทำบาปให้เกิดขึ้น ย่อมถึงพร้อมด้วยความบริบูรณ์ทางกายและจิตใจคือมีศีลที่สมบูรณ์ ส่งผลถึงการคุณภาพจิตที่ดี หรือปรับปรุงจิตให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง ซึ่งเอื้อแก่การที่มีชีวิตที่ดีงามและพร้อมที่จะไปใช้งานในทางปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด จะเห็นได้ว่าเมื่อมีจิตใจที่อ่อนโยนแล้วจะละอกุศลกรรม คือ กรรมที่เป็นอกุศล กรรมไม่ดี หรือกรรมชั่วทางกาย วาจานั่นเองเมื่อจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้วสมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิตคือประกอบด้วยคุณธรรม เช่นความเมตตากรุณาความเอื้ออารีมีมุทิตาความเคารพอ่อนน้อมความกตัญญูกตเวทีเป็นต้น สมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิตคือมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงมีความเพียรพยายามละความชั่วระวังไม่ให้เกิดการคิดชั่วหมั่นสร้างความดีรักษาความดี มีอุตสาหะวิริยะรับผิดชอบมีสติมีสมาธิ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาการทุจริตการด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหลหมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอด ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนาดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้นจะ

ดังนั้นเมื่อผู้ปฏิบัติจนชำนาญแล้วจะเกิดผลคือมีจิตใจที่สงบ สะอาด ปราศจากมลทินต่างๆ และเกิดความเกรงกลัวต่อการทำบาปให้เกิดขึ้น ย่อมถึงพร้อมด้วยความบริบูรณ์ทางกายและจิตใจคือมีศีลที่สมบูรณ์ ส่งผลถึงการคุณภาพจิตที่ดี หรือปรับปรุงจิตให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง ซึ่งเอื้อแก่การที่มีชีวิตที่ดีงามและพร้อมที่จะไปใช้งานในทางปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด จะเห็นได้ว่าเมื่อมีจิตใจที่อ่อนโยนแล้วจะละอกุศลกรรม คือ กรรมที่เป็นอกุศล กรรมไม่ดี หรือกรรมชั่วทางกาย วาจานั่นเองเมื่อจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้วสมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิตคือประกอบด้วยคุณธรรม เช่นความเมตตากรุณาความเอื้ออารีมีมุทิตาความเคารพอ่อนน้อมความกตัญญูกตเวทีเป็นต้น สมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิตคือมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงมีความเพียรพยายามละความชั่วระวังไม่ให้เกิดการคิดชั่วหมั่นสร้างความดีรักษาความดี มีอุตสาหะวิริยะรับผิดชอบมีสติมีสมาธิ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาการทุจริตการด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหลหมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอด ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนาดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้น(สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)

การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน ภาวนาปธาน (เพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ภาวนาปธาน เพียรทากุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น หมายถึง การเพียรสร้าง หรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมดีหรือกรรมดี การทำฉันทะให้เกิด พยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อทากุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ภาวนาปธาน เพียรสร้างหรือเพียรเจริญ ในกุศลธรรมหรือความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และโพชฌงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจัย วิริยะ ปีติ ปัสสทธิ สมาธิ อุเบกขา ให้เกิดขึ้นภาวนาปธาน เพียรพยายาม ที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดี เหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น แล้วใช้ความพยายามในการสร้างกุศลโดยมีความเพียรที่ติดต่อกันไป ไม่ทำ ๆ หยุด ๆ เมื่อ สามารถทาความดีได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดก็ตาม ก็พยายามรักษาคุณภาพจิตไว้สม่ำเสมอการพัฒนามนุษย์ด้านภาวนาปธาน เป็นการทำภาวนาให้เกิดขึ้นหรือการทำสมาธิสัมมาสมาธิคือความตั้งใจมั่นชอบ" ได้แก่ การฝึกฝนอบรมจิตในขั้นที่สูงขึ้น เพื่อให้จิตมีความสงบตั้งมั่นแน่วแน่ต่ออารมณ์ที่กำลังกำหนดพิจารณา จิตที่มีสมาธิย่อมเป็นจิตที่มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง ประโยชน์สูงสุดของสมาธิคือ การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายได้แก่ การรู้เห็นตามความเป็นจริง (ที.ม.(ไทย) 10/299/274)

สมาธิ หมายถึง ความตั้งใจมั่นแห่งจิต(วศิน อินทสระ,กรรมฐานหรือภาวนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535),พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต),พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ,หน้า 836.1 เรื่องเดียวกัน,หน้า 544.)

ความที่จิตมั่นคงไม่หวั่นไหวดุจเสาเรือนที่ปักลงมั่น ย่อมรับน้ำหนักได้ดี ไม่โยกคลอนฉันใด ดวงจิตที่มั่นคงด้วยกำลังสมาธิก็ฉันนั้น นับว่าเป็นการก้าวหน้าแห่งการพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นกำลังสำคัญเพื่อมุ่งไปสู่ความหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาทั้งปวง คือการบรรลุมรรค ผล นิพพานอันเป็นจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา(สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)

การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน กระทำให้มากหรือเจริญให้มากแล้วย่อมส่งถึง ย่อมไม่วอกแวกหวั่นไหว แม้มีอารมณ์ภายนอกมากระทบ ก็รักษาความเป็นปกติไว้ได้ดวงจิตอย่างนี้มีคุณค่ามาก สมาธิจะเกิดขึ้น หรือตั้งมั่นและมั่นคงอยู่ได้นานเท่าใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการประพฤติปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไปจนถึงขั้นวิปัสสนาญาณ การปฏิบัติฝึกฝนอบรมจิต จนจิตเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วก็จะก้าวขึ้นสู่ ญาณ ปัญญา มีความรู้แจ้ง เห็นจริงตามสภาวธรรม สามารถเข้าถึงทิฏฐธรรมสุขวิหาร ญาณทัสสนะ สติสัมปชัญญะ และ อาสวักขยญาณ ดังจะได้อธิบายตามลำดับดังนี้ (สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน อนุรักขนาปธาน (เพียรรักษาและส่งเสริม) ในการทุจริตการเลือกตั้ง อนุรักขนาปธาน (เรื่องเพียรส่งเสริม) ในการไม่ทุจริตการเลือกตั้งเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริต

อนุรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นมิให้เสื่อมและ เจริญยิ่งขึ้นไปจนไพบูลย์ หมายถึง การทาฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิต ตั้งมั่น เพื่อความตั้งมั่น เพื่อความไม่หลงลืม เพื่อความไพบูลย์ เพื่อความเจริญ เพื่อให้บริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วอนุรักขนาปธาน เพียรรักษาและส่งเสริม ในกุศลธรรมหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วในจิตใจ คอยถนอมสมาธิที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่น และกระทำในความดีให้เจริญงอกงาม ไพบูลย์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป ในขั้นนี้ก็มีนัยเช่นเดียวกัน คือต้องปลูกฝังความพอใจให้กุศลความดีมีอยู่ เป็นอยู่ภายในจิต และใช้ความพยายามที่จะรักษาไว้ โดยมีการกระทาสืบต่อกันไป และเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์เช่นนี้แล้วปริมาณของบาปอกุศลที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด ที่เกิดแล้วก็จะถูกลดลงไปตามลำดับ ปริมาณของกุศลที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ตลอดไปดังที่มีคากล่าวไว้ว่าลักษณะเหล่านี้เปรียบเหมือนกับน้ำในสระที่ขุ่น เมื่อเราพยายามป้องกันน้ำที่ขุ่นข้นไม่ให้เข้ามา แล้วก็เอาส่วนที่ขุ่นข้นออกไป น้ำส่วนที่เป็นน้ำใสเข้ามา ปริมาณความขุ่นข้นก็จะเจือจางไปโดยลำดับ 1 ในที่สุดสระน้ำนั้นจะอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้สอยบริโภคดื่มกินได้ จิตใจของบุคคลที่จะใช้เพียรพยายามผ่านขั้นตอนมาดังที่กล่าวแล้วก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือจะเป็นจิตสงบขึ้น (สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566)

การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เป็นการรักษาไว้ หรือเพื่อประกอบทำให้เกิด ปัญญา หรือสัมมาทิฏฐิ สัมมาทิฏฐิ คือความเห็นชอบ * ความเห็นชอบหรือความเห็นที่ถูกต้องในความเป็นจริงในสิ่งทั้งหลายเพราะได้ปฏิบัติสมาธิธัมมานุปัสสนาโดยผ่านกระบวนการปฏิบัติตามขั้นตอนสติสัมปชัญญะจะไตร่ตรองแยกแยะในสิ่งทั้งหลาย เห็นว่า บาปบุญมีจริง เห็นว่า สัตว์ทั้งหลายได้รับความลำบาก และสัตว์ทั้งหลายมีการกระทำเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดขึ้น ผู้ปฏิบัติที่มีความเห็นชอบจะเข้าใจในประเด็นต่อไปนี้

1. อัตถิกทิฏฐิ คือ ผู้ที่มีความเห็นว่า บาป บุญ คุณ โทษมีจริง ทานที่ให้แล้วก็มีผล ยัญที่บูชาแล้วก็มีผล กานเช่นสรวงก็มีผลผลวิบากแห่งกรรมที่บุคคลทำดีหรือทำชั่วก็มีอยู่เป็นต้น

2.กิริยทิฏฐิ คือ ผู้ที่มีความเห็นว่า สัตว์ทั้งหลายที่ได้รับความลำบากได้รับความลำบากต่างๆ ย่อมอาศัยเหตุปัจจัยเกิดขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเอง

3.เหตุกทิฏฐิ คือ สรรพสัตว์ทั้งหลายที่กำลังเป็นไปอยู่ มีเหตุนำ เหตุหนุน เหตุเนื่องอยู่เบื้องหลัง ไม่ปฏิเสธเหตุ และเชื่อว่า กรรมดี หรือกรรมชั่วที่สัตว์ทั้งหลายทำกันอยู่ จะเป็นเหตุให้เกิดผลได้ ความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายมีเหตุมีปัจจัยอิทธิพลของความเชื่อที่มีผลต่อการประพฤติศีลธรรม

ดังนั้น เมื่อมีความเห็นถูกต้องแล้วนำมาปฏิบัติในทางที่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง จะเป็นการช่วยพัฒนาชีวิตของผู้ปฏิบัตินั้น 1 ประสบความสำเร็จทั้งทางกายและจิตใจ เพื่อสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงในโลกได้

การพัฒนาปัญญา คือ การพัฒนาความรู้ ความรู้ทั่วถึงตามความเป็นจริง หรือตรงตามความเป็นจริง เป็นธรรมฝ่ายกุศล มีลักษณะสามารถตัดอวิชชาให้ขาดสิ้น ปัญญาเปรียบเหมือนแสงสว่าง ย่อมกำจัดความมืด คือ อวิชชาให้หมดสิ้นไป และทำแสงสว่าง คือ ปัญญาให้ปรากฏ รู้แจ้งอริยสัจ 4 คือ รู้แจ้งในทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และทางปฏิบัติเพื่อถึงความดับทุกข์ คือ ก้าวพ้นโลกทั้งปวงไม่ยึดติดอยู่กับโลก รู้แจ้งโลก เป็นความรู้ขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนาตามความเป็นจริง และปัญญาจัดเป็นคุณธรรมสำคัญที่โลกต้องอาศัยมากกว่าอย่างอื่น เพราะเป็นแสง สว่างที่ส่องทางดำเนินเพื่อความหลุดพันทุกข์ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตได้ ดังนั้น ปัญญาในพระพุทธศาสนาจึง หมายถึง ความรู้ทั่ว ความรู้รอบ ความรู้แจ้งที่สามารถกำจัดกิเลสได้ตามลำดับขั้น ซึ่งก็มีศัพท์ที่เป็นชื่อใช้แทนกันได้ เช่น ญาณ วิปัสสนา และสัมมาทิฏฐิ เป็นต้นเพื่อพัฒนาปัญญาดีแล้ว จะส่งผลให้มนุษย์มีความดำริชอบ สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ"ดำริในที่นี้ หมายถึง ความคิดนึกตรึกตรองที่จะตัดสินใจเพื่อทำหรือไม่ทำอะไรบางอย่างดังนั้นความดำริจึงเป็นตัวนำไปสู่การพูดและการกระทำต่อไปถ้าว่าตามความจริงแล้วความดำริก็คือมโนกรรมหรือการคิดนั่นเองบางแห่งท่านใช้คำว่าวิตก (ความตรึก) และวิจารณ์ (ความตรอง)และทั้ง 2 อย่างนี้เป็นวจีสังขาร (**ที.ม.(ไทย) 10/299/358.)** คือ เป็นตัวปรุงแต่งวาจาเพราะว่าคนเราย่อมคิดก่อนพูดออกมาตามที่คิด การข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป (สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566) ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

เท่าที่ตัวผู้เชี่ยวชาญเองได้ตรวจสอบดูเอกสารผลการวิจัยในการประชุมสนทนากลุ่มเฉพาะที่ได้นำเสนอในครั้งนี้ โดยมีความต้องการให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน ช่วยตรวจสอบ ยืนยันความถูกต้อง และร่วมกันวิเคราะห์ พิจารณาหาแนวโน้มและทิศทางการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เหมาะสมแก่การนำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติในสังคมไทย ที่จะจะนำมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมพัฒนางานวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก็มีความเห็นสอดคล้องในผลของการวิจัย รวมถึงพิจารณาหา แนวโน้มและทิศทางความสำพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย ที่เหมาะสมแก่การนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในสังคมไทย ให้ถูกต้องตามกระบวนการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ได้

เชิญมาจำนวน 12 รูป/คน จึงขอเชิญท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านได้โปรดแสดงความคิดเห็นและช่วยให้ข้อแนะนำเสริมเติมแต่งประเด็นที่ยังขาดหายและร่วมกันยืนยันความสมบูรณ์ของงานวิจัยฉบับนี้ไปตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้และนำเสนอ (สนทนากลุ่มเฉพาะ ID1, 3 พฤศจิกายน 2566) ดังต่อไปนี้

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งตามหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนา

สรุปได้ว่า

(1) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมอันลามกที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้ถูกต้องโพฏฐัพพะ ใจได้รู้ธรรมอารมณ์ ไม่ให้บาปธรรมหรืออกุศลธรรมเกิดขึ้นภายในจิตใจ สังวรปธานเป็นธรรมเครื่องกำจัดความเกียจคร้านสนับสนุนกำลังกาย ใจให้เข้มแข็งอดทน ทั้งนี้เพื่อมิให้บาปหรืออกุศลเกิดขึ้นภายในของมนุษย์ จะต้องรู้ว่าและเพียรระวังว่าสิ่งใดเป็นโทษหรือไม่เป็นสาระแก่นสารในชีวิตมนุษย์ โดยเพียรพยายามให้มีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้หรือระลึกภายในใจของเรา สิ่งใดเป็นกุศลหรืออกุศล สติจะเป็นระลึกรู้ภายใน และเพื่อให้เข้าใจว่าหากเป็นกุศลก็ควรระลึกต่อไป

(2) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอดเป็นเหมือนเนื้อป่าที่ติดบ่วงและนอนทับบ่วงอยู่ ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหลไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วงย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำอะไรเอาตามปรารถนาดังนั้นผู้เห็นโทษในกามคุณนั้นจะปลอดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว

(3) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน นั้น เป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง สมาธิย่อมมีผลโดยตรงคือ ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำต่าง ๆ และเป็นความตั้งอยู่แห่งของความมีจิตที่แน่วแน่ ไม่หวั่นไหว โลเล โอนเอียง ฯลฯ การเจริญสมาธินี้ จะมีผลต่าง ๆ คือ มีความสุขจากการปฏิบัติสมาธิสมาธิทำให้เกิดความพิเศษเหนือมนุษย์ธรรมดา สมาธิทำให้มีสติสัมปชัญญะ และสมาธิทำให้ดับกิเลสได้อย่างสิ้นเชิงเมื่อปฏิบัติสมาธิอย่างชั้นสูงขึ้นไปผู้ปฏิบัติสมาธิและประกอบความเพียรอยู่เนือง ๆ แม้จะยังไม่สิ้นอาสวะกิเลสแต่ผลที่เกิดจากการรักษาศีลเจริญสมาธิภาวนาสิ่งที่ได้รับอย่างรวดเร็วและทันตาเห็นที่สุดคือการเป็นผู้มีความสุขอยู่ในปัจจุบันเพราะการเจริญสมาธิภาวนาแล้วได้บรรลุฌานตั้งแต่ปฐมฌานจนถึงจตุตถฌานและประกอบกับมีอภิญญา ความพิเศษเหนือมนุษย์ มีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติสมาธิอย่างต่อเนื่องจนสามารถสิ้นกิเลสทั้งหลาย จะถึงเป้าหมายของพระพุทธศาสนาคือนิพพาน (อสวักขยญาณ)

(4) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญาซึ่งเกิดจากแนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านอนุรักขนาปธานแล้ว จะเห็นโทษจากการกระทำนั้นเพราะรู้สาเหตุที่จะทำให้เกิดทุกข์ เมื่อรู้แล้วก็แสวงหาทางดับทุกข์ คือ การดำริออกจากสิ่งที่เป็นทุกข์แล้วดำริแสวงหาไปสู่ความดับทุกข์คือ มรรค ซึ่งเป็นสิ่งเดียว ทางเดียว ที่จะสู่ความพ้นทุกข์ได้ และเมื่อเจริญหรือปฏิบัติตามอย่างเต็มที่จะไปสู่ทางสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน

บทที่ 5
สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาศึกษาหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. เพื่อการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3. เพื่อสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview Semi-Structure) และเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการระดมสมอง (Brainstorming) จากหลายกลุ่มทางสังคม เพื่อลดแนวโน้มความความลำเอียง (Bias) ของข้อมูล สร้างความมั่นใจในการใช้ได้ของผลที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะที่ศึกษาได้ และสามารถที่จะสนับสนุนให้ข้อมูลเชิงคุณภาพมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น สำหรับการหาลักษณะร่วม (Common Character) และข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) ความเป็นไปได้ในแนวโน้มและทิศทางการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน

เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 รูป/คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ (1) นักการเมือง ข้าราชการประจำ จำนวน 9 รูป/คน (2) พระสงฆ์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 8 รูป/คน (3) นักวิชาการจากจากสถาบันทางการศึกษาจำนวน 5 รูป/คน (4) นักเคลื่อนไหวทางการเมือง จำนวน 5 คน (5) พนักงาน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 3 คน และการสนทนากลุ่มระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูป (2) กลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวิจัย รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 6 คน และ (3)กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเมือง จำนวน 2 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (inductive Analysis) เพื่อควบคุมคุณภาพและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเทคนิคสามเส้า (Triangulation Techniques) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ ผลการวิจัยนำมาแสดงตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การศึกษาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งตามหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท และการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนามนุษย์ในพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อศึกษาหลักสัมมัปปธานในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อศึกษาการพัฒนามนุษย์ตามหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อนำไปบูรณาการเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งสามารถการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง จากการศึกษาการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สรุปได้ว่า

1) หลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า หลักของสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ 4 อย่างคือ (1) ความพอใจในการที่จะสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในจิต (2) ปหานปธาน เพียรพยายามที่ละบาป ละอกุศล ซึ่งมีอยู่แล้วภายในจิตใจ โดยอาศัยการพิจารณาเห็นโทษของบาป ของอกุศลที่มีอยู่ภายในจิตแห่งตนแล้ว ปลูกฝังความพอใจในอันที่จะละบาปอกุศลเหล่านั้นไปจากจิต และใช้ความพยายามปรารภความเพียรมีการกระทำติดต่อสามารถละบาปอกุศลได้ (3) ภาวนาปธาน เพียรพยายามที่จะกระทำให้กุศลเกิด ได้แก่ ความดีทั้งหลายที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่า กุศลความดีเหล่านั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม ให้ปลูกฝังความพอใจในการที่จะเสริมสร้างกุศลคุณงานความดีให้บังเกิดขึ้น และ (4) อนุรักขนาปธาน การพยายามรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไป

2) การณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า การพัฒนาการทุจริตการด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิด โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยจิตใจให้มีความติดใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ ไม่มีปัญญาพาตัวรอด ย่อมจะประสบความเสื่อมความพินาศแต่ถ้ามีสติยับยั้งเกี่ยวกับไม่ติดไม่หลงใหล ไม่หมกมุ่น รู้เท่าทัน เห็นโทษ มีปัญญาพาตัวรอดได้ เป็นเหมือนเนื้อป่าที่นอนทับบ่วงแต่ตัวไม่ติดบ่วง ย่อมจะไม่ประสบความเสื่อม ความพินาศ ไม่ถูกพรานคือมารร้ายทำ อะไรเอาตามปรารถนา

3) แนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า (1) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น (2) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติเกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม (3) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านภาวนาปธาน นั้นเป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง (4) การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งด้านอนุรักขนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญา

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัย เป็นการมุ่งศึกษาหลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกทั้งเป็นการพัฒนากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี เป็นการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ในสังคม ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมาก ผันแปรไปตามตัวแปร (เกษฎา ผาทอง และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2561) โดยหลักการทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “สัมมัปปธาน” ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการการวิจัยและพัฒนากระบวนการวิจัยหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารเกี่ยวกับศึกษาหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำราบทความทางวิชาการ งานวิจัย สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากนั้นทำการสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎีด้วยเทคนิคการคิดเชิงเหตุผล (Kenaphoom, Sanya 2014 B , 1-59) เพื่อให้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีตกผลึกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องความลงตัวของเนื้อหา และทำการตรวจสอบกรอบแนวคิดให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นโดยบูรณาการระเบียบวิธีที่หลากหลาย

ผลการวิจัยเบื้องต้น พบว่า

เมื่อมีการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นับการขนานนามว่าเป็น “รับธรรมนูญฉบับประชาชน” ได้มีการบัญญัติให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลเพื่อความเป็นอิสระรวมทั้งมีการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยแยกออกจากการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น และหลังจากนั้นประเทศไทยก็ได้มีรัฐธรรมนูญเพิ่มอีก 4 ฉบับ ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญ 2560 เป็นฉบับที่ 20

การนำเอาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภามาจากประเทศอังกฤษ มาปรับใช้เพราะเห็นว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบประเทศอังกฤษอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอกัน และหน้าที่ของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะได้รับอำนาจเป็นรัฐบาลต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนให้เป็นตัวแทน คือ การมาจากการเลือกตั้งของประชาชน อันเป็นการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ คือเสียงของประชาชน และจะต้องคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย ดังกล่าวที่ว่าประชาธิปไตยเป็นของ ประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

การเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของประชาชนตามคันรองของระบบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองโดยการมีสิทธิเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนของตนในการทำหน้าที่บริหารและนิติบัญญัติแม้ว่าประเทศไทยจะมีวิวัฒนาการพัฒนาประชาธิปไตยมาระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ยังมีปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้ตนได้เข้าสู่ตำแหน่งทั้งในส่วนการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่างๆเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือบุคคลอื่น

ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งถือเป็นสิ่งที่ฝังลงลึกในสังคมไทยอันเป็นระบบสังคมอุปถัมภ์และยังมีความคาบเกี่ยวที่ว่าทุจริตการเลือกตั้งนั้นที่แท้จริงแล้วทัศนะอย่างไรที่ส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเมื่อกฎหมายได้บัญญัติให้สิ่งที่กระทำนั้นเป็นความผิดการกระทำดังกล่าวถือเป็นการทุจริตการเลือกตั้งก็ยอมเป็นกติกาและข้อบังคับของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องปฏิบัติและเคารพต่อกติกาแต่สิ่งที่จะถือว่าเป็นการซื้อเสียงเลือกตั้งหรือไม่นั้นที่กำหนดไว้ในกฎหมายจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ยังเป็นประเด็นว่าจะอาศัยหลักธรรมในการนำมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ และการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่โดยตรงควบคุมและจัดการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งอย่างเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่จะลดการซื้อเสียงให้น้อยลงดังนั้นการที่จะนำเอาหลักธรรมในพระไตรปิฎกมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตจึงเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐได้น้อมนำมาใช้กล่าวคือการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการ ทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่เก่ามาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้แต่โดยเหตุที่หลักธรรมมีหลายหลักดังนั้นจึงจะนำมาใช้จะต้องวิเคราะห์หลักธรรมเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง

ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้บังคับมาแล้วหลายฉบับจึงพยายามจะบัญญัติกฎกติกาในการบริหารปกครองประเทศให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพิ่มขึ้นเสมอมา โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพิ่มความเข้มข้นของการตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐบาล รวมทั้งลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องลง นอกจากนี้ ยังนำหลักเกณฑ์ ต่าง ๆอาทิเช่น หลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นต้น มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (ปาริชาต เทพอารักษ์, 2540 หน้า 50) จากเหตุผลตามที่นำเสนอผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อวิจัยคือการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เป็นแนวทางบูรณาการเพื่อการลดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นในการหาคำตอบตามหลักธรรมในพระไตรปิฎก ได้แก่ สัมมัปปธาน 4, ที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ลดปริมาณการทุจริตให้น้อยลงไปได้นั้นการวิจัยให้ความสำคัญต่อการศึกษาและการวิจัย

ผลการวิจัยระยะที่ *2* **ตามวัตถุประสงค์ข้อ** *2*

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัย เป็นการมุ่งศึกษาเพื่อการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 30 รูป/คน โดยใช้การมุ่งศึกษาเพื่อ

การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำราบทความทางวิชาการ งานวิจัย สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นำมาสรุปและอธิบาย

ผลการวิจัยเบื้องต้น พบว่า

บริบทเกี่ยวกับศึกษาเพื่อการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม นอกจากเรื่องของการได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วนั้น รูปแบบของการเมืองการปกครองไทย มีรูปแบบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย โดยอาศัยหลักพื้นฐาน แนวคิดพื้นฐาน บทกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อนักการเมืองต้องการชนะการเลือกตั้งย่อมทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองได้มาซึ่งคะแนนเสียง ดังนั้นการเลือกตั้งโดยการใช้สิทธิผ่านผู้แทน จึงอาจทำให้ประชาชนเลือกคนที่ตนเองคิดว่าจะได้รับประโยชน์จากบุคคลนั้น ดังนั้นการซื้อเสียงจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเลือก แต่เมื่อใช้เงินลงทุนไปแล้วนักการเมืองก็ย่อมจะมาถอนทุนคืน จากการทุจริตการเลือกตั้งและไปทุจริตในการใช้งบประมาณต่างๆที่มีโอกาส

ผลการวิจัยระยะที่ 3 **ตามวัตถุประสงค์ข้อ** 3

ผลการวิจัยเบื้องต้น พบว่า

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองและใช้การเมืองแบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2575 เป็นเวลา 88 ปี มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 20 ฉบับ โดยมีการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองมาแล้ว 13 ครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

เมื่อมีการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นับการขนานนามว่าเป็น “รับธรรมนูญฉบับประชาชน” ได้มีการบัญญัติให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลเพื่อความเป็นอิสระรวมทั้งมีการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยแยกออกจากการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น และหลังจากนั้นประเทศไทยก็ได้มีรัฐธรรมนูญเพิ่มอีก 4 ฉบับ ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญ 2560 เป็นฉบับที่ 20

การนำเอาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภามาจากประเทศอังกฤษ มาปรับใช้เพราะเห็นว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบประเทศอังกฤษอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอกัน และหน้าที่ของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะได้รับอำนาจเป็นรัฐบาลต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนให้เป็นตัวแทน คือ การมาจากการเลือกตั้งของประชาชน อันเป็นการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ คือเสียงของประชาชน และจะต้องคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย ดังกล่าวที่ว่าประชาธิปไตยเป็นของ ประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

การเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานของประชาชนตามคันรองของระบบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองโดยการมีสิทธิเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนของตนในการทำหน้าที่บริหารและนิติบัญญัติแม้ว่าประเทศไทยจะมี

วิวัฒนาการพัฒนาประชาธิปไตยมาระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ยังมีปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้ตนได้เข้าสู่ตำแหน่งทั้งในส่วนการเลือกตั้งระดับชาติอันได้แก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่างๆเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือบุคคลอื่น

ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งถือเป็นสิ่งที่ฝังลงลึกในสังคมไทยอันเป็นระบบสังคมอุปถัมภ์และยังมีความคาบเกี่ยวที่ว่าทุจริตการเลือกตั้งนั้นที่แท้จริงแล้วทัศนะอย่างไรที่ส่งผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเมื่อกฎหมายได้บัญญัติให้สิ่งที่กระทำนั้นเป็นความผิดการกระทำดังกล่าวถือเป็นการทุจริตการเลือกตั้งก็ยอมเป็นกติกาและข้อบังคับของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องปฏิบัติและเคารพต่อกติกาแต่สิ่งที่จะถือว่าเป็นการซื้อเสียงเลือกตั้งหรือไม่นั้นที่กำหนดไว้ในกฎหมายจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ยังเป็นประเด็นว่าจะอาศัยหลักธรรมในการนำมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ และการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ดีในความเป็นจริงการทุจริตอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่อาจเป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความของ Ashforth และ Anand (2003: 2) ที่ระบุว่า การคอร์รัปชั่น คือ “การใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนของหน่วยงาน และขององค์การ โดยการใช้อำนาจที่ผิดนั้น เป็นการละเมิดบรรทัดฐานของสังคม” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคำจำกัดความนี้มีการระบุด้วยว่าเป็นการละเมิดต่อจรรยาบรรณหรือบรรทัดฐานอันดีของสังคมซึ่งสามารถนำไปใช้อธิบายปรากฏการณ์การคอร์รัปชั่นได้หลากหลายรูปแบบเช่นเดียวกัน ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2543) การนำหลักสัมมัปปธานมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักสัมมัปปธานมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้โดยได้หยิบเอาหลักสัมมัปปธาน อันเป็นหลักธรรมเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อการบูรณาการเข้าด้วยกันอันจะส่งผลให้การเลือกตั้งดี การเมืองดี นักการเมืองดี ทำให้สังคมและประเทศชาติอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนามนุษย์ตามหลักสัมมัปปธาน 4 ได้ เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนามนุษย์ตามหลักสัมมัปปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างดียิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติสมถะวิปัสสนา หรือแม้แต่การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน เช่น ในสถาบันต่าง ๆ อาทิ สถาบันครอบครัวโรงเรียน หรือแม้แต่การประกอบสัมมาอาชีพต่าง 1 สามารถที่จะนำความรู้นี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ไม่จำกัดกาล เมื่อกล่าวถึงสัมมัปปธาน 4 เป็นการปรารภถึงความเพียรนั่นเอง และความเพียรนี้ เป็นคุณธรรมอยู่ภายในจิตใจของบุคคลก็จริง แต่กระนั้นก็ตาม ความเพียรนี้จะทำหน้าที่ของมันได้ และจะเจริญงอกงาม

ขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยความสัมพันธ์จากโลกภายนอก กล่าวคือ การวางทำที ตอบสนอง และจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่รับรู้เข้ามาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย บ้าง การแผ่ขยายความเพียรนั้นจากภายในจิตใจออกไปเป็นการกระทำ ความประพฤติ การดำเนินชีวิต และการประกอบกิจการต่าง ๆ บ้าง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อ หรือไม่เอื้อ มีอิทธิพลต่อการประกอบความเพียรและความเจริญงอกงามของคุณธรรมภายใน ทั้งในทางเกื้อกูล และในทางขัดขวางบั่นทอนบ้างเฉพาะอย่างยิ่ง ความเพียรพยายามในการประพฤติปฏิบัติธรรม ชนิดที่ขยายออกเป็นการกระทำภายนอกและซึ่งกระทำกันอย่างเป็นงานเป็นการ ที่เรียกว่า "ปธาน" นั้นต้องเกี่ยวข้องและอิงอาศัยปัจจัยแวดล้อมภายนอกเป็นอันมาก ทั้งปัจจัยแวดล้อมทางร่างกาย ทางธรรมชาติ เมื่อกล่าวถึงบทบาทแความสำคัญของปัจจัยแวดล้อมภายนอกเหล่านั้น มีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีงามและการเข้าถึงจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษา การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีข้อค้นพบในการนำไปกำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง

2) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่จะสมัครรับเลือกตั้งจะต้องผ่านการศึกษาอบรมหลักสูตรสัมมัปปธาน 4 ก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยกำหนดไว้ในระเบียบ กกต. ว่าจะต้องผ่านการรับทราบและรับรู้หลักธรรมต้านการทุจริตก่อนที่จะยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

3) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ระดับควบคุมสั่งการจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข็มแข็ง เด็ดเดี่ยวในการปฏิบัติหน้าที่ด้วนความสุจริต เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ส่งเสริมให้เข้าในบทบาทของตนเองโดยสุจริต

4) ประชาชน ในฐานผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการโดยร่วมมือกันนำนโยบายการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ไปสู่ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษา การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีข้อค้นพบในการนำไปกำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องนำบทเรียนต่างๆจากการผิดพลาด ถอดบทเรียนเพื่อนำไปกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง

2) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองที่จะสมัครรับเลือกตั้งจะต้องผ่านการศึกษาอบรมหลักสูตรสัมมัปปธาน 4 ก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยกำหนดไว้ในระเบียบ กกต. ว่าจะต้องผ่านการรับทราบและรับรู้หลักธรรมต้านการทุจริตก่อนที่จะยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

3) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องเข้าใจบทบาทตนเอง และปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต ให้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ระดับควบคุมสั่งการจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข็มแข็ง เด็ดเดี่ยว

ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วนความสุจริต เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ส่งเสริมให้เข้าในบทบาทของตนเองโดยสุจริต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ การศึกษาหลักสัมมัปปธาน เพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อบูรณาการหลักสัมมัปปธาน เพื่อการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสร้างแนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งตามหลักสัมมัปปธาน 4 มีเนื้อหากว้างขวางครอบคลุมหลักพุทธธรรม ทั้งหมด ผู้ศึกษาและปฏิบัติควรมีหลักในการนำหลักสัมมัปปธาน 4 ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสามารถพิจารณาตามหน้าที่ของมนุษย์เพราะการทำกิจทุกอย่างให้มีความสำเร็จและเกิดประโยชน์นั้นต้องมีความพร้อมทางร่างกาย และความพร้อมทางจิตใจ เพราะร่างกาย และจิตใจเป็นตัวอาศัยซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันควบคู่กันไป เมื่อจิตใจสงบ กายก็มีความพร้อม และควรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต คือ มรรค 8 เป็นต้น ความสมบูรณ์ความดีงาม และความสำเร็จก็จะส่งผลขึ้น

2. ผู้ปฏิบัติสัมมัปปธาน 4 ควรปฏิบัติอย่างจริงจัง และความตั้งใจ เพื่อจะทำให้เกิดผลสำเร็จจากการปฏิบัติจริงเป็นแนวทางสร้างความสุจริตให้เกิดขึ้นต่อการเลือกตั้ง เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตให้ลดน้อยลง เพื่อสร้างสังคมที่ดี ที่เป็นสังสมแห่งความสุจริตและสร้างความสุขแก่ประชาชน เพราะผู้ที่จะปฏิบัติสามารถรู้ได้เฉพาะตนเอง และเมื่อรู้ผลแล้วย่อมส่งผลเป็นอานิสงส์ และจะได้นำผลนั้นมาปรับประยุกต์ใช้ประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น ตามโอกาส ตามเวลา และสถานะ เป็นต้น

3. ผู้ศึกษาและปฏิบัติควบคู่กับสมาธิในพระพุทธศาสนา ควรนำผลหรือแนวทางใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะทุกชีวิตต้องมีการดำรงชีวิตหรือความเป็นอยู่ในแต่ละวัน ในส่วนของบรรพชิตคือการนำมาใช้โดยตรง เพราะเป็นหน้าที่ของบรรพชิต ส่วนคฤหัสถ์ คือ สามารถปรับใช้ในภารกิจทุกด้านและตามหน้าที่ของตน

4.การสร้างการรับรู้ถึงโทษของการทุจริต การกระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ว่าการซื้อเสียง การให้ การจัดเลี้ยง การหลอกลวง และการที่เจ้าหน้าที่ใช้ตำแหน่งในอำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย การสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้สมัครในการที่จะเข้าลงแข่งขันอย่างเท่าเทียม สมานฉันท์ ไม่กลั่นแกล้งโดยการนำหลักสัมมัปปธาน 4 มาบูรณาการ

5.การกำหนดหลักสูตรต้านการทุจริตการเลือกตั้ง ด้วยสัมมัปปธาน 4 เพื่อการเลือกตั้งที่สุจริต เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย โดยการกำหนดไว้ในระเบียบ กกต.ว่าผู้สมัคร จะลงสมัครได้จะต้องผ่านการอบรม หลักสูตรสัมมัปปธาน 4 เพื่อการต้านการทุจริต อีกทั้งยังวกำหนดไว้ในหลักสูตรการอบรม กปน. เจ้าหน้าที่ กกต. ทุกระดับ รวมทั้งการบรรจุไว้ในรายวิชาของสถาบันวิทยาการเมืองและการเลือกตั้ง ของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นวิธีการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ตามหลักสัมมัปปธาน 4 แต่ถ้าจะมีการศึกษาในครั้งต่อไปเพื่อให้เห็นความชัดเจนหรือรายละเอียดข้อปลีกย่อยเกี่ยวกับหมวดของที่สามารถปฏิบัติควบคู่วิธีการปฏิบัติในพุทธรรมของสมาธิ เพื่อแยกที่ละประเด็น คือ ตามลำดับเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษา โดยการนำไปบูรณาการกับข้อเท็จจริงในแต่ละประเด็นทั้งการการเริ่มต้นสู่ต้นธารแห่งการได้มาซึ่งตำแหน่งโดยการสมัครรับเลือกตั้ง จนถึงการเข้าสู่ตำแหน่ง ย่อมเป็นการนำเอาหลักสัมมัปปธาน 4 มาประยุคให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ก. เอกสารปฐมภูมิ

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534). *พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

กตัญญู แก้วหานาม และ พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม. (2562). *การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

กนกรักษ์ น้อยสัมฤทธิ์. (2556). *ปัญหาการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศึกษากรณีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.* กรุงเทพฯ: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2547). หลักกฎหมาย ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2563). สาระสาคัญกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)" หน้า 23. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2563. จาก http://www.rlpd.go.th**.**

การรับรองสิทธิเสรีภาพทางการเมือง. *ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติ มาตรา 18 ถึงมาตรา 21 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*.

กาญจนา ภัทรโชค. (2563). *"มอง 70 ปี "ปฏิญญาสิทธิมนุษยชน" ความก้าวหน้า – ความท้าทายของไทย"*. มติชนออนไลน์ (25 ธันวาคม 2561). สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2563, จาก https://www.matichon.co.th.

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2531). *การเลือกตั้ง พรรคการเมือง และเสถียรภาพของรัฐบาล.* กรุงเทพฯ: มาสเตอร์เพรส. 2531.

โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์. (2529). *ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย วิทยานิพนธ์สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง 2529 หน้า 12.ข้อ 21 (1).* ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ.

คนึงนิจ แซ่เฮง. (2551). *"ปัญหาการบังคับให้ ส.ส. สังกัดพรรคการเมือง"*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2551.

จุมพล รัตธนภาส. (2562). *อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ตามหลักนิติธรรมและนิติรัฐ*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จารุวรรณ แก้วมะโน. (2565). การขับเคลื่อนการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง จังหวัดร้อยเอ็ด. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). ได้ให้ความหมายคาว่า “พรรคการเมือง หมายถึง “กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย”.

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง. (2476). พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475. แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 ฉบับที่ 2 มาตรา 5.

พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ. (2555). *“มาตรการทางกฎหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งตามหลักประชาธิปไตยให้แก่พรรคการเมือง”*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระประสาน ชยาภิรโต (อร่ามวาณิชย์). (2563). *กระบวนการบรรลุธรรมของพุทธสาวิกาในพุทธปรัชญาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยพุทธศักราช.

ไพโรจน์ ชัยนาม. (2515). *สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญของต่างประเทศกับการปกครองของไทย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แพทย์ พิจิตร. (2560). *“จากหลักการยุบสภาโดยตัวสภาเอง ถึงประวัติการยุบสภาในประเพณีการปกครองไทย”*. มติชนสุดสัปดาห์ (10 - 16 พฤศจิกายน 2560). สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2560. จาก https://www.matichonweekly.com.

พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ. (2562). *ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบผสมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560*. ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร. นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เชาวนะ ไตรมาศ. (2542). การเลือกตั้งแบบใหม่ : ทาไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.

สิริพรรณ นกสวน สวัสดี. (2561). ระบบเลือกตั้งเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *ความมุ่งหมายและคาอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์

สมบัติ จันทรวงศ์. (2536). เลือกตั้ง วิกฤต ปัญหา และทางออก. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

สิรินาถ วิสุทธิวัชรกุล. (2553). *“ปัญหาการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย”*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรชัย ศิริไกร. (2550). *“การพัฒนาประชาธิปไตยไทยโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและจริยธรรมทางการเมือง” ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 9 ประจาปี 2550 เรื่อง วัฒนธรรมการเมือง จริยธรรมและการปกครอง (Political Culture, Ethics and Governance)*. จัดพิมพ์โดยสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.

สมยศ เชื้อไทย. (2550). *หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2550). *แผนชิงชาติไทย: ว่าด้วยรัฐและการต่อต้านรัฐสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2491-2500)* (พี. เพรส 2550).

นิยม เวชกามา. (2561). *"รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา"*. ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา. ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชา พุทธจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พุทธศักราช 2561.

ปุณณะ สุทธิประภา. (2520). หลักเกณฑ์ทั่วไปในการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์.

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2565). ระบบเลือกตั้งเพื่อลดความขัดแย้งและส่งเสริมคุณภาพประชาธิปไตย. วิทยาลัยการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า.

ปรียวรรณ สุวรรณสูนย์. (2563). *สิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยกับสังคมนิยม.* กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ปาริชาต เทพอารักษ์. (2540). สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมภิบาล รากฐานสังคมอยู่เย็นเป็นสุข. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 50.

ปณิธัศร์ ปทุมวัฒน์. (2561). *'รัฐสภาของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ตอนที่ 1' (2561) 2 จุลนิติ 173*, 173-177.

วุฒิสาร ตันไชย และคณะ. (2559). *รูปแบบการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์. (2543). "การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างสุจริต," เอกสารประกอบการบรรยาย ในการอบรมประธานองค์การบริหารส่วนตาบล วันที่ 19 สิงหาคม 2543. ณ โรงแรมแก่นอินน์ จังหวัดขอนแก่น. จัดโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

ชุลีพร ชาญใบพัด. (2561). *อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนหรือไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง : ศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.* รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิษณุพงษ์ โพธิพิรุฬห์ และ อังศุธร ศรีสุทธิสะอาด. (2563). *ราชการไทยไร้คอร์รัปชัน : การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต.* สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). *หลักพื้นฐาน สิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.* พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2562. หน้า 19.

เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง. (2562). สืบค้นเมื่อวัน ที่ 1 มิถุนายน 2562. จาก https://thaipublica.org/2013/02/corruption-studies-1/.

ศรีราชา เจริญพานิช. *นักพัฒนาการของประชาธิปไตยแบบไทย ๆ หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 2 หน้า 2 – 3. "Kratos"* เป็นคานาม ส่วนคากริยา คือ "kratien".

รชณัฐ มะโนแสน. (2564). *ที่มาและปัญหาความชอบธรรมทางประชาธิปไตยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไทย. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาตรมหาบัณฑิต*. สาขากฎหมายมหาชน. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปีการศึกษา.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. ระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร.

ธนกร ติรณะประกิจ. (2560). *การป้องกันการคอร์รัปชันของผู้บริหารโรงเรียน.* วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภูริ ฟูวงศ์เจริญ. (2564). *การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของสยาม : บ่อเกิด โครงสร้างเชิงสถาบัน และปฏิกิริยาทางสังคม.* พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวสถาบันพระปกเกล้า.

อรณิช รุ่งธิปานนท์. (2553). *รัฐสภาสหราชอาณาจักร : สภาสามัญ สภาขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน สำนักวิชาการ.* สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อัตนัย สายรัตน์. (2565). *การพัฒนากฎหมายเพื่อนำหลักสัมมัปปธานาภิบาลปรับใช้ในกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.* วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีปทุม พ.ศ. 2565..

UN Human Rights. (2563). *“Human rights and elections”*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2563. จาก https://www.ohchr.org.

European Commission. (2563). *“EU Charter of Fundamental Rights”*. สืบคันเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563. จาก https://ec.europa.eu.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

1) รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุกสิก

ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) รศ.ดร. สัญญา เคณาภูมิ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) ผศ.ดร.เกษฎา ผาทอง

ตำแหน่ง เลขานุการหลักสูตร รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4) ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

5) พระมหาจำนง สิริวณฺโณ, ดร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๔๘๓

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุสิก อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ ของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุษฎีนิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๔๘๓

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.เกษฎา ผาทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ ของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุษฎีนิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระครูปลัดสุวัฒฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๔๘๓

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.สมพงษ์ เกษานุช อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ ของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุษฎีนิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๔๘๓

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ ของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุษฎีนิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๔๘๓

๑๐ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

กราบเรียน พระมหาจำนงค์ สิริวณฺโณ, ดร. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์นาคินทร์, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ ของหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) เพื่อเก็บข้อมูลการเขียนดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จึงกราบเรียนมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) ดังกล่าว ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุษฎีนิพนธ์ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

กราบเรียนด้วยความเคารพ

(พระครูปลัดสุวัทฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

ภาคผนวก ค
ตารางแสดงผลสรุปค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (หาค่าเฉลี่ย IOC)

ตารางแสดงผลสรุปค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (หาค่าเฉลี่ย IOC)
จากการประเมินความสอดคล้องระหว่างชื่อเรื่องการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กับรูปแบบและเนื้อหาการวิจัย ของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
เรื่อง การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ลำดับที่	ข้อคำถาม	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ผลรวม	IOC
1	ท่านคิดว่า “การถือความถูกต้องเป็นหลัก” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	ท่านคิดว่า “การถือความดีเป็นใหญ่” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	ท่านคิดว่า “การถือความจริงเป็นใหญ่” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	ท่านคิดว่า “การถือหลักการเป็นใหญ่” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	ท่านคิดว่า “การเคารพบุคคลอื่น” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	ท่านคิดว่า “การลดละความเห็นแก่ตัว” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	ท่านคิดว่า “การเอื้อเฟื้อเห็นอกเห็นใจผู้อื่น” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8	ท่านคิดว่า “การถือหลักเหตุผล” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	ท่านคิดว่า “การยึดประโยชน์ส่วนร่วม” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	ท่านคิดว่า “การไม่ยึดเสียงที่ไม่เป็นธรรม” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11	ท่านคิดว่า “หลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12	ท่านคิดว่า “หลักในการปกครองประเทศ” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
13	ท่านคิดว่า “การเป็นศูนย์รวมจิตใจ” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
14	ท่านคิดว่า “การเป็นที่มาของวัฒนธรรมไทย” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ลำดับที่	ข้อคำถาม	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ผลรวม	IOC
15	ท่านคิดว่า “การสถาบันหลักของสังคมไทย” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16	ท่านคิดว่า “การเป็นรากฐานของวัฒนธรรม” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
17	ท่านคิดว่า “การเป็นมรดกของชาติ” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
18	ท่านคิดว่า “การเป็นเอกลักษณ์ของชาติ” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
19	ท่านคิดว่า “ฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรม” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
20	ท่านคิดว่า “ฐานะที่ช่วยสร้างความสงบสุขให้แก่โลก” ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
21	ท่านคิดว่า “มีความกล้าหาญ” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
22	ท่านคิดว่า “มีความเพียร” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
23	ท่านคิดว่า “มีความมั่นคง” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
24	ท่านคิดว่า “มีเกียรติ” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
25	ท่านคิดว่า “ฝักใฝ่ในการให้” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
26	ท่านคิดว่า “รำลึกในเมตตาอยู่เสมอ” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
27	ท่านคิดว่า “มีความอดทน” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
28	ท่านคิดว่า “มีความร่าเริงแจ่มใส” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
29	ท่านคิดว่า “การพร้อมจะรักษาประเทศชาติ” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
30	ท่านคิดว่า “มีความเห็นอันสุจริต” เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
ผลรวมค่าเฉลี่ย 5/5 = 1.00								1.00

ภาคผนวก ง
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย

เลขที่ 1610640728

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มอบวุฒิบัตรนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

ได้ผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (รูปแบบ) ออนไลน์
หลักสูตรการฝึกอบรม ๑ วัน
เรื่อง หลักจริยธรรมพื้นฐาน และการทบทวนพิจารณาโครงการวิจัยด้านสังคมศาสตร์
สำหรับอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษา
ประกอบด้วย ๙ ประเด็นความรู้

ประเด็นความรู้ที่ ๑	วิวัฒนาการของจริยธรรมการวิจัย (History of Research Ethics)
ประเด็นความรู้ที่ ๒	หลักจริยธรรมการวิจัยพื้นฐาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Principles of Research Ethics, Laws, and Regulations)
ประเด็นความรู้ที่ ๓	กระบวนการขอความยินยอม (Informed Consent Process)
ประเด็นความรู้ที่ ๔	การวิจัยในกลุ่มอ่อนแอ/เปราะบาง (Research among Vulnerable Population)
ประเด็นความรู้ที่ ๕	การรักษาความลับ (Confidentiality)
ประเด็นความรู้ที่ ๖	การประเมินคุณประโยชน์และความเสี่ยง (Risk and Benefit Assessment)
ประเด็นความรู้ที่ ๗	จริยธรรมการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ (Ethical Consideration in Social Studies)
ประเด็นความรู้ที่ ๘	หน้าที่ความรับผิดชอบของนักวิจัยทั้งก่อนและหลังได้รับการรับรอง (Responsibility of Investigators including Pre and Post Review Process)
ประเด็นความรู้ที่ ๙	ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

จัดโดยวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วุฒิบัตรนี้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๖
ขอให้เจริญในธรรมและหน้าที่การงานเป็นนิตย์เทอญ
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๔

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
ดร.พญ.จันทรา เหล่าถาวร กาบวัง
ประธานมูลนิธิ SIDCER-FERCAP

พระเทพศาสนาภิบาล
เจ้าคณะภาค ๑๔
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, ศ.ดร.
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์การวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF SAMMAPPADHANA TO DEVELOP THE PREVENTION OF CORRUPTION IN THE ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES.

.....

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษา “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความรู้และประสบการณ์จึงได้คัดเลือกท่านในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล ส่วนความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยการสร้างองค์ความรู้และเพิ่มขีดความสามารถเพื่อได้แนวทางในการ

สำหรับคำถามการวิจัยประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์นี้เป็นอย่างสูง

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ : .....

อายุ/การศึกษา : .....

ตำแหน่ง : .....

ประสบการณ์การทำงาน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ :.....

สถานที่ และเวลา :.....

ตอนที่ 2 : คำถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย 3 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 หลักสัมมัปปธานสัมมัปธาน 4

2.1.1 ท่านคิดว่า การเพียรระวัง ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.1.2 ท่านคิดว่า การเพียรละ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.1.3 ท่านคิดว่า การเพียรสร้าง ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.1.4 ท่านคิดว่า การเพียรส่งเสริม ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.2 บูรณาการหลักสัมมัปปธาน

2.2.1 ท่านคิดว่า ความเพียรเพื่อไม่ทำอกุศลใหม่ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.2.2 ท่านคิดว่า ความเพียรเพื่อละอกุศลเก่า ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.2.3 ท่านคิดว ความเพียรเพื่อทำกุศลใหม่ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.2.4 ท่านคิดว่า ความเพียรเพื่อเพิ่มพูนกุศลเก่า ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

2.3 การทุจริตการเลือกตั้ง

2.3.1 ท่านคิดว่า การซื้อเสียง เป็นอย่างไร

.....

.....

2.3.2 ท่านคิดว่า การจัดเลี้ยง เป็นอย่างไร

.....

.....

2.3.3 ท่านคิดว่า การหลอกลวง เป็นอย่างไร

.....

.....

2.3.4 ท่านคิดว่า การหาเสียงในเวลาห้าม เป็นอย่างไร

.....

.....

2.3.5 ท่านคิดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

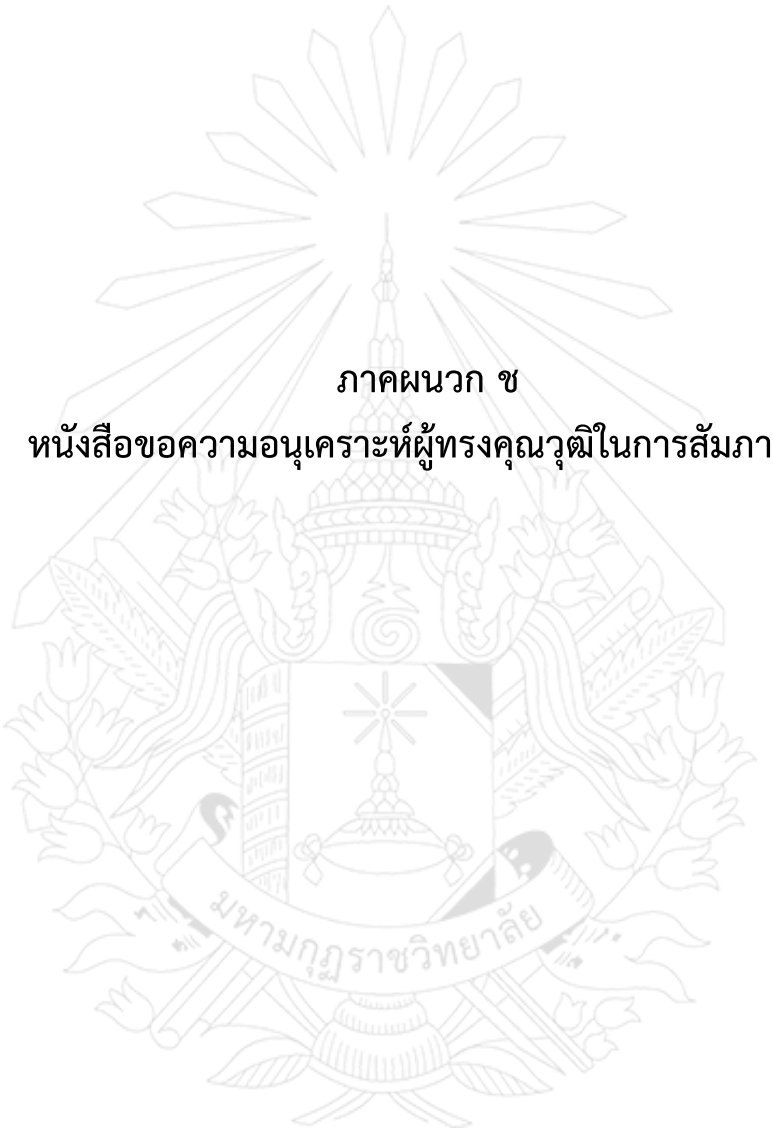
ภาคผนวก ฉ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้การสัมภาษณ์

1. นายนิพนธ์ บุญญามณี	อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
2. นายถวิล ไพรสณฑ์	อดีตรองประธานสภาผู้แทนราษฎร อดีตที่ปรึกษาหัวหน้าพรรคก้าวไกล
3. นายนริศ ขำนุรักษ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
4. นายอัครเดช ทองใจสด	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์
5. นายธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง	นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสระบุรี
6. นายธัชสกล พรหมจมาศ	ที่ปรึกษากรรมการการเลือกตั้ง (นายฉัตรชัย จันทร์พรายศรี)
7. นายกวี ไพรศาลศิลป์	ผู้ตรวจการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
8. นายรวิโชติ ธำรงค์นาวาสวัสดิ์	อดีตเลขานุการกรรมการการเลือกตั้ง (นายสมชัย ศรีสุทธิยากร) และอดีตผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 กรุงเทพมหานคร
9. นายธเนศพล พูถาวรวงศ์	เลขานุการกรรมการการเลือกตั้ง (ศาสตราจารย์สันทัด ศิริอนันต์ไพบูลย์)
10. นายสถาพร สันติบุตร อดีต	รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (รักษาการเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง)
11. ศ.ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดี	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. รศ.ปริญญา เทวานฤมิตกุล	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. ศ.รอ.ดร.ทินพันธุ์ นาคาตะ	สมาชิกวุฒิสภา
14. พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สญญูโต ป.ธ.9)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร
15.พระครูวินัยธร เจริญ ทนต์จิต์โต,ดร.	คณบดี คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
16. พระศรีวิศาลคุณ	รองเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทร์ทราวาสราชวรวิหาร
17. พระครูวัชรสุวรรณาทร,ผศ.ดร.	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. นายจตุพร พรหมพันธุ์	นักเคลื่อนไหวทางการเมือง อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย

19. นายพราหมณ์รพี พรหมชาติ	นักเคลื่อนไหวทางการเมือง อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย
20. นายไทกร พลสุวรรณ	นักเคลื่อนไหวทางการเมือง
21. นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม	นักเคลื่อนไหวทางการเมือง /สื่อมวลชน
22. นายเฉลียว คงตุก	บรรณาธิการอาวุโส สำนักข่าวในเครือ เนชั่น /คม ชัด ลึก
23. ดร.ณัฐกาณต์ สำราญจิตต์	นักวิชาการอิสระ (อดีตเลขานุการประธานกรรมการการเลือกตั้ง นายศุภชัย สมเจริญ)
24.พล.ต.ท.ยุทธนา ไทยภักดี	ผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง (นายปกรณ์ มหรรณพ กรรมการการเลือกตั้ง) และ อดีตสมาชิกวุฒิสภา
25.นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเชียงราย
26. นายคมสัน อ้นโตน	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลจังหวัดพัทลุง
27. นายธัญญู ชูดำ	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลจังหวัดทองผาภูมิ
28. พระครูธรรมธร	นักศึกษาปริญญาเอกรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
29. รศ.ดร.รงค์ บุญสวนขวัญ	อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
30. นางสาวสุพรรณนิดา กองสกุลพงค์	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาคผนวก ช
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เรียน พระครูวัชรสุวรรณาทร, ผศ.ดร. รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร นางสาววนิดา ภาวงค์ พนักงานสืบสวนและไต่สวนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรโกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีให้สัมภาษณ์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ประกอบงานวิจัย

เรียน นายอัครเดช ทองใจสด นายก อบจ. เพชรบูรณ์

ด้วยข้าพเจ้า นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ หัวหน้าโครงการ / นักศึกษา บ้านเลขที่ ๑/๑๑๔ ถนน บรมราชชนนี ตำบล ศาลาธรรมสพน์ อำเภอ ทวีวัฒนา จังหวัด กรุงเทพมหานคร เบอร์โทรศัพท์ ๐๙-๖๓๕๖๕๑๙๔ ได้ทำวิจัยเรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร "

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความรู้และประสบการณ์จึงได้คัดเลือกท่านในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล ส่วนความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์นี้เป็นอย่างสูง

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
(หัวหน้าโครงการวิจัย / นักศึกษา)
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อัครเดช ทองใจสด

นายก อบจ. เพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายไทกร พลสุวรรณ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายจตุพร พรหมพันธุ์ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายพราหมณ์รพี พรหมชาติ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม นักเคลื่อนไหวทางการเมือง/สื่อมวลชน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายถวิล ไพรสัณฑ์ ที่ปรึกษาหัวหน้าพรรคก้าวไกล
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายนิพนธ์ บุญญามณี รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รับที่ ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

นิพนธ์ บุญญามณี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายรวิโชติ ธำรงนาวาสวัสดิ์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๑ กรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายสุนทร รักษ์รงค์ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๕

23 กันยายน 2566.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๓๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร พล.ต.ท.ยุทธนา ไทยภักดี ผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง (อดีตสมาชิกวุฒิสภา)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายเฉลียว คงตุก บรรณาธิการอาวุโส สำนักข่าวในเครือเนชั่น/คม ชัด ลึก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง นายกเทศบาลเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

ยินดีให้สัมภาษณ์ประกอบงานวิจัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร พันตำรวจตรี เดชพล กอสนาน ผู้ตรวจการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรโกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

- ยินดีให้สัมภาษณ์

พันตำรวจตรี
(เดชพล กอสนาน)
ผู้แทนผู้ตรวจการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายนริษ ชำนุรักศ์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รับทราบ ในฐานะประธานกรรมการวิจัย

๑๕ ก.ย. ๖๖

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร นางสาวนัฐนันท์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ พนักงานสืบสวนและไต่สวนปฏิบัติการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

ยินดีให้สัมภาษณ์
นัฐนันท์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๒๖๔

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายกวี ไพศาลศรี ผู้ตรวจการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)" มีความประสงค์เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนงานดุษฎีนิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลในการเขียนดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๘๐
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๕๑๙๔

ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ประกอบงานวิจัย

เรียน / ~~นมัสการ~~ น.ส. ไปยะรัชฎ์ ศิยาไพรัช

ด้วยข้าพเจ้า นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ หัวหน้าโครงการ / นักศึกษา บ้านเลขที่ 1/114 ถนนบรมราชชนนี แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา จังหวัด กรุงเทพมหานคร เบอร์โทรศัพท์ 096-356-5194 ได้ทำวิจัยเรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร"

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความรู้และประสบการณ์จึงได้คัดเลือกท่านในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล ส่วนความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

จึงเรียน / นมัสการ มาเพื่อโปรดพิจารณา

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์นี้เป็นอย่างสูง

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

(หัวหน้าโครงการวิจัย / นักศึกษา)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีให้สัมภาษณ์ ค่ะ

ภาคผนวก ซ
ภาพขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ บุญญามณี
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

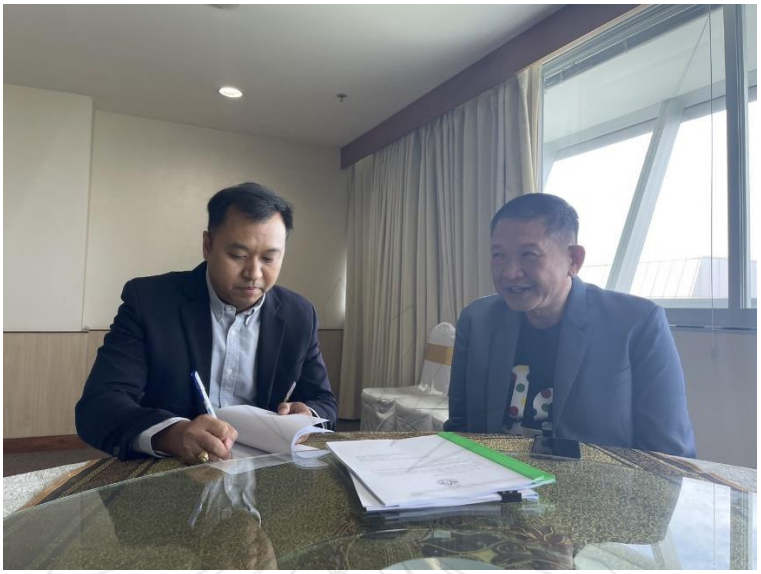
สัมภาษณ์ นายถวิล ไพรสณฑ์

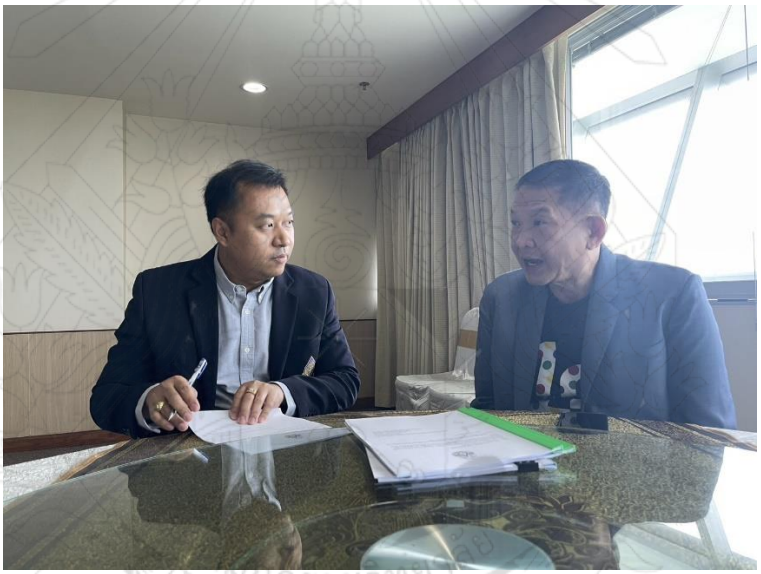
อดีตรองประธานสภาผู้แทนราษฎรอดีตที่ปรึกษาหัวหน้าพรรคก้าวไกล

สัมภาษณ์ นายนริศ ขำนุรักษ์
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

สัมภาษณ์ นายอัครเดช ทองใจสด
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์

สัมภาษณ์ นายธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง
นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสระบุรี

สัมภาษณ์ นายธัชสกล พรหมจมาศ
ที่ปรึกษากรรมการการเลือกตั้ง (นายฉัตรชัย จันทร์พรายศรี)

สัมภาษณ์ นายกวี ไพรศาลศิลป์
ผู้ตรวจการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สัมภาษณ์ นายรวิโชติ ธำรงค์นาวาสวัสดิ์
อดีตเลขานุการกรรมการการเลือกตั้ง (นานสมชัย ศรีสุทธิยากร)
อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 กรุงเทพมหานคร

สัมภาษณ์ นายธเนศพล พูถาวรวงศ์
เลขานุการกรรมการการเลือกตั้ง (ศาสตราจารย์สันทัด ศิริอนันต์ไพบูลย์)

สัมภาษณ์ นายสถาพร สันติบุตร
อดีต รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
รักษาการเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สัมภาษณ์ ศ.ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดี

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัมภาษณ์ รศ.ปริญญา เทวานฤมิตกุล
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สัมภาษณ์ พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สญญโต ป.ธ.9)
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

สัมภาษณ์ พระครูวินัยธร เจริญ ทนต์จิต์โต,ดร.
คณบดี คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ พระศรีวิศาลคุณ

รองเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทร์ทราวาสราชวรวิหาร

สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาทร,ผศ.ดร.

รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ นายจตุพร พรหมพันธุ์
นักเคลื่อนไหวทางการเมือง อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย

สัมภาษณ์ นายพราหมณ์รพี พรหมชาติ

นักเคลื่อนไหวทางการเมือง

อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย

สัมภาษณ์ นายไทกร พลสุวรรณ
นักเคลื่อนไหวทางการเมือง

สัมภาษณ์ นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม
นักเคลื่อนไหวทางการเมือง /สื่อมวลชน

สัมภาษณ์ นายเฉลียว คงตุก

บรรณาธิการอาวุโส สำนักข่าวในเครือเนชั่น /คม ชัด ลึก

สัมภาษณ์ ดร.ณัฐกาณต์ สำราญจิตต์

นักวิชาการอิสระ (อดีตเลขานุการประธานกรรมการการเลือกตั้ง นายศุภชัย สมเจริญ)

สัมภาษณ์ พล.ต.ท.ยุทธนา ไทยภักดี
ผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง (นายปกรณ์ มหรรณพ กรรมการการเลือกตั้ง)
และ อดีตสมาชิกวุฒิสภา

นายคมสัน อ้นโตน
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลจังหวัดพัทลุง

นายธัญญู ชูดำ
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลจังหวัดทองผาภูมิ

ศ.รอ.ดร.ทินพันธุ์ นาคาตะ สมาชิกวุฒิสภา

นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย
เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเชียงราย

พระครูธรรมธร นักศึกษาปริญญาเอกรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นักศึกษา วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.รงค์ บุญสวนขวัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภาคผนวก ฌ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

1. รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุกสิก	ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. รศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ดร.กิตติพงษ์ โคตรจันทร์ทึก	ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. ดร.เตวิช โสภณปฏิมา	นักวิชาการด้านรัฐประสาศนศาสตร์
6. ดร.ศักดิ์สิน อุดมวัฒนไพศาล	สมาชิกสภาจังหวัดนครพนม
7. นางสาวนัฐนันท์ ฤทธิพิชัยวัฒน์	พนักงานสืบสวนและไต่สวนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
8. ดร.สมพงษ์ เกษานุช	อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. ดร.เกวลี ศรีโคตร	ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
10. พระมหาจำนงค์ สิริวณฺโณ,ดร.	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์นาคินทร์, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
11. พระศิวกร ปญฺญาวุฑโธ	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12.พระครูปลัดเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สทธิวจโน)	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. ผศ.ดร.เกษฎา ผาทอง	เลขานุการหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ

ภาคผนวก ญ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เจริญพร นายเฉลียว คงตุก บรรณาธิการอาวุโส เครือเนชั่น
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เจริญพร นางสาวนัฐนันท์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ พนักงานสืบสวนและไต่สวนปฏิบัติการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เจริญพร ดร.เตวิช โสภณปฏิมา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร ดร.เกวลี ศรีโคตร นักวิชาการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)”

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร ดร.เกวลี ศรีโคตร นักวิชาการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เจริญพร . ดร.กิตติพงษ์ โคตรจันทึก ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)”

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เจริญพร ดร.ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล สมาชิกสภาจังหวัดนครพนม
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)”

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน พระศิวกร ปญญาวุฑโฒ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)”

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 941 8439 0774 Passcode : 586934 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๐๘/ว๑๔๑๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน พระมหาจำนงค์ สิริวณฺโณ, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 973 3080 8588 Passcode: 672999 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๑๕๖
ผู้ประสานงาน นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
โทร. ๐๙-๖๓๕๖-๖๑๙๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐ **วันที่** ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร ดร.เกษฎา ผาทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principles of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 973 3080 8588 Passcode: 672999 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐ **วันที่** ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 973 3080 8588 Passcode: 672999 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐ **วันที่** ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน พระครูปลัดเมธาวัฒน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 973 3080 8588 Passcode: 672999 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐ **วันที่** ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน พระสุชาติ อาภสสโร (ผึ่งผาย) อาจารย์พิเศษภาควิชาปรัชญา

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 973 3080 8588 Passcode: 672999 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๕๖

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๑๔๑๐ **วันที่** ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน พระครูวินัยธร เจริญ ทนฺตจิตฺโต, ดร. คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

ด้วย นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๓๐๑๓๑๑๓๒๐๑๖ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Integrating the principies of sammappadhana to develop the prevention of corruption in the election of members of the house of representatives)"

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะสังคมศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลงานเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งกำหนดในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุม ๒๐๔ คณะสังคมศาสตร์ และแบบออนไลน์โปรแกรม Zoom meeting : Meeting ID : 973 3080 8588 Passcode: 672999 โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ภาคผนวก ฎ
แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง

เรื่อง การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

-**********-

หลักการและเหตุผล

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์ รหัสนักศึกษา 6430131112016 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย[1] ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” โดยได้ทำการสรุปจากแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ บทความ งานวิจัย วรรณกรรม และจากประสบการณ์ทำงานที่ตัวผู้วิจัยได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งที่ไร้การทุจริตโดยใช้หลักธรรมในการนำมาบูรนาการปรับใช้กับการเลือกตั้งดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งอย่างเป็นเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่จะลดการซื้อเสียงให้น้อยลงดังนั้นการที่จะนำเอาหลักธรรมในพระไตรปิฎกมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตจึงเป็นหลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐได้น้อมนำมาใช้กล่าวคือการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายจากที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการเพื่อการพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยคาดหวังว่าจะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดปัญหาการทุจริตการซื้อสิทธิ์ขายเสียงลดการทุจริตลงให้ได้โดยได้หยิบเอาหลักสัมมัปปธาน อันเป็นหลักธรรมเฉพาะที่เหมาะสมกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อการบูรณาการเข้าด้วยกันอันจะส่งผลให้การเลือกตั้งดี การเมืองดี นักการเมืองดี ทำให้สังคมและประเทศชาติอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

---

[1] คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ 1. ผศ.ดร. สมภพ ระงับทุกข์ กรรมการที่ปรึกษาหลัก
2. รศ.ดร. สุรพล สุยะพรหม กรรมการที่ปรึกษาร่วม

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

1) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันพิจารณา ตรวจสอบ และยืนยันความเหมาะสมของผลงานวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันวิเคราะห์ พิจารณาหาแนวทางและวิเคราะห์การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3) เพื่อนำข้อคิดเห็น และข้อแสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนา แก้ไขปรับปรุงวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ดังกล่าวนี้ให้สมบูรณ์ต่อไป

สถานที่จัดสนทนากลุ่ม

ณ ห้องประชุมคณะสังคมศาสตร์ ชั้น 2 อาคาร B7.4 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และรูปแบบออนไลน์

วันเวลาที่จัดสนทนากลุ่มเฉพาะ

วันศุกร์ ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 เวลา 15.00 น.เป็นต้นไป

ขั้นตอนการดำเนินการ

1) จัดทำโครงการ และเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเสนอขอความเห็นและขออนุมัติจากกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ และกรรมควบคุมดุษฎีนิพนธ์

2) ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming)

3) เสนอขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) จากหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4) แจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญตลอดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

6) จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ตามวัน เวลา และสถานที่

7) ประเมินผลจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) มาสรุป รวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตกผลึกนำไปอภิปรายผล และนำไปเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการหรือการประชุมวิชาการ

8) สรุปผลรายงานการดำเนินงานไปยังประธานกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ และกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ในครั้งนี้ โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Meeting) จำนวน 12 รูป/คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ในครั้งนี้ โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Meeting) จำนวน 12 รูป/คน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป

2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวิจัย รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 6 คน

3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเมือง จำนวน 2 คน

4) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 1 คน

ผู้ดำเนินรายการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ดร.เกษฎา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้รับผิดชอบการสนทนากลุ่ม

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม โดยมุ่งหมายให้การสนทนากลุ่มดังกล่าวนี้ เป็นการ 1) เพื่อขอรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2) เพื่อเติมเต็มข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 รูป/คน 3) เพื่อเพื่อวิเคราะห์การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4) เพื่อทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) และ 5) สามารถหาลักษณะร่วม (common Character) ข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ จากการสังเคราะห์ร่างแบบจำลองของงานวิจัยเรื่อง “ การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ” เพื่อ

นำเสนอได้ต่อไป โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมสมอง (Brainstorming) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งกรอบคำถามเบื้องต้นไว้ 5 ประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับหลักสัมมัปปธาน ควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน สังวรปธาน (เรื่อง เพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปหานปธาน (เรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 4 คำถามเกี่ยวกับภาวนาปธาน (เพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 5 คำถามเกี่ยวกับอนุรักขนาปธาน (เพียรรักษาและส่งเสริม) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 6 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไปมีประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ การบูรณาการหลักสัมมัปปธานเพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับหลักสัมมัปปธาน เป็นอย่างไร

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1.1 หลักสัมมัปปธาน 4 เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ควรเป็นอย่างไร เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

สรุปการนำสัมมัปปธาน เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ควรเป็นอย่างไร เป็นอย่างไรที่ควรจะเป็น

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสัมมัปปธาน สังวรปธาน (เรื่อง เพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.1 การเพียรระวังหรือปิดกั้น การทุจริตการเลือกตั้ง ควรเป็นอย่างไร ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับคำถามเกี่ยวกับการเพียรระวังหรือปิดกั้น การทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

สรุปการเพียรระวังหรือปิดกั้น การทุจริตการเลือกตั้ง เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปหานปธาน (เรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.1 เรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับเรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

สรุปเรื่องเพียรละหรือเพียรจำกัด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 4 คำถามเกี่ยวกับภาวนาปธาน (เพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.1 เพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด เพื่อพัฒนาการป้องกันในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการเพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด เพื่อพัฒนาการป้องกันในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

สรุปการเพียรสร้างเพียรก่อให้เกิด เพื่อพัฒนาการป้องกันในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 5 คำถามเกี่ยวกับอนุรักขนาปธาน (เพียรรักษาและส่งเสริม) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.1 เพียรรักษาและส่งเสริม การพัฒนาการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

เพื่อให้การอยู่ร่วมกันระหว่างประชาชน อย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้แก่คนในชาติสืบไป

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับเพียรรักษาและส่งเสริม) ในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร เพื่อให้การอยู่ร่วมกันระหว่างประชาชน สร้างสมานฉันท์ สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้แก่คนในชาติสืบไป

.....

.....

.....

สรุปข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาเพียรรักษาและส่งเสริมให้ประชาชนลดละเลิกในการทุจริตการเลือกตั้ง ที่ควรจะเป็น เป็นอย่างไร

.....

.....

ประเด็นที่ 6 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.1 แนวทางการพัฒนา เสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป

.....

.....

.....

สรุปข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการป้องกันการทุจริต ที่ควรจะเป็น เพื่อให้การการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นอย่างสร้างสมานฉันท์ สร้างความเชื่อมั่น และความสุจริต เที่ยงธรรม ชอบด้วยกฎหมาย ให้แก่คนในชาติสืบไป

.....

.....

.....

ภาคผนวก ฏ
ภาพผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

นักศึกษารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ผศ.ดร.สมภพ ระงับทุกข์

ดร.เกษฎา ผาทอง

Lenovo
คณะสังคมศาสตร์ มมร

FOCUS GROUP
DISCUSSION
การบูรณาการหลักสัมมัปปธาน
เพื่อพัฒนาการป้องกันการทุจริต
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
INTEGRATING THE PRINCIPLES OF SAMMAPPADHANA TO DEVELOP
THE PREVENTION OFCORRUPTION IN THE ELECTION OF MEMBERS
OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

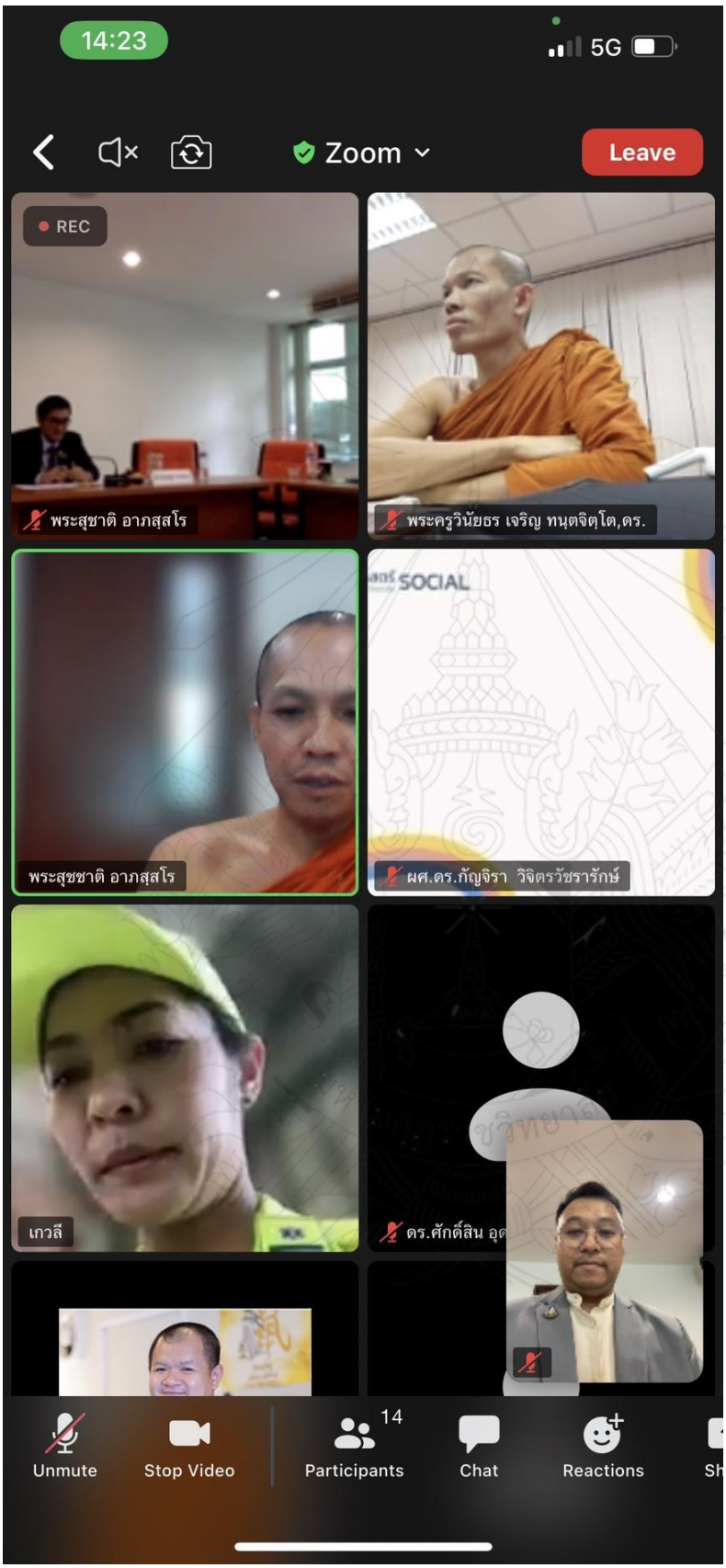

ดร.กิตติพงษ์ โคตรจันทึก

REC
พระศิวกร ปญญาวุโฒ
พระสุชาติ อาภสฺสโร
นัฐนันท์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
เตวิช โสภณปฏิมา
ดร.ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล
อธิชา เอี่ยมวิลั

14:23
5G
Zoom
Leave
REC
พระสุชาติ อาภสฺสโร
พระครูวินัยธร เจริญ ทนฺตจิตฺโต,ดร.
พระสุชาติ อาภสฺสโร
SOCIAL
ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์
เกวลี
ดร.ศักดิ์สิน อุด
Unmute
Stop Video
Participants
14
Chat
Reactions

REC
พระศิวกร ปญญาวุโฒ
เตวิช โสภณปฏิมา
ดร.ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล
นัฐนันท์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
พระสุชาติ อาภสฺสโร

REC
เกวลี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล : นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
วัน-เดือน-ปี เกิด : วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2527
ภูมิลำเนา : มหาสารคาม เบอร์โทร : 096-3565194
ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2549 : ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ.2551 : ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ.2552 : เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ทุนการศึกษา : ได้รับทุนจากสำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ประวัติการทำงาน : นิติกรชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน : ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ เลขที่ 120 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร